KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI PROĞRAMI

HÂSİM DÎVÂNI-İNCELEME-METİN VE DÜZYAZIYA ÇEVİRİ

Hazırlayan
Gül Ustaömer
065229011

Yöneten
Doç. Dr. Gencay Zavotçu

KOCAELİ-2010

T.C

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ*SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

HÂSİM DÎVÂNI-İNCELEME-METİN VE DÜZYAZIYA ÇEVİRİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Hazırlayan : GÜL USTAÖMER

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Tarihi ve No:22/09/2010-2010/22

Prof. Dr. Güven KAYA Prof. Dr. Aynur KOÇAK Doç Dr. Gencay ZAVOTÇU

KOCAELİ - 2010

İçindekiler

İçindekiler II
Özet IV
Abstract V
Kısaltmalar VI
Önsöz VII

I. BÖLÜM 1

1) 17.Yüzyılın İkinci Yarısı İle 18.Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı Devleti'nin Siyâsî Durumu 1
2) 17.Yüzyılın İkinci Yarısı İle 18.Yüzyılın İlk Yarısında Kültür ve Edebiyat'ın Durumu .6

II. BÖLÜM 10

1) Hâsim'in Hayatı 10
2) Edebî Kişiliği 11
3) Eserleri 13

III. BÖLÜM 14

HÂSİM DÎVÂNI'NIN İNCELENMESİ 14
1. Dîvân'ın Biçim Bakımından İncelenmesi .....
1.1. Kasîdeler 14
1.2. Gazeller 15
1.3. Vezin 18
1.4. Kâfiye ve redif 18
2. Dîvân'ın İçerik Bakımından İncelenmesi 19
2.1. Konu 19
2.2.2. Sevgilinin Güzellik Öğeleri 19
Boy (Kâmet, Kadd) 19
Saç (zülf, sünbül) 19
Yüz ve Yanak (çihre, sîmâ, rûy; 'ârız, hadd): 20
Ağız ve dudak (fem, dehân, dehen, ġonca, hokka, leb, la'l, kand v.d.): 20

Göz (‘ayn, çeşm):.....20

Kaş (kemân, ebrû, ebruvân): 21

Sevgilinin nazı, cilvesi, işvesi ve ilgisiz tavrı.....21

Cevr ü cefâsı, zulmü ve eziyeti 21

Hasreti ve hüznü 21

Gözyaşı (sirişk, eşk, katre, hûnîn habâb).....22

Feleğin (çarh, çerh) ters ve eğri (kec, kec-rev) gidişi, dönekliği, cevr ü cefâsı ve zulmü 22

Rakîbin zulmü, cevr ü cefâsı 22

Şarâb ve şarâbın verdiği hoşluk 23

2.2. 1. Dîvân’da Adı Geçen Kişiler.....24

IV. BÖLÜM.....36

Transkripsiyonlu Metin ve Düzyazıya Çevirisi 37

Kaynakça 372

Orijinal Metin

ÖZET

17. yüzyıl sadrazamlarından Köprülü-zâde Fâzıl Mustafa Paşa'nın oğlu olan ve H. 1130-1139 yılları arasında 9 yıl vezirlik yapan Es'ad Beg, Osmanlı Devleti'nin Duraklama ve Gerileme dönemlerinde yaşamış başarılı devlet adamıdır. Resmî görevinin yanı sıra şiir de yazmış bir şahsiyettir. Şiirlerinde *Hâsim* mahlasını kullanan Es'ad Beg yaşadığı devirdeki şiir akımlarından da etkilenmiştir.

Hâsim Dîvânı'nı esas alan yüksek lisans tezimiz dört bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın I. Bölümü'nde 17. yüzyılın ikinci yarısı ile 18. yüzyılın ilk yarısında Osmanlı Devleti'nin siyasî, kültürel ve edebî Durumu ile Hâsim'in yaşadığı devirde dîvân şiirinin durumu hakkında genel bilgi verilmiştir. II. Bölüm Hâsim'in hayatı, edebî kişiliği ve eserlerinin takdimine ayrılmış, III. Bölüm'de Hâsim Dîvânı'nın ana ve alt başlıklar hâlinde tanıtımı yapılmıştır. IV. Bölüm'de ise Dîvân metni ve düzyazıya çevrimi, dizin ve çalışmanın hazırlanmasında yararlanılan kaynakları sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Hâsim, Dîvân, kasîde, gazel*

ABSTRACT

17century, the Grand Vizier Köprülü Fazil Mustafa Pasa-zade is the son of H. In nine years between 1130-1139 who vizier Esad Beg, and the Decline of the Ottoman Empire during the pause is a statesman who lived success. In addition to official duties is a person has written poetry as well. Esad Beg poetry using the pen Hashim lived in their current cycle has been influenced by the poem.

Hashim Dîvânı'nı our thesis is based consists of four parts. Study I. Department 17 The second half of the 18th century In the first half-century Ottoman political, cultural, and literary status in the era of live Hâsim'in Divan poetry was given general information about the status. II. Hâsim'in part of life, personality and literary works dedicated to the presentation, III. Hashim Dîvânı'nın in part on the main and sub-headings have been introduced. IV. The text and prose translation of the Divan in part, directory, and provide resources utilized in the preparation of the study.

Key Words: Hâsim, Diwan, a poem, or elegy being a kind of longer ghazel (which latter seldom exceeds thirteen, but never eighteen distichs, ghazel

Kısaltmalar:

Ans.: Ansiklopedisi
Bs.: Baskı
Bşk.: Başkanlığı
C.: Cilt
Çev.: Çeviren
DİA: Diyânet İslâm Ansiklopedisi
Div.: Dîvânı
Doç.: Doçent
Dr.: Doktor
Ed.: Edebiyat
Fak.: Fakültesi
G: Gazel
K: Kasîde
Müd.: Müdürlüğü
Müt.: Mütercim
Neşr.: Neşriyât
Prof.: Profesör
s.: Sayfa
S.: Sayı
Sos. Bil. Ens.: Sosyal Bilimler Enstitüsü
TDK: Türk Dil Kurumu
TDV: Türkiye Diyânet Vakfı
Terc.: Tercüme, tercüme eden
Tez. Ş. Tab. Nuz.: Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsıratu'n-Nuzamâ
TTK: Türk Tarih Kurumu
Üni.: Üniversitesi
v.b.: ve benzerleri
v.d.. ve diğerleri
Yay.: Yayınevi, Yayınları
Yrd. Doç.: Yardımcı Doçent

ÖNSÖZ

17. yüzyılın ikinci yarısı ile 18. yüzyılın ilk yarısı Osmanlı Devleti'nin ekonomik, siyasî ve askerî bakımdan gittikçe zayıfladığı, Avrupa devletleri ile yapılan savaşlarda toprak kayıpları yaşadığı bir dönemdir. İçte birbiri ardına patlak veren isyanlar, dışta ise Avrupa devletleri ile yapılan savaşlar sonucu devletin 16. yüzyıldaki güç ve büyüklüğüne özlem duyulan bu dönem, aynı zamanda çeşitli kurumlarda yenilik arayışlarının başlangıç yıllarıdır.

Devletin ekonomik, siyasî ve askerî bakımdan zayıf düşmesine karşın bu dönem kültür ve edebiyatta çeşitlilik ve renkliliğin yaşandığı bir dönemdir. Bir yanda güç anlaşılır bir ifâde tarzını esas alan Sebk-i Hindî, diğer yanda öncülüğünü Nedîm'in yaptığı sâde söyleyişi ve yerli konulara dönüşü benimseyen Mahallîleşme, bu iki zıt şiir anlayışının yanında ise Nâbî öncülüğünde yayılıp geniş bir taraftar kitlesi bulan felsefe ve hikemî söyleyiş bu renkliliğin temel şiir tarzlarıdır.

17. yüzyıl sadrazamlarından Köprülü-zâde Fâzıl Mustafa Paşa'nın oğlu olan ve H. 1130-1139 yılları arasında 9 yıl vezirlik yapan Es'ad Beğ, Osmanlı Devleti'nin bu sancılı döneminde yaşamış, başarılı devlet adamlığının yanında şiir de yazmış bir şahsiyettir. Gazellerinden şiir bilgisini özümsemiş, yetenekli bir şair olduğu anlaşılan Es'ad Beğ şiirde *Hâsim* mahlasını kullanmış ve dönemin şiir akımlarından etkilenmiştir.

Biz bu çalışmada Hâsim mahlasıyla şiirler yazan Es'ad Beğ'in Dîvânı'nı esas aldık. Hâsim Dîvânını konu alan yüksek lisans tezini, Dîvân'ı ayrıntılı olarak tanıtabilmek için dört bölüm hâlinde hazırladık. Tezin I. Bölümü'nde 17. yüzyılın ikinci yarısı ile 18. yüzyılın ilk yarısında Osmanlı Devleti'nin siyasî, kültürel ve edebî Durumu ile Hâsim'in yaşadığı devirde dîvân şiirinin durumu hakkında genel bilgi verdik. II. Bölüm'ü Hâsim'in hayatı, edebî kişiliği ve eserlerinin takdimine ayırdık. III. Bölüm'de Hâsim Dîvânı'nın ana ve alt başlıklar hâlinde tanıtımını yaptık. IV. Bölüm'de ise Dîvân metni ve düzyazıya çevrimi, dizin ve tezi hazırlarken yararlandığımız kaynakları sunduk.

Bu çalışma ile 17. yüzyılın ikinci yarısı ile ve 18. yüzyılın ilk yarısında yaşayıp Osmanlı Devleti'nin sancılı bir dönemi ile Lâle Devri'ne tanık olan Hâsim Dîvânı'nı tanıtıp metnini sunmaya çalıştım. Bu çalışmayla hem dîvân şiirinin karanlıkta kalmış bir eserini gün yüzüne çıkarmayı, hem de Türk edebiyatı tarihinin tamamlanmasına katkıda bulunmayı amaçladım.Bu çalışmamda, konu seçiminden tezin tamamlanmasına kadar bana yol gösterip yardımlarını esirgemeyen değerli hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Gencay Zavotçu'ya, ayrıca bana daima destek olan anne ve babama teşekkür ederim. Çalışmamın müracaat edeceklere yararlı olması ve yeni araştırmalara kapı açması en içten dileğimdir.

Kocaeli 2010
Gül USTAÖMER

I. BÖLÜM

1. 17.YÜZYILIN İKİNCİ YARISI İLE 18.YÜZYILIN İLK YARISINDA OSMANLI DEVLETİ'NİN SİYASİ DURUMU

16. yüzyılda askerî ve siyâsi sahalarda büyük başarılar kazanıp üç kıtaya yayılan Osmanlı Devleti 17. yüzyılda gücünü koruyamayıp bu durumundan ödün vermeye başladı. Gerek devletin sınırlarının Batı ve Doğu'da genişleyebileceği son noktalara ulaşması gerekse şehzâdelerin çocuk denecek yaşta padişah olması devletin duraklama ve ardından gerileme sürecine girmesine zemin hazırladı. 16. yüzyılın sonlarında başlayan bozulma zamanla iç bütünlüğü tehdit etmeye başladı. İç ayaklanmalar artmaya ve savaşlarda istenilen sonuçlara ulaşılamamaya başlandı. Bütün bu olumsuz gelişmeler 17. yüzyılın ilk yarısından itibaren Osmanlı Devleti'nin ıslahatlara muhtaç olduğu gerçeğini ortaya koydu.

Osmanlı Devleti'nde ıslahatların öncülüğünü padişahlar ve bazı devlet adamları yapmıştır. Bu dönemde yapılan ıslahatlarda Avrupa etkisi görülmez. Ayrıca ıslahatlar halka indirgenememiş ve beraberinde köklü çözümler getirememiştir. Aslına bakılırsa bu dönemde Orduların başında sefere katılmayan , devlet işleriyle ilgilenmeyen , saraydaki zevkli hayata kendini kaptıran , zayıf iradeli padişahlar yönetimde bulunuyordu. I. Ahmed zamanında şehzadeler , sancaklara gönderilmedi. Sarayda eğitimleri başladı. Bundan dolayı devlet tecrübesi kazanamadılar. Padişahlar niteliksiz olmaya başladı. Bu şartlarda saray görevlileri , yeniçeri ağaları ve ulema yönetime karıştılar.

Devletin önemli görevlerine rüşvetle atamalar yapıldı. Yönetimde yolsuzluklar arttı. Halkın devlete güveni azaldı. Yeniçeri Ocağına kanuna aykırı asker alındı (III. Murat devrinden itibaren). Yeniçeri Ocağı ile Kapıkulu askerleri zamanında ulufe (maaş) alamadıklarından ayaklandılar. Padişahların ve sadrazamların değiştirilmesini istediler. Has, zeamet ve tımar dağıtılmasında rüşvetçi yol izlendi. Bu durum dirliklerin işleyişini bozdu. Tımarlı sipahilerin sayısı azaldı. Bu durum devletten maaş alan kapıkulu askerlerinin sayısını arttırdı , tarım ve hayvancılık gerilemeye başladı.

Girit'in fethinden sonra donanmaya verilen önem azaldı. Denizcilikten anlamayan kişiler donanma teşkilatına alındı. Uzun süren savaşlar harcamaların artmasına neden oldu.

Ganimetler , vergiler azaldı. Tımar sisteminin bozulmasıyla toprak gelirleri azaldı. Her padişah değişiminde cülus bahşişinin verilmesi hazineyi etkiledi. Kapitülasyonların Fransa'dan başka diğer ülkelere verilmesi gümrük gelirlerini azalttı. İltizam usulünün bozulması para sıkıntısına düşürdü. Ayarı düşük akçe bastırıldı , askerler ayarı düşük akçeyle maaş almak istemediler. Maaşları gecikti. Bu durum isyan etmelerine neden oldu.Medreselerde eğitim bozuldu. Küçük yaşta Müderris beşik ulemalığı yapılanlar oldu. Yüksek memurluklar rüşvetle alınıp satılmaya başladı.

Doğuda Kafkasya dağları , güneyde Umman denizi , Kuzey Afrika'da Büyük Sahra ve Atlas Okyanusuna , Avrupa'da Baltık Denizine ulaşıldı. Avrupa'da siyasi ve askeri yönden güçlü Avrupa devletleriyle karşılaşıldı. (Almanya , Lehistan , Avusturya ve İtalyan Cumhuriyetleri , Rusya Çarlığı) doğuda Safeviler ile savaşıldı. Avrupa'nın güçlü devletleri , Osmanlı Devletine karşı ittifak kurdular. Coğrafi keşiflerle birlikte Osmanlı Devleti'nin elinde bulunan İpek yolu ve baharat yolu Avrupalı devletlerin denetimine girdi. Akdeniz ticareti önemini kaybetti. Kapitülasyonlar ülkeyi açık pazar haline getirdi. Coğrafya keşifleri sonucunda Avrupa devletleri zenginleşti. Rönesans ile birlikte bilim ve teknikte gelişmeye başladı. Osmanlı devleti bu gelişmelere yönelmedi.

" *Osmanlıların değişim yaşadığı sıralarda 1618'de başlayıp 1648'e kadar süren ve bütün Avrupa'yı etkileyen Otuz yıl savaşları döneminde kendilerine yönelik bir Osmanlı harekatından çok endişelenen Avusturyalılar, 1645'te Osmanlıların Girit batağına saplanmaları yüzünden oldukça rahat bir nefes aldılar. Osmanlılar Girit'i tam olarak ancak 1669'da Kandiye'nin düşüyle hakimiyet altına alabileceklerdi.Bu sırada içeride iktidar çekişmesiyle boğuşan Osmanlılar, Köprülü Mehmet Paşa'nın sadrazamlığa getirilmesiyle batıda yeni bir atılım içerisine girdiler. Onun sert politikası içeride sükuneti sağladı. Venedikliler'in Boğaz ablukası kaldırıldı. Dalmaçya sahillerinde ilerleme sağlandı (1657). Erdel politikasına ağırlık verildi. 1658'de batı sınırında Varad eyaleti kuran Osmanlılar 1662'de ciddi şekilde Erdel meselesinin üzerine gittiler. Habsburglar'la yeni bir savaş başladı*." [1]

Yukarıda aktarılan tarihi bilgilerden anlaşılacağı üzere Osmanlı Devleti dış siyâsette XVII. Yüzyılın ortalarına doğru Doğu'da İran, Batı'da ise Avusturya - Macaristan

[1] Feridun Emecen; "*Osmanlılar*", DİA, TDV Yay., C. 33, İstanbul 2007, s. 495.

İmparatorluğu ile sorun ve anlaşmazlıklar yaşadı. İran ile yapılan savaşlar 1639 *Kasr-ı Şirin Antlaşması* ile sona erdirilmiş ve günümüze kadar değişmeyen Doğu sınırı bu tarihte belirlenmiştir. Ancak, Batı'da Avusturya-Macaristan İmparatorluğu ile yapılan savaşlar yüzyıla yayılarak devam etmiş ve Osmanlı Devleti'ni güçten düşürmüştür.

"1663'te Slovakya'da Uyvar fethedildi. 1672'de Kamaniçe alındı.Podolya ve Ukrayna 1676'da Zorawna barışı ile Osmanlı nüfuzu altına alındı. Ardından 1678'de Osmanlı orduları Ukrayna içlerinden Kiev yakınlarındaki Çehrin'e ulaşıp burayı yıktı. 1681'de 0smanlı-Rus anlaşması Batı Ukrayna'daki Osmanlı nüfusunu tasdik etti.Bu ilerlemeler 1656'dan sonra Osmanlı gaza gücünü yeniden hızlandırmıştır. 1683'teki Viyana kuşatması ile de doruk noktasına ulaşmıştı. Ancak başarısızlıkla sonuçlanan bu kuşatma sonrası Osmanlılar için tam bir felaket oldu. Uyvar ve Budin elden çıktı. 1691'de Salankamen ve 1697'deki Zenta bozgunları her şeyin sonunu oluşturdu. 1699 Karlofça Antlaşması, Osmanlılar'ın 1526'dan bu yana mücadele verip genişlettikleri sınır bölgelerinin elden çıkması ile sonuçlandı."

17. yüzyılda Osmanlı Devleti dış siyâsette Doğu'da İran, Batı'da ise Avusturya - Macaristan İmparatorluğu ile sorun ve anlaşmazlıklar yaşarken içte de Celâlî İsyanları ve Kâdızâdeliler Olayı ile uğraşmak zorunda kaldı. Özellikle, uzun bir sürece yayılan Celâlî İsyanları halkın geniş bir kesiminde huzursuzluk yarattı. "*II. Selîm devrinde genişlemeye başlayan medreseli (suhteli) isyanları III. Murad devrinde yoğunluk kazandı ve bunlar giderek mahiyet değiştirip XVI. yüzyıl sonları ile XVII. yüzyıl başlarındaki büyük Celâlî karışıklıklarına zemin hazırladı. Suhteler "baş ve buğ" olarak tayin ettikleri reisleri etrafında teşkilatlanmışlardı. Osmanlı-İran savaşlarında suhte hareketi Anadolu' nun her tarafına yayıldı. Ardından başlayan Osmanlı-Avusturya savaşları isyanların daha da artmasına sebep oldu.Her türlü eşkiyalık hareketinden yılmış bulunan halk bu gruplara da Celali demeye başlandı.* " [2]

Hem dış hem de iç siyasette sürekli bir kargaşa ortamında bulunması Osmanlı Devleti'nin her geçen gün güçten düşmesine ve reform arayışlarına yönelmesine neden oldu. Bütün bu olumsuz gelişmeler 17. yüzyılın ilk yarısından itibaren Osmanlı Devleti'nin ıslahatlara muhtaç olduğu gerçeğini ortaya koydu.

[2] Mücteba İlgürel; "*Celâlî İsyanları*", DİA, TDV Yay., C. 7, İstanbul 1993, s. 253, 254.

Osmanlı Devleti'nde ıslahatların öncülüğünü padişahlar ve bazı devlet adamları yapmıştır. Bu dönemde yapılan ıslahatlarda Avrupa etkisi görülmez. Ayrıca ıslahatlar halka indirgenememiş ve beraberinde köklü çözümler getirememiştir.

"*Osmanlılar bu uzun mücadeleler sırasında ilk defa karşılarında geniş bir cephe buldular. Venedik, Habsburg ve Ruslar'la topyekün olarak batı sınırlarında cereyan eden savaşlarda önemli ölçüde sarsıldılar. Orta Avrupa'dan geri çekiliş Osmanlılar'ın asli dayanağı olan Balkanlar'daki durumlarını da yavaş yavaş etkileyeceği bir devri aramakta gecikmedi. Osmanlılar, bu bölgeleri ve Eflak-Boğdan'ı korumaya yönelik hareketlere daha çok önem vermeye başlayacaklardı. 1683'ten sonra askeri alandaki yetersizlik, Osmanlılar için yeni savunma ihtiyaçlarını beraberinde getirdi.Görünüşte Padişahı etkisi altına alan Şeyhülislam Feyzullah Efendi'nin şahsına yönelik gibi olan 1703'teki Edirne Vak'ası söz konusu çözülüşün bir tepkisi niteliğini taşıyordu. Karlofça'nın rövanşını alma fikri Osmanlı devlet adamlarının zihninden asla silinmemişti. Kıvılcım Ruslar'ın kuzeyden hareketlenmesiyle yeniden alevlendi. Ruslar'a Poltava'da mağlup olan İsveç Kralı 9. Karl Osmanlılar'a sığındı. Ruslar'ın Osmanlı sınırlarındaki ağır tahrikleri, Lehistan meselesi Osmanlılar'ı yeni bir sefere sürükledi. Baltacı Mehmed Paşa 1711'de Prut'ta Rus Çarı Petro'yu durdurdu. Rus çarı burada ağır bir yenilgiden son anda kurtuldu. Ardından Venedik ve Avusturya ile savaşlar yapıldı.Venedikliler'e karşı kazançlı çıkıldı. Kaybedilen Mora yarımadası ve bazı Ege adaları geri alındı.Bu hızlı zafer Osmanlılar'a yeni ümitler verdi. Kaybedilen Macar topraklarını geri alma, hatta Roma'yı ele geçirme niyeti ciddi şekilde gündeme getirildi. Savaşı ilan eden taraf ise Avusturya oldu. Mücadele Petervaradin'de yapılan savaşla (1716) Avusturya lehine döndü. Belgrad Kalesi kaybedildi. 1718 Pasarofça Antlaşması ile Tımışvar bölgesi, Küçük Eflak ve Belgrad Avusturya'ya bırakıldı. Böylece 16. yüzyıldan beri elde tutulan ve parça parça elden çıkan Macaristan tamamıyla kaybedilmiş oluyordu.*" [3]

Batıda yapılan savaşların yenilgi ile sonuçlanması ve ardı ardına yaşanan toprak kayıpları yenilik arayışlarını daha da artırdı. Sürekli savaşlar ve onların olumsuz sonuçlarından bunalan halk ve yönetim diplomasiyi bir çözüm olarak düşünmeyi denedi. Bu sayede belki geçici de olsa bir barış ortamı te'sis edilebilirdi. Bu düşünce doğrultusunda 28

[3] Feridun Emecen; *a.g.m.,* s. 495.

Mehmed Çelebi Fransa'ya ilk Osmanlı elçisi olarak gönderilmiş ve Fransa'da ilgi ile karşılanmıştır.

"*Osmanlılar bu devrede her şeyin artık savaşla kazanılamayacağını, masa başında da bunun temin edilebileceğini ve diplomasinin önemini anlamaya başladılar. 1718'den 1730'a kadar nisbeten müreffeh bir dönem başladı. Batı kültür ve medeniyetine ilgi arttı. Sonradan Lale Devri denen bu dönemde teknik bazı ilerlemeler kaydedildi. 1730'daki Patrona Halil İsyanı bu dönemin sonunu oluşturdu.Bu sıralarda 1723'te İran ile yeniden savaş başlamıştı. 1732'de anlaşma barış getirmedi.*

1733'ten itibaren yenden tırmanış gösteren savaşta Osmanlılar'ın Batı'da yeni problemlerle karşı karşıya kalmaları(1736)sonucu İran Şahı Nadir başarı kazandı. 1746 antlaşması ile Kasrı şirin'de kararlaştırılan sınırlara dönüldü. Nadir Şah bu mücadeleler sırasında Caferiliğin beşinci mezhep olarak tanınması, böylece aradaki anlaşmazlık ve çekişmenin giderilmesi teklifinde bulunduysa da Osmanlı uleması bunu şiddetle reddetti. Böylece İran'ı yalnız bırakma siyaseti sürdürüldü. Bu arada batıda Avusturya'nın Bosna ve Eflak'a karşı hücumuyla başlayan savaş Osmanlılar'ın başarısıyla sonuçlandı. Belgrad geri alındı.1739'da burada imzalanan antlaşmayla Pasarofça'da alınan yerler Osmanlılar'a iade edildi.Ayrıca Kırım'a saldırıp ardından Yaş ve Hotin'i alan Ruslar da işgal ettikleri yerleri geri verdiler.Azak Kalesi yıkılarak iki devlet arasında tampon bölge oluşturuldu. 1739'dan sonra otuz yıl savaşmayıp barış siyaseti takip eden Osmanlılar buna 1768'e kadar dayanabildiler." [4]

[4] Feridun Emecen; *a.g.m.,* s. 496.

2. 17. YÜZYILIN İKİNCİ YARISI İLE 18.YÜZYILIN İLK YARISINDA KÜLTÜR VE EDEBİYATIN DURUMU

15. Yüzyılda gelişmesini tamamlayan Divan Edebiyatı,16. yüzyılda en yüksek noktasına ulaşmıştır.İlim ve edebiyat, geçmiş yüzyıllardan aldığı hızla, 17. yüzyılda da yükselişine devam etmiştir. "*Osmanlı Devleti'nin bu asırda siyasî, İktisadî ve içtimaî alandaki olumsuz görüntüsüne rağmen, Türk edebiyatının yükseliş ve gelişimini devam ettirdiği görülmektedir. Belli bir geleneğe tabi olan ve o geleneğin belirlediği kriterler ile oluşumunu ve gelişimini sağlayan klasik edebiyat, özellikle XVI. Asırda yekâmülünü tamamlayarak muhkem bir seviyeye ulaşmıştır.*" [5]

17. yüzyılın ikinci yarısında ise otuz dokuz yıl gibi uzun bir müddet saltanat sürmüş bulunan dördüncü Mehmed de şairdir. Padişahın kadınlarından Afife Sultan da şiire meraklı olarak bilinir. Osmanlı sarayı, geçmiş yüzyıllarda olduğu gibi, on yedinci yüzyılda da şairleri korumuş ve ülkede ilim, fen, edebiyat ve sanatın gelişmesine yardımcı olmuştur.

Gerek geçmiş yüzyıllardaki gelişmelerden, gerek uygun şartların doğmasından olsun on yedinci yüzyılda ilim alanında güçlü şahsiyetler yetişmiştir. Bu asırda siyasî ve askerî bakımdan gerileyen devlet, kültür, sanat ve edebiyat alanlarında yükselmeye devam etmiştir. Sultanahmet Camii, Yeni Cami, Revan ve Bağdat köşkleri gibi mimarlık şaheserleri bu asırda yapılmıştır. Itrî ve Hafız Post gibi bestekârlar, Hafız Osman gibi hattatlar, Peçevî, Naima, Koçi Beğ gibi büyük tarihçiler, divân şiirimizin Neft, Nâbî gibi devleri, Kâtip Çelebi gibi bilim adamları, Evliya Çelebi gibi seyyahımız ve daha niceleri, 17. yüzyıla eserleriyle silinmez damgalarını vurmuşlardır.

Osmanlı padişahlarında hitabet ve şiir yazma kabiliyetinin atalarından gelen bir meziyet olduğunu önceki bölümlerde belirtmiştik. On yedinci yüzyılda hüküm süren padişahlar da edib ve şairleri korumuş, kendileri de güzel şiirler yazmışlardır. Bahti (Sultan I. Ahmet), Fârisî (Sultan II. Osman), Vefaî (Sultan IV. Mehmed), Ahmed (Sultan II. Ahmed).

[5] Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal; *Eski Türk Edebiyatı Tarihi,* dergâh yay., 1. bs., İstanbul 2007, s. 416.

On yedinci yüzyılda düzyazı ile eser veren tarihçilerimiz, bilim adamlarımız, ediblerimiz çoktur. Fakat bu yüzyılın divan nesri (düzyazısı), iyice yabancılaşmış yapmacık bir dildir ve bugün artık okunmaz hale gelmiştir. Buna karşılık, yine bu asırda "Tarih nesri" diyebileceğimiz ünlü tarihçiler ile gezginlerin, coğrafyacıların ve diğer bilim dallarında eser vermiş ünlülerin yazıları hem kolay anlaşılırlar hem de üslûp güzelliğine sahiptirler. Bunlar yalnız Türk dünyası için değil, bütün ilim dünyası için önemli, değerli eserler vermişlerdir. Kâtip Çelebi (1609-1658), Evliya Çelebi (1611-1682), Peçevî İbrahim Efendi (1574-1649), Koçi Bey (17. y.y.).

Tezkirelerden öğrenilen bilgilerden hareketle 17. yüzyılda dîvân sahibi yaklaşık 150 şair tesbit edilmiştir. Dîvanı olmayanlar da bu sayıya eklendiğinde bu yüzyılda yetişen şair sayısı 493'tür: "*Türk edebiyatının en parlak dönemlerinden biri olan bu asırda birçok şair yetişmiştir.Bu yüzyılda kaleme alınan şair tezkirelerinden Tezkire-i Rıza'da 266, Âsım'ın Zübdetü'l –eş'âr'ında ise 123 şair hakkında bilgi verilmiştir. XVIII. Asrın ilk yirmi yılında yetişen şairleri de eserine alan Safâyî, tezkiresinde 493 şair tespit etmiştir. Sadece İstanbul kütüphanelerinde bu yüzyıla ait 150'den fazla şairin divanı bulunmaktadır.Türkiye'deki diğer kütüphaneler ile bütün dünyadakiler dikkate alındığında bu sayının daha da artacağı muhakkaktır.*" [6]

On sekizinci yüzyılda ise Osmanlı Devleti siyasi gücünü iyiden iyiye kaybetmesine, mali, iktisadi türlü sıkıntılar içinde zor bir devir geçirmesine karşın, bilim ve kültür hayatıyla edebiyat, siyasi çöküntüden fazla etkilenmemiş ve büyük bir sarsıntı geçirmemiştir. On sekizinci yüzyıl edebiyatı genel olarak on yedinci yüzyılın devamı olarak gelişimini sürdürmüştür.Özellikle şair iki padişah, yüzyılın başında Sultan III. Ahmed ve sonunda Sultan III.Selim devirlerinde sanatçı ve şairlerin korunmasıyla edebiyat ve kültür alanında büyük bir gelişme görülmüş, Divan edebiyatının iki büyük şairi; Lale devrinde Nedim, yüzyıl sona ererken de eşsiz şiir dehasıyla Şeyh Galip yetişmiştir.

On sekizinci yüzyıl başlarken Türk edebiyatında Nâbi'nin şiirdeki egemenliği sürmekteydi.Onu usta bilen,düşünce ve hikmet tarzını benimseyen pek çok şair, onun şiir anlayışında birleşmişlerdi.Sâbit,Selim,Sâmî,Râşid, İzzet Ali Paşa, Seyyid Vehbi Nabi etkisinde şiir söylemekteydi.Bu etki sonradan Çelebizâde Âsım,, Koca Râgıb Paşa,Fıtnat

[6] Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal; *a.g.e.,* s. 417.

Hanım ve Haşmet'te de kendini gösterdi.Nedim yetişip üzüntüden ve düşünceden uzak bir dünya görüşüyle ve neşeli, coşkun söyleyişiyle kendini kabul ettirince bu şairlerden çoğu onun yolunu benimsediler.

On sekizinci yüzyıl edebiyatının belli başlı özellikleri Nâbi, Nedim ve Gâlib'de görülen ve bunların etkisiyle yüzyıla egemen olan özelliklerdir. Bunların en önemlisi yerlileştirme akımı ve halk edebiyatına yakınlaşmadır.On yedinci yüzyılın sonunda Nâbi ve Sâbit'le başlayan edebiyata yerli unsurların, adet ve ananelerin girmeye başlaması hareketi, on sekizinci yüzyılda daha da hızlanmış, özellikle Lâle devri şâirlerinin Boğaz'ı, yeni yapılan binaları, buradaki eğlenceleri anlatmaları yerlileştirme çabasının başlangıcı olmuştur. Devrin bütün olayları başta Nedim olmak üzere şairlerin divanlarına girmiştir.Divan edebiyatında şairler ilk kez çevrelerini görmeye başlamışlar, artık Şiraz'ı, Bağdat'ı ya da hayâli bir yeri değil, ve yaşadıkları şehir olan İstanbul'u anlatmışlardır. Kaside, gazel, tarih ve şarkılarda güzelleri, güzellikleri, olayları, eğlenceleri, yazı, kışı, ramazanları ve bayramlarıyla yaşanılan canlı bir İstanbul hayatı vardır. Yerlileştirme akımı bu yüzyılın öteki edebiyat türlerinde de görülmüştür. Nedim ve Gâlib'in hece vezniyle birer türkü söylemeleri de Divan edebiyatında ilk kez görülen çok önemli bir harekettir. Halk edebiyatına doğru bir yakınlaşma türkü ve koşma karşılığı olarak şarkı türünün bu yüzyılda gelişmesine yok açmıştır.

On sekizinci yüzyıl edebiyatının dikkat çeken bir özelliği de klasik divan şiirinin katı kurallarından kurtulmaya başlamasıdır. Yüzyılın başında yetişen şairlerde görülmeye başlayan bu değişme Nedim'in de katılmasıyla hızlanmış ve yüzyıllar boyu kullanılan mazmunlar değişmeye, hiç olmazsa yumuşamaya başlamıştır. Tekrar edile edile usanılmış belli benzetmeler dışına çıkılmış, güzelin saçının, gözünün rengi değişmiş, aşığın niyazı azalmış, sevgilinin nazı hafiflemiştir. Hatta bu değişme zamanla aşıkların bir başka sevgiliden söz etmelerine kadar vardırılmıştır. Bazen hiç mazmun kullanılmadan da güzelliklerin anlatılabileceği, ustaca beyitlerin söylenebileceği ispatlanmıştır. Bu yüzyılda birkaç şeyh şair dışında tasavvufi aşk işlenmemiştir. Yaşanılan hayatın, beşeri aşk arzularının ortaya konması, bir bakıma şairlerin de paylaştığı Lale Devri'nde yaşanan rahat, zengin ve coşkun bir masal hayatının şiire de yansıması sonucudur. Devrin şiirini en iyi biçimde simgeleyen Nedim'in yaşanan bu görkemli hayatı, bundan aldığı zevkleri coşkunlukla, ama incelikle ve nezaketle söylemesi, onun yolunda şairlerin bazılarınca yanlış yorumlanmış ve Nedim'in içtenliği, adiliğe kadar düşürülmüştür.

"*Bu yüzyılın sanatçıları önceki üstat şairlere erişebilme çabası göstermişlerse de asıl örnek aldıkları iki büyük üstat kasidedce Nef'î, gazelde ise Nâbî olmuştur. Dönemin büyük şairi Nedîm de bu iki ustanın etkisinde kalmakla birlikte yeni bir dille neşeli, hayat dolu, şuh gazel ve şarkılar söyleyerek yeni bir şiir vadisinin yolunu açmıştır. İzzet Ali Paşa, Asım, Sümbülzade Vehbî, Enderunlu Fâzıl, daha çok Nedim tarzını benimseyen şairlerdir. Seyyid Vehbi, İsmail Beliğ, Neyli ve Haşmet hem Nedim hem de Nâbî tarzının etkisinde kalmışlardır. Koca Râgıp Paşa, Dürrî, Hâzık, Fıtnat Hanım gibi şairler de daha çok Nâbî tarzını sürdürmüşlerdir.*" [7]

On yedinci yüzyılı etkisi altına alan Sebk-i Hîndî Nâîlî, Fehim,"İsmetî, Şeyhülislam Yahya Efendi gibi Türk şairlerinin etkileriyle bu yüzyılda da devam etmiş; anlamda derinlik, hayallerde genişlik, dilde incelik başta Nedim olmak üzere bütün şairlerde görülmüştür. Yüzyılın ikinci yarısında Hoca Neş'et'in, Şeyh Gâlib'in de içlerinde bulunduğu genç şairlere İran edebiyatını ve Hind üslubunu yaratanlardan Sâib-i Tebrîzi ve özellikle Şevket-i Buhârî'yi okutup sevdirmesiyle bu üslubun öteki ana özelliklerini; anlamda giriftlik,ızdırab ve tasavvuf bütün ağırlıklarıyla ortaya çıkmıştır.

Bu yüzyıl şiirinde görülen başka özellikler de; şarkı, manzum tarih ve nazirenin belirgin biçimde artmasıdır.Eskiden beri murabba adıyla anılan ve bestelenen nazım şekli, kafiye düzeninin değişmesi, halk şiirindeki koşma ve türkünün de etkisiyle on yedinci yüzyıl ortalarında şarkı adını almış ve özellikle Lâle Devri'nden sonra büyük bir gelişme göstermiştir.Yalnız Türk nazmında görülen ve geniş halk kitlelerine seslendiği için daha sade bir dille söylenen şarkının gerçek ustası Nedim olmuştur.Nedim 28 şarkısıyla bütün şarkı şairlerine örnek olmuştur. Şarkı bu yüzyılın bütün şairlerince benimsenmiş, murabba, muhammes, müseddes olarak pek çok şarkı söylenmiştir. Eskiye bağlı Şeyh Galib bile bu modaya uyarak 11 şarkı söylemiştir.

[7] Prof. Dr. Mine Mengi; *Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Edebiyat Tarihi-Metinler;* Akçağ Yay., 8. bs., Ankara 2003, s. 207.

II. BÖLÜM

1. Hâsim'in Hayatı

Tezkire-i Safâyî ve *Âdâb-ı Zurafâ'da* şâir olarak zikredilen Hâsim'in asıl adı Es'ad'dır. Râmiz'in "*Nâm-ı nâmîleri Ahmed'dir"* [8] cümlesiyle takdim ettiği Hâsim, Safâyî Tezkiresi'ndeki "*Vezîr-i a'zam şehîd Köprülü-zâde Fâzıl Mustafâ Paşa'nın ferzend-i sa'âdet-mendi Es'ad Beg'dür"* [9] cümlesinden anlaşılacağı üzere 17. yüzyıl sadrazamlarından Köprülü-zâde Fâzıl Mustafa Paşa'nın oğludur. Şâirin doğum yeri hakkında ne *Tezkire-i Safâyî'*de, ne de *Âdâb-ı Zurafâ'da* bir bilgi mevcut değildir.

Büyük bir olasılıkla İstanbul'da doğmuş olan Hâsim iyi bir eğitim görmüştür. Onun eğitimi ile ilgili bilgiler *Tezkire-i Safâyî'*deki " *Ol mîr-i vâlâ-kadr sinn-i şebâbda tahsîl-i ma'ârif-i bî-hisâb edip 'ulûm-ı 'Arabiyye'ye iştiġâl ve lisân-ı Fârisî'de sâhib-makâl olup şi'r ü inşâya heves ve gül-bün-i hoş-bû-yı eş'âra dest-resden sonra fenn-i silâhşôrîde mâhir…*" [10] cümlesinden anlaşılacağı üzere gençlik yıllarında farklı bilim dallarında iyi bir eğitim almış, bunun yanı sıra Arapça, Farsça ve silâh kullanma eğitimi görmüştür. Hakkındaki " ... *bir zât-ı melek-hısâl ve şâyetse-i 'izz ü ikbâl olmağla…*" [11] cümlesinden yumuşak (melek) huylu olup yüksek mertebede bulunmaya lâyık olduğu belirtilen Hâsim, " ... *biñ yüz otuz târîhinde menşûr-ı sa'âdetleri tuġrâ-yı ġarâ-yı devlet-pîrâ-yı vezâret ile mu'anven bir vezîr-i rûşen-zamîr olmuşdur.*" [12] H. 1130 târihinde vezirlik makamına atanmış, yazarın deyimiyle unvanlı, debdebeli bir vezir olmuştur.

Râmiz'in: "... *vezîr-i bî-nazîr-i mekremet-âsâr olup rütbe-i bâlâ-yı vezâret ile Egriboz ve Hanya muhâfazalarıyla kâm-revâ ve ba'dehu Girîd cezîresinde Resmo sancağıyla tekâ'üd ihtiyâr idüp…*" [13] cümlesinden, debdebeli bir vezir olup sırasıyla Eğriboz ve Hanya savunmalarıyla görevlendirildiği ve akabinde Resmo sancağında görev yaptıktan sonra emekli olduğu anlaşılmaktadır. Bu tarihten itibaren inzivaya çekilen şair, yaklaşık 9 yıllık emeklilik hayatının ardından hayata veda eder. Hâsim'in ölüm tarihi, *Âdâb-ı Zurafâ*'daki "*tekâ'üd*

[8] *Râmiz ve Âdâb-ı Zurafâ'sı*; Haz.: Dr. Sâdık Erdem, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 1994, s. 64.
[9] Mustafa Safâyî Efendi: *Tezkire-i Safâyî (Nuhbetü'l-Âśār Min Fevā'idi'l-Eş'ār)*, Haz.: Doç. Dr. Pervin Çapan, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yay., Ankara 2005, s. 167.
[10] Mustafa Safâyî Efendi: *a.g.e.,* s. 167.
[11] Mustafa Safâyî Efendi: *a.g.e.,* s. 167.
[12] Mustafa Safâyî Efendi: *a.g.e.,* s. 167.
[13] *Râmiz ve Âdâb-ı Zurafâ'sı*; s. 64.

ihtiyâr idüp kûşe-nişîn-i inzivâ iken biñ yüz otuz tokuz senesi hudûdunda terk-i mansıb-ı cihân-ı bî-bekâ ve 'azm-i livâ-yı 'ukbâ itmişlerdir." [14] cümlesinden anlaşılacağı üzere H. 1139/ M. 1717-1718 yılı ile ifâde edilir.

2. Hâsim'in Edebî Kişiliği

Tezkire-i Safâyî ve *Âdâb-ı Zurafâ'da* şâir olarak zikredilen ve mürettep bir dîvânı bulunan Hâsim, kaynaklarda düzgün söz söyleyen ve manalı şiirler yazan bir şair olarak tanıtılır. Râmiz, *Âdâb-ı Zurafâ'*da onu şiiri, inşâsı ve bilgisi ile üne kavuşmuş, asrın eşsiz bir veziri olarak tanımlar. Hâsim hakkındaki: " *'Asrında şi'r ü inşâ ve ma'ârif-i bî-hem-tâ ile şehîr bir vezîr-i bî-nazîr olup ve evsâf-ı ma'ârif-ittisâfları sâ'ir tezkire vü târîhlerde tahrîr olunmağla bu rütbe tastîr u beyân ile iktifâ ve âsâr-ı bülend-iktidârlarından bu çend ebyâtları teberrüken imlâ olundı.*" [15] cümlesi, Hâsim'in şiir ve nesrinin güzelliği, bilgisinin derinliğine atıfta bulunur ve onun diğer tezkire ve tarihlerde ayrıntılı olarak tanıtıldığını belirtir.

" *Selâset-i suhan-ı rûh-efzâsı reşk-fermâ-yı âb-ı bekâ ve letâfeti sutûr-ı eş'âr-ı belâğat-şi'ârı bir şâhid-i hôş-likâdır."* [16] cümlesinde *gönül açan sözünün akıcılığını ölümsüzlük (kalıcılık) suyunun kıskandığı* ve *düzgün sözlü şiirlerinin satırlarının hoşluğunu güzel yüzlü bir güzel* olarak tanımlayan Safâyî, bu ifadeyle Hâsim'in şiirlerinin biçim ve içerik bakımından alt yapısı sağlam şiirler olduğunu belirtmek istemiştir. Dîvânı'ndaki şiirleri de Sâfâyî'nin bu sözlerini doğrular mahiyettedir.

Hâsim'in şiirlerinde 16 ve 17. yüzyıl dîvân şairlerinin etkilerini görmek mümkündür. Ancak, bu etkileri açıkça hissedilebilecek etkiler değildir. Gazelleri, Hâsim'in şiire başlamadan pek çok dîvan şâirinin şiirlerini okuduğunu, dîvânlarını incelediği izlenimi verirler. Kendisinden önce yaşayan ve çağdaşı dîvân şairlerinin şiirlerinden etkilerin ancak dikkatli bir incelemeyle sezilebileceğini söylemek yanlış olmaz. Bu etkileri kendi şiir sözleri arasında ustaca eriten Hâsim, bu tavrıyla yetenekli bir şair olduğunu düşündürür. Bu bağlamda, Onun

<u>Safha-i dükkânçe-i çeşmimde</u> Hâsim ser-te-ser

[14] *Râmiz ve Âdâb-ı Zurafâ'sı*; s. 64.
[15] *Râmiz ve Âdâb-ı Zurafâ'sı*; s. 64.
[16] Mustafa Safâyî Efendi: *a.g.e.,* s. 167.

Katre-i seyl-âbe-i eşküm dür-i menşûrdur (G 31/9)

şeklindeki beyti ile kendşssşnden önce yaşayan şâirlerden Nef 'înin

Levh-i mahfûz-ı sühândur dil-i pâk-i Nef'î
Tab'-ı yârân gibi dükkânçe-i sahhâf degül (Nef'î Div, G 71/5) [17]

beyti arasındaki benzerliğin altı çizili *dükkânçe-i sahhâf* ve *safha-i dükkânçe-i çeşmimde* tamlamaları arasında olduğu söylenebilir.

Hâsim'in, matla'ı

Gel itme 'âşık-ı zâra dirâzî-i zebân küstâh
Hadeng-i cânâ sinâne itme anı nişân küstâh

olan, *küstâh* redifli gazeli ile çağdaşı şâirlerden Nâbî'nin

'Aks-i âyîne bakar yâre dem-â-dem küstâh
Bu kadar görmemişüz olduġın âdem küstâh [18]

matla'lı gazeli arasında redif ve buna bağlantılı olarak konu bakımından bir benzerlik olduğu söylenebilir.

Hâsim'in şiirlerinde, yüzyıl şâirlerini etkileyen devrin önemli şiir anlayışlarından *Sebk-i Hindî*'nin izlerini görmek mümkündür. Hâsim Dîvânı'ndaki gazellerin büyük kısmının (… gazel) 5 beyitli olması, *Sebk-i Hindî*'nin *az sözle çok şey anlatmak* şeklinde tabir olunan sözün kısalıp anlamın dolgunlaşması, dolayısıyla anlamda kapalılık özelliğine uygundur. Ayrıca, şiirlerinde görülen Arapça-Farsça kelimelerden kurulu uzun zincirleme tamlamalar da *Sebk-i Hindî*'nin dil özellikleri ile uygunluk göstermektedir. Onun gazellerinde tesbit ettiğimiz *hasret-i dîdâr-ı yâr-i dil-firîb (G 3/2), zehr- âbe-keş-i kâse-i hasret (G 4/3), Dest-i nücûm-ı şükr-i saf-ı dürr (G 8/4), Sâgâr-ı mînâ-yı kalb-i 'âşıkân (G 11/2), Ârzû-mend-i visâl-i dil-rübâ (G 11/4), nihâl-i nevres-i bâr-âver (G 27/7), Hısn-ı şâb-ı dil-şeker-i endûh (G 31/2), gamze-i bî-dâd-ı her-dem (G 31/4), Katre-i seyl-âbe-i eşk (G 31/9), Çerâğ-ı ahterân-ı şem'-i şebistân-ı hayâl (G 32/1), kâviş-i dil-i gamze-i hûn-hâr (G 38/3), Sebak- hân-ı kitâb-ı fürkat (G 40/4), kûy-ı habîb-i murg-ı dil (42/5)* v.b. tamlamalar *Sebk-i Hindî* şâirlerinin sıkça kullandığı uzun zincirleme tamlamaların örnekleri kâbilindendir. Şiirlerinde *Sebk-i Hindî*'nin dil ve anlam özelliklerine rastlanmakla birlikte Hâsim'i bir *Sebk-i Hindî* şâiri olarak

[17] *Nef î Divanı;* Yay. haz.: Yrd. Doç. Dr. Metin Akkuş, Akçağ Yay., l. bsk., Ankara l993, s. 315.
[18] *Nâbî Dîvânı*; Haz.: Dr. Ali Fuat Bilkan, Milli Eğitim Bakanlığı Yay., M.E.B., C.I-II, İst. 1997, s. 490.

nitelemenin doğru olmayacağını belirtmek gerekir. Bu bağlamda, *Sebk-i Hindî*nin onun şiirine bir çeşni kattığını söylemek yanlış olmaz.

3. Eserleri

Hâsim'in tek eseri Dîvânı'dır. Hakkında bilgi veren kaynaklarda başka eser ya da eserlerinden söz edilmemektedir. Dîvânı mürettep bir dîvan tertibinde olup kas^de ve gazellerden oluşmaktadır. Dîvân'ın baş tarafında kasidelere yer verilmiştir. Baş tarafta yer alan kasîdeler için her hangi bir başlık bulunmamaktadır. Dîvânı'da kasîdeleri takiben gazellere yer verilmiştir. Alfabetik olarak sıralanan gazeller için de her hangi başlık zikredilmemiştir. Dîvân'da yer alan gazel sayısı 130'dur. Dîvân'da kasîde ve gazellerden başka diğer nazım şekilleriyle yazılmış şiir bulunmamaktadır.

III. BÖLÜM

HÂSİM DÎVÂNI'NIN İNCELENMESİ

1. DÎVÂN'IN BİÇİM BAKIMINDAN İNCELENMESİ

1.1. Kasîdeler: Hâsim Dîvânı'nın baş tarafında yer alan 3 kasîde mevcuttur. Kasîdeler için herhangi başlık konulmamıştır. Kasîdelerden ilki dînî içerikli olup Hakk'ın verdiği nimetlere şükretme maksadıyla kaleme alınmıştır. *Fe'ilâtün, fe'ilâtün, fe'ilâtün, fe'ilün* vezniyle yazılan ve redifi râ (↗) olan tevhîd türündeki kasîdenin matla'ı

Akl-ı kül her sühan-ı nâzükümün mülzemidir
Bana bu hüsn-i edâlar ki Hakk'ın mülhemidür

şeklinde olup 47 beyitten oluşmaktadır.

Dîvân'daki diğer iki kasîdenin konusu ise aşktır. Tasavvufi içerikli olan bu kasîdelerde ilâhî aşk işlenmiştir. *Mef'ûlü, mefâ'îlü, mefâ'îlü, fe'ûlün* vezniyle yazılan ve redifi *râ* (↗) olan 21 beyitlik ikinci kasîdenin ilk üç beyti şu şekildedir:

Dil dâ'iye-i vaslın ile perde-nişîndir
Bu hân-kah-ı gamda şehâ çille-i güzîndir

Cânâ dehenin dürc-i akîk-i yemîndir
Dendân-ı sefîdin ise bir dürr-i semindir

Ney gibi açıldı dile sûr-ı âh ser-â-pâ
Kârum şeb-i fürkâtte benim zâr-ı hazîndir (K 2/1-3)

Mefâ'îlün, mefâ'îlün, mefâ'îlün, mefâ'îlün vezniyle yazılan nûn (☒) redifli üçüncü kasîde ise 24 beyitten ibarettir. Tasavvufî aşkı işleyen üçüncü kasîdenin aşağıda sunulan üç beyti de düşüncemizi doğrular mahiyettedir:

Ezelden dest-i kudret irtibâtın eylemiş muhkem
Bizim peyvendimiz olmaz güşeste tîğ-ı firkâtden

O şûhun âlemde beni dervîş-i dil idüp
Yanımda hırka-i peşmîne bihter oldı hil'atden

Yeter pâ-mâl-ı 'âlem oldum ey bâd-ı sabah lutf et
Bu gerd-i zeri kaldır gadîr-i hâk-i devletden (K 3/20-22)

Mustafa Safâyî'nin *Tezkire-i Safâyí (Nuhbetü'l-Āśār Min Fevā'idi'l-Eş'ār)* adlı eserinde "*cümle-i âsârlarından ev'a'il-i hâllerinde nazm edip ol 'asrda vezîr-i a'zam olan 'Alî Pâşâ'ya verdiği kasîde-i ġarrâdan birkaç beyt-i ra'nâ bu mahalle kayd ü imlâ kılındı.*" [19] cümlelerinde şâirin, gençlik yıllarında devrin vezîriazamı 'Alî Paşa'ya sunduğunu söylediği ve ilk 12 beytini aktardığı

Ey vücûd-ı kâmiliñ ârâyiş-i rûy-ı zemîn
Hâk-i mesnûn oldu bâd-ı lutfuñ ile ânberîn [20]

matla'lı kasîdesi dîvanda mevcut değildir.

1.2. Gazeller: Hâsim Dîvânı'nın ağırlıklı kısmı gazellerden oluşmaktadır. Dîvân'da gazeller için de herhangi bir başlık konulmamıştır. Dîvândaki 155 gazelin tasnifi sonucunda vezinler açısından şöyle bir tablo ortaya çıkmaktadır: Dîvânda en çok kullanılan vezin *Hezec Bahri*nin *mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün* veznidir. 71 gazelin yazıldığı bu vezin Dîvândaki bütün şiirlerin yaklaşık % 45'ine karşılık düşmektedir.

Hâsim Dîvânı'ndaki gazellerin 31'i de *Remel Bahri*nin *fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün* vezniyle yazılmıştır. Bu sayının Dîvân'daki bütün şiirler içerisindeki oranı % 20'dir. Bu oranla *fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün* vezni kullanım sıklığı bakımından ikinci sırada yer almaktadır.

Dîvân'daki 22 gazel de *mef'ûlü / fâ'ilâtü / mefâ'îlü / fâ'ilün* vezniyle yazılmıştır. Bu sayının Dîvân'daki bütün şiirler içerisindeki oranı yaklaşık % 15'tir. Bu oranla *mef'ûlü / fâ'ilâtü / mefâ'îlü / fâ'ilün* vezni kullanım sıklığı bakımından üçüncü sırada yer almaktadır.

[19] Mustafa Safâyí Efendi: *a.g.e.,* s. 167.
[20] Mustafa Safâyí Efendi: *a.g.e.,* s. 167.

Dîvân'daki diğer gazeller ise şu vezinlerle yazılmıştır: *mef'ûlü / mefâ'î lü/ mefâ'î lü / fe'ûlün* vezniyle 5 gazel (yaklaşık % 3,5), *Remel Bahrinin fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilün* vezniyle 12 gazel (% 8), … *Bahri*nin *mefâ'ilün / fe'ilâtün / mefâ'ilün / fe'ilün* vezniyle 5 gazel (yaklaşık % 3,5), *Remel Bahri*nin *fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilâtün* vezniyle 7 gazel ((% 4,8) *Hafîf Bahri*nin */ fe'ilâtün / mefâ'ilün / fe'ilün* vezniyle 1 gazel (% 1,3).

Dîvândaki gazeller 5, 7, 9, 10 v.b. beyit sayılarıyla yazılmıştır. Gazellerin büyük bir kısmı 5 beyitten oluşmaktadır. Dîvan'daki 19., 92. ve 94. gazeller ise müzeyyel bir görünüm arz etmektedirler. Aşağıda görüleceği üzere, her üç gazelde de şâir mahlas beytinden sonra 4'er beyit daha söylemiştir:

Gazel 19

7. *Hemân feyz-i ilâhîdir sana rehber olan Hâsim*
Bu vâdîde selime peyrev olmak kâtî 'usretdir

8. *Anın destindedir miftâh-ı kufl-ı hâne-i 'irfân*
O hod âyât-ı hikmetden bütün dünyâya ayetdür

9. *N'ola meyl eylemezse tab '-ı pâki her sühan-dâne*
Biten bağında anın meyve-i nahl-i fasâhatdir

Gazel 92

'Aceb mi hâme-i zerle yazılsa Hâsimâ şi'rim
Bana tahsîn-efzûn oldı hayli nükte-pîrâdan

Telâtum eyledikçe mevc-i bahr-i 'ilmi 'âlemde
Anın yanında gayrın fazlı oldı katre deryâdan

Tanîn-i şöhreti âfâka ey dil-i münteşir oldı
Bulunur mı anı bilmez hele a'lâ vü ednâdan

Tecerrüd semtine tab'ı o denlü mâil olmuşdur
Anın-çün dâimâ i'râz ider çâh-ı sebük-pâdan

Gazel 94

Hâsimâ âyîne-veş sûret-nümâ olsa n'ola
Fark olmaz sînesi cânânenin billûrdan

Kulzüm-i kahr-i Hüdâ-yı lem-yezel cûş eyleyüp
İntikâmın ala her dem düşmen-i bî-nûrdan

Olmayub hâli bu bezmin nev- 'arûsı kâmdan
Gûş-ı çerh olsun hemîşe ger nevâ-yı sûrdan

Düşmenin hâbîde olsun hâb-ı gafletle müdâm
Çeşmi bîdâr olmasun anın sadâ-yı sûrdan

Sana harf-endâz olanlar cevâhir-âsâ dîb içün
Seylî-i mihnet yesünler pençe-i pür-zûrdan

Hâsim Dîvânı'ndaki 11. gazelde ilk mısra, gazelin sonunda aynen tekrarlanmış ve … sanatı yapılmıştır:

1. *La'l-i lebinde kaldı anın dîde-i bused*

   İtdi 'abîr ü müşk-i Hoten zülfüne hased
   (...)
5. *Taksa 'aceb mi boynuna Hâsim tamâmın*
   La'l-i lebinde kaldı anın dîde-i bused

Gönüle hitaben söylenmiş *ey gönül* redifli 11 beyitlik 65. gazelde mahlas zikredilmemiştir. Şair, gazelin 6. beytinde matla yenilemiştir (tecdîd-i matla').

Tîre dilden safvet-i hâtır recâ itme gönül
Merdüm-i 'âlemden ümmîd-i vefâ itme göñül

Mazhar-ı gufrân olur hem-vâre ehl-i ma'siyet
Rahmet-i yezdândan kat'-ı recâ itme göñül

Ser-güzeştiñ var hikâyet eyle kûyında anıñ
Hâliñi 'arz itmeden hayâ itme göñül

İstemezsen meclis-i mâtemde giryân olmağı
Piste-âsâ hande-i dendân-nümâ itme göñül

Hâsim-i nâ-şâd-âsâ 'aşkı ber-dûş eyleyip
Kâmetin bâr-girân ile dü-tâ itme göñül

Kâküli oldı bana kayd-ı ikâmet ey göñül
Yohsa 'aşk ile iderdim ben seyâhat ey göñül

Kâmetim oldı dü-tâ mânend-i pîr-i nâ-tüvân
Yâr hicri çekmege kalmadı tâkat ey göñül

Keşti-i cismim benim bâzîçe-i gird-âbdır
Ârzu itme aña sû-yı selâmet ey göñül

Şerbet-i telh-i tâbîbe itmesem rağbet n'ola
Vasl ile bulur şifâ bîmâr-ı fürkat ey göñül

Hayli demdir eylerim gül-geşt bağ-ı ‘âlemi
İtmedim bir kimseden şemm-i hakîkat ey göñül

Çâk çâk olsa ‘aceb midir leb-i hâhiş-gerim
Dâimâ dil-teşnedir ehl-i mahabbet ey göñül

Gülşen-i hüsnünde dildârıñ temâşâ-yı ruhı
Bülbüle oldı nezâret-bahş-ı behcet ey göñül (G 65)

1.3. Vezin: Hâsim Dîvânı’ndaki gazeller çoğunlukla *mefâ‘îlün, mefâ‘îlün, mefâ‘îlün, mefâ‘îlün; fâ‘ilâtün, fâ‘ilâtün, fâ‘ilâtün, fâ‘ilün*; *mef‘ ûlü, mefâ‘îlü, mefâ‘îlü, fe‘lün*; *mef‘ûlü, fâ‘ilâtü, mefâ‘îlü, fâ‘ilün* vezinleriyle yazılmıştır.

Bu vezinlerin dışında 5 gazel *fe‘ilâtün, fe‘ilâtün, fe‘ilâtün, fe‘ilün* vezniyle yazılmıştır.

1.4. Kâfiye ve Redif: Hâsim Dîvânı’ndaki kâfiye redifleri iki ana gruba ayırmak mümkündür:
1. İsimlerden oluşan kâfiye ve redifler
2. Fillerden oluşan kâfiye ve redifler

1. İsimlerden oluşan kâfiye ve redifler: İsimlerden oluşan kâfiye ve redifler bir ek ve bir isimden oluşurlar. Bu tarz kâfiye ve rediflere *-dur baña (G 1), -âdur ġaraz (G 56), -âne hazz (G 58)* kâfiye ve redifleri örnek teşkil ederler.

2. Fillerden oluşan kâfiye ve redifler: Fillerden oluşan kâfiye ve redifler kâfiye sesleri ile fiil, kip (zaman) ve şahıs ekinden oluşmuş rediflerden teşekkil ederler. Bu tarz kâfiye ve rediflere *–mı gelürsün (G 105), -âme göndersün (G 106), -ân görmesün (G 89) v.b.* kâfiye ve redifleri örnek teşkil ederler.

Yukarıdaki tasnifin dışında yalnız sese dayalı kâfiye ile de gazel yazılmıştır. Bu kâfiye tarzına *–iş (G 54), –âs (G 55), at-(G 57)* sesleri ile yapılan kâfiyeler örnek teşkil ederler.

2.2. DÎVÂN'IN İÇERİK BAKIMINDAN İNCELENMESİ

2.2.1. Konu

Dîvân'nda gazellerin konusu genellikle aşktır. İşlenen aşk mecâzî olup gazellerde tasavvufî konulara değinilmemiştir. Aşk üzerine yazılan gazellerde ise ağırlıklı olarak aşkın güçlükleri, acısı, sevgilinin özellik ve güzellikleri, cevr ü cefâsı, hasreti, naz, işve ve cilvesi, rakîb zulmü, felek, çarh ve bahtın yâr olmayışı, dönekliği ve eğri gidişi v.b. konular işlenmiştir.

2.2.2. **Sevgilinin Güzellik Öğeleri**

Boyu (Kâmet, Kadd)

Gazellerde sevgilinin boyu uzun ve düzgün oluşu ile takdim edilir.

Kâmet-i mevzûnı anın serv-i bâlâdur bana
Bağ-ı hüsn-i behçet-efzâsı temâşâdur bana (G 1/1),

Kaddi anun serv gibi ya basık değil midür
'Uşşâk-ı bî-nevâ ana vâsık değil midür

Evsâf-ı hüsn ü kâmet-i bâlâsı dilberin
Vird-i zebân olmağa lâyık değil midür (G 21/1, 2)

Saçı (zülf, sünbül):

Sevgilinin saçı rengi, kokusu ve çeşitli şekilleri ile sıkça işlenir. Bu bağlamda Dîvân'da saçın Farsça adı *zülf,* şekilleri: *kâkül, turra, pîç pîç, ham, çîn, ejdehâ, halka*, *kemend, zencîr*; rengi *kara, siyâh;* kokusu *misk, müşk, 'anber, 'anberîn,* v.d. özellikleri beyitlerde sanatlar eşliğinde zikredilir.

Nükhet-i hûşla meşâmm-ı hâtırum pür Hâsimâ
Turre-i tûrâsı yârün 'anber- âsâdur bana (G 1/5)

Anın kâkülleri murg-ı dili dâ'im şikâr eyler
Bu 'âlem sayd-gâhında o hûnî hoşca kâr eyler (G 13/1)

Zülf-i pür-'akdün dil-i dîvânıma zencirdir
Kârum ey şûh-ı cefâ-ger nâle-i şeb-gîrdir (G 18/1)

Bend olaldan pîç ü tâb-ı turra-i tarrârıña
Tâzelendi ehl-i 'aşk içinde güft ü gûy-ı yâr (G 30/7)

Kemend-i zülf-i cânân halka-girdâb-ı mahabbetdir
Bu mâristân-ı 'âlem 'âşıka bir cây-ı vahşetdür (G 36/1)

Yüzü ve Yanağı (çihre, sîmâ, rûy; ‘ârız, hadd):

Sevgilinin yüzünün ve yanağının güzelliği, parlaklık ve aydınlığı, yanağının kırmızılığı gazellerde işlenen güzellik öğeleri arasındadır.

Pertev-i envârına bakmak anun mümkin değül
Anın-içün rûy-ı hûrşîdine vaz’ itmiş nikab (G 3/4)

Tâb-ı ruh-ı dildârıla Hâsim-i katı
Germ oldı hele revnak-ı bâzâr-ı mahabbet (G 5/5)

Hemîşe encümen -efrûz-ı şâm-ı fürkat olur
Gül-i ruhı n’ola olsa misâl-i mâh-i Münîr (G 20/2)

Ağzı ve dudağı (fem, dehân, dehen, ġonca, hokka, leb, la‘l, kand v.d.):

Sevgilinin ağzının ve dudağının şekli, küçüklüğü, rengi ve tatlılığı ile o dudaktan âşığın talep ettiği öpücük (bûse, bûs) v.d. özellikleri beyitlerde işlenen konular arasındadır.

Buldı leb-i la’linden anun ve derdine dermân
Muhtâc-ı tâbîb olmadı bîmâr-ı mahabbet (G 5/3)

Sitâyiş-hân-ı gülsün bağ-ı dilberde emân bülbül
Nedir la‘lî yanında reng-i verd-i gülistân küstâh (G 9/3)

Kâm-ı hâtırda lebün kand-i mükerrerr-veş lezîz
Bûse-i la’lün mezâk-ı dilde şeker-veş lezîz (G 11/1)

Leb-i la’lin o şûh-ı ‘işve ben nâ-kâma göndersün
Bana lutf eylesün bir şeb-çerâğ ahşâma göndersün (G 101/1)

Gözü (‘ayn, çeşm):

Sevgilinin gözü de şekli (*nergis, sad*) ve rengi (*kara, siyâh, siyeh, surh, kızıl)* ile beyitlerde işlenen güzellik öğeleri arasındadır. Sevgilinin gözünün şekli ve özelliklerini aşağıdaki beyitlerde görmek mümkündür:

Cânib-i ‘uşşâka lutf it hışmla itme nazar
Gamzen ey dilber senin ma’nîde gûyâ tîrdir (G 18/2)

O gamzeler alıcak tîğ-i cevri destine kim
Olur bu ‘arsa-i ‘aşk içre pehlevân-ı dilîr (G 20/5)

Kaş (kemân, ebrû, ebruvân):

Sevgilinin kaşı genellikle çatık şekliyle beyitlere konu olup *yay* ve *mihrâb*a *benzetilir*. Çatılmış şekli, gamze ve kirpik oklarını atıp âşığını yaralamaya niyetli avcının (gözün) elindeki kurulu yayı anımsatır:

Mahrem-i halvet-serây-ı 'aşk olaldan ey gönül
Anlar olduk neydüğin biz güfte-i ebrû-yı yâr (G 30/5)

Sevgilinin nazı, cilvesi, işvesi ve ilgisiz tavrı: Sevgilinin âşığa ettiği nazı, cilvesi, işvesi ve ona karşı ilgisiz tavrı da aşkı işleyen beyitlerde sıkça değinilen öğelerdendir. Sevgilinin âşığa ettiği nazı, cilvesi, işvesi ve ona karşı ilgisiz tavrını aşağıdaki beyitlerde görmek mümkündür:

Çeşm-i dilber nâzdan mestâne şeklin gösterir
Hâne-i dil cevrden vîrâne şeklin gösterir

Âşinâlar şimdi ġayruñ hâtır içün ey gönül
Dûr olub benden hemân bî-gâne şeklin gösterir (G 14/1, 2)

Ne hâcet 'aşkı benden sormaġa ey mest-i gunc u nâz
Ser-i kûyunda hem-i 'aşk-ı cân-sûza delâletdir (G 16/ 4)

Anıñ-çün dil-rübâ bana hemîşe cevr u zulm eyler
Dil-i pür-ateşimde bir ciğer-sûz-ı ahkerim yokdur (G 26/4)

Tahammül etmeyüp cevrine anın Hâsimâ şimdi
Beni dûr eyleyen dilberden izhâr-ı melâlimdir (G 32/5)

Cevr ü cefâsı, zulmü ve eziyeti: Aşkı işleyen beyitlerde sevgilinin rakîbe yüz verip sâdık âşığına ettiği zulüm, cevr ü cefâ ve eziyet sıkça işlenen konular arasındadır:

Leb-i şekvânı bâz itme cefâ vü cevr-i dilberden
Sana itdikleri bir bir anun resm-i mahabbetdür (G /6, 5)

Hasreti ve hüznü: Sevgiliden ayrı olmanın (fürkat) sebep olduğu hasret (özlem) ve bu hasretin verdiği hüzün (gam, elem, keder, tasa, kaygı) genelde dîvân şiirinde, özelde de Hâsim Dîvânı'nda işlenen konular arasındadır. Sevgiliden ayrı olmanın sebep olduğu hasret ve hüznü aşağıdaki beyitlerde görmek mümkündür:

Sürûr u hüzni taksîm eyledük de Kâsım-ı erzân
Hele ben hisse-i hüzni dil-i nâ-şâde verdüm hep

Görelden âteşîn ruhsârunı çeşm-i dil-i zârum
Metâ'ı sabr-ı cânâ âh-ı âteş-zâde verdüm hep

Dem- â-dem fikr-i bahr-ı hânümân-sûzunla 'âlemde
Cihânun 'ayş-ı gâm-fersâsını feryâde verdüm hep (G 2/4-6)

Bürehne eyledi 'aşkı beni dervîş-veş âhir
Ten-i 'uryânımı setr etmek içün câme göndersün

Peyâm-ı nîk-i fercâmına 'âşık muntazır her dem
Hümâm-ı iltifat ile n'olur bir nâme göndersün

Unutdursan hikâyâtını cümle Kays u Ferhâd'ın
Ser-encâm-ı gamım şerh itmek içün hâme göndersün (G 101/2-4)

Gözyaşı (sirişk, eşk, katre, hûnîn habâb): Sevgiliden ayrı olmanın sebep olduğu hasret, hüzün, gam ve keder sonucu âşığın döktüğü gözyaşı da beyitlerde işlenen konular aradsındadır. Âşığın döktüğü gözyaşınıifade eden beyitler aşağıda sunulmuştur:

Hasret-i dîdâr-ı yâr-i dil-firîb ile müdâm
Dîdeden rizân olan her katre bir hûnîn habâb (G 3/2)

Sirişkim firkatiñle kulzüm-i zehhâr olup cânâ
Temevvüc eyleyüp mânend-i bahrî bî- kerân ditrer (G 28/2)

Safha-i dükkânçe-i çeşmimde Hâsim ser-te-ser
Katre-i seyl-âbe-i eşküm dür-i menşûrdur (G 31/9)

Feleğin (çarh, çerh) ters ve eğri (kec, kec-rev) gidişi, dönekliği, cevr ü cefâsı ve zulmü: Feleğin (çarh, çerh) âşığa ettiği zulüm, cevr ü cefâ ve eziyet sıkça işlenen konular arasındadır. Bu zulüm, cevr ü cefâ ve eziyeti aşağıdaki beyitlerde görmek mümkündür:

Şeb-i fürkatte kalup bâ-midâd-i vaslı yâd itmem
Felekden bilürüm bana müsâ'id ahterim yokdur (G 27/9)

Olur mı kâmet-i bâlâmıza bu hil'at-ı kûteh
K'olalum zîr-i bâr-ı minnetin ey çerh-i bî-himmet (G 6/2)

Bu çerh-ı keç-reviş dâim bana cevr ü sitem eyler
Gelince bed-meniş ağyâra hep lütf u kerem eyler

Hemîşe var dâr u gîr-i câhile ruhsat virür gerdûn
Benim bu kadd-i bâlâ mı hemân mihnetle hasm eyler

Felek bir mertebe virmiş küdûret bana ey sâkî
Nice bu bâde-i sâkî gönülden def'-i gam eyler
(...)
Sipihrün gerdişin kec olduġın bundan bil ey Hâsim
Hemîşe bed-sigâl-i ağyâra in'âm-ı ni'am eyler (G 19)

Rakîbin zulmü, cevr ü cefâsı: Aşkı işleyen şiirlerin en çok zikredilen kahramanlarından âşık, sevgili ve rakîb Hâsim Dîvânı'nın da sık işlenen kahramanları arasındadır. Bu bağlamda, Hâsim Dîvânı'nda rakîbin âşığa ettiği zulüm, cevr ü cefâ ve eziyete de değinilmiştir. Bu zulüm, cevr ü cefâ ve eziyeti aşağıdaki beyitlerde görmek mümkündür:

Rakîbin gamzını ‘uşşâk içün gûş eyleme cânâ
Rakîb-i bed-likânın kârî-yi ‘uşşâka ‘adâvetdür (G 16/6)

Şarâb ve şarâbın verdiği hoşluk: Aşk acısı, hüzün ve meclisi işleyen beyitlerde şarâp ve şarâbın verdiği hoşluk da işlenen konular arasındadır. İarâp ve şarâbın verdiği hoşluğu aşağıdaki beyitlerede görmek mümkündür:

Urub âyîne-i ruhsârına ‘aks-i mey-i gülgûn
Şarâb-ı ergavân-ı sâkî ‘ızârın tâb-dâr eyler
(...)
Şarâbın neş’eyi nâ-pâyidârına ne hâcetdir
Hemîşe çeşm-i dilber-i mestî-i dünbâle-dâr eyler (G 16/ 7)

Sebû-keş-i rinde ey dil mey-gede bir cây-ı behçetdür
Sifâl ile ana nûş eylemek mey anda ‘izzetdür

Mey içüb mest olub dünyâdan el çekmek temâşâdır
Harâb-ender-harâb olmak bakılsa hôş sa’âdetdir (G 19/1, 2)

Hâsim Dîvânı’nın Dil ve İmlâ Özellikleri

Hâsim Dîvânı yazıldığı 18. yüzyılın karmaşık dil özellikleri göz önüne alınacak olursa dil bakımından anlaşılır bir mahiyettedir. Türk Edebiyatında 17. yüzyıldan itibâren etkili olan ve Nâ’ilî, İsmetî, Neşâtî, Şeyh Gâlib gibi şairlerle asıl temsilcilerini yetiştiren Sebk-i Hindî, Hâsim Dîvânı’nda da etkileri görülen bir akımdır. Dîvân’da daha çok dil özellikleri ile kendisini hissettiren Sebk-i Hindî, anlam özellikleri ile fazla işlenmemiştir. Hâsim Dîvânı’nda dil özelliklerinin en çok işleneni ise *çeşm-i dilber-i mestî-i dünbâle-dâr (G 16/ 7), sâgâr-ı mînâ-yı kalb-i ‘âşıkân (G 12/2), ârzû-mend-i visâl-i dil-rübâ (G 12/3), nihâl-i nev-res-i bâr-âver (G 31/7), Yûsuf-ı tal‘atân-mânend-i Ya‘kûb (G 37/7), dâğ-ı hûn- alûde-i hasret (G 53/5) v.d.* şeklindeki ifâdelerde görüleceği üzere mısraın büyük bir bölümüne yayılan, soyut ve somut sözcüklerden kurulu uzun zincirleme tamlamalardır.

Hâsim Dîvânı’nda dikkati çeken en belirgin imlâ özelliği hı (ﻫ) ile yazılması gereken bazı kelimelerin *berg-i hazândır (G 74/7), dil-haste (G 92/5), Hüdâ-yı lem-yezel (G 99/18) v.d.* örneklerinde yanlışlıkla ha (ﺣ) harfiyle yazılmış olmasıdır.

Hâsim Dîvânı’nda 106. gazelin üçüncü beytinin başındaki *hümâm-ı iltifât* tamlamasının he (ﻬ) harfi ile yazılması gereken *hümâm* kelimesi ha (ﺣ) ile yazılmıştır.

Hâsim Dîvânı'nda dikkati çeken bir başka imlâ özelliği ise *olduġum demler* redifiyle yazılan 15. gazelin tamamında *olduġum* sözcüğündeki bilinen (görülen) geçmiş zaman ekinin (-*duġum)* vav (ﻮ) harfiyle yazılmış olmasıdır.

Dîvân'da Adı Geçen Kişi ve Kişilikler:

Behrâm (Behrâman): Sâsânî hükümdarı (M. 420-438). I. Yezdgird'in (Yezdicerd) oğludur. Doğum tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Küçük yaşta Medâin'den uzaklaştırılıp Hîre Hükümdarı Münzir'in yanına gönderildi. İki Arap ve İranlı bir süt anne tarafından büyütüldü. Babasının ölümüne kadar (M. 420) Hîre'de kaldı. Babası Yezdgird'în sert yönetiminden ötürü Medâin'deki ileri gelenleri başlangıçta Behrâm'ı tahta geçirmek istemediler. Taht mücadelesinde Ermenistan valisi Şahpûr'un ölümü üzerine İran'a hareket eden Behrâm Münzir'in de desteğiyle tahtı ele geçirdi. Yiğitlik, adâlet ve kahramanlığıyla ünlü bir padişah oldu. Söylentiye göre Behrâm zamanında saz, söz ve eğlence çok yaygınlaştı, insanlar vakitlerinin çoğunu yiyip içip eğlenmekle geçirdiler, yönetimi altındaki ülkelerde dört yıl boyunca kimse ölmedi.

Vaktinin çoğunu geçiren yaban eşeği avlamakla geçirdiği için *gûr* sözcüğü Behrâm'a sıfat olarak verildi. Behrâm-ı Gûr'un yaşamı, av ve aşk maceraları pek çok eser ve minyatüre konu oldu. Arapça ve Farsça güzel şiirler de yazan Behrâm-ı Gûr, bazı kaynaklara göre ilk Farsça beyti söyleyen kişidir. [21]

Berhemen (Berehmen): Berahmâ denilen Hint mabuduna mensup olan mecûsîlerin rûhânîlerine verilen unvan. Bunların bağlı olduğu mezhepte nûrânî ve zulmânî iki ehl-i ısbat ile birlikte sâbîilerin bir sınıf gibi güneşi takdîs ettikleri için ateşperestlikleri de olduğundan bazı Mecûsîler ve mutaassıp berehmenler kendilerini ateşe atıp yakarlar. Tenâsuh inancına da sahip olduklarından karınca ve diğer böcekleri öldürmemeğe dikkat ederlerdi. [22]

Cem (Cem-şîd): İran'da ilk önce saltanat süren Pişdâdiyan sülâlesinin dördüncü ve en büyük

[21] Devletşah; *Tezkire-i Devletşah-I*, Çev.: Necati Lugal, M.E.B.Yay., İstanbul 1990; A. Sırrı Levend; *a.g.e.,* s. ; Gencay Zavotçu; *a.g.e.,* s. 60, 61.
[22] Ahmet Talat Onay*; a.g.e.,* s. 76.

hükümdarı. *Cem* büyük padişah anlamında olup sonradan adına ışık anlamındaki *şîd* sözcüğü eklenmiştir. Bunun sebebi kaynaklarda şöyle açıklanır: *Pişdâdiyân Sülâlesinin dördüncü hükümdârı olan Cem, bütün dünyayı dolaştıktan sonra Azerbaycan'a gelmiş ve burasını beğenip taht kurdurmuştur. Gerek taht gerekse mücevherlerle süslü elbise ve tacı, doğan güneşle birlikte etrafi ışığa boğar. Bu hâli görenler «Bu günde bir başkalık var. Bu diğer günlere benzemiyor, yeni bir gün.» demişler (Pala, İskender, Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü). Bu günü Nev-rûz, Cem'i de şîd (ışık) kelimesini ekleyerek Cemşîd olarak anmışlar.*

Yine, efsâneye göre Nevrûz-ı Hâsse (husûsî, özel nevruz) adıyla anılan Ferverdin ayının yedinci gününde Cemşîd halkı toplar, o günü Tanrı'ya şükür ve ibâdet günü ilân eder. Sonraki yıllarda bu davranış gelenek haline gelir, Cemşîd'den sonra tahta geçen İran şahları Nevrûz-ı 'Amme ve Nevrûz-ı Hasse arasındaki altı günde muhtaç durumdakilerin bütün ihtiyaçlarını gidermek için tahta oturur ve herkese yardım ederler. Şarabı bulanın da Cem olduğu söylenir. Söylentiye (rivâyete) göre Cem'in câriyelerinden birinin dayanılmaz bir baş ağrısı vardı. Bir gün intihar edip baş ağrısından kurtulmak için zehir diye bir şişede saklanan mayalanmış üzüm suyunu içti. İçtiği sıvının etkisiyle derin bir uykuya daldı. Uyandığında baş ağrısının geçtiğini görüp sevindi. Olayı Cem'e anlattı. O tarihten sonra şarab ilaç niyetine kullanılır ve kadehi de (câm) Cem'in adıyla birlikte anılır oldu. [23]

Ferhâd: Divan edebiyatı'nda mesnevilere konu olan Fars kökenli *Hüsrev ü Şîrîn* ve *Ferhâd ü Şîrîn* aşk hikâyelerinin ünlü erkek kahramanı. Hikâye ilk defa Nizâmî-i Gencevî'nin *Hüsrev ü Şîrîn* adlı mesnevisinde işlendi. Bu hikâyede, Şîrîn'e karşı olan aşkı yüzünden, Şîrîn'in diğer âşıkı İran Hükümdarı Hüsrev'in ortadan kaldırmak istediği rakibi konumundadır. Üçlü bir aşk hikâyesinin erkek kahramanlarından olan Ferhâd, Nizâmî'den itibaren bu aşk hikâyesini işleyen eserlerde daima su yolları yapmakla ünlü bir mühendis-mimar veya ressam kimliğiyle okurun karşısına çıkar. Hüsrev ile Şîrîn'den farklı olarak Ferhad'ın tarihi ve gerçek kişiliği belirsizdir. Ferhad'ın öne çıkan özelliği sâdık bir âşık olması, sevdiği Şîrin'in aşkı ile dağları delmesidir. Divan şiirinde, sevgilisi uğruna gerçekleşmez gibi görünen işleri göze alan, aşkının derin hüznü içinde sevdiğine kavuşamadan (vuslata ermeden) ölen âşığın simgesi olur.

İran'da VI.-VII. yüzyılda yaşayan ünlü Sâsânî hükümdarı Husrev Perviz'in fırtınalı yaşamı

[23] Ahmet Talat Onay*; Eski Türk Edebiyatı'nda Mazmunlar*, Haz.: Doç. Dr. Cemal Kurnaz, Akçağ Yay., Ankara 1992, s. 89; A. Sırrı Levend; *a.g.e.,* s. 156, 157.

etrafında dönen ve daha çok Husrev ü Şîrîn adıyla işlenen hikâye, yüzyıllar boyu faklı şairler tarafından işlendi. Nizâmî-i Gencevî'nin Husrev ü Şîrîn'inden çıkmış ve zamanla bağımsız hale gelmiş klasik bir mesnevi konusudur. Kahramanları Şîrîn ile onu seven ve birbirlerine rakip olan Husrev ve Ferhâ üçlüsüdür. Bu aşk hikâyesini *Ferhâd ü Şîrîn* ve *Ferhâd-nâme* gibi adlar altında işleyen mesnevilerde Husrev arka planda kalırken olayların merkezinde Ferhâd bulunur.

Bana kaldı ser-i sûk-ı muhabbet Kays ile Ferhâd
Meta'ın ettiler ber-çîde bâzâr-ı melâmetden (K 3/)

Hakk: Tanrı, Allah (c.c.). Sözcüğün aslı Hakk olup dîvân şiirinde vezin gereği bazen Hak olarak yazılır. Varlığı zorunlu olan ve bütün övgülere lâyık bulunan, görünür ve gizli her şeyi yaratan Zâtın özel ve en kapsamlı adı, Cenâb-ı Hakk. Bazı dînî kaynaklara göre Allah adı, Allah(c.c.)'ın bütün sıfatlarını ifade eden en kapsamlı adıdır.

Akl-ı kül her sühan-ı nâzükümün mülzemidir
Bañа bu hüsn-i edâlar ki Hakk'ın mülhemidür (K 1/1)

Hızr: Hz. Mûsâ döneminde yaşadığı, Allah tarafından kendisine ilahi bilgi ve hikmet öğretildiği, ölümsüzlük suyu (âb-ı hayât) içip ölmezliğe kavuştuğuna inanılan kişi. Peygamber veya veli olduğu ileri sürülür, mutasavvıflar onu gizli ilimleri bilen bir veli olarak sunarlar. Kur'ân-ı Kerîm'de Hz. Mûsâ ile birlikte anılır, Onun bilmediklerini bilir ve Hz. Mûsâ ile olan macerası anlatılır. İçip ölümsüzlüğe ulaştığına inanılan *âb-ı hayât* kıssası da Kur'ân-ı Kerîm'in Kehf Sûresi'nin 61-64. âyetleri arasında aktarılır.

Hızır'ın İlyas Peygamber'e verilmiş bir lakap olduğunu sˆyleyenler de vardır. Onun Nûh, Mus, ya da İskender zamanlarında yaşadığı sˆylense de ˆlmezliğe kavuşmasının İskender zamanında gerÁekleştiği görüşü yaygındır. Efsaneye göre Hızır, arkadaşı İlyâs ile birlikte İskender-i Zülkarneyn'in maiyetinde bulunur ve ona kılavuzluk edip karanlıklar (zulûmat) ülkesinde âb-ı hayâtı aramaya çıkarlar. Hızır ve İlyâs bir su kenarında oturup yanlarındaki pişmiş balıkları yerken Hızır'ın elinden bir damla su balığa damlar. Balık o sırada canlanıp suya atlar ve gözden kaybolur (60 (Kehf)/61). Onlar da suyun âb-ı hayât olduğunu sezip içerler. Daha sonra İskender'e haber verseler de suyu bulamazlar. İnanışa göre, âb-ı hayâtı (ölümsüzlük suyunu) içip ölümsüzlüğe ulaşan Hızır ile İlyas o tarihten sonra, Allah (c.c.)'ın emriyle dünyada sıkıntıya düşenlerin yardımına koşarlar. Kıyâmete dek sürecek olan bu

görevi Hızır karada, İlyâs da denizde yerine getirir. [24]

Hudâ: Rab, Tanrı, Allah (c.c.)'ın Farsça adlarından biridir. [25]

Hudâ-yı lem-yezelden eyleme kat'ı recâ Hâsîm
Günahın âb-ı yek-müşt olmadı deryâ-yı rahmetden (K 3/)

İlyâs: İlyâs peygamber İsrailoğullarına gönderildi. Kur'ân'a adı üç kez geçen İlyâs Peygamber'in hadislerine diğer peygamberler kadar konu oluşturmaz. İlyas (a.s.)'ın yaşam öyküsü ile ilgili bilgiler ya doğrudan doğruya Kitab-ı Mukaddes'ten alıntılanır, ya da büyük ölçüde kurmaca olarak anlatılan söylentilerden (rivâyetler) derlenir. Bu anlatmalardan yola çıkarak Hz. İlyâs'ın yaşamı hakknda doğru ya da doğruya yakın bir bilgiye ulaşmak güçtür.

Hz. İlyâs kavmini Hak yola davet için gˆnderildi. Kavmi, Ba'l adındaki puta tapan İlyâs Peygamber, onları Allah'a ibadete çağırdıysa da yüz döndürdüler. Allah da onların memleketinden bereketi kaldırdı. Yağmur yağmaz oldu. Açlıktan leşleri yemeğe başladılar. Sonunda İlyâs'ı arayıp buldular ve sözüne uydular. Sonunda yine azdılar. O zaman İlyâs Peygamber o memleketi terk etti, yerine Elyasa geçti.

İlyâs, Harûn peygamberin torunudur. Tevrat ile amel ederdi. Kur'ân-ı Kerîm'de üç yerde anılır (*En'âm/85, Saffât/ 123, 132*). İlyas Peygamber bir ara çok sıkıntıya uğradı. Kırlarda, mağaralarda yaşadı. Allâh (c.c.) ona bir şehre gitmesini, orda ne görürse korkmadan binmesini söyledi, İlyas orada ateşten bir ata bindi ve gözden kayboldu. Allâh onu M.Ö. 880 yılında böylece göğe çekti. Hızır ile görüştükleri ve her yıl onunla buluşup hacca gittiklerine dair bir söylenti (rivâyet) vardır, Kıyâmete dek yaşayacakmış. Hızır ile İlyâs'ın buluştukları gün Hızır-İlyâs'tan bozma olarak Hıdırellez olarak anılmış, o yıldan sonra devreden yılın aynı tarihe rastlayan gününde çeşitli etkinliklerle anıılmıştır. Ülkemizde de 6 mayısa rastlayan Hıdırellez'de o günü anısına çeşitli etkinlikler düzenlenir. [26]

İsâ: İsâ-yı Mükerrem, Mesîh. Meryem'in oğlu olan Hz. İsâ bir mucize eseri olarak babasız dünyaya geldi. Cebrâ'îlin Meryem'e ruh üflemesiyle babasız olarak dünyaya geldiği için *Rûhullah* sıfatıyla da anılır. Doğum yeri Filistin'de Nasıra olarak bilinir. Doğum tarihi de

[24] Mustafa Necati Bursalı; *Peygamberler Tarihi,* Çelik Yay., İstanbul 2009, 279-286;
[25] Mehmet Kanar; *Etimolojik Osmanlı Türkçesi Sözlüğü,* Derin Yay., İstanbul 2005, s. 310.
[26] Mustafa Necati Bursalı; *a.g.e.,* s. 328-331; A. Sırrı Levend; *Divan Edebiyatı-Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar*, Enderun Kitabevi, 4. bs., İstanbul 1984, s. 123.

milâdî takvimin başlangıcıdır. Hz. Îsâ için Kur'ân-ı Kerim "*Meryem Oğlu Mesih (İsa), sadece bir peygamberdir, -Ondan önce de peygamberler gelip geçmiştir - annesi de dosdoğru biridir. İkisi de (diğer insanlar gibi) yemek yerlerdi..." (5/75)* der. Otuz yaşlarına ulaştığı sırada peygamber olarak görevlendirildi.

Dört büyük ilâhî kitaptan üçüncüsü olan İncil, Îsâ'ya gönderildi. Getirdiği dinin adı hıristiyanlıktır. Bu dine, Hz. Îsâ'nın adına nisbetle *Îsevîlik* de denir. Hz. Îsâ peygamber olarak görevlendirildikten sonra bu dinin temeli olan tevhîd inancını tebliğ etti, fakat kendisine inanan pek az oldu. *Havârî* adı verilen bu kişilerin sayısı on ikiydi.

Hz. Îsâ da kendisinden önce yaşamış peygamberler gibi bir insandı. Allah (c.c.) tarafından peygamber olarak görevlendirilmişti ve Allah (c.c.)'a kulluk etmekle yükümlüydü. Diğerlerinden farkı babasız dünyaya gelmiş olmasıydı. Bu özelliğiyle algılanması gerekirken hristiyanlar O'nun Allah'ın oğlu olduğunu ileri sürdüler. "Önce "*Mesih (Hz. İsa) Allah'ın oğludur"*, *dediler; sonra da, "Meryem Oğlu Mesih Rab'dır" diye tutturdular. Ona böyle üçlü bir inançla ma'bud, ilah, diye taptılar, Rab ıtlak ettiler; Rab'lığı Onda topladılar."* (Elmalılı Hamdi Yazır; Hak Dini Kur'an Dili, III,1537) cümlelerinde de belirtildiği üzere ona Tanrı yakıştırması yaptılar. Allah'ın oğlu ve kızı olmayacağı gerçeğini bir kenara ittiler. Peygamber uyarılarına kulak asmadılar. Hz. Îsâ'nın dilinden kendilerine "*Benim de, sizin de Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin (şirke düşmeyin). Zira, kim Allah'a şirk koşarsa şüphe yok ki Allah ona cenneti haram etmiştir ve onun (neticede dönüp dolaşıp) varacağı yer cehennemdir; zalimlerin (böyle şirke düşenlerin) asla yardımcıları yoktur."* (5/72) denilmesine karşı hıristiyanlar "*Mesih Allah'ın oğludur."* dediler".

Kur'ân-ı Kerîm'de: "*Allah: Ey Meryem oğlu Îsâ! İnsanlara "Beni ve anamı, Allah'tan başka iki Tanrı bilin." diye sen mi dedin? buyurduğu zaman o, "Hâşâ' Seni tenzîh ederim; hakkım olmayan şeyi söylemek bana yakışmaz. (...) Ben onlara, ancak bana emrettiğini söyledim: Benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin dedim.* (5/116, 117)." anlamındaki âyetlerde belirtildiği üzere ona Tanrı yakıştırması yapanların Hz. Îsâ tarafından bizzat uyarıldığı belirtilir. Kur'ân-ı Kerîm'de ayrıca, Hristiyanlıktaki *Tanrı üçtür* (teslîs) diyenlerin de Tanrı'nın tek olduğu ve Allah'tan başka Tanrı olmadığı konusunda Hz. Îsâ tarafından uyarıldığı belirtilir: "*Ey Kitab Ehli! Dininizde aşırı gitmeyin ve Al1ah hakkında gerçekten başkasını söylemeyin. Meryem oğlu İsa Mesîh, ancak Allah'ın resûlüdür, (o) Allah'ın Meryem'e ulaştırdığı "kün: Ol" keli-mesi(nin eseri)dir, Ondan bir ruhtur. Allah'a ve*

peygamberlerine i-man edin. "Tanrı" üçtür demeyin, sizin için hayırlı olmak üzere bundan vazgeçin. Allah, ancak tek Tanrı'dır, çocuğu olmaktan mü-nezzehtir. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nundur...(4/171)."

Kur'ân-ı Kerîm'de "*Andolsun ki Allah, kesinlikle Meryem oğlu Me-sîh'tir."diyenler kâfir olmuşlardır (5/72)"* ve "*Andolsun "Allah üçün üçüncüsüdür" diyenler de kâfir olmuşlardır…(5/73)"* âyetleri de kayıtlıdır.

Hz. Îsâ'nın küçük bir bebekken (Allah'ın inayetiyle) konuşması mucizelerinden biridir. Doğumundan sonra, annesi Meryem'in kötü bir iş yaptığı ve zînâ ettiği suçlamasıyla karşı karşıya kalması üzerine suçlamada bulunanlara karşı "*Çocuk şöyle dedi: "Ben, Allah'ın kuluyum. O, bana Kitab'ı verdi ve beni peygamber yaptı; nerede olursam olayım, O beni mübarek kıldı. Yaşadığım müddetçe namazı ve zekâtı emretti. Beni anneme saygılı kıldı...* l9/30-33)" anlamındaki âyetlerde belirtildiği üzere daha beşikteyken konuşur ve Allah (c.c.)'ın peygamberi olduğunu söyler. Bazı kaynaklarda Hz. Îsâ'nın bebekken konuşmasının Hz. Zekeriyyâ'nın da hazır bulunduğu bir mecliste gerçekleştiği belirtilir.

Hıristiyan kaynaklarına göre Hz. İsa yaklaşık 30 yaşına geldiği zaman, Vaftizci Yahya insanları:"*Tevbe edin, çünkü göklerin saltanatı yakındır." diye* uyarmaya başlar*."* Vaftizci Yahya'nın Yahudiye çölündeki bu irşad hareketine Hz. Îsâ da katılıp diğer insanlarla birlikte vaftiz edilir. Bir gün dua ederken gökler açılır ve kendisine *Ruhu'1-Kuds* aracılığı ile ilk ses gelir. Hz. İsa'nın söyledikleri halkı sevindirir, onların etrafında küme-lenmesine yol açar. Ancak Yahudilerin önderleriyle aydınları onu dev-rimci bulur, öğrettiklerini tehlikeli sayarlar. Önce ses çıkarmazken sonra amansız düşman kesilirler. Bundan sonra Hz. İsa *Havariler* namıyla bili-nen öğrencileri ile ilgilenir, onları eğitir. Başlangıçta kendisini sevenler -karşı hareketlerin de etkisiyle- ondan uzaklaşır, ailesi bile bu harekete sıcak bakmaz olur. Kudüsteki dini yetkililerin İsa (a.s.)'yı tutuklatırlar. Yahûdî Yüksek Mahkemesince ölüm cezasına çarptırılır, bu ceza Roma valisi tarafından çarmıha germe şeklinde yerine getirilir. Haçta ölen Hz. Îsâ'nin kabrinin iki gün sonra boş bulunduğu söylenir.

Kur'ân Hz. İsa'nın öldürüldüğü ve çarmıha gerildiği tezini reddeder. O öldürülmemiş ve çarmıha gerilmemiştir. Allah onu kendi katına yük-seltmiştir (refʿ etmiştir). Hz. İsa'ya ait bu yüceltme ve yükseltme işinin bedenen mi, yoksa rûh ile mi; beden ve nûh diri olarak mı,

yoksa beden ölü yalnız rûh olarak mı gerçekleştiği konusu belirsizdir. Bu konu yüz-yıllar boyu bilim adamlarının aydınlatmaya çalıştığı konu ve ilgi odağı olmuştur. Konuyu aydınlatmaya çalışan tarih yazarları ve müfessirler Ya-hûdî- Hıristiyan kaynakları ile onların sözlü geleneğinden yararlanırlar.

İskender: Büyük İskender. Hem Peygamber hem Padişah olmuştur. Seferleri, ordusunun çokluğu, cihangirliği v.b. yönlerden ele alınır. Makedonyalı Filip'in oğlu İskender'in hayatını, düşüncelerini, aşklarını ve fetihlerini tarihî ve destânî öğelerle zenginleştirilip anlatan mesnevîlere *İskendernâme* adı verilir. İskender'in göz diktiği doğu ülkelerine karşı seferleri, gerek bu sefer yollarının üzerinde ve gerekse seferin hedefi olan Anadolu, Suriye, İran ve Hint tarihlerinde geniş izler bırakır. Bu sefer adı geçen ülkelerin tarih ve edebiyatlarında bir çok şair ve yazarın eserine konu olur, konuyu hikâye eden mesneviler kaleme alınır.

İskender'in kişiliği ve savaşları etrafında oluşan efsanelerin en eskisi, onun tarihçisi vak'anüvîsi, düşünür (filozof) Callisthenes'e ait olduğu söylenen eserdir. Batıda İskender hakkında yazılanların asıl kaynağını Pseudo-Callisthenes (Düzmece Kalistenes) adı verilen bu kitap teşkil eder. Doğuda yazılan İskender hikâyelerinin kaynağı ise Süryânice yazılmış hıristiyan efsanesinin Pehlevîce çevirisi ve Zülkareyn hakkında Kur'ân'da geçen ifadelerin İskender'le ilişkilendirilmesi sonucu kişiliği etrafında oluşan anlatmalardan (rivâyetlerden) kaynaklanır. Arap edebiyatında bu konu *Sîretü'l-İskender* adlı mensur eserler yanında tefsir ve tarih kitaplarında da işlenir. [27]

Kays: Leylâ ve Mecnûn hikâyelerinin erkek kahramanı Mecnûn'un gerçek adı. Leylâ ile Mecnûn mesnevisinin erkek kahramanı. Asıl adının Kâys olduğu söylenen (rivâyet edilen bu kişinin gerçekte yaşayıp yaşamadığı, ne zaman ve nerede yaşadığı, nesep ve hayatının mahiyeti hep tartışılan, kesinlik kazanmayan konulardan biridir.

Pek çok kaynağın efsane olarak nitelediği *Leylâ ile Mecnûn* hikâyesi yüzyıllarca anlatılıp şâirlerin mesnevisine konu, şiir ve beyitlerinin benzeyen ya da benzetileni (telmîh ve mazmûn) olur. Bazı kaynaklara göre de Kays yaşayıp H.70/M. 689 ya da H.80/ M. 699 yılı sularında ölen bir şâirdir. Kays'ın babasının adı Mülevvah, Leylâ'nın babasının adı ise Sa'd'dır.

[27] Gencay Zavotçu; *Dîvân Edebiyatı, Kişiler-Kişilikler Sözlüğü*, Aydın Kitabevi, Ankara Şubat 2006., s. 255.

Bir başka söylentiye (rivâyete) göre ise, hikâyesi anlatılan kişi Emevi sülalesinden bir gençtir. Amcasının kızını seven bu genç adını gizlemek için Mecnûn hikâyesi uydurur, söylediği şiirleri de Mecnûn ağzından söyler. bu hikâyenin konusunun geçtiği zamanı da vermektedir: "*Bu efsane etrafında toplanan olaylar, H. 41-56 (M. 661-675) yılları arasında Medine Valisi olan Halife Mervanü'bnü'l-Hakem (H.64-657 M. 683-685) ile oğlu Abdü'l-Melik (H.65-86/ M. 685-705) zamanına rastlar.*" E. Bertels de Mecnûn'un hiçbir zaman yaşamadığına dâir İbn el-Kelbî'den nakilde bulunur ve hükümdar ailesinden bir gencin kendi şiirlerini Mecnûn'a atfettiğini söyler. Bununla birlikte Mecnûn'un çölde dolaşırken nasıl şiir yazabileceğini, bu şiirlerin bize nasıl geldiğini sorar, hikâye anlatıcıların bu güç soruya cevap verebilmek için Mecnûn'la kurgusal (hayâlî) buluşmalar ayarladıklarını belirtir. Bir başka söylenti (rivâyet), Mecnûn'un hikâyesini çok daha gerilere götürür. Bu söylentiye göre Asur kralı Asurbanipal'in (M.Ö.VI.yy.) kitaplığındaki çivi yazılı tuğla tabletlerde Mecnûn'un adına *Kas* ve *Kays* olarak rastlanır [28]

Unutdursan hikâyâtını cümle Kays u Ferhâdın
Ser-encâm-ı gamım şerh itmek içün hâme göndersün (G /4)

Mansûr (Hallâc-ı Mansûr): Tasavvufun gelişmesine önemli katkılarda bulunan ünlü mutasavvıf. Tasavvuftaki üstadı *Ebu Amr Osmân-ı Mekkî*'dir. H. 244/ M. 858 yılında İran'ın Fars eyaletinde bulunan Beyzâ'nın kuzeydoğusundaki Tûr'da doğdu. Dedesi Mahamma Mecûsî idi. Asıl adı *Hüseyin (Ebü'l-Muġîsü'l-Hüseyn bin Mansûru'l-Beyzâvî* (M.857-922) olduğu halde İran'da ve Osmanlılar'da daha çok Mansûr ve *Hallâc-ı Mansûr* adıyla anılır. Cüneyd-i Bağdâdi ile sohbetleri olur. Aşk sarhoşluğu ile *Ene'l-Hak* (Ben Hakk'ım) der, bu sözünden dolayı asılır.

Mansûr'un dini olmaktan çok siyasi bir karar olan idam fetvası siyasi baskılar ve oyunlar sonucu çıkarılır. Büyük bir üne kavuşması, çevresinde çok sayıda mürid toplaması, sarayda ve yüksek rütbeli devlet adamları ve kumandanlar arasında bile taraftar bulması, zenci kölelerin isyanına sıcak bakması, Mehdî olduğu ve Abbâsîler'e karşı Karmatîler'le gizlice işbirliği yaptığı yolunda söylentiler çıkması devlet adamlarını endişelendirir ve idamı onaylanır. 24 Zilkade 309 (26 Mart 922) tarihinde Bağdad'ın Bâbüttâk semtinde önce kırbaçlanır. Burnu, kolları ve ayakları kesildikten sonra idam edilir. Başı kesilerek Dicle üzerindeki köprüye

[28] Prof. Dr. Haluk İpekten; *Fuzûlî, Hayatı-Sanatı-Eserleri*, Akçağ Yay., Ankara 1991; İskender Pala; *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü I-II*, Akçağ Yay., 2.bs., Ankara 1990, s. 287.

dikilir, gövdesi yakılıp külleri nehrin sularına savrulur. Tasavvuf tarihi bakımından birinci derecede önemli mutasavvıflardan olan Hallâc'ın sözleri ve menkıbeleri çağlar boyunca müslümanlar arasında yankılanır ve islâm toplumu üzerinde derin izler bırakır. [29]

*İhtiyâr itdi **ene'l Hak** deyü ber-dâr olmağı*
Sırr-ı vahdetden haber almak olur Mansûr'dan (G /)

Mecnûn: Cinnet geçirmiş, delirmiş, Leylâ ile Mecnûn mesnevisinin erkek kahramanı. Asıl adının Kâys olduğu söylenen (rivâyet edilen bu kişinin gerçekte yaşayıp yaşamadığı, ne zaman ve nerede yaşadığı, nesep ve hayatının mahiyeti hep tartışılan, kesinlik kazanmayan konulardan biridir.

Pek çok kaynağın efsane olarak nitelediği *Leylâ ile Mecnûn* hikâyesi yüzyıllarca anlatılıp şâirlerin mesnevisine konu, şiir ve beyitlerinin benzeyen ya da benzetileni (telmîh ve mazmûn) olur. Bazı kaynaklara göre de Kays yaşayıp H.70/M. 689 ya da H.80/ M. 699 yılı sularında ölen bir şâirdir. Kays'ın babasının adı Mülevvah, Leylâ'nın babasının adı ise Sa'd'dır. Bir başka söylentiye (rivâyete) göre ise, hikâyesi anlatılan kişi Emevi sülalesinden bir gençtir. Amcasının kızını seven bu genç adını gizlemek için Mecnûn hikâyesi uydurur, söylediği şiirleri de Mecnûn ağzından söyler. [30]

Meryem: 'Îsa Aleyhisselâm'ın annesinin adıdır. Süryânice'de hâdim (hizmetçi) anlamına gelir. İmran ile Hanne'nin kızı. Hz. Zekeriyyâ'nın baldızının kızı. Peygamber tarihi ve Kur'ân-ı Kerîm'de geçen peygamber kıssaları ile dîvân edebiyatının kişilerindendir. Dîvân şiirinde gerek Hz. Îsâ gerekse kendi başından geçenler, yaptığı mucizevî doğum, Cebrâ'îl'in ziyareti, ona üflemesi, bekâreti, iffeti, çektiği çileler vb. konularla anılır. [31]

Râb (Rabb): Efendi, sâhip, Tanrı. Kâ'inâtın (var olan her şeyin), âlemlerin sâhibi, Allah (c.c.). Arapça olan sözcüğün aslı *Rabb* olmakla birlikte Dîvân şiirinde vezin gereği *Rab* şeklinde yazılması vezin hatasını giderip söyleyişi güzelleştirdiği için hoş görülür. [32]

Rıdvân: Cennetin kapıcısı olan büyük melek. [33]

---

[29] *DİA*; TDV Yay., İstanbul 200 , s. ; Gencay Zavotçu; *a.g.e.*, s. 308, 309.
[30] Gencay Zavotçu; *a.g.e.,* s. 312.
[31] A. Sırrı Levend; *a.g.e.,* s.; Gencay Zavotçu; *a.g.e.,* s. 327.
[32] Mehmet Kanar; *a.g.e.,* s. 579; Ferit Devellioğlu; *a.g.e.*, s. 870.
[33] Ferit Devellioğlu; *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Aydın Ktb.evi, Ankara 1990, s. s. 891.

Süleymân: İsrailoğulları peygamberlerinden, Dâvud peygamberin oğlu. Süleymân, hükümdar peygamberlerden biridir. Yeryüzünde pek az insan, hatta peygambere nasip olan olağanüstü bir güce ve saltanata sahip, hayvanların dilini bilme, insanlara, bütün varlıklara ve cinlere hükmetme vs. gibi mucize ve özelliklere sahip bir peygamberdir. Onun bu özelliklerinden ve mucizelerinden Kur'â'da sık sık bahsedilir. "*Süleymân Dâvûd'a vâris oldu ve dedi ki: Ey insanlar! Bize kuş dili öğretildi ve bize her şeyden (nasip) verildi. (Sûre-i Neml/16)*". Bu apaçık bir ayrıcalık ve üstünlüktür.

Cinlerden, insanlardan ve kuşlardan oluşan orduları Süleymân'ın hizmetine toplandı; hepsi bir arada (onun tarafından) düzenli olarak sevk ediliyordu. Kur'ân-ı Kerîm'de: *"Süleymân'ın emrine de kasırga (gibi esen) rüzgârı verdik; onun emriyle içinde bereketler yarattığımız yere doğru eserdi…(21/81)"* anlamındaki âyette bildirildiği üzere rüzgar da Hz. Süleymân'ın emrine verildi. Hz. Süleymân rüzgarın gücünden yararlanarak çok uzun mesafeleri az bir zamanda alabilmekte, yarım ya da bir günlük süre içerisinde bir aylık yol kat edebilmekteydi. Onun buyruğu ile rüzgar tahtın altına girip havalandırır, söylentiye (rivâyete) göre bir gün ve gecede bir aylık mesafeyi seyr ettirirdi.

Süleymân Peygamber'in bu özelliklere sahip olması bir duası sonucu gerçekleşir. Kur'ân'daki: "... *"Râbbim beni bağışla; bana, benden sonra kimsenin ulaşamayacağı bir hükümdarlık ver. Şüphesiz sen, dâima bağışta bulunansın' dedi. Bunun üzerine biz de, istediği yere onun emriyle kolayca giden rüzgarı, bina kuran, dalgıçlık yapan şeytânları, demir halkalarla bağlı diğer yaratıkları onun emrine verdik (38-Sad/35)"* âyetlerinde buyurulduğu üzere isteği üzerine üstün özelliklerle donatılan Hz. Süleymân divan şiirinde sıkça işlenir. Divan şiirinde Süleymân kelimesi güce, eşsiz bir saltanat ve hükümdarlığa sahip olma; insanlara, hayvanlara, cinlere ve devlere hükmetme, rüzgara emir verip onu istediği şekilde kullanma, kuşların dilini bilme özellik ve mucizelerini çağrıştırmanın yanında, ona atfedilen kimi efsânevî özellikleri de ifade eder. Süleymân (a.s.)'ın olağanüstü özellikleri onun hakkında pek çok efsanenin uydurulmasına da sebep olur. Çoğunlukla Tevrat veya İsrailiyyattan kaynaklanan bu efsane içerikli bilgiler divan şiirinde telmîh (anıştırma, çağrışım) sanatına ve mazmunlara kaynaklık eder. Süleymân'ın bir balıkçının yanında çalışmak zorunda kalması v.b. [34]

[34] Mustafa Necati Bursalı; *a.g.e.,* s. 305-322; Doç. Dr. Abdullah Aydemir; *İslami Kaynaklara göre Peygamberler*, TDV Yay., Ankara 1990;

N'ola olursa Süleymân-ı zamân lâyıkdır
Halka şu'le-i cevvâle ki zer hâtemidir (K 1/)

Ya'kûb: Kur'an'da adı geçen İbrânî peygamberlerden. Hz. Yûsuf'un babası, Eyyûb peygamberin yeğeni, *Hz. İshâk ile Refeka'nın* oğlu ve *İbrâhîm peygamberin* torunudur. Bir adı da İsrâ'il olduğu için İbrânîlere kendisinden sonra İsrâiloğulları denilir. Kaynaklarda İsrailoğullarının *(Benî İsrail)* Hz. Ya'kûb'un oğulları Lavi, Zayalun, Yaşcur, Dan, Naftali, Cad ve Aşur'la birlikte 12 oğluyla devam ettiği belirtilir.

Hz. Muhammed (s.a.v.) ile Hz. Ya'kûb arasandaki peygamberler onun so-yudandır. Hz. Ya'kûb Kur'ân'da, *muhsin, sâlih amel ve muhlis* olarak anılır.

İsa'dan 2206 yıl önce dünyaya geldiği sanılan Hz. Ya'kûb'un (Jacob)Yûsuf kıssasıyla ilişkilendirilen hayatı hakkında çeşitli rivâyetler vardır. Ays ('Îs) ile ikiz olarak dünyaya geldi. Hz. İshâk'ın peygamberlik hakkını Ays'a verme isteğine karşı gözü görmediği için annesi çok sevdiği Ya'kûb'u getirir ve peygamberlik Hz. Ya'kûb'a geçer. Ya'kûb adı Kur'an'da farklı sûrelerde anılır (Bakara 136, Al-i İmrân 84, 93, Nisâ, 163).

Babası İshâk (a.s.)'ın ölümünden sonra onun yerine geçen Ya'kûb hayatının büyük bir kısmını Filistin'de geçirdikten sonra memleketi Ken'ân'a döner. Babasının vasiyeti üzerine Ken'anîlerden kız almaz. Önce dayısının büyük kızı Laya (Leyyâ), ondan yedi yıl sonra da Râhîl ile evlenir. Bu evliliklerden 12 çocuğu olur. Hz. Ya'kûb iki eşinden Rahil'i ve ondan olan çocukları Yûsuf ve Bünyâmin'i çok sever. Laya ve câriyelerinden olan diğer oğulları Yûsuf'a olan sevgisini kıskanıp onu kuyuya atarlar. Hz. Ya'kûb, oğlu Yûsuf'un kaybolmasından sonra çok üzülür ve sürekli ağlar. Bu nedenle yaşadağı eve hüzünler evi anlamına gelen *Beytül-ahzen* adı verilir.

Yûsuf kıssasının sonraki aşamalarında Yûsuf diğer kardeşleriyle Mısır'a gelen Bünyamin'i de yanında eğletir. Hz. Ya'kûb, Bûnyamin'den de ayrı kalınca ağlamaktan gözleri görmez olur. Daha sonra Yûsuf'un gönderdiği gömleği yüzüne ve gözlerine sürmesi ile gözleri yeniden açılır. Kaynakların bildirdiğine göre Yûsuf'un daveti üzerine Hz. Ya'kûb ailesinden 86 kişiyle Mısır'a gider. Yûsuf'un Mısır azizi olması sonucu Yakup ve oğulları Mısır'a gider, Firavun, Ya'kûb'a

arazi verir, soyu (İsrailoğulları) Mısır'a yerleşir. Mısır'da 15 ila 17 yıl yaşadıktan sonra 147 yaşında öldüğü, Filistin'de babasının yanına veya dedesi Hz. İbrâhîm'in yanına gömüldüğü söylenir (rivâyet edilir). [35]

Yûsuf: Kur'ân'da adı anılan ve hikâyesi uzun bir şekilde anlatılan, İsrailoğulları peygamberlerinden. Yûsuf peygamber, Hz. Ya'kûb'un oğlu ve İshâk peygamberin torunu. Lakabı *Mâh-i Ken'ân (Meh-i Ken'ân)* idi. Yakup peygamberin 12 oğlu var idi. Bunlardan Yûsuf ve Bünyâmin Hz. Ya'kûb'un ikinci eşi Râhîl'nden doğan öz kardeş idiler. Hz. Ya'kûb çocukları içerisind en fazla Yûsuf'un üzerine titrer ve en çok onunla ilgilenir. Yûsuf eşsiz son derece güzel bir çocuktu. Rivâyet olunur ki Allahu Taalâ güzelliğin yarısını Yûsuf'a vermiş, kalan yarısını da diğer varlıklar arasında paylaştırmıştır.

Yûsuf peygamberin hayat ve kıssası Kur'ân'da anlatılan en ayrıntılı, en güzel kıssadır. Kur'ân'da kendi adını taşıyan sûrede öyküsü anlatılır ve bu kıssa *Ahsenü'l-Kısas* (en güzel kıssa) olarak adlandırılır. [36]

[35] Mustafa Necati Bursalı; *a.g.e.,* s. 155-211; Doç. Dr. Abdullah Aydemir; *a.g.e.,* s. ; A. Sırrı Levend; *a.g.e.,* s.
[36] A. Sırrı Levend; *a.g.e.,* s. 114, 115; Mustafa Necati Bursalı; *a.g.e.,* s. 155-211.

IV. BÖLÜM

HÂSİM DÎVÂNI'NIN METNİ VE DÜZYAZIYA ÇEVİRİSİ

[KASÂ'İD]

[1]

Fe' i lâ tün/ fe' i lâ tün/ fe' i lâ tün/ fe' i lün

1. *'Akl-ı kül her sühan-ı nâzükümün mülzemidir*
   Bağa bu hüsn-i edâlar ki Hakk'ıñ mülhemidür

2. *Kimse hall eylemez nokta-i mevhûm nedir*
   Nüsha-i aşkın ol mes'ele-i mübhemidir

3. *Bu silk-i encümen-i vuslat-ı râmişlerde*
   Perde-i aşkımızın nağme-i zîr ü bemidir

4. *Basmasun pây harem-gâh-ı derûna aslâ*
   Ki hıred zâr-ı nühüftüñ katı nâ-mahremidir

5. *Ser-i kûyunda aceb mi niçe demler kalsa*
   Dil-i uşşâk anıñ beste-i zülf-i hemidir

6. *Reh-neverd olmadayım çâk-ı girîbân şimdi*
   Beni bu hâle koyan aşk bîş ü kemidir

7. *Kûh-ı hâmûn nola olsa nişîn-gâhı*
   Dil-i şeydâ Kays u Ferhâd-ı feriñ tev'emidir

8. *N'ola fark itmese nîk ü bedi âşık cânâ*
   Latme-i 'aşk-ı cihân-gîriniñ ol sersemidir

9. *Nola âgûşa seni almağa tâlib olsa*
   Vuslatın yâre-i hicrânımızın merhemidir

10. *Tâlibim nüsha-i aşkına senin 'âlemde*
    Nükte-i sırr-ı dehânın anıñ müdgemidir

1. *Her ince sözümün gerekli gördüğü akl-ı kül(Cebrâil, Hz.Muhammed)'dür*
   Bu tavır güzellikleri bana Hakk'tan ilham olmuştur.

2. *Bu şüphe noktasının ne olduğunu kimse çözemez*
   O aşk nüshâsının anlaşılmaz sorunudur.

3. *Bu müziğe kavuşmanın topluluğunun yolunda*
   Aşk perdemizin ince ve kalın telinin nağmesidir.

4. *Gizli sırrın kesinlikle sırdaşı olmayan 'akıl*
   Gönül sarayına asla ayak basmasın.

5. *Onun kıvrım saçının bağlanmışı olan âşıklar*
   Uzun zaman mahallenin başında kalsa şaşılmaz.

6. *Şimdi yakası yırtık çölde yolcuyum*
   Beni bu hale koyan az ve çoğun aşkıdır.

7. *Çölün dağı, vatanı olsa şaşılmaz*
   Aşığın gönlü kaçan Ferhad ve Kays'ın benzeridir.

8. *Ey sevgili, âşık kötü ve iyiyi ayırmasa şaşılmaz*
   O cihanı tutan aşk tokadının sersemidir.

9. *Seni kucağa almaya tâlib olsa şaşılmaz*
   Kavuşman ayrılık yaramızın merhemidir.

10. *'Âlemde senin aşkının yazılı sayfasına talibim*
    Ağzının sırrının nüktesi onun bileşkesidir.

11. Olsa gark-âbe-i eşkim nola sathı gabrâ
Çeşm-i hûn-bârumun ol lücce ser-â-pâ nemidir

12. Geçip olur idi fikret-i bahr ile velî
Mey-i ümmîd-i visâliñ dilimiz hurremidir

2 b

13. Oldı bîdâr u lâ-hâb ademden ezhâr
Nev-bahâr oldı yine yâr ile işret demidir

14. Gülşen-i revnâk-ı hüsninde sirişk-i çeşmim
Gül-i rengîn ruh-ı yârimizin şebnemidir

15. Zelzele sanma cünbişleri görüp çeşmin
Nâ-gehân âhûlarıñ deşt-i Hıtâ'da remidir

16. Beni dilden çıkarır deyü ol âfet hâlâ
Ser-fürû bedre olup çekdüğüm anun gemidir

17. Ser-i kûyı olalı Ka'be-i 'uşşâk anıñ
Ki zülâl-i lebi dil-teşneleriñ zemzemidir

18. Zulmet-i çeşme-i hayvân-keşi olur İskender
Behre-yâb olacak ondan yine Hızr'uñ femidir

19. N'ola olursa Süleymân-ı zamân lâyıkdır
Halka şu'le-i cevvâle ki zer hâtemidir

20. Hem-nişîn olmağa ağyâr-ıla bezm-i meyde
Dil-rübâmız niçün ol har-menişün hemdemidir

21. Dil-berân n'ola saña cümle niyâz eylerse
Çeşm-i pür-fitnelerin cevr ü cefâ maskemidir

22. Yâr-ı aşk ile n'ola cünbîş iderse her dem
Dil-i 'uşşâk sitem-i dîn-i mahabbet demidir

23. N'ola avâze-i dil-sûza iderse ahenk
Vakt-i gül bülbül-i bî-çâremizin mâtemidir

24. Dîl-i âşık o kadar vüs'ate mâlik midir kim
'Âlem-i suret-i mânâ hep anın munzemidir

25. Garka-i vasla çıkan geçti hıredden Hâsim
'Akl pes pâye-i 'âşık ki anun selemidir

11. Yeryüzünün yüzeyi gözyaşımla kaplansa şaşılmaz
O deniz, kan yağdıran gözümün baştan ayağa nemidir.

12. Siper seçip deniz düşüncesiyle olurdu
Ama gönlümüz kavuşma ümidi şarabının huzurlusudur.

13. Çiçekler yokluk uykusuzu ve uyanığı oldu
İlkbahar oldu yine sevgiliyle içki zamanıdır.

14. Güzelliğinin parlaklığının gül bahçesinde
Gözümün yaşı yarimizin yanağının renkli gülünün çiğ tanesidir.

15. Deprem sanma gözün hareketleri görüp
Ceylanların ansızın Hıta çölündeki uzaklaştırmasıdır.

16. O afet beni gönülden çıkarır diyerek baş eğip
Çektiğim onun elemidir.

17. Mahallesinin başı âşıkların kâbesi olalı beri
Onun dudağının zülâli susamışların zemzemidir.

18. İskender hayat suyunun karanlığını içen oldu
Ondan nasiplenicek olan yine Hızr'ın ağzıdır.

19. Zamane Süleyman'ı olursa uygundur
Altın yüzüğü halka koşan hareketli ışıktır.

20. Şarap meclisinde yabancılarla birlikte oturmak için
Sevgilimiz niçin o eşek huylunun arkadaşı olmuştur.

21. Bütün güzeller sana yalvarsa şaşılmaz
Karışıklık çıkaran gözlerin eziyet ve sıkıntı yeminidir.

22. Sevgili aşkıyla her an kımıldarsa şaşılmaz
Âşıkların gönlü sevgi dininin siteminin denizidir.

23. Gönül yakanın sesine uyarsa şaşılmaz
Gülün vakti çaresiz bülbülümüzün yasıdır.

24. Âşığın gönlü bu kadar geniş midir
Manânın görünüşünün âlemi hep onun eklenmişidir.

25. Hâsim, kavuşmanın suyuna batıp çıkan akıldan geçti
Onun veresiye aldığı âşığın alçak rütbeli aklıdır.

3 a

[2]

Mef‘ûlü/Mefâ‘î lü/ Mefâ‘î lü /fe‘ûlün

1. *Dil dâ’iye-i vaslıñ ile perde-nişîndir*
   Bu hân-kah-ı ġamda şehâ çille güzîndir

2. *Cânâ deheniñ dürc-i ‘akîk-i Yemîndir*
   Dendân-ı sefîdiñ ise bir dürr-i semîndir

3. *Ney gibi açıldı dile sûrâh ser-â-pâ*
   Kârum şeb-i fürkâtte benim zâr-ı hazîndir

4. *Mâh-ı neve bak safha-i ruhsâr-ı felekde*
   Destinde sipihriñ sanasın hancer-i kemîndir

5. *Mecnûn-ı belâ-dîde gibi bâdiye-gerdiz*
   Ey dil bize kem zâd-ı sefer nân-ı cevîndir

6. *Yûsuf gibi üftâde-i çâh-ı zekan olsam*
   Yâriñ baña gîsûları bir habl-i metîndir

7. *Geh medh iderim rânuñı gâhîce miyânıñ*
   Eş’ârım anıñ-çün güzelim <u>maht</u> u semîndir

8. *Bulsak n’ola âlemde rehâ ceyş-i sîtemden*
   Yâriñ ser-i kûyı bize kim hısn-ı hasîndir

9. *Havf eylemezim şûr ile pür olsa bu ‘âlem*
   Her dem baña tevfîk-i Hudâ başka mu’îndir

10. *Etse n’ola gîsûlarına nâfe-fürûşî*
    Her hâl-i siyeh-çerdesi sevdâ-ger-i Çîn’dir

11. *Bîgâne-nevâz olmadadır ol şeh-i ‘âlem*
    ‘Uşşâka ise kârı anın çîn-i cebîndir

12. *Dûr oldum o şûhun nazâr-ı ‘âtıfetinden*
    Hep buna sebep gerdiş-i eflâk-i kemîndir

13. *Dense n’ola ey dil aña kim kân-ı melâhat*
    Lâ’l-i lebi cânânemizin ne nemekîndir

14. *Sevk it feres-i tab’ını ey nâdire-pervâz*
    Hem-vâre tekâpûya sezâ tâze-zemîndir

1. *Gönül, kavuşma niyetin ile edeplidir*
   Ey şâh, bu gam tekkesinde çile seçendir.

2. *Ey cân, ağzın değerli âkik kutusudur*
   Beyaz dişin ise değerli bir incidir.

3. *Gönülde ney gibi baştan ayağa delik açıldı*
   Ayrılık gecesinde benim işim üzüntü verici ağlayıp inlemedir.

4. *Göğün yanağının sayfasında yeniaya bak*
   Sanırsın gökyüzünün elinde gizlenmiş hançerdir.

5. *Belâ görmüş Mecnûn gibi çöl dolaşanız*
   Ey gönül, bize az sefer azığı arpa ekmeğidir.

6. *Yusuf gibi çene çukurunun düşkünü olsam*
   Bana yârin kıvrımlı saçı bir sağlam ipliktir.

7. *Bazen uyruğunu, bazen de belini överim*
   Onun için şiirlerim değerlidir.

8. *Sevgilinin mahallesinin başı bize sağlam sığınak olduğu için*
   Sitem askerinden kurtulsak şaşılmaz.

9. *Bu âlem karmaşayla dolsa korkmam*
   Allah'ın yardımı bana her zaman başka yardımcıdır.

10. *Her siyah beni Çin tüccarı olduğu için*
    Kıvrımlı saçlarına misk satıcı olsa şaşılmaz.

11. *O âlem şâhı yabancı okşayan olmaktadır*
    Âşıklara ise onun işi alın kırışığıdır.

12. *O cilveli sevgilinin iyilik bakışından uzak oldum*
    Buna hep sebep adi feleğin dönüşüdür.

13. *Ona melâhat(güzellik,tuz)madeni denilse şaşılmaz*
    Sevgilimizin dudağının kırmızısı nasıl tuzludur.

14. *Ey nadire söyleyen, kişiliğinin atını sevk et*
    Her zaman öteye beriye koşmaya uygun yeni topraktır.

3 b

15. *Olsa n'ola tâb-âver-i kâşâne-i hicrân*
Ruhsârı anıñ 'âleme bir mâh-ı nevîndir

16. *'Aşkıñla n'ola nâm-zed-i 'âlem olursam*
Dil nakş-ı hayâlin ile bir fass-ı nigîndir

17. *Dilde niçe biñ dâğ-ı firâk oldı bedîdâr*
Bak sînemize ney gibi pür sıyt u tanîndir

18. *Ebrû gibi penâh eyleyeli 'âşık-ı gâm-keş*
'Âlemde hele fitne-i ġamzeñden emîndir

19. *Bir 'arz-ı ribât içre du'â-gûyuñ oluben*
Dil ni'met-i sıhhatle şehâ muġtenemîndir

20. *Gelmezse n'ola aña vehm-i zelzeleden heyc*
Mânend-i havernak dilimiz kasr-ı rasîndir

21. *Tâ görmeyicek Hâsim-i nâ-şâd cemâliñ*
Hicriñle seniñ kûşe-i mihnetde ġamîndir

15. Ayrılık köşkünün dayanıklısı olsa şaşılmaz
Onun yanağı âleme bir yeni aydır.

16. Aşkınla âlemin nişanlısı olsam şaşılmaz
Gönül hayâlinin nakşıyla bir yüzük kaşıdır.

17. Gönülde nice binlerce ayrılık yarası meydana çıktı
Bağrımıza bak, ney gibi inleme ve tınlama doludur.

18. Gam çeken âşık, kaş gibi koruyalı
Hele âlemde bakışının fitnesinde emindir.

19. Bir tekkede duacın olarak ey şâh gönül
Sağlığın nimetiyle ganimetlenendir.

20. Ona zelzele korkusundan telâş gelmese şaşılmaz
Gönlümüz saray gibi dayanıklı köşktür.

21. Mutsuz Hâsim, yüzünü görmeyince
Ayrılığınla mihnet köşesinde üzgündür.

[3]

Mefâ'îlün/ mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün

1. *Eczâ-yı dil esîr-i halka-i gîsûsı râhetden*
   Düşen gird-âbe kat' eyler ümîd elbet(te) sen bütden

2. *Bürîde eyledi şemşîr-i 'aşkı perde-i şermüm*
   'Aceb mi olmasam hûy-gerde 'âlemde melâmetden

3. *N'ola olsa derinde der-hôr âhestâni cânânuñ*
   Dü-tâ oldı kadüm mânend-i halka bâr-ı mihnetden

4. *Olaldan derd-i 'aşk-ı dil-rübânın hastesi ey dil*
   Bürîde eyledim ümîdi sıhhatden selâmetden

5. *N'ola peygûle-i târımda ey dil olsam efsûn-hân*
   Kaçırdım ol perî-ruhsârımı âġûş-ı vuslatden

6. *Anuñ-çün yıġırarum dâ'imâ sahrâ-yı hasretde*
   Has u hâr-ı sükûnum yandı cânâ nâr-ı fürkâtden

7. *Açıldı câdde râh-ı nev ser-i kûyına dil-dâruñ*
   Ser-â-pâ şerhâ-vâr olup bu sînem tîg-ı hasretden

4 a

8. *Benim yanımda güftâr-ı şeker-rîz-i dil-ârâdan*
   Cevâb-ı telh zîbâdır leb-i kân-ı melâhatden

9. *Mukarrerdir 'abâ-pûş olsam âhir derd-i 'aşkıla*
   Dil-i zârım geçüp ikbâl-ı devletten sa' âdetden

10. *Garîb-âsâ hemîşe hufteyüm râh-ı mezelletde*
    Harâb-ender-harâb olup mey-i nâb-ı mahabbetden

11. *'İnayet vaktidir Hızr-ı meded-res eyleyüp teşrîf*
    Halâs itsün beni ser-pençe-i bâzû-yı mihnetden

12. *Ser-â-pâ kûçeker dirîg-i meskûn olmuşum ey dil*
    Usandım derd-i 'aşk-ı dil-rübâ ile seyâhatden

13. *'Aceb âbâd ider mi makdem-i ferhundesiyle yâr*
    Harâb oldı dilim âmed-şod-ı endûh-ı fürkatden

1. *Saçının kıvrımının halkasının tutsağı olan gönül parçaları rahattadır*
   Su döngüsüne düşen, şüphesiz sen puttan ümidi keser.

2. *Utanmamın perdesi aşk kılıcını kesti*
   Âlemde kınanmaktan terlemesem şaşılmaz.

3. *Sevgilinin kapısında yavaşlamak uygun olsa şaşılmaz*
   Boyum halka gibi mihnet yükünden iki kat oldu.

4. *Ey gönül, güzelinin aşkı derdinin hastası olalı beri*
   Sağlıktan, esenlikten ümidi kestim.

5. *Ey gönül, karanlık köşemde büyü okuyan olsam şaşılmaz*
   O peri yüzlümü kavuşma kucağından kaçırdım.

6. *Onun için özlem çölünde dâima ağlayıp inlerim*
   Ey cân, ayrılık ateşinden sessizliğimin çalı çırpısı yandı.

7. *Sevgilinin mahallesinin girişine yeni cadde yolu açıldı*
   Bu sinem hasret kılıcından baştan ayağa yarılmış olup.

8. *Sevgilinin şeker döken sözünden benim yanımda güzellik(tuzluluk)*
   Madeninin dudağından ekşi cevap güzeldir.

9. *İnleyen gönlüm devlet makamın ve mutluluktan vazgeçip*
   Aşk derdiyle sonunda âbâ giyen derviş olsam şaşılmaz.

10. *Muhabbetin saf şarabında haraptan harap olup*
    Garip gibi alçaklık yolunda her zaman uyumuşum.

11. *Yardım vaktidir, yardım ulaştıran Hızır şereflendirip*
    Beni mihnet kolunun güçlüsünden kurtarsın.

12. *Ey gönül, baştan ayağa daha küçük yerleşmenin hayıflananı olmuşum*
    Sevgilinin aşkının derdiyle seyahatten usandım.

13. *Sevgili uğurlu gelişiyle acaba bayındır eder mi*
    Gönlüm ayrılık üzüntüsünün gelip gitmesinden harap oldu.

14. Bürîde oldı hirbâ gibi rengüm ‘aşkıla revden
‘Aceb kâm almak olmaz mı baña ol mihr-i tal‘atden

15. Ne hâcet bâde-i engûr içmek aña ey sâki
Hemîşe mest olur meclîste cânân câm-ı nahvetden

16. Demâġ-ı huşk ile ‘ıyş eylemekden bî-mecâl oldum
‘Aceb nev-bâde-hâr olmaz mı dil bâğ-ı tarâvetden

17. Eğer olsa çerâ-geh tîre-i endûha lâyıkdur
Zemîn-i sîne sebz oldı şehâ şûr-âb-ı hasretden

18. Şem‘ -veş bezm-i ‘aşkıñda o meh ruhsâr içün dâ’im
Giceler subha dek yanmakdayım nâr-ı mahabbetden

19. Şeb-i deycûrı rûz-ı rûşenâdan farkdan kaldım
Bu ‘âlemde olup manend-i bâkıl fart-ı hayretden

20. Ezelden dest-i kudret irtibâtın eylemiş muhkem
Bizim peyvendimiz olmaz güşeste tîğ-ı firkâtden

21. O şûhuñ ‘aşkı ‘âlemde beni dervîş-i dil idüp
Yanımda hırka-i peşmîne bih-ter oldı hil’atden

22. Yeter pâ-mâl-ı ‘âlem oldum ey bâd-ı sabâ lutf et
Bu gerd-i zerreyi kaldır ġadîr-i hâk-i zilletden

4 b

23. Olur ġâlib humârım neş’eme hem-vâre ey sâki
Bu âlemde hemîşe çeşm-i mahmûr ile ülfetden

24. Ser-i kûy-ı dil-ârâya bükâ bir rehber olmaz mı
Bu ‘âlemde usandum deşt-peymâ-yı vekâhatden

25. Su’âle gelmedi kimse bizi kûy-ı dil-ârâdan
Silindi nâmumuz levh-i derûn-ı cây-ı behcetden

14. Rengim aşk ile çarpmaktan bukalemun gibi değişir oldu
Acaba benim o parlak güneşten murad almam mümkün olmaz mı?

15. Ey içki sunan, onun üzüm şarabı içmesine ne gerek var
Sevgili her zaman mecliste kibir şarabından sarhoş olur.

16. Kuru ağız ile yaşamaktan(yiyip içmekten) halsiz kaldım
Acaba tazelik bağından gönül, yeni şarap içen olmaz mı?

17. Gam, kasavet karanlığa otlak olsa lâyıktır
Ey şâh, bağrın zemini hasretin acı suyundan yeşerdi.

18. O ay yanaklı için aşk meclisinde mum gibi sürekli yanmaktayım
Aşk ateşinden geceler sabaha dek yanmaktayım.

19. Karanlık geceyi aydınlık gündüzden ayıramaz oldum
Bu âlemde aşırı hayretten budala gibi olup.

20. Kudret eli ezelden irtibatını sağlam yapmıştır
Bizim bağımız ayrılık kılıcıyla açılmaz.

21. O işveli(güzelin) aşkı beni âlemde gönül dervişi yapmıştır
Yün hırka benim yanımda kaftandan daha iyi oldu.

22. Ey sabah yeli, âlemin ayağının altı(nda) olmam yeter
İyilik yap, bu zerre tozunu aşağılık toprağın su birikintisinden kaldır.

23. Ey içki sunan, uykulu göz ile her zaman arkadaş olduğum için
Dâima mahmurluğum sevincime üstünlük sağlar.

24. Bana sevgilinin mahallesinin girişine bir kılavuz olmaz mı
Bu âlemde utanmazlık çölünü ölçmekten usandım.

25. Sevgilinin bahçesinden kimse bizi sormaya gelmedi
Adımız güzellik ülkesinin gönül levhasından silindi.

26. Bu baġ-ı âlemi ser-tâ-kadem geşt ü güzâr itdüm
Meşâmmum bir eser hiss etmedi bûy-ı hâkîkâtden

27. Hamûşî ey gönül miftâh-ı kufl-ı genci rahatdur
Hâlâs it kendüni râhat dilersen bezm-i sohbetden

28. Berâber narh-ı ‘anberde görince zülf-i şeb-gûnın
Olur sad-pâre sînem şâne-veş erreyle ġayretden

29. Esîr oldum teng-hû bir perî-ruhsâr-ı dil-dâre
Bana dil-gîr olur hem-vâre izhâr-ı mahabbetden

30. Göñül itmez tahâşî ġamze-i merdüm-küşinden hîç
Döner mi ‘âşık-ı ser-bâz şemşîr-i şehâdetden

31. Bu keştî-i tenüm bâzîçe-i emvâc-ı bahr oldı
Sirişküm dîdeden rîzân olup cûş-ı mahabbetden

32. Yetişsün baña İlyâs-ı meded-res dest-gîr olsun
Hemîşe gûte-hor olmakdayım deryâ-yı mihnetden

33. Ser-i kûyına dildârıñ uçardum n’eyleyem ammâ
Ser-â-pâ perr ü bâlüm yandı şem‘-i şâm-hasretden

34. Olup şemşîr-i âhumla bürîde perde-i inkâr
Zuhûra çıktı esrâr-ı nühüftüm fart-ı hayretten

35. Niçe mânend hünîrüm yanmasun ten külhen-i ġamda
Has u hâr-ı muhabbes meş‘al-i nâr-ı mahabbetden

36. Hayâtımdan usandım ol perîniñ derd-i bahrıyla
Halâs olmak dahı yegdür olup ey dil bu mihnetden

5 a
37. Koma elden kilîd-i âh-ı subh-gâhı hem-vâre
Sakın kat‘ itme ümmîdin küşâd-ı kufl-ı vuslatdan

38. Misâl-i jende-pûşân bî-mübâlâtım bu ‘âlemde
Geçip sevdâ-yı gîsûsıyla yâriñ bîm ü hâcletden

39. Bana kaldı ser-i sûk-ı mahabbet Kays ile Ferhâd
Meta‘ın ettiler ber-çîde bâzâr-ı melâmetden

40. N’ola olsa çekîde katre-i hûn-âbe dîdemden
Kaçırdım kûşe-i dâmân-ı yâri dest-i vuslatdan

26. Bu âlem bağını baştan ayağa gezip dolaştım
Burnum hâkikat kokusundan bir eser hissetmedi.

27. Ey gönül sessizlik hazinesinin anahtarının kilidi rahatdır
Rahatlık istiyorsan kendini sohbet meclisinden kurtar

28. Gece renkli saçını anberin fiyatıyla aynı değerde görünce
Bağrım testereyle mücadeleden tarak gibi yüz parça oldu.

29. Bir peri yüzlü, sıkıntılı güzele esir oldum
Sevgi gösterisinden her zaman bana gücenik oldu.

30. Gönül, insan öldüren bakışından hiç mi korkmaz
Korkusuz âşık, şehâdet kılıcından döner kaçar mı?

31. Sevgilinin coşup kaynamasından gözyaşım gözden döküldü
Bu beden gemisi de deniz dalgalarının oyuncağı oldu.

32. Yardım ulaştıran İlyâs yetişip benim elimden tutsun
Sıkıntı denizinde her zaman suya batmaktayım.

33. Neyleyeyim sevgilinin bahçesine uçardım ama
Bu özlem akşamının mumundan kolum ve kanadım baştan ayağa yandı.

34. İnkar perdesi âhımın kılıcıyla kesilince
Aşırı hayretimden gizli sırlarım açığa çıktı.

35. Parlak ışık gibiyim, ten, gamın hamam ocağında nasıl yanmasın
Ara bozucu çalı çırpı da sevgi ateşinin meşalesinden.

36. O perinin ayrılığının derdiyle hayatımdan usandım
Ey gönül, bu sıkıntıdan kurtulmakta iyidir.

37. Her zaman sabah vakti kilidini elden bırakma
Sakın kavuşma kilidini açmaktan ümidi kesme.

38. Sevgilinin saçının kıvrımının sevdasıyla korku ve utanmadan geçip
Bu evrende hırka giymiş derviş gibi korumasızım.

39. Kays ile Ferhat kınanma pazarından mallarını topladırlar
Sevgi pazarının girişi(nöbeti) bana kaldı.

40. Gözümden kanlı su damlası düşse şaşılmaz
Sevgilinin eteğinin köşesini vuslat elinden kaçırdım.

41. Dil-i zârum ser-â-ser pîç ü tâb üzre olur her dem
Karârım yok benim deryâ-yı zîbak gibi hasretden

42. Olaldan râhatım yoktur o kâfir-kîşe dil-beste
Rehâ olmak baña mümkin degül zencîr-i mihnetden

43. Düşelden lücce-i ‘aşkına anuñ keştî-i cismim
Bürîde eyledim ümmîdi ben sûy-ı selâmetden

44. Ne mümkindir baña varmak ser-i kûyına cânânıñ
Olurken fikr-i cevri pâyıma zencîr-i haşyetden

45. Bu ġaflet-gâh-ı ‘âlemde sadâ-yı sûr-ı rihletle
‘Aceb bîdâr olur mı dîde-i dil hâb-ı ġafletden

46. Ten-i zârımda her mûyum zebân-ı iştikâr oldı
Usandım ben hemîşe ol teng-hûdan şikâyetden

47. Hedef-gâh-ı cihânda ol kemân-ebrû içün her-dem
Mükedderdir dil-i zârım safîr-i tîr-i mihnetden

48. Şahâdet eyler iken ‘aşka her-dem zerdî-i ruhsâr
Cihânda var mıdır düşvâr-ter ketm-i mahabbetden

49. Ne mümkin bî-ġam olmak yek-nefes bu bâġ ‘ âlemde
Baña her gün olur rûzî cefâ bir serv-kâmetden

50. ‘Aceb mi lâle-zâr-ı derd olursam ey dil-i nâ-şâd
Bu sînem dâġ-dâr oldı ser-â-pâ na‘l-i hasretden

51. Hemân tayy eyle sen küşh-i makâli bezm-i sohbetden
Kesel-bahş olmaya yârâna ġam-ı ‘aşkıñ hikâyetden

5 b

52. Ne hâcet var bu ıtnâb-ı kelâma ey sühan-perdâz
Murâdıñ fehm ider ehl-i firâset yek işâretden

53. Hudâ-yı lem-yezelden eyleme kat‘-ı recâ Hâsîm
Günahıñ âb-ı yek-müşt olmadı deryâ-yı rahmetden

41. Ağlayıp inleyen gönlüm her zaman baştan başa acı ve ıstırap üzere olur
Benim civa denizi gibi özlemden kararım yoktur.

42. O kâfire gönül bağlayalı benim rahatım yoktur
Benim mihnet zincirinden kurtuluşum mümkün değildir.

43. Bedenimin gemisi onun aşkının denizine düşeli beri
Ben selâmete çıkma tarafından ümidi kestim.

44. Zulmü düşüncesi ayağıma korku zinciri olurken
Sevgilinin mahallesinin girişine varmam mümkün değildir.

45. Bu âlem dalgınlık yerinde göçme(ölme) borusunun sesiyle
Gönül gözü acaba gaflet uykusundan uyanır mı?

46. Zayıf bedenimde her kılım şükr eden dil oldu
Ben her zaman o sıkıntı veren güzelden şikâyet etmekten usandım.

47. Cihânın hedef yerinde o kemân kaşlı için her an inleyen gönlüm
Mihnet okunun ıslığından kederlidir.

48. Yanak sarılığı her zaman aşka tanıklık ederken
Dünyada sevgiliyi gizlemekten daha güç bir şey var mıdır?

49. Bu âlem bağında bir an gamsız olmak mümkün müdür
Bana her gün bir selvi boyludan rızık cefâ olur.

50. Ey mutsuz gönül, dert lâle bahçesi olsam şaşılmaz
Bu bağrım baştan ayağa hasret pençesiyle yaralı oldu.

51. Sözün gereksizini sen hemen sohbet meclisinden uçur
Aşk üzüntüsünü anlatmaktan dostlara gevşeklik, uyku hali gelmemeli.

52. Ey söz tertib eden, bu sözü uzatmaya ne hacet var
Anlayışlı olan tek işaretten senin muradını anlar.

53. Hâsim, bâkî Allah'tan yalvarmayı ümidi kesme
Günahın rahmet denizinden tek parmak su(bile) olmadı.

[**GAZELİYYÂT**]

[1]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘i lün

1. *Kâmet-i mevzûnı anıñ serv-i bâlâdur baña*
   Bağ-ı hüsn-i behçet-efzâsı temâşâdur baña

2. *Vasline irsem bile bin cevr ü zulm itmekdesin*
   Görmemek dî-dârunı görmekden evlâdır baña

3. *Neyleyem gülşende ey dil gül temâşâsın müdâm*
   Sînem üzre zahm-ı taze verd-i ra'nâdır baña

4. *Giceler subha şumârım dilberi teshîr için*
   Bu şer ü şûra sebeb te'sîr-i esmâ dır baña

5. *Nükhet-i hûşla meşâmm-ı hâtırum pür Hâsimâ*
   Turre-i tûrâsı yârün 'anber-âsâdur baña

[1]

1. *Onun ölçülü boyu yüce selvidir bana*
   Şirinlik artıran güzelliğinin bağı seyirdir bana

2. *Kavuşsam bile bin eziyet zulüm etmektesin*
   Yüzünü görmemek, görmekten daha iyidir bana

3. *Ey gül(yüzlü sevgili)! Sürekli gül bahçesinde gül seyretmeyi ne yapayım*
   Bağrım üstündeki taze yara bana güzel güldür

4. *Güzeli elde etmek için geceleri sabaha sayarım*
   Benim bu kötülüğümün sebebi isimlerin(in) etkisidir

5. *Ey Hâsim! Fikrinin kokusuyla gönlümün burnu doludur*
   Sevgilinin karışık saçının kıvrımı anber koku gibidir

[2]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *‘İnân-ı ihtiyârı dilber-i bi-dâde verdüm hep*
   Dil-i bî-çâreyi bir pür-cefâ cellâde verdüm hep

2. *Niçe bin emele kâlâ-yı valsa müşteri oldum*
   Cünûn-ı ‘aşkla nakd-i sirişki bâde verdüm hep

3. *‘Aceb mi beste-i fitrâk-ı dilber olsa nahçîrân*
   Gazâlân-ı dili ol kâkül-i sayyâda verdüm hep

4. *Sürûr u hüzni taksîm eyledük de Kâsım-ı erzân*
   Hele ben hisse-i hüzni dil-i nâ-şâde verdüm hep

5. *Görelden âteşîn ruhsârunı çeşm-i dil-i zârum*
   Metâ’ı sabr-ı cânâ âh-ı âteş-zâde verdüm hep

6. *Dem- â-dem fikr-i bahr-ı hânümân-sûzunla ‘âlemde*
   Cihânun ‘ayş-ı gâm-fersâsını feryâde verdüm hep

6 a

7. *‘Aceb midir varak-kerdân-ı tahkîk olsa ey Hâsim*
   Kitâb-ı râz-ı ‘aşkı hâtır-ı nakkâda verdim hep

[2]

1. *İradenin dizginini zalim sevgiliye verdim hep;*
   Çaresiz gönlü bir zalim cellada verdim hep

2. *Binlerce emele kavuşma kumaşına müşteri oldum;*
   Aşk deliliğiyle gözyaşı parasını yele verdim hep

3. *Avlar güzelin atının terkisine bağlı olsa şaşılır mı?*
   Gönül ceylanlarını avcı(saç kıvrımına)verdim hep

4. *Sevinç ve üzüntüyü bölüştürdük de hele uygun bölücü*
   Ben üzüntü hissesini mutlu olmamış gönüle verdim hep

5. *Ey sevgili! Ağlayan gönlümün gözü ateşli yanağını gördüğünden beri*
   Ben sabır sermayesini ateşli aha verdim hep

6. *Her zaman yakıp kül eden denizinin fikriyle âlemde(evrende)*
   Dünyanın üzüntü dağıtıcı yaşantısını feryada verdim hep

7. *Boş işlerle uğraşan olsa şaşılır mı ey Hâsim*
   Aşk sırrının kitabını eleştirici yönüne verdim hep

[3]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘i lün

1. *Hışm iderse eylesün ol dilber-i vâlâ -nisâb*
   Hışmla olmaz bürîde dergehine intisâb

2. *Hasret-i dîdâr-ı yâr-i dil-firîb ile müdâm*
   Dîdeden rizân olan her katre bir hûnîn-i habâb

3. *Haylidür bâd-ı sabâ bûs itmeyeli hâkini*
   Anun-içün kûy-i yâre varmağa eyler şitâb

4. *Çekme ey bî-çâre gam anın ‘ıtâbına sakın*
   ‘Âşıka geh iltifât eyler o kim gâhî ‘itâb

5. *Pertev-i envârına bakmak anun mümkin değül*
   Anın-içün rûy-ı hûrşîdine vaz’ itmiş nikab

6. *Çünki merbût oldı kısmet devr-i çarha Hâsimâ*
   Hûn-ı dildir ‘âşık-ı zâre bu dehr içre şarâb

[3]

1. *O soylu dilber öfkelenirse neylesin;*
   (ayağı)kesilmiş olan öfke ile dergahına katılmaz

2. *Gönül aldatan sevgilinin yüzünün özlemiyle*
   Sürekli gözden dökülen her damla bir kanlı kabarcık

3. *Sabah yeli toprağını öpmeyeli uzun zaman oldu*
   Onun için sevgilinin bahçesine varmaya acele eder

4. *Ey çaresiz! Onun azarlamasından dolayı sakın üzülme*
   O aşığa bazen iltifat eder bazen de azarlar

5. *Onun nurlarının ışığına bakmak mümkün değil*
   Onun için güneşinin yüzüne örtü koymuş

6. *Ey Hâsim! Kısmet feleğin dönüşüne bağlı oldu*
   Gönül kanıdır bu devirde ağlayan aşığa gönül kanı şarap oldu

[4]

Mef'ûlü/Mefâ'î lü/ Mefâ'î lü /fe'ûlün

1. *Aġuşte be-derd oldı bizim tıynetimiz hep*
   Yârâna kesel-bahş olur sohbetimiz hep

2. *Pâ-beste-i zencîr olalı 'aşkla cânâ*
   Dîvâne ile oldı bizim ülfetimiz hep

3. *Olsak n'ola zehr- âbe-keş-i kâse-i hasret*
   Telh oldı anun merca ile 'işretimiz hep

4. *Hakdan umarız eyleye teysîr-i visâlin*
   Rû-mâl-i cenâb olmağadır niyyetimiz hep

5. *Evrâk-ı hazân dîdeye benzerse 'aceb mi*
   Zerd oldı senin mecrinile sûretimiz heb

6. *Hâsim nola olsak hele rûtâb-ı gayırdan*
   Dergâh-ı hakka oldı bizim minnetimiz hep

6 b

[4]

1. *Derde bulaştı bizim mizacımız hep*
   Dostlara uyuşukluk verir sohbetimiz hep

2. *Ey sevgili! Ayağımız aşkla zincire bağlanalı beri*
   Bizim dostluğumuz divane oldu hep

3. *Özlem tasının zehirli suyu olsak şaşılmaz*
   Onun yatağı ile bizim içkimiz hep tuzlu oldu

4. *Kavuşmanı kolaylaştırmasını Haktan bekleriz*
   Niyetimiz eşiğine yüz süren olmağadır

5. *Sonbaharın görmüş yaprağa benzerse şaşılır mı?*
   Senin gidişinle yüzümüz hep sarardı

6. *Hâsim! Başkalarının ışığından yüz çevirsek şaşılır mı?*
   Bizim minnetimiz Hakkın dergahına oldı hep

[5]

Mef‘ûlü/Mefâ‘î lü/ Mefâ‘î lü /fe‘ûlün

1. *Hayret -dih olur nağme-i şeştâr-ı mahabbet*
   Raks-âver olur zemzeme-i târ-ı mahabbet

2. *Her ‘âşık-ı bîçârenin elbette kelef-vâr*
   Rûyında bedîdâr olur âsâr-ı mahabbet

3. *Buldı leb-i la‘linden anun derûnına dermân*
   Muhtâc-ı tâbîb olmadı bîmâr-ı mahabbet

4. *‘Aşka var iken şâhid-i ‘âdil niye her bâr*
   Bî-hûde olur eylemek inkâr-ı mahabbet

5. *Tâb-ı ruh-ı dildârıla Hâsim-i katı bî-hod*
   Germ oldı hele revnak-ı bâzâr-ı mahabbet

[5]

1. *Sevgi şeştârının ezgisi şaşkınlık verir*
   Sevgi târının ezgisi insanı oynatır

2. *Elbette her çaresiz aşığın yüzünde*
   Sevgi belirtisi ben gibi görünür

3. *Kırmızı dudağından onun gönlüne dermân buldu*
   Sevgi hastası doktora muhtaç olmadı

4. *Aşka adil tanık var iken neden*
   Her defasında boşuna aşkı inkar eder

5. *Güzelin yanağının ışığıyla Hâsim tamamen kendinden geçti*
   Hele sevgi pazarının güzelliği de ısındı (arttı)

[6]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Bizi itmezse ağyârân ‘aceb mi dâhil-i sohbet*
   İder mi tâ’ir-i kudsî hemîşe zâğ ile ülfet

2. *Olur mı kâmet-i bâlâmıza bu hil’at-ı kûteh*
   K’olalum zîr-i bâr-ı minnetin ey çerh-i bî-himmet

3. *Tağayyurden dilâ âzâdegâne pîç ü tâb olmaz*
   Hazân-ı dehrden olmuş anınçün serv bî- haşyet

4. *Ne hâsıldır tekâpû-yı der-i erbâb-ı devletden*
   Bulur râhat tutan ‘âlemde her kez kûşe-i ‘uzlet

5. *Metâ’ın eylemiş ber-çîde Hâsim Kays ile Ferhâd*
   Ser-i sûk-ı melâmetde saña kaldı hemân nevbet

[6]

1. *Cebrail(a.s)'in karga ile her zaman arkadaşlık etmemesi gibi*
   Yabancıların bizi sohbete dahil etmemesine şaşmamak gerekir

2. *Bu kısa cüppe uzun boyumuza olur mu?*
   Ey gayretsiz felek! Minnet yükü altında olsak da bu kısa cüppe boyumuza olmaz

3. *Ey gönül! Özgürlere (kurtulmuşlara) yabancılaşmadan sıkıntı, eziyet olmaz*
   Onun için selvi, dünyanın sonbaharından korkmaz olmuş

4. *Devlet sahiplerinin kapısında yaltaklanmadan ne fayda vardır?*
   Âlemde yalnızlık köşesini tutan her seferinde rahata erer

5. *Hâsim, Kays ile Ferhâd eşyasını toplamış*
   Ayıplama sokağının başında nöbet şimdi sana kaldı

[7]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Nedir cânâ yine şimdi gürîzân olmana bâ’is*
   Ne oldı ben kulundan sana pinhân olmana bâ’is

2. *Benâgûşında yârin dâimâ ey kâkül-i pür-çîn*
   Nesîm-i âh-ı ‘aşkdır perîşân olmana bâ’is

7 a

3. *Ser-i kûyunda ol ruhsâre karşu ey dil-i şeydâ*
   Cefâ-yı bî-şümâr oldı giryân olmana bâ’is

4. *Şehâ gördün bu gün sînemde dâğım tâb-dâr olmuş*
   Bu mıdır gül gibi ‘âlemde handân olmana bâ’is

5. *Keşâkeşden hemân sa’y it rehâya ‘âşık-ı miskîn*
   Olur dest-i sitem çâk-i girîbân olmana bâ’is

6. *Hırâm-ı kebgî görmek bâğ-ı ‘âlemde hele cânâ*
   Fezâ-yı dilde olmuşdur hırâmân olmana bâ’is

7. *Bu âteş-dân-ı gamda Hâsimâ hizem gibi her kez*
   Anıñ nâr-ı firâkı oldı sûzân olmana bâ’is

[7]

1. *Ey sevgili! Şimdi yine kaçmana sebep nedir?*
   Ben kulundan gizlenmene sebep ne oldu?

2. *Ey kıvrımlı kâkül! Daima yarin kulak memesinde*
   Dağılmana sebep, aşk âhının nesimidir.

3. *Ey âşık gönül! Mahallesinin başında*
   O yanağa karşı ağlamana sebep sayısız cefâ oldu.

4. *Ey Sevgili! Bugün bağrımdaki yaranın parladığını gördüm;*
   Âlemde gül gibi gülmene sebep bu mudur?

5. *Miskin aşık çekişmeden hemen kurtulmaya çalış;*
   (yoksa) sitem eli yaka yırtmana sebep olur

6. *Ey sevgili! Hele âlem bağında kekliğin salınışını görmek*
   Gönül fezâsında salınmana sebep oldu

7. *Ey Hâsim! Bu gam ocağında odun gibi her defasında*
   Onun ayrılığının ateşi oldu yanmama sebep

[8]

Mef‘ ûlü / fâ‘ilâtü / mefâ‘îlü / fâ‘ilün

1. *Olursa fürkat ile şikeste eger mizâc*
   ‘Uşşâk-ı zâruña nice mümkin olur ‘ilâc

2. *Ben pâdişâh-ı kişver-i ‘aşk-ı bütân olup*
   Oldı sirişk-i dîde gönül baña taht-ı ‘âc

3. *Nûr-i fürûğ-ı hüsn ile rûşen olup cihân*
   Güm-kerde oldı anın içün pertev-i sirâc

4. *Meşdûd-ı bend-i lutfı enek olsa ġam değül*
   Seng-i sitemle oldı şikeste dil-i zücâc

5. *Hâsim bahâ-yı ‘anberi erzân ider müdâm*
   Hâl-i siyâh u zülf-i ‘anberi bulub revâc

[8]

1. *Mizâc eğer ayrılık ile bozulursa ağlayan âşıklarına*
   Dermân bulmak nasıl mümkün olsun?

2. *Ben güzeller aşkının ülkesinin padişahı olunca*
   Gönül fildişi taht gözyaşı oldu

3. *Cihân güzellik nurunun ışığıyla harlayınca*
   Kandilin ışığı yok oldu

4. *Lutfunun iyiliğinin bağlantı bağı düğüm olsa gam değil*
   Sitem taşıyla cam gönül kırıldı

5. *Hâsim, sürekli siyah ben ve anber kokulu saç*
   Kıymete binip miskin değerini uygun yapar

[9]

Mef‘ ûlü / fâ‘ilâtü / mefâ‘îlü / fâ‘ilün

1. *Tîğ-i gamıñla sînede peydâ olur şürûh*
   Olsa ‘aceb mi bâde ile şüst ü şû cürûh

2. *Olsa ‘aceb mi zinde-i câvîd ‘âşıkân*
   Ma‘cûn-ı la‘li oldı hemîşe gıdâ-yı rûh

3. *Ol rind-i cur‘a-nûş-ı harâbât olan kişi*
   La‘lin görünce meyden ider tevbe-i nasûh

7 b

4. *Dest-i nücûm-ı leşker-i saf-der ile bana*
   Hısn-ı hasîn-i devlet olur ‘âkıbet fütûh

5. *Olsam ‘aceb mi rind-i mey-âşâm Hâsimâ*
   Derd-i humâra oldı devâ ol mey-i sabûh

[9]

1. *Gam kılıcıyla sinede yarıklar oluşur*
   Yaralar şarap ile yıkansa şaşılır mı?

2. *Âşıklar ebedi diri olsa şaşılır mı?*
   Her zaman dudağın macunu ruhun gıdası oldu

3. *Harabatın tortu içen rindi olan o kişi dudağını görünce*
   Şaraptan gerçek tövbekâr olsa şaşılır mı?

4. *Saf yaran ordunun yıldızlarının eliyle*
   Bana fetihler sonunda devletin sağlam kalesi olur

5. *Ey Hâsim! Mey içen rind olsam şaşılır mı?*
   Baş ağrısı derdine, sabah içilen şarap devâ oldu

[10]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Gel itme ‘âşık-ı zâra dirâzî-i zebân küstâh*
   Hadeng-i cân-ı sinâne itme anı nişân küstâh

2. *Gülün ruhsâr-ı âteş-bârı eyler hânümân-sûzî*
   Sakın yapma nihâl-i gülde şimdi âşiyân küstâh

3. *Sitâyiş-hân-ı gülsün bağ-ı dilberde hemân bülbül*
   Nedir la‘lî yanında reng-i verd-i gülistân küstâh

4. *Müheyyâsın şikâr-ı dil içün ey kâkül-i sayyâd*
   Harîm-i Ka‘be’de olur mı sayd-ı âhuvân küstâh

5. *Hele bir kerre insâf it bu ‘âlem sayd-gâhında*
   Şikâr-ı lâġara lâyık mıdır çekmek kemân küstâh

6. *Hurûf-ı dil-şikenden laht laht olmuş gönül her dem*
   Niçün urdun bu mînâ-yı dile seng-i girân küstâh

7. *N’ola kıble- nümâ-veş dönse dil ruhsâr-ı cânâna*
   Benim tâ’at-gehümde şimdi tâk-ı ebrûvân küstâh

8. *Heman âlûde -dâmen olmaya çirk-âbı ribâ ile*
   Hazer kıl itmeden gâyet ile şirk-i nihân küstâh

9. *Tarîk-i Nakş-bendîden inâyet eyledin çünkim*
   Tecerrüd ihtiyâr it eyle terk-i hânümân küstâh

10. *Hemân âyîne-veş tahsîl safvet eyle ‘âlemde*
    Sakın ehl-i hevâ-veş olma sen tîr-i revân küstâh

[10]

1. *Gel ağlayan âşığa küstahça dil uzatma*
   Mızrağın okuna onu küstahça nişân yapma

2. *Gülün ateş saçan yanağı ev yakıcı olur*
   Sakın şimdi gül dalında küstahça yuva yapma

3. *Güzelin bağında ancak gülü övensin bülbül,*
   gül bahçesinin gülünün küstah rengi, dudağın yanında nedir?

4. *Gönül avı için ey avcı kakül, hazırsın*
   Kâbe'nin avlusunda küstahça âhuları avlamak olur mu?

5. *Bir kere olsun insaf et. Bu evren avlağında zayıf ava küstahça*
   yay çekmek (yay çekip ok atmak) yakışır mı?

6. *Gönül kırıcı harflerden gönül her zaman parça parça olmuş*
   Bu gönül şişesine niçin ağır taşı küstahça vurdun?

7. *Hemen iki yüzlülüğün kirli suyuna eteği bulaşmış olmayan*
   Küstahça gizlinin ortağı olmaktan şiddetle sakın!

8. *Gönül ehli akıllar gibi soyut olsa şaşılır mı?*
   Birlik deryâsının boğulmuşu mekânsız küstah olmuş

9. *Şarâba tapanlar zahid ile sohbet etmese şaşılmaz*
   Hümâ'nın sohbet arkadaşı tavuk olur mu hiç?

10. *Sevgi sıtma evi nasıl şaşırtıcı olmasın?*
    Küstah dil aslanı orada dalganın esiri olur

11. ‘Ukûl-âsâ mücerred olsa ehl-i dil ‘aceb midir
Olur müstağrak-ı deryâ-yı vahdet bî-mekân küstâh

12. ‘Aceb mi mey-i perestân ile sohbet itmese zâhid
Olır mı hîç hümânın hem-zebânı mâkiyân küst

8 a

13 . Nice hayret-fezâ olmaz tebistân-ı mahabbet kim
Olur anda esîr-i mevce şîr-i zebân küstâh

14. Bu deştin ey gönül cevlâna lâyık vüs’ati yokdur
Hemân pîçîde eyle destine bunda ‘inân küstâh

15. Niçün râz-ı nühüftün Hâsimâ izhâr eylersin
Dil-ârâya peyâm-ı sırrını gönder nihân küstâh

11. Gönül ehli akıllar gibi soyut olsa şaşılır mı?
Birlik deryâsının boğulmuşu mekânsız küstah olmuş

12. Şarâba tapanlar zahid ile sohbet etmese şaşılmaz
Hümâ'nın sohbet arkadaşı tavuk olur mu hiç?

13. Sevgi sıtma evi nasıl şaşırtıcı olmasın?
Küstah dil aslanı orada dalganın esiri olur

14. Ey gönül, bu çölün dolaşmaya uygun genişliği yoktur
Burada küstah dizgini hemen eline dola

15. Ey Hâsim, niçin gizli sırrı açığa vurursun
Gönül süsleyene gizlice küstah bir şekilde gönder

[11]

Mef‘ ûlü / fâ‘ilâtü / mefâ‘îlü / fâ‘ilün

1. *La‘l-i lebiñde kaldı anın dîde-i bused*
   İtdi ‘abîr ü müşk-i Hoten zülfüne hased

2. *Ahvel-i ahterîn ana izhâr-i sa’y idüp*
   Yapdı mühendis anın-içün bunda rased

3. *Cânâ metâ’-ı hüsnüne ‘âşık gönül virüb*
   Sarf itdi nakd-i eşkini râhında bî-‘aded

4. *Çek hâk-i pây-i yâri kühl yerine eger*
   Peydâ olursa girye ile dîdede remed

5. *Taksa ‘aceb mi boynuna Hâsim tamâmın*
   La‘l-i lebinde kaldı anın dîde-i bused

[11]

1. *Onun dudağının kırmızısında kaldı öpenin gözü*
   Hoten miski ve güzel kokusu saçını kıskandı

2. *Yıldızların şaşı gözü ona emek sarf etti*
   Mühendis onun için gözetleme yaptı

3. *Ey sevgili! Güzelliğinin sermayesine âşık gönül verip*
   Sayısız gözyaşı parasını yolunda harcadı

4. *Eğer ağlamakla gözde ağrı oluşursa*
   Sevgilinin ayağının toprağını sürme yerine çek

5. *Hâsim, hepsini boynuna taksa şaşılır mı?*
   Onun dudağının kırmızısında kaldı öpenin gözü

[12]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün

1. *Kâm-ı hâtırda lebün kand-i mükerrerr-veş lezîz*
   Bûse-i la‘lün mezâk-ı dilde şeker-veş lezîz

2. *Sâgâr-ı mînâ-yı kalb-i ‘âşıkânda sâkiyâ*
   Bâde-i ‘ıyd-ı visâlî oldı kevser-veş lezîz

3. *Ârzû-mend-i visâl-i dil-rübâ olsak n’ola*
   Hiç ni‘met var mıdır dîdâr-ı dilber-veş lezîz

4. *Âteş-i hicrânla cânâ semender-meşrebim*
   Hiçbir şey yok benim yanımda âhker-veş lezîz

8 b

5. *Gird-i ruhsârıñda hatt oldı demide dilberüñ*
   Görmedim dünyâda Hâsim kurs-ı ‘anber-veş lezîz

[12]

1. *Gönlün isteğinde dudağın tekrarlanan şeker gibi lezzetli*
   Dudağının öpücüğü gönlün damağında şeker gibi lezzetli

2. *Ey sâki! Âşıkların kalbini şişesinin kadehinde*
   Kavuşma bayramının şarabı Kevser gibi lezzetli olur

3. *Gönül alan (sevgilinin)kavuşmasının heveslisi olsak şaşılmaz*
   Sevgilinin yüzü gibi lezzetli nimet hiç var mıdır?

4. *Ey sevgili! Ayrılık ateşiyle semender yaradılışlıyım*
   Benim pazarımda âteş koru gibi lezzetli hiçbir şey yoktur

5. *Yanağının yuvarlağında(beninde) hat çıktı*
   Hâsim, anber(kokulu)ben gibi lezzetli dünyada görmedim

[13]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Senin dil-besteñ âhir dâğ-dâr-ı fürkat olmuşdur*
   Vatandan dûr olup cânâ esîr-i mihnet olmuşdur

2. *Saña ‘âşık olan ey meh cebînüm revzen-i gamdan*
   Hemân encüm-i şumâr-şâm-ı târ-i hasret olmuşdur

3. *Güzergâh-ı cüyûş-ı gam olup sahn-ı dil-i ‘âşık*
   Hemân sahrâ-yı mahşer ki deşt-i vahşet olmuşdur

4. *Vâr ey dil çihre-sây ol âsitân-ı devlete her dem*
   Hele dâmen gibi pâ-bûs-ı yâre ruhsat olmuşdur

5. *‘Aceb mi olmasa mâil çemen-zâra gönül cânâ*
   Senin serv-i kaddünle bana her yer cennet olmuşdur

6. *Devâ-cûyende-i derd olmasam Hâsim ‘aceb midir*
   Bu bîmâre mezâk-ı la‘l-kandi sıhhat olmuşdur

[13]

1. *Senin âşığın sonunda ayrılığın yaralısı olmuştur*
   Ey sevgili, vatandan uzak kalıp sıkıntıya esir olmuştur

2. *Ey ay alınlım! Sana âşık olan, gam penceresinden*
   Sanki hasretin karanlık akşamının yıldızlarını sayan olmuştur

3. *Âşığın gönlünün yüzeyi gam ordusunun gelip geçtiği yer olmuştur*
   Sanki korku çölünü anımsatan mahşer çölü olmuştur

4. *Ey gönül! Git o devlet eşiğine yüz süren ol*
   Artık etek gibi yârin ayağını öpmeye izin çıkmıştır

5. *Ey sevgili! Gönül çimenliğe meyil etmese şaşılmaz*
   Senin boyunun selvisiyle bana her yer cennet olur

6. *Hâsim, derdin devâsını arayan olmasam şaşılmaz*
   Bu hastaya şeker dudağının damağı sağlık olmuştur

[14]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Görünce bâr-gâhın târem-i vâlâya ser çekmiş*
   Hasedden dîde-i düşmen ‘aceb pür-harâb olmuşdur

2. *Kelâmın neş’e-bahş oldukda mahmûr-âne mül-âsâ*
   Bu hâle halka-i peymâne çeşm-i ‘ibret olmuşdur

3. *‘Aceb mi olsa maġbût-ı gülistân-ı cihân her kez*
   Gubâr-ı âsitânun gül gibi pür-nükhet olmuşdur

4. *N’ola şu‘le-resân olsa şeb-i târîk-i ‘âlemde*
   Vücûd-ı şeb-çerâğun nûr-ı mahz-ı rahmet olmuşdur

5. *Der-i ümmîdi bâz itsen ‘aceb mi ‘âleme dâim*
   Zebânın serverâ miftâh-ı kufl-ı devlet olmuşdur

6. *Nihâl-i zâtun olmak dâimâ bâr-âver-i ümmîd*
   Sana âyât-ı hikmetden bu da bir âyet olmuşdur

[14]

1. *Çadırını başı yüce kubbeye erişmiş görünce*
   Düşmanın gözü kıskançlıktan şaşılacak bir şekilde harab olmuştur

2. *Sözün baygınca şarap gibi neşe bağışlayıcı olunca*
   Bu duruma kadehin halkası ibret gözü olmuştur

3. *Her defasında cihân, gül bahçesinin gıpta edileni olsa şaşılmaz*
   Eşiğinin toprağı gül gibi koku olmuştur

4. *Âlemin karanlık gecesinde ışık ulaştıran olsa şaşılmaz*
   Gece parlayan yakutun varlığı rahmetin saf nuru olmuştur

5. *Ümit kapısını âleme sürekli geri itsen şaşılır mı?*
   Ey başkan! Dilin devlet kilidinin anahtarı olmuştur

6. *Varlığının fidanı olmak daima ümit artırır*
   Bu da sana hikmet ayetlerinden bir delil olmuştur

[15]

9a
Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Gelür mi yâduña cânâ hem-âgûş olduġum demler*
   Geçer mi hâtırından mest ü medhûş olduġum demler

2. *Revâ mıdır ferâmûş olmak ey dilber derûnuñdan*
   Ser-â-pâ derd-i ‘aşkınla ‘abâ-pûş olduġum demler

3. *Har u hâsı bu sahrâ-yı cünûnun bir yere geldi*
   Gam-ı hicrüñle deryâ gibi pür-cûş olduġum demler

4. *Ser-â-pâ geşt iderdim ey gönül deşt-i cünûnı lîk*
   Bana zencîr olur gîsûsı bî-hûş olduġum [demler]

5. *Bana reşk eyler idi çeşm-i kumrî lâne-i gamdan*
   O kadd-i serv-i bâlâ ile hem-dûş olduġum [demler]

6. *Seyâhat eyler idim ‘âlemi tayy-i mekân idüp*
   Leb-i la‘lin temennâsıyla mey-nûş olduġum demler

7. *İderdim sohbeti kerrûbiyân-ı ‘arşla Hâsim*
   Çıkub ben ‘âlem-i bâlâya ser-hoş olduġum demler

[15]

1. *Ey sevgili, sarmaş dolaş olduğumuz zamanlar yâdına gelir mi?*
   Kendimden geçip ürktüğüm zamanlar hâtırından geçer mi?

2. *Ey güzel, aşkının derdiyle baştan ayağa aba giydiğim zamanda*
   gönlünden unutulmuş olmak yakışık alır mı?

3. *Ayrılığın üzüntüsüyle deniz gibi dövündüğüm zamanlar*
   Bu delilik sahrasının çalı çırpısı bir yere toplandı

4. *Ey gönül, delilik çölünü baştan ayağa dolaşırdım*
   Fakat kendimden geçtiğim zamanlar kıvrımlı saçı bana zincir oluyormuş

5. *Ne zaman o yüce selvi boylu ile omuz omuza olduğum zamanlar*
   Kumrunun gözü gam penceresinden beni kıskanırdı

6. *Kırmızı dudağının arzusuyla şarap içtiğim zamanlar*
   Tayy-i mekân edip âlemi seyahat ederdim

7. *Hâsim, yüce âleme çıkıp sarhoş olduğum zamanlar*
   arşın büyük melekleriyle sohbet ederdim

[16]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Anıñ kâkülleri murg-ı dili dâ’im şikâr eyler*
Bu ‘âlem sayd-gâhında o hûnî hoşca kâr eyler

2. *Beni cânân mahabbet defterine çünki yazmışdır*
Niçün bu bende-i nâ-çîzi gördükte firâr eyler

3. *Anın sevdâ-yı ‘aşkıyla bütün ‘âlemde meşhûrum*
Ol âfet bana izhâr-ı mahabbetden ne ‘âr eyler

4. *Sevâd-ı çeşmi anın nokta-i sıfru’l-ulûf olmuş*
Nigâhun şîvesin âhûsunın her gün şümâr eyler

5. *Urub âyîne-i ruhsârına‘aks-i mey-i gül-gûn*
Şarâb-ı ergavân sâkî ‘ızârın tâb-dâr eyler

6. *‘Aceb mi hâne-ber-dûş olsam ey dilber bu‘âlemde*
Beni sîm-âb-veş mihrin hemîşe bî-karâr eyler

7. *Şarâbın neş’e-i nâ-pâyidârına ne hâcetdir*
Hemîşe çeşm-i dil-ber mestî-i dünbâle-dâr eyler

9 b

8. *Başımda âteş-i ‘aşkı anın cûş u hurûş idüb*
Derûnumda olan dâğ-ı nihânum âşikâr eyler

9. *Hemîşe dest-i kudret hâme-i zerrîn ile Hâsim*
Anın nakş-ı hayâliyle derûnum pür-nigâr eyler

[16]

1. *Onun kâkülleri gönül kuşunu sürekli avlar*
   O kanlı(kâtil) bu âlem av yerinde güzel iş yapar

2. *Sevgili mademki beni muhabbet defterine yazmıştır*
   Niçin bu değersiz köleyi görünce şaşar

3. *Onun aşkının sevdâsıyla bütün âlemde meşhur olmuşum*
   O afet bana sevgisini göstermekten niçin utanır

4. *Onun gözünün karası binlerin sıfırı olmuştur*
   Bakışının nazının ahusunu her gün çok eyler

5. *Gül renkli şarâbın yansısı yanağının aynasına vurup*
   Kırmızı şarâp sâkinin yanağını parlatır

6. *Ey dilber! Bu âlemde yersiz yurtsuz olsam şaşılmaz*
   Sevgin beni civa gibi her zaman kararsız eyler

7. *Şarâbın sonsuz neşesine gerek yoktur*
   Her zaman güzelin gözü uzun süreli sarhoşluk verir

8. *Onun aşkının ateşi başımda coşup kaynayıp*
   Gönlümdeki gizli yarayı açığa çıkarır

9. *Hâsim, kudret eli her zaman altın kalemle*
   Onun hayâlinin nakşıyla gönlümü resimle doldurur.

[17]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün /fâ‘i lün

1. *Çeşm-i dilber nâzdan mestâne şeklin gösterir*
   Hâne-i dil cevvden vîrâne şeklün gösterir

2. *Âşinâlar şimdi ġayruñ hâtır içün ey gönül*
   Dûr olub benden hemân bî-gâne şeklin gösterir

3. *Erre-i mihnetle cismim rahne-dâr olub benim*
   Sîne-i sad-pârem ey dil şâne şeklin gösterir

4. *Bulduğundan i‘tibâr dünyevî ehl-i cünûn*
   Şimdi çok huşyârlar dîvâne şeklin gösterir

5. *Şem’-i ruhsârında cânâ bâlini sûzân idüb*
   Bu dil-i bî-çâremiz pervâne şeklin gösterür

6. *Bend olursa zülfine murg-ı dilüm etmen ‘aceb*
   Gerdeninde hâlî yârün dâne şeklin gösterir

7. *Bend olaldan ol büt-i meh-pâreye dil Hâsimâ*
   Nakş-ı hüsnile derûn büt-hâne şeklin gösterir

[17]

1. *Dilberin gözü nazdan sarhoş gibi gözükür*
   Gönül hanesi boşluktan virâne gibi gözükür

2. *Ey gönül! Tanıdıklar şimdi yabancı*
   Hâtır için benden uzak olup yabancı gibi görünür

3. *Mihnet testeresiyle cismim şimdi yaralı olup*
   Ey gönül, yüz parça bağrım tarak gibi gözükür

4. *Dünyalı deliler saygı gördüğü için*
   Şimdi çok akıllılar deli gibi gözükür

5. *Ey sevgili, yanağının mumunda kanadını yakıp*
   Bu çaresiz gönlümüz pervâne gibi gözükür

6. *Gönül kuşu zülfüne bağlanırsa şaşırmam*
   Sevgilinin boynundaki beni dane gibi görünür

7. *Ey Hâsim! Gönül o ay parçası puta bağlanalı beri*
   Güzelliğin nakşıyla içi puthâne gibi görünür

[18]

Mef‘ûlü/ fâ‘ilâtü/ mefâ‘îlü/ fâ‘ilün

1. *Hûşîde itdi berg-i güli şîven-i hezâr*
Kaldı nihâl-i gülde yine hâr-ı nîşe-dâr

2. *Bâr-i girân-ı minnetüni çekmem ey çerâğ*
Nûr-i cemâl itdi şeb-i târımı nehâr

3. *Gelse ‘aceb mi cûşa sirişkim benim gönül*
Hatt-ı siyâhı oldı anun ebr-i nev-bahâr

4. *Yanında geçmedi yine cânâ hark-ı kudret*
Sîm-i sirişki vaslun içün eyledim nisâr

10 a

5. *Hâsim zimâm-i tâkatini dest-i yâre ver*
Peykâr olur mı şîr-i jiyân ile ihtiyâr

[18]

1. *Bülbülün inlemesi gül yaprağını kuruttu*
   Gül dalında yine iğneli diken kaldı

2. *Minnetinin ağır yükünü çekmem ey çerâğ!*
   Yüzün ışığı karanlık gecemi gündüz yaptı

3. *Gönül! Gözyaşım coşsa şaşılmaz*
   Onun siyah tüyleri ilkbahar bulutu oldu

4. *Gözyaşı gümüşünü kavuşman için saçtım*
   Yine de ey sevgili, kudretin su yatağı yanında geçmedi

5. *Hâsim, takâtın yularını sevgilinin eline ver*
   Kükremiş aslanla ihtiyâr kavga eder mi?

[19]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Sebû-keş-i rinde ey dil mey-gede bir cây-ı behçetdür*
   Sifâl ile ana nûş eylemek mey anda ‘izzetdür

2. *Mey içüb mest olub dünyâdan el çekmek temâşâdır*
   Harâb-ender-harâb olmak bakılsa hôş sa‘âdetdir

3. *Degüldür mâ-ı neşrâkende pür-kaydında mey-nûşân*
   Dayanmak anlara seng-i harâbâta ne râhetdür

4. *Ne hâcet ‘aşkı benden sormaġa ey mest-i ġunc u nâz*
   Ser-i kûyunda âhum ‘aşk-ı cân-sûza delâletdür

5. *Leb-i şekvâñı bâz itme cefâ ü cevr-i dilberden*
   Sana itdikleri bir bir anuñ resm-i mahabbetdür

6. *Rakîbiñ ġamzini ‘uşşâk içün gûş eyleme cânâ*
   Rakîb-i bed-likânın kârı ‘uşşâka ‘adâvetdür

7. *Hemân feyz-i ilâhîdir sana rehber olan Hâsim*
   Bu vâdîde selîme pey-rev olmak katı ‘usretdir

8. *Anıñ destindedir miftâh-ı kufl-ı hâne-i ‘irfân*
   O hod âyât-ı hikmetden bütün dünyâya âyetdür

9. *N’ola meyl eylemezse tab‘-ı pâki her sühan-dâne*
   Biten bağında anın meyve-i nahl-i fasâhatdir

[19]

1. *Ey gönül, şarâp testisi çeken rinde meyhâne güzel bir yerdir*
   Onu tas ile şarâp içmek orada yüceliktir

2. *Şarâp içip sarhoş olup dünyâdan el çekmek seyirdir*
   Sarhoş olmak bakılsa hoş bir mutluluktur

3. *Mey içenler ortalık suyunda bütünüyle bağlılıkta değiller*
   Onlara meyhânenin taşına dayanmak rahatlık vericidir

4. *Ey naz ve cilve sarhoşu, aşkı benden sormana ne gerek var*
   Mahallenin başındaki âhım can yakıcı aşka delildir

5. *Şikâyetçi dudağını dilberin cevr ü cefâsından geri çekme*
   Onun sana ettikleri bir bir sevginin göstergesidir

6. *Ey sevgili, rakibin âşıklar için ettiği dedikoduyu duyma*
   Kötü yüzlü rakibin kârı âşığa düşmânlıktır

7. *Hâsim, sana kılavuz olan ancak ilâhi feyizdir*
   Bu vâdide doğruya uymak çok güçtür

8. *Manevi bilgi evinin kilidinin anahtarı onun elindedir*
   Onun kendi hikmet âyetlerinde bütün dünyâya delildir

9. *Temiz yaradılışı her söz bilene meyil etmese şaşılmaz*
   Onun bağında biten güzel söz söyleme ağacının meyvesidir

[20]

Mef‘ûlü/ fâ‘ilâtü/ mefâ‘îlü/ fâ‘ilün

1. *Cânâ lebiñle ülfet iden mey-perest olur*
Çeşminle âşinâ olan elbette mest olur

2. *‘Uşşâk-ı zârı emrine anuñ mutbî iken*
Ol tıfl-ı nev-resüm yine hâtır-şikest olur

3. *Bir dem bırakma yire elinden piyâleyi*
Nûş-i mey eyleyen kişi sâġar-be-dest olur

10 b

4. *Sadr-ı refî‘e eylemesin hâhiş-i cülûs*
Ehl-i dilün merâtibi bâlâ vü pest olur

5. *Bûd u nebûdı fark idemez Hâsimâ ebed*
Kim neş’e-yâb-ı bâde-i nâb-ı elest olur

[20]

1. *Ey sevgili! Dudağınla dostluk eden taparcasına şarâp içen olur*
   Gözünle tanıdık olan şüphesiz sarhoş olur

2. *Ağlayıp inleyen âşıkları onun buyruğuna uyan iken*
   Yeni yetme küçüğün yine gönül kırıcı olur

3. *Kadehi elinden bir an olsun bırakma*
   Şarap içen kişinin kadeh elinde olur

4. *Yücenin yücesine oturmaya istekli olmasın*
   Gönül ehlinin mertebesi yüce ve alçak olur

5. *Ey Hâsim! Elest şarabının kadehinden neşe bulan*
   Ebediyen varlık ve yokluğu birbirinden ayırt edemez

[21]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘i lün

1 *Tâk-i ‘arşa dûd-ı âteş-bârım ey dil perdedir*
Şimdi bir şûr-efgenüñ sevdâ-yı ‘aşkı serdedir

2. *Rû-nümâ oldı aña mir’ât-ı İskender gibi*
Dîde-i sâkî anuñ-çün dâimâ sâġerdedür

3. *Eylerim dîvâne-âsâ dâimâ gül-geşt-i bâğ*
Bu dil-i zârum benim bir kâmet-i ‘ar‘ardadur

4. *Her gice olmakdadur peyveste çarha dûdumuz*
Ahker-i ‘aşkuñ hemîşe bu dil-i micmerdedür

5. *Hâsimâ mümkin degül itmek ferâmûş dil-beri*
Peyker-i hûbı anuñ her lahza çeşm-i terdedir

[21]

1. *Ey gönül, âteş saçan limanın arşın kemerine perdedir*
   Şimdi bir karışıklık çıkaranın aşkının sevdâsı baştadır

2. *İskender'in aynası gibi ona yüz gösteren oldu*
   Sâkinin gözü onun için sürekli kadehtedir

3. *Deli gibi dâima bağı dolaşır*
   Bu ağlayıp inleyen gönlüm bir selvi boyludadır

4. *Dumanımız her gece feleğe erişmektedir*
   Aşkın âteş koru her zaman bu buhurdanın gönlündedir

5. *Ey Hâsim, güzeli unutmak mümkün değil*
   Onun güzel yüzü her an nemli gözdedir

[22]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘i lün

1. *Zülf-i pür-‘akdüñ dil-i dîvâneme zencîrdir*
   Kârum ey şûh-ı cefâ-ger nâle-i şeb-gîrdir

2. *Cânib-i ‘uşşâka lutf it hışmla itme nazar*
   Gamzeñ ey dilber senin ma‘nîde gûyâ tîrdir

3. *Eyledi hûşîde verdi kaldı hâr-ı nîşe-dâr*
   Bülbül-i bî-çârenüñ feryâdı kec-te’sîrdir

4. *‘Adl idüp alsañ ele bir kere anun hâtıruñ*
   ‘Âşık-ı bî-çâre cevrüñden senüñ dil-gîrdir

5. *Perde-i nâmûs olmuşdur berîde Hâsimâ*
   Şu‘le-i âh-ı derûnum sanki bir şemşîrdir

[22]

1. *Düğüm dolu saçın divane gönlüme zincirdir*
   Ey cefâkar, cilveli güzel, karım gece uyutmadan inlemedir

2. *Âşıkların tarafına lutf et öfkeyle bakma*
   Ey güzel, senin bakışın manada ok gibidir

3. *Gülü kurudu kaldı, iğneli diken*
   Çaresiz bülbülün inlemesi etkisizdir

4. *Adaletli davranıp bir kez onun gönlünü ele alsan*
   Çaresiz açık senin zulmünden kırgındır

5. *Ey Hâsim, postacıya namus perdesi olmuştur*
   Gönül ahının kıvılcımı sanki bir kılıçtır

11 a

[23]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Bu çerh-ı keç-reviş dâim bana cevr ü sitem eyler*
   Gelince bed-meniş aġyâra hep lütf u kerem eyler

2. *Hemîşe dâr u gîr-i câhile ruhsat virür gerdûn*
   Benim bu kadd-i bâlâmı hemân mihnetle hem eyler

3. *Felek bir mertebe virmiş küdûret baña ey sâkî*
   Nice bu bâde-i sâkî gönülden def’-i gam eyler

4. *Ser-encâm-ı ġamum bir bir yarâ’um sana serd eyler*
   Bana hem-demlügi peygûle-i ġamda kalem eyler

5. *Sipihrün gerdişin kec oldugın bundan bil ey Hâsim*
   Hemîşe bed-sigâl-i aġyâra in‘âm-ı ni‘am eyler

[23]

1. *Bu ters gidişli felek bana daima zulüm ve haksızlık eder*
   Kötü huylu yabancılara gelince hep iyi ve cömert davranır

2. *Felek her zaman cahilin kavgasına izin verir*
   Bu yüzden benim bu uzun boyumu sıkıntıyla iki büklüm eder

3. *Ey içki sunan, felek bana o kadar keder vermiş ki*
   Sâkinin şarabı bu gönülden kederi nasıl giderir?

4. *Başımdan geçenleri kalemim sana bir bir anlatır*
   Kalem bana gam köşesinde arkadaşlık eder

5. *Ey Hâsim, feleğin eğri gidişini*
   Kötü düşünceli yabancıların nimetlerini saçmasından anla

[24]

Mefâ‘ îlün/ Fe‘ i lâ tün/ Mefâ‘ îlün/ fe‘ i lün

1. *Bu âb u tâb ile cânân olur cihânda şehîr*
   Perî değil melek olmaz behâda ana nazîr

2. *Hemîşe encümen-efrûz-ı şâm-ı fürkat olur*
   Gül-i ruhı n’ola olsa misâl-i mâh-i münîr

3. *‘Aceb midir ger olursa matâf-ı ins ü melek*
   Bu kûy-ı dil-ber-i ‘âlem imiş makâm-ı hatîr

4. *Bakılsa herkese atmış kabâ-yı fakrı be-dûş*
   Eğerçi olsa da zâhirde câme-pûş-i harîr

5. *O gamzeler alıcak tîğ-i cevri destine kim*
   Olur bu ‘arsa-i ‘aşk içre pehlevân-ı dilîr

6. *Bu gülşen-i emel içre alup gönül kâmın*
   İder mi şemm-i mürüvvet demâğ-ı lutfa semîr

7. *Cihânda beste-i gîsû-yi yâr olur Hâsim*
   Dâm-ı mahabbete murg-ı dili olunca esîr

[24]

1. Bu güzellik ve tazelikle, sevgili dünyada ünlü olur
Peri değil, melek dahi kıymette ona eş olmaz

2. Her zaman ayrılık gecesi toplantısını aydınlatan olur
Yanağının gülü nurlu ay gibi olsa şaşılmaz

3. Eğer melek ve insanın tavaf ettiği yer olursa şaşılmaz
Bu âlem güzelinin bahçesi yüce makamdır

4. Her ne kadar görünüşte ipek elbise giyinmiş olsa da
Bakılırsa herkes omzuna dervişlik hırkası atmış

5. O bakışlar zulüm kılıcını eline alınca
Bu aşk arsası içinde yiğit pehlivan olur

6. Gönül bu emel bahçesinde isteğini almış
Cömertlik kokusunu arkadaş eder mi?

7. Hâsim, gönül kuşu sevgi tuzağında esir olunca
Dünyada sevgilinin saçının kıvrımına bağlanır

[25]

Mef' û lü/Fâ i lâ tü/ Me fâ î lü/Fâ i lün

1. *Kaddi anuñ serv gibi ya bâsik degül midür*
   'Uşşâk-ı bî-nevâ aña vâsık degül midür
   11 b
2. *Evsâf-ı hüsn ü kâmet-i bâlâsı dil-berin*
   Vird-i zebân olmaġa lâyık degül midür

3. *Yârüñ'aceb mi olmasa hem-tâsı ey göñül*
   Hüsni anuñ bu mertebe fâyık degül midür

4. *Aġyâr-ı bed-sirişt aña ta'lîm idüp cedel*
   Şerre hemîşe dil-beri sâ'ik degül midür

5. *Mev'ûd-ı vaslı aydı bizi Hâsimâ hele*
   Va'dinde ol perî bize sâdık degül midür

[25]

1. *Onun boyu selvi gibi cömert değil midir*
   Nasipsiz aşıklar ona inanan değil midir?

2. *Güzelin uzun boyunun ve güzelliğinin özelliklerini*
   Dilde dua (gibi tekrarlanır)olmaya layık değil midir?

3. *Ey gönül, sevgilinin eşi olmasa şaşılmaz*
   Onun güzelliği bu derece üstün değil midir?

4. *Kötü huylu yabancılar ona kavga öğretip*
   Her zaman güzeli kötülüğe yöneltmiş değil midir?

5. *Ey Hâsim, hele kavuşmanın sözü bizi uyardı*
   O peri bize verdiği sözde sadık değil midir?

[26]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün /fâ‘i lün

1. *Pâyie fersûde kılsam rûyumı şâyân olur*
   Hâk-i pâyin bûs idenler ‘âleme sultân olur

2. *Külbe-i târımda dâ’im fürkat-i dildâr ile*
   Bâde-âsâ eşk-i hûnîn dîdeden rîzân olur

3. *Çeşm-i pür-hûnuma hâcet yok temâşâ-yı riyâz*
   Bañа her meskeni senüñle ravza-i Rıdvân olur

4. *Devr ider etrâfumı pervâneler şâm u seher*
   Rişte-i cânum serer-veş hicrle sûzân olur

5. *Gûşiş eyle rikkat-i dil hâsıl olsun zâhidâ*
   Bu sirişk-i dîde âhen dillere sûhân olur

6. *Mansıb-ı nâ-pây-dâr dehre itmez iltifât*
   Kime kim mülk-i tecerrüdde ser ü sâmân olur

7. *Olsa dest-âvîz-i yârân Hâsimâ şâyestedir*
   Bu gazel mecmû’âda pîrâye-i ‘unvân olur

[26]

1. *Ayağına yüzümü sürter olsam uygun olur*
   Ayağının toprağını öpenler âleme sultan olur

2. *Karanlık kulübemde sevgilinin ayrılığı ile*
   Sürekli gözden şarap gibi kanlı gözyaşı dökülür

3. *Kan dolu gözüme cennet bahçesi seyrine gerek yok*
   Seninle her yer bana cennet bahçesi olur

4. *Gece gündüz etrafında pervâneler döner*
   Canımın ipliği kıvılcım gibi ayrılıkla yanan olur

5. *Ey zahid, çalış çabala ki gönlünde acıma hissi hâsıl olsun*
   Bu gözyaşı demir gönüllülere törpü olur

6. *Soyutlanma mülkünde kime ki gücü ve erzağı olursa*
   Dünyanın sonsuz makam ve memuriyetine değer vermez

7. *Ey Hâsim, mecmuada unvanı süsleyen*
   Bu gazel dostların hediyesi olsa uygundur

[27]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Mutavvık kaşları zühhâda ta‘lîm-i namâz eyler*
   O şûha kim tekâpû eyler ise ser-firâz eyler

2. *Niçün rahm eylemez bir kez baña ol âfet-i devrân*
   Remzi berk-ı âhum ‘âlemi sûz u güdâz eyler
   12 a
3. *Giceler tâ seher ‘âşık olan kâşâne-i ġamda*
   Zebân-ı iştiyâk ile der-i Hakk’a niyâz eyler

4. *Olupdur mazhar-ı lutfı rakîb gâv pervârî*
   O büt bilmem niçün baña gelince bunca nâz eyler

5. *Nemek-pâş olma zahm-ı ‘âşıka lutf eyle sultânum*
   Tahammül etmeyüp şâyed ki ġayra keşf-i râz eyler

6. *Anuñ nutk-ı hayât-efzâsına hasret iken Hâsim*
   O aġyârıla merkez-i sohbet-i tavâf u râz eyler

[27]

1. *Çatılmış kaşları zâhidlere namaz öğretir*
   O cilveli güzele kim dalkavukluk ederse onu yüceltir

2. *O zamanın afeti niçin bir kez olsun bana acımaz*
   Âhımın kıvılcımının belirtisi evlerini yakıp kül eder

3. *Aşık olan gam köşkünde geceler sabaha kadar*
   Özleme diliyle hakkın kapısına yalvarır

4. *İyiliğine mazharı olan öküz rakip besili olmuştur*
   O put (gibi güzel sevgili), bana gelince bilmem niye bu kadar naz eder

5. *Sultânım, meğer dayanamayıp başkalarına sırrını açarsa*
   Âşığın yarasına tuz saçma iyilik yap

6. *Hâsim, onun hayat veren sözüne hasret iken*
   O yabancılarla sığır ve tavaf sohbetinin merkezi olur

[28]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Devâtında benüm hûn-i dilüm la‘lîn midâd eyler*
   Debîr-istân-ı ‘âlemde o hûnî çok fesâd eyler

2. *O şâh-ı nev-resüm bir himmet-i bâlâya mâlikdür*
   Ġulâm-ı kem-terîn bir vakf-ı hâhiş ber-murâd eyler

3. *Mey-i gül-gûn ġubâr-ı hüzni berden şüst ü şû idüp*
   Hemîşe külbe-i ġamda dil-i nâ-şâdı şâd eyler

4. *Ney-istân -ı mahabbetde dil-i dîvâne rûz u şeb*
   Niçün bu şîr-i merdüm ded ile bilmem ‘inâd eyler

5. *Ser-i kûyuñ ‘aceb mi küşte-i ‘aşkuñla pür olsa*
   Hüsâm-ı fitne ġamzeñle hemîşe ittihâd eyler

6. *Ne şûh-i bî-mürüvvetdür o kim ağyâr-ı bed-hulka*
   Hemîşe pîç ü tâb-ı ‘ukde-i râzum güşâd eyler

7. *O deñlü feyz-i bûy-ı kâkülü dünyâya ‘âmm olmuş*
   Ki yek-dem hem-nişînin Hâsimâ ‘anber-nihâd eyler

[28]

1. *Benim gönül kanımı hokkasında kırmızı mürekkep yapar*
   Âlemin kalem odasında o kanlı çok kötülük eder

2. *O yeni yetme sultanın yüce tesire sahiptir*
   Değersiz köle bir istekli duruş arzular

3. *Gül renkli şarap, gönüldeki hüzün tozunu yıkayıp*
   Her zaman gam kulübesinde mutsuz gönlü mutlu eder

4. *Divâne gönül, sevgi sazlığında gece gündüz*
   Niçin bu yiğit aslan canavar ile inatlaşır

5. *Sokağının başı aşkının öldürdükleriyle dolsa şaşılmaz*
   Fitne kılıcı bakışınla her zaman birlik olur

6. *O öyle merhametsiz bir güzeldir ki*
   Kötü huylu yabancılara her zaman sırrının düğümünün eziyetini açar

7. *Kâkülünün kokusunun bereketi dünyaya öyle yayılmış ki*
   Ey Hâsim, bir an onunla birlikte oturanı anber huylu yapar

[29]

Mef' û lü/fâ i lâ tü/ me fâ î lü/fâ i lün

1. *Çeşmüñ hemîşe 'izzeti bîdârlıkdadur*
   Seyr-i 'acîb-i devlet-i hüşyârlıkdadur

2. *Olma elem-zede pâ[y]-mâl olmadan sakın*
   Lutf-ı nihân hakkuña leked- hârlıkdadur
   12 b
3. *Âzürde-dil n'ola gülşende olmasa aslâ*
   Neşv ü nemâsı goncelerin hârlıkdadur

4. *Telh itdi cümle lezzeti 'uşşâka bahr ile*
   Çarhın hemîşe kârı bu ġaddârlıkdadur

5. *İtme lîk şikâyet içün bâz-ı fâkadan*
   Sırr-ı 'aceb-ı lutf-i Hudâ-hârlıkdadur

6. *Bâr-i girâne eylemezüz i 'tibârı kim*
   Âsânî-i tarîk sebük-bârlıkdadır

7. *Ġamz-ı 'adûdan eylemezüm Hâsimâ hazer*
   Yârim hemîşe bana vefâ-dârlıkdadur

[29]

1. *Gözün kıymeti her zaman uyanıklıktadır*
   Akıllının devletinin garipliğinin seyrindedir

2. *Elem yaralısı olma, ayak altında ezilmekten sakın*
   Gizli iyilik, hakkına tekme atmaktadır

3. *Gül bahçesinde hiç mahzun olmasa şaşılmaz*
   Goncaların yetişmesi dikenliktedir

4. *Aşıklara deniz ile her tadı acı etti*
   Feleğin her zaman işi bu acımasızlıktadır

5. *Dudağını tekrar yoksulluktan şikâyet için açma*
   Allah'ın lutfunun şaşkınlığının sırrı bayağlıktadır

6. *Yolun kolaylığı, yükün hafifliğinde olduğu için*
   ağır yüke itibar etmeyiz.

7. *Ey Hâsim, düşmanın çekiştirmesinden sakınmam*
   Sevgilim her zaman bana vefâ göstermektedir

[30]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Benim çeşmim firâk-ı yâr-ı dil-sûz ile pür-nemdür*
   Temevvüc itmede seyl-i sirişkim sanki bir yemdür

2. *Devâ- cûyende-i zahm olmadı ‘uşşâk-ı mecrûhuñ*
   Seni âġûşa almak yâre-i nâsûra merhemdür

3. *Nice sensiz güşâyiş-hâh olur ġonce gibi cânâ*
   Firâk-ı cân-feşârınla dil-i âşüfte pür-ġemdur

4. *Nihân eyle şikenc-i kâkülüñde anı istersen*
   Dil-i bî-çâremiz bâzîçe-i ‘aşkında hâtemdür

5. *Hayât-ı câvidânî bahş ider mürde dile dâim*
   Leb-i la‘l-i şeker-handüñ dem-i ‘Îsâ-i Meryem’dür

6. *Çeküp zincîr-i mihri geldiler dâm-ı belâ-gâha*
   Bu divâne gönül Mecnûn u Ferhâd ile tev’emdür

7. *Tarâvet-bahş u gam-fersâdır ey Hâsim hakîkatde*
   Mey-i gül-gûn muhassal âb-ı rû-yı meclis-i Cem’dür

[30]

1. *Benim gözüm gönül yakıcı sevgilinin ayrılığı ile nemlidir*
   Gözyaşı selim dalgalanmakta sanki bir denizdir

2. *Yaralı âşıkların, yaranın deva arayıcısı olmadı*
   Seni kucağa almak nâsur yarasına merhemdir

3. *Ey sevgili, sensiz nasıl gonca gibi açılmak ister*
   Can sıkıcı ayrılığınla âşık gönül gamlıdır

4. *Onu istersen kâkülünün kıvrımında gizle*
   Çaresiz gönlümüz aşkının oyununda yüzüktür

5. *Ölü gönüle sürekli ölümsüz hayat bağışlar*
   Tatlı gülüşlü kırmızı dudağın Meryem'in İsa'sının nefesi gibidir

6. *Sevda zincirini çekip belâ yerinin tuzağına geldiler*
   Bu deli gönül Mecnûn ve Ferhâd ile eştir

7. *Ey Hâsim, gerçekten üzüntü dağıtıp tazelik bağışlayandır*
   Gül renkli şarap sözün kısası cem meclisinin yüzünün suyudur

[31]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Bu hâristân-ı ġam içre benüm gül-peykerüm yokdur*
   Perî-zâr-ı mahabbetde perî-rû dil-berüm yokdur
   13 a
2. *‘Aceb mi tûtî-yi tab‘-ı şeker-bârum hamûş olsa*
   Benüm sûret-nümâ âyîne-i İskenderüm yokdur

3. *Şeb-i târîk-i ġamda görmeden kaldum bu dünyâyı*
   Benüm kâşânem içre bir çerâğ-ı enverüm yokdur

4. *Anuñ-çün dil-rübâ baña hemîşe cevr u zulm eyler*
   Dil-i pür-âteşümde bir ciğer-sûz ahkerüm yokdur

5. *Nice dest-i emel nev-bâde-çîn-i vasl olur ey dil*
   Bu bâ-ı ‘âlem-i fânîde bir nahl-ı terüm yokdur

6. *‘Aceb mi bülbül-i tab‘uñ bürîde olsa âvâzı*
   Gülistân-ı cihân içinde verd-i ahmerüm yokdur

7. *Nedür bîm ey gönül hergiz baña dehrüñ hazânından*
   Bu bâğ içre nihâl-i nev-res-i bâr-âverüm yokdur

8. *Bu deñlü remz ‘âşıkdan yetişür ehl-i ‘irfâna*
   Saña hâlim ifâde itmeğe hâlî yerüm yokdur

9. *Şeb-i fürkatte kalup bâ-midâd-i vaslı yâr itmem*
   Felekden bilürüm baña müsâ‘id ahterüm yokdur

10. *Anuñ-çün kaldı Hâsim lâne-i hasretde murġ-ı dil*
    Ser-i kûyuna pervâz itmeğe bâl ü perüm yokdur

[31]

1. *Bu gam dikenliği içinde benim gül yüzlüm yoktur*
   Muhabbet periliğinde peri yüzlü güzelim yoktur

2. *Şeker saçan tabiatımın papağanı sussa şaşılmaz*
   Benim şekil gösteren âyine-i İskender'im yoktur

3. *Gamın karanlık gecesinde bu dünyayı görmeden kaldım*
   Köşkümün içinde bir ışıklı kandilim yoktur

4. *Ateş dolu gönlümde ciğer yakan bir korun olmadığı için*
   Sevgili her zaman bana zulüm ve eziyet eyler

5. *Ey gönül, emel eli nasıl taze şarap toplayıcısı olur*
   Bu yokluk âleminin bağında bir taze hurma ağacım yoktur

6. *Yaradılış bülbülünün sesi kesilse şaşılmaz*
   Dünya gül bahçesi içinde kırmızı gülüm yoktur

7. *Ey gönül, bana dünyanın sonbaharından korku nedir*
   Asla bu bağ içinde meyve veren yeni yetme fidanım yoktur

8. *Âşıktan irfân ehline bu kadar imalı söz yetişir*
   Sana hâlimi anlatmaya boş yerim yoktur

9. *Ayrılık gecesinde kalıp sevgilinin kavuşma mürekkebini sevgili edinmem*
   Bilirim felekten bana uygun yıldızım yoktur

10. *Hâsim, gönül kuşu onun için özlem yuvasında kaldı*
    Mahallenin başına uçmaya kol ve kanat yoktur

[32]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Gam-ı ‘aşkuñla âhumdan zemîn ü âsümân ditrer*
   Seni gördükde mâhî vü nesteren zâr (zâr ditrer)

2. *Sirişküm firkatüñle kulzüm-i zehhâr olup cânâ*
   Temevvüc eyleyüp mânend-i bahr-î bî- kerân ditrer

3. *Esüp bâd-ı sâba tahrîk idince zülf-i pür-pîçinüñ*
   Esîr-i kâkülüñ mânend-i evrâk-ı hazân ditrer

4. *İsâbet eyledikde nâvek-i müjgân-ı hûn-rîzüñ*
   Hedef-âsâ olup pür çâk-i sînem bir zamân ditrer
   13 b
5. *Kenâr-ı cûya teşrîf eylesek ey kâmet-i bâlâ*
   Düşüp endâmına lerzîş hemân serv-i revân ditrer

6. *Senüñ mihrüñ baña ol deñlü heybet virdi sahrâda*
   Tanîn-i âh-ı ‘aşkumdan benim şîr-i jiyân ditrer

7. *Gelince devre Hâsim cezbe-i esmâ ile her kez*
   Benüm bu zîr-i pâyümde zemîn-i hâk-dân ditrer

[32]

1. *Aşkının üzüntüsüyle çektiğim âhtan yer gök titrer*
   Seni görünce balık ve yaban gülü ağlayıp inleyip titrer

2. *Ey sevgili, ayrılığınla gözyaşım coşkun deniz olup*
   Dalgalanarak uçsuz bucaksız okyanus gibi titrer

3. *Sabah rüzgarı esip kıvrım kıvrım saçını dağıtınca*
   Kıvrımlı saçının esiri sonbahar yaprakları gibi titrer

4. *Kan dökücü kirpiklerinin oku isabat eyleyince*
   Yarık dolu sinem hedef gibi olup titrer

5. *Ey uzun boylu, suyun kenarını şereflendirsek*
   Bedenine titreme düşüp hemen selvi boylu titrer

6. *Senin sevgin bana öyle bir gösteriş verdi ki*
   Çölde aşkımın âhının tınısından kükremiş aslan titrer

7. *Hâsim, isimlerin cezbesiyle her defasında devre gelip*
   Dönünce benim bu ayağımın altında adi toprak titrer

[33]

Mef' û lü/Fâ i lâ tü/ Me fâ î lü/Fâ i lün

1. *Vermez sipihre nâlelerüm rûz u şeb huzûr*
   Pejmürde oldı âhum ile âteş-i tenûr

2. *Cevr-i felekle kûşe-nişîn-i tecerrüdüm*
   Birdür yanumda şimdi benüm mâtem ü sürûr

3. *Âteş-fürûz-ı derd-i ġamum hîme gibi ben*
   Tefsîde oldı âhum ile âteş-i tenûr

4. *Der-beste oldı râh-ı dilüm seng-i cevr ile*
   İtmez derûn-ı pür-ġamıma şâdlık hutûr

5. *Her gün sipâh-ı cevr ile ben keşmekeş idüp*
   Çâk oldı dest-i pür-ġamla câme-i hubûr

6. *Fikre mecâli kalmadı bî- hûş olup felek*
   Virdi dimâğ-ı tâb'-ı tarab-hîzime fütûr

7. *Kehl oldı nâr-ı ġam ile yanup tenüm hemân*
   Virse 'aceb mi çeşm-i sitem-dîdegâna nûr

8. *Bâz olmasa 'aceb mi dehân-ı şikâyetüm*
   Cevr-i felekle şimdi zâ'îfüm misâl-i mûr

9. *Hâb-ı fırâk-ı yârıla hâbîde olmuşum*
   Bîdâr ider mi çeşmi ey dil sadâ-yı sûr

10. *Yah-beste oldı serdî-i ġamla tabî'atum*
    Hûrşîde lutfı itmedi bilmem niçün zuhûr

11. *Nâr-ı kefîde-veş açılup yâre-i dilüm*
    Cerrâh-ı lutfı vermedi hîç merhem-i sürûr
    14 a
12. *Her gün cefâ vü cevrile eşküm akup benim*
    Bahr-i sirişküm oldı evsa'-ı buhûr

13. *Hâsim şikeste-hâtır olursa 'aceb midir*
    Seng-i sitemden olmadı bir dem aña huzûr

[33]

1. *İniltilerin gece ve gündüz gökyüzüne huzur vermez*
   Âhım ile tandır ateşi dağınık oldu

2. *Feleğin zulmüyle yalnızlık köşesinde oturan*
   Benim yanımda sevinç ve yas birdir

3. *Odun gibi gam derdinin ateşini artıran*
   Âhım ile tandır ateşi alazlandı

4. *Gönül yolum taşı ile bağlandı*
   Gam dolu gönlümün hatırına sevinç gelmez

5. *Her gün ben zulüm askeri ile kavga ettiğim için*
   Gamın eliyle sevinç elbisesi yırtık yırtık oldu

6. *Düşünmeye mecâli kalmayıp kendinden geçti*
   Felek sevinçli kişiliğimin beynine bıkkınlık verdi

7. *Tenin gam ateşiyle yanıp sürme gibi oldu*
   Sitem bakışlıların gözüne ışık verse şaşılmaz

8. *Şikâyet ağzım açık olmasa şaşılmaz*
   Feleğin zulmüyle şimdi karınca gibi zayıfım

9. *Sevgilinin ayrılığının uykusuyla uyur olmuşum*
   Ey gönül, sur sesi gözü uyandırır mı?

10. *Tabiatım gamın soğukluğuyla buz bağladı*
    İyiliği güneşe bilmem niçin görünmedi

11. *Gönül yaram ayrık ateş gibi açıldı*
    İyilik cerrahı hiç sevinç merhemi vermedi

12. *Eziyet ve zulüm ile her gün gözyaşı*
    Denizim denizlerin en genişi oldu

13. *Hâsim, gönlü kırık olursa şaşılmaz*
    Sitem taşı ona bir an olsa huzur vermedi

[34]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün

1. *‘Âşık-ı bî-çâredir her dem gubâr-ı kûy-ı yâr*
   Yohsa ağyâr-ı deni olmakda hem-zânû-yı yâr

2. *Revzen kâh-ı felekden gerdenin yek dem görüp*
   Âfitâb-ı ‘âlem-ârâ oldı deste bû-yı yâr

3. *Ser-te-ser olsa ‘aceb mi pây u desti pür-nigâr*
   Seyl-i hûn-ı ‘âşık-ı mecrûh oldı cû-yı yâr

4. *Dîde-i şeb görse bir kerre benâ-gûşuñ hele*
   Eşk-i encümünden olur elbette şüst u şû-yı yâr

5. *Mahrem-i halvet-serây-ı ‘aşk olaldan ey gönül*
   Anlar olduk neydüğin biz güfte-i ebrû-yı yâr

6. *Gelse güftâra ‘aceb mi tûtî-yi tab‘um benüm*
   ‘Âşıka âyîne-i ‘âlem-nümâdur rû-yı yâr

7. *Bend olaldan pîç ü tâb-ı turra-i tarrârıña*
   Tâzelendi ehl-i ‘aşk içinde güft ü gûy-ı yâr

8. *Sâha-i devlet serâyında hemîşe Hâsimâ*
   Âfitâb-ı ‘âlem-efrûz olsa lâyık kûy-ı yâr

[34]

1. *Sevgilin mahallesinin tozu her vakit çaresiz aşıktır*
   Yoksa alçak yabancı sevgiliyle dizdize oturan olmaktadır

2. *Felek köşkünün bahçesinden boynun her vakit görünüp*
   Sevgilinin kokusu dünyayı süsleyen güneş oldu

3. *Yaralı aşıkların gözyaşı kanı sevgiliye nehir oldu*
   Sevgilinin eli ve ayağı bütün her yeri kaplasa şaşılır mı?

4. *Karanlık göz bir kere kulak memeni görse*
   Sevgilinin yıkaması elbette ki gözyaşı yıldızından olur

5. *Ey gönül aşk sarayının halvetinden mahrem olduğundan beri*
   Sevgilinin kaşının güftesinin ne olduğunu anlar olduk

6. *Benim papağan kişiliğim söze gelse şaşılır mı?*
   Sevgilinin yüzü aşıklarına dünyayı gösteren aynadır

7. *Saçının kıvrımının parlaklığına ve dağınıklığına bağlandığımdan beri*
   Âşıkların içinde sevgilinin dedikosu tazelendi

8. *Ey Hâsim! Devlet sahasının sarayında daima dünyayı aydınlatan güneş olsa*
   Sevgilinin mahalesine layık mıdır?

[35]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün

1. *Sîne-i cânânemüz âyîne-i billûrdur*
   Ânını-için her zamân ‘âlemde ol manzûrdur

2. *N’ola istîlâ iderse ‘âleme ey dil keder*
   Hısn-ı şâb-ı dil-şeker-i endûh ile mahsûrdur

3. *N’ola olmazsa ferâhem merhem-i kâfûr ile*
   Sîne-i ‘âşık serâpâ yâre-i nâ-sûrdur

14 b

4. *Gamze-i bî-dâd-ı her-dem cevr-fermâdur ana*
   Fitnede çeşm-i-füsûn-sâzı anın mecbûrdur

5. *Ta ezelden bâde-nûş-ı ‘aşk olmuş ‘âşıkân*
   Sanma sâkî efşüre nûşende-i engûrdur

6. *N’ola ser-gerdân olursa deşt-i hayretde şehâ*
   ‘Âşık-ı bî-çâre vaslından sening mehcûrdur

7. *Hiç mümkün mü ferâhem ola bencîle hele*
   Şîşe-i dil seng-i cevr-yâr ile meksûrdur

8. *Her bir engüştün senün hınnâ ile ey meh-cebîn*
   Sanki şâm-ı vuslatında şem’a-i kâfûrdur

9. *Safha-i dükkânçe-i çeşmimde Hâsim ser-te-ser*
   Katre-i seyl-âbe-i eşküm dür-i menşûrdur

[35]

1. *Sevgilinin göğsü parlak aynadır*
   Onun için sevgili dünyada her zaman beğenilmektedir

2. *Ey gönül dünyayı keder istila ederse ne olur?*
   Keder şekerinin gönül kalesi ile kuşatılmıştır

3. *Kafir merhemi ile topluluk olmazsa nolur ki*
   Âşığın sinesi baştan ayağa sevgilin yarasıyla doludur

4. *Zalimlik gamzesi her vakit ona cevr emredicidir*
   Fitnede hayret verici kamış gözü ona mecburdur

5. *Aşıklar ta ezelden beri tatlı şaraba aşık olmuş*
   Ey saki! Sanma üzümün tadı özdür

6. *Ey padişah! Hayret çölünde şaşkın olursa şaşılmaz*
   Çaresiz aşık sana kavuşmaktan men edilmiştir

7. *Hiç mümkün mü benim gibi birikmesi*
   Sevgilinin taş gönlünün şişesiyle kuşatılmıştır

8. *Ey ay alınlı! Senin kına ile her bir parmağın*
   Sanki kavuşma akşamında kafir nurudur

9. *Ey Hâsim, gözümün küçük dükkanının safhasında*
   Baştan başa gözyaşı damlası neşr edilmiş incidir

[36]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Çerâğ-ı ahterân-ı şem‘-i şebistân-ı hayâlimdür*
   Yanup yakılması şem’in hadîs-i hasb-i hâlümdür

2. *O denlü derd-i ‘aşk-ı dil-rübâ ile za’îf oldum*
   Dilâ pervâze bu reng-i perîde perr ü bâlimdür

3. *Hevâ-yı zülf ile bir pâye-i ber-ter tutar tab’ım*
   Bu nüh- tâk-ı felek her lahza şimdi pây-mâlümdür

4. *Mücerred sanma anı ‘âlem-i bâlâya çıkdıkça*
   Hemân ey dil bu âsâr-ı kadem-gâh-ı hayâlimdir

5. *Tahammül etmeyüp cevrine anın Hâsimâ şimdi*
   Beni dûr eyleyen dilberden izhâr-ı melâlimdir

[36]

1. *Yatak odasının mumunun yıldızlarının fitili hayalimdir*
   Mumun yanıp yakılması sohbetin hadisidir

2. *Gönül alan güzelin aşkının derdiyle öylesine zayıf oldum ki*
   Ey sevgili, gece eğlentisi(ışığı) bu peri renkli kol ve kanadımdır

3. *Karakterim saçının arzusuyla derecemi daha yüksek tutar*
   Bu feleğin dokuz katı her an şimdi ayak altımdadır

4. *Yükseklere çıktıkça onu katıksız sanma*
   Ey gönül, eski adımlar evi benim hayalimdir

5. *Ey Hâsim, onun derdine şimdi tahammül etmeyerek*
   Beni sevgiliden uzak eyleyen usancımın meydana çıkmasıdır

[37]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Bizi ser-defter-i ‘uşşâka mektûp eylemişlerdür*
   Hele dîvânelerden deyü mahsûb eylemişlerdür

2. *Ola lâyık deyü bâzîçe-i çevgân-ı gîsûna*
   Ser-i ‘uşşâkı kûyunda senüñ top eylemişlerdir

15 a

3. *Niçün bu jende-pûşân-ı zemâne ey gönül bilmem*
   Bütün dünyâyı esmâr ile meczûb eylemişlerdir

4. *Değüldir sa’y-ı bî-hûde hele sübha-şümârânun*
   ‘Aceb esmâr ile tahsîl-matlûb eylemişlerdir

5. *‘Aceb mi ‘âşıkânın teşne-leb kalsa harâretden*
   Beyâbânda gam-ı ‘aşkunla pâ -kûb eylemişlerdür

6. *Hurûf-ı dil-şikenden ey gönül şermende olmazlar*
   Zemâne halkı rûdan şermi meslûb eylemişlerdür

7. *Yûsuf-ı tal‘atân-mânend-i Ya‘kûb ey gönül hergiz*
   Cefâ-yı cevr ile ‘uşşâkı mekrûb eylemişlerdir

8. *Rakîbân rû-be-rû düşnâm ile mecliste ey meh-rû*
   Bizi ‘aşkun ile her lahza ma’yûb eylemişlerdir

9. *Perîşân-ı vaz‘umuz cânâ görünce çeşm-i hüşyârân*
   Cünûna nisbet ile bizi mahcûb eylemişlerdir

10. *Bulunmaz Hâsimâ câ-yı selâmet rub’-i meskûndur*
    Perî-rûyân bu dünyâyı pür-â şûb eylemişlerdir

[37]

1. *Bizi aşıkların defterinin başına mektup eylemişler*
   Hele divanelerden diyerek saymışlar

2. *Lâyık olur diyerek saçının çevgan eğlencesine*
   Âşıkların mahallesinin başında eylemişlerdir

3. *Ey gönül! Bütün dünyayı masallar ile cezb eylemişler*
   Niçin bu zamanın eski puşanı bilmem

4. *Çalışman boşuna değildir hele sevgi duası*
   Acaba masallar ile alacak mı eylemişlerdir?

5. *Aşığın hararetten susamış dudağı olsa şaşılmaz*
   Çölde aşkının gamıyla çengi eylemişlerdir

6. *Ey gönül, can sıkıcı harflerden utanmazlar*
   Zamanı halkı rûdan yarıp gidermiştir

7. *Ey gönül, asla Yusuf'un benzeri Yakup değil*
   Eziyet ve sıkıntı ile aşıkları gamlı eylemişlerdir

8. *Ey ay yüzlü, rakipler günbegün mecliste sövüp saymada*
   Bizi aşkın ile her an ayıplamışlardır

9. *Ey sevgili,akıllı gözünü görünce vazımız perişan*
   Deliliğe nispet ile bizi utandırmışlardır

10. *Ey Hâsim, selamet makamı bulunmaz, şenlenmiş yer kesildi*
    Peri yüzün bu dünyayı karışıklık dolu eylemişlerdir

[38]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Seni terk eyledim şimden gerü ey bî-vefâ dilber*
   Rızâ verdim kimiñle ol olursan âşinâ dilber

2. *Meğer bir şey değilmiş kadr-i sencîden yanında hîç*
   Seni sevmek bañа şimden gerü oldı hatâ dilber

3. *Seniñ rûz-ı firâkıñ bañа şimdi rûz-ı ‘ıyd oldı*
   Dil-i zârum visâliñ eylemez artık recâ dilber

4. *Rakîb-i bed-meniş olur hemîşe mazhar-ı lütfun*
   Neden olmak bañа her gün bu vaz’-ı nâ-sezâ dilber

5. *Ümîd-i bûse-i ruhsârıñ itmez Hâsim nâ-şâd*
   Neden olmak aña bunca cefâ-yı bed-edâ dilber

15 b

[38]

1. *Ey vefasız dilber, seni terk ettim*
   Bundan sonra izin verdim kiminle olursan ol, tanıdık dilber

2. *Ölçülmüş değer meğer yanında bir şey değilmiş*
   Seni sevmek bana şimdiden hata oldu dilber

3. *Senin ayrılık gecen bana şimdi bayram gecesi oldu*
   Ağlayan gönlüm artık sana kavuşmak için istekte bulunmaz

4. *Lutfunun şerefi daima kötü huylu rakib olur*
   Neden bu layık olmayan vaaz bana olmaz.

5. *Hâsim! Yanağının öpücüğünün ümidi ile sevinmez*
   Neden kötü edalının cefası ona neden olur, dilber

[39]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Anun endîşe-i cevri hemîşe bañа hâildür*
   Ser-i kûyına varmak ‘âşık-ı nâ-şâde müşkildir

2. *Firîb-i dâne-i hâli olup yârün bu ‘âlemde*
   Hemân pâ-beste-i gîsûsı anun sa’ve-i dildür

3. *Tehâşî eylesün mi ‘âşık-ı ser-bâz olan ey dil*
   Fet l-i tîğ-i nâzı olmağa kûyuññа kâildir

4. *‘Aceb midür nevâ-sâz olsam anıñ bâğ-ı hüsninde*
   Hemîşe ‘andelîb dil-i gül-i ra‘nâya mâildir

5. *Hemîşe ateş-i tefsîde-i fürkâtde sûzânum*
   Ser-â-ser lâle-veş dâğ-ı siyâhım dilde hâsıldır

6. *Sakın ârâyiş na- pâyidâr-ı dehre aldanma*
   Tılısm-ı heft-peyker ey gönül bir nakş zâildür

7. *Nisâr-ı nakd-i cân iden reh-i ‘aşkında cânânın*
   Belî sulk-i mahabbetde metâ’-ı vaslına naildir

8. *N’ola tefrîk-i hâtır olsa her dem külbe-i gamda*
   Bana nüh-tâk-ı şeş-derden belâ-yı ‘aşk nâzildir

9. *Ser-â-pâ şerha-dâr oldı bizim a’zâmız ey Hâsim*
   Bu zehr-i fürkat-i cânânemiz semm-i helâhildir

[39]

1. *Onun derdinin endişesi daima bana hâildir*
   Mahallesine varmak, kederli aşığa çok zordur

2. *Bu alemde sevgilinin beninin tanesinin aldatıcılığı*
   Hemen saçının hareketsiz gönül kuşudur

3. *Ey gönül! Canıyla oynayan aşık gözlesin mi*
   Naz kılıcının fitili olmaya mahallende gücü yetendir

4. *Onun güzelliğinin bağında çalgıcı olsam şaşılmaz*
   Bülbül daima güzellik gülünün gönlüne heveslidir

5. *Daima ayrılığın kızgın ateşinde yakıcıyım*
   Lale gibi siyah yara baştan başa hasıldır

6. *Sakın süslü, itibarsız dünyaya aldanma*
   Ey gönül; yedi ok tılsımı geçici resimdir

7. *Sevgilinin aşkının yolunda canını saçan*
   Muhabbet sulkunda kavuşmanın menfaatine erişmiştir

8. *Gam kulübesinde her vakit hâtır fark etse şaşılmaz*
   Bana altı kapıdan dokuz kubbe belası inmiştir

9. *Ey Hâsim, bizim azâmız baştan ayağa kadar şerha-dâr oldu*
   Ayrılık zehriyle bu sevgilimiz öldürücü zehirdir

[40]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Kemend-i zülf-i cânân halka-girdâb-ı mahabbetdir*
   Bu mâristân-ı ‘âlem ‘âşıka bir cây-ı vahşetdür

2. *Rakîb-i har-meniş bu ravza-i ‘âlemde bî-minnet*
   Hemîşe zûd-çîn-i mîve-i nahl-i tarâvetdür

3. *Ziyâ-endâz olur mı mihr-i lutfı evc-i ‘izzetden*
   Tabî’at ey gönül efsürde-i serdî-i külfetdir

4. *Ne âgûş-miyân ister ne bûs-ı rûy-ı yâr ister*
   Murâdı ‘âşık-ı zârun hemîşe germ-i ülfetdür

5. *Kaçar hem-vâre gördükde bana çîn çîn idüp*
   O şûr-engîz-i ‘âlem ‘âşıkına bî- mürüvvetdür

16 a

6. *Ser-i kûy-ı dilârâya varılmak hayli müşkildür*
   Anın endîşe-i cevr-i bana zencîr-i haşyetdür

7. *N’ola olsa gül-i bahtum güşâyiş-h^{v}âh külbetde*
   Hemîşe bezm-i cânân Hâsimâ gülzâr-ı behcetdür

[40]

1. *Sevgilinin zülfünün kemendi muhabbet girdabının halkasıdır*
   Bu alem hastanesi aşığa bir vahşet nehridir

2. *Minnetsiz âlem bahçesinde eşek tabiatlı rakib*
   Daima tazelik fidanının meyvesini acele toplayandır

3. *Lutfunun güneşi ululuk zirvesinden ışık saçan olur mu?*
   Ey gönül, tabiat külfet soğunun donmuşudur

4. *Ne kucak ister ne sevgilinin yüzünü öpmek*
   Muradı ağlayan aşığın daima sıkı fıkı görüşen olmaktır

5. *Daima kaçar bana kıvrım kıvrım edip*
   Âlemde gürültü yapan aşığına cömert değildir

6. *Sevgilinin mahallesinin başına varmak hayli güçtür*
   Onun cevrinin endişesi bana dehşet veren zincirdir

7. *Bahtımın açıklık isteyen gülü sıkıntıda olsa olur*
   Ey Hâsim, sevgilinin süsü cennetin gül bahçesidir

[41]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Gönül erbâb-ı ‘aşkuñ deşt-i ġam peymâlarındandur*
   Ciğer per-gûlesi câm-ı diliñ sahpâlarındandur

2. *İder micmer gibi gerdiş dil-i ‘uşşâk pey-der-per*
   Bu sûziş-i hân-kâh-ı ‘aşkda esmâlarındandur

3. *Olur bir yerine tîr-i müjgeñ pîçîde her lahza*
   Bu sînem sanki cânâ kerbelâ sahrâlarındandur

4. *‘Aceb midir nevâ-sâz olsa dil-i kûyında cânânun*
   Ki ol bu gülşenin kim bülbül-i gûyâlarındandur

5. *N’ola âmûziş-i harf-i mahabbet etse tıfl-âne*
   Gönül bu mektebin kim hâce-i dânâlarındandur

6. *Ser-i kûyında cânânın ‘aceb mi olsa ser-geşte*
   O şûhuñ Hâsimâ dil ‘âşık-ı peydâlarındandur

7. *Yârân-ı gam-gînüni bezm-i tarâfete sor*
   Tab’-ı gürisnelerüñ hân-ı letâfete sor

8. *Mazmûn-ı tâze düşün hâmeñ eline alup*
   Esb-i tabî’atini sûy-ı fasâhata sor

9. *Kûyın tavâf iderek hüccâc- vâr hemân*
   Ruhsâr-ı zerdini sen hâk-i sa‘âdete sor

10. *Meğer vefâdan anıñ def’ itmek ister isen*
    Nefs-i zalûmı hemân şehr-i nedâmete sor

11. *Hâsim-i kitâb-ı mihri hemân güzel okudup*
    Etfâl-i göñli bugün ders-i mahabbete sor

16 b

[41]

1. *Gönül, aşk erbabının gam çölünün ölçenlerindendir*
   Ciğer parçası gönül camının şaraplarındandır

2. *Felek micmer gibi eder aşıkların gönüllerini azar azar*
   Aşkın yakıcılığının hangâhı isimlerindendir

3. *Her an olur bir yerine kıvrılmış kirpiğinin oku*
   Bu yüreğim sanki sevgiliye kerbela çöllerindendir

4. *Sevgilinin mahallesinde çalgıcı olsa şaşılmaz*
   Kaldı ki o gülbahçesinin bülbüllerindendir sanki

5. *Çocuk muhabbet harfini öğrense nolur ki*
   Gönül bu mektebin alim hocalarındandır

6. *Sevgilinin mahallesinin başında sersem olsa şaşılmaz*
   Ey Hâsim, gönül o sevgilinin meydanda olan aşıklarındandır

7. *Gam dolu sevgiliyi tazelik meclisine sor*
   Fakirlerin ışığını güzellik hanına sor

8. *Taze mazmunu hemen eline alıp düşün tabiat bulutunu*
   Doğru düzgün söyleyenin tarafına sor

9. *Mahalleni tavaf ederek hacılar gibi*
   Hemen soluk yüzünü sen saadet hakkına sor

10. *Onu vefadan men etmek istersen*
    Zalim nefsi hemen pişmanlık şehrine sor

11. *Hâsim, aşk kitabını hemen güzel okutarak*
    Gönlün çocuklarını bugün aşk muhabbetine sor

[42]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Bu germiyyet hevâda âh-ı âteş-bârımızdandur*
   Bu pîç ü tâb dilde firkat-ı dildârımızdandur

2. *Sakın sanma sadefde bulduğundan perveriş anı*
   Bu âb u tâb zât-ı lü'lü'-i şehvârımızdandur

3. *Nice reh-yâb olur genc-i derûna düzd-i bî-temkîn*
   Yine bu kâviş-i dil-i gamze-i hûnhârımızdandur

4. *Ne mümkin eylemek ta'mîr-i mi'mâr-ı sebük-destân*
   Derûnun inhidâmı seng-i cevr-i bârımızdandur

5. *Ne mümkin idi olmak nükte-pîrâ-yı şi'r amma*
   Bu cem‘iyyet-i ümmîd vuslat-ı dil-dârımızdandur

6. *Anın-çün seyrider pây-ı diğerle gerd-i kırtâsı*
   Bu yek-pây üzre gerdiş san'at-ı pergârımızdandur

7. *Hayâl-i dil-rübâ ile hemîşe sahn-ı üirkatde*
   Bu cünbişler semend-i meşreb-i rehvârımızdandur

8. *Harâb olmakdan ey Hâsim niçün feryâd eylersin*
   Hemîşe bu tek ü dü gamze-i tâtârımızdandur

[42]

1. *Havadaki bu sıcaklık ateş yüklü ahımızdandır*
   Gönüldeki bu eğrilik sevgilinin ayrılığındandır

2. *Onu sakın sedefte bulduğundan beslenir sanma*
   Bu inci kişilikli su ve ışık padişahımızdandır

3. *Temkinsiz hırsız kalp hazinesine giren olur*
   Kandökücü gamzenin gönlünün kavisi yine bundandır

4. *Hafif masalların mimarının tamirini eylemek ne mümkün*
   Yükümüzün derdinin taşı kalbin yerle bir olmasıdır

5. *Şiiri süslemek mümkün değildi amma*
   Bu cemiyetin ümidi sevgiliye kavuşmadadır

6. *Baht kırtası diğer payla onun için seyreder*
   Bu eşsiz parça ile felek sanat pergelimizdir

7. *Gönül alanın hayali ile daima ayrılık sahnında*
   Bu cünbişler sarsılmadan yürüyen atın yaradılışındandır

8. *Ey Hâsim, niçin harab olmaktan feryad eylersin*
   Daima bu öteye beriye koşuşturmalar tatarımızın gamzesindendir

[43]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Zehî ferhunde makdem nev-bahâr-ı meymenet-âsâr*
   Ki ferş oldı ser-â-pâ zîr-i pâyinde anın ezhâr

2. *Zemîne keyfe li-hayyi'l-arz yazmış hâme-i kudret*
   Cemî'-i ‘âleme sun'-ı Hudây eyleyüp izhâr

3. *Görünce saçlı sünbülle pîrâyâzın olan yağma*
   Gelür bu hâtır-ı nâ-şâdıma gîsû-yı ‘anber-i yâr

4. *Ferâmûş olsa hâtırdan n'ola âvâze-i tanbûr*
   ‘Aceb hayretde olmuşdur nevâ-yı ‘andelîb-i zâr

5. *Niye zâğ-ı siyeh-rûya olur ol pîşvâ elbet*
   Hırâma başladı sahn-ı çemende kebg-i hoş-reftâr

17 a

6. *Hamel burcına tahvîl eyledi hûrşîd-i ‘âlem-tâb*
   Karîn oldı ezhâr ile ey dil-i vâfî kühsâr

7. *Kabây-ı sebz -pûş olup kudûm-i nevbahâr ile*
   Hele mânend-i cetr-i ahzar oldı ser-te-ser eşcâr

8. *Tesellî-yâb olur mı hâtırım gül-geşt-i bağ ile*
   Derûnumda hemîşe cây-gîr iken gam-ı dildâr

9. *İdüp te'essür-i zehr-i çeşm-i düşmen bezm-i vuslatda*
   Cüdâ itdi beni dildârdan ol çarh-ı bed-girdâr

10. *Hemîşe dağ-dâr-ı fürkat-i yâr olmadan Hâsim*
    Ser-â-pâ lâle-zâr-ı derd oldı sîne-i efkâr

[43]

1. *Mutluluk eserlerinin yeni baharı çok iyi uğurlu bir adım ki*
   Onun ayağının altında bütün çiçekler ezildi

2. *Kudret kalemi yere keyfine li-hayyi'l-arz yazmış*
   Âlemin toplantısına Allah'a sunarak açığa çıkar

3. *Saçlı sümbülle karışan yağmayı görünce*
   Sevinçsiz aklıma sevgilinin anber kokusu gelir

4. *Tanburun sesi hatırdan çıksa nolur*
   Ağlayan bülbülün nağmesi acaba hayret mi etmiştir?

5. *Siyah yüzün zağı reis olur elbet*
   Çimen alanında salınmaya başladı hoşça salınan kekliğin

6. *Alemin ışık saçan güneşi kuzu burcuna döndürdü*
   Ey vefalı gönül, dağ ile çiçekler yakın oldu

7. *Yeşil örtülü cüppe yenibahar ile ayak basıp*
   Ağaçlar büsbütün endişe perdesine benzer oldu

8. *Kalbimde daima sevgilinin gamı yerleşmişken*
   Bahçenin gül seyriyle aklım teselli bulur mu?

9. *Ayrılık meclisinde düşmanın gözünün zehri tesir edip*
   Beni kötü adetli felek, sevgiliden ayırdı

10. *Hâsim, daima sevgilinin ayrılığının yarası ile büsbütün efkârlı gönül*
    Derdin lale bahçesi oldu

[44]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Bu ‘işret-gehde pür bâde sebûlar hep senin-çündür*
   Bu cây-ı dil-nişînde hay u hûlar hep senin-çündür

2. *Hayâl-i dil-firîbin cilve-ger olmakda hâtırda*
   Derûnı gerd-i gamdan şüst ü şûlar hep senin-çündür

3. *Bilür ki tekye gâhım âsitânındır rakîb-i dîv*
   Bana cânâ dem-â-dem türş-rûlar hep senin-çündür

4. *Sebak- hân-ı kitâb-ı fürkat olmuş tıfl-ı dil cânâ*
   Debîr-istân-ı gamda ser-fürûlar hep seniñ-çündür

5. *‘Aceb mi Hâsim-i fürkat- keş olsa tâlib-i vuslat*
   Derûnunda nühüfte arzûlar hep senin-çündür

[44]

1. *Bu eğlence meclisinde testiler senin için hep şarap doludur*
   Bu gönülde yer tutan nehirde çıkan gürültüler hep senin içindir

2. *Gönül alanın hayali akılda naz eden olarak kalmakta*
   Kalbi gamlı bahttan yıkama hep senin içindir

3. *Şeytanın rakibi dervişlerin eşiğidir*
   Ey sevgili bana her vakit türş rûlar senin içindir

4. *Ayrılık kitabının hanının yarışı sevgiliye gönül çocuğu olmuştur*
   Gamın kalem odasında söz dinlemeler hep senin içindir

5. *Vuslat talibi ayrılık çeken Hâsim olsa şaşılmaz*
   Kalbinde gizli arzular hep senin içindir

[45]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Sipihrin cevri her lutfa sezâ-vâr olduğumdandur*
   Bu âzârı bana çarhın kim azâr olduğumdandur

2. *‘Aceb mi kılsam bâr-ı girân-ı ‘âleme rağbet*
   Bana âsânî-i râhın sebük-bâr olduğumdandur

3. *Şarâb-ı vaslını dil-hasteden cânâ dirîğ itme*
   Bu za’f-ı ten gam-ı ‘aşkınla bî-mâr olduğumdandur

17 b

4. *Karâr itmem bu cân-feşâr-ı ‘âlem-i gamda*
   Senin pây-bendi ‘aşkında giriftâr olduğumdandur

5. *Ser-i kûyunda galtân olduğum ol bî-vefânın kim*
   Bu ‘âlemde gubâr-âsâ leked-hâr olduğumdandur

6. *Reh-i ‘aşkında sîm-i ekşimi sarf etmem ey Hâsim*
   Metâ’-ı vasl- cânâne harîdâr olduğumdandur

[45]

1. *Talihin sıkıntısı her iyiliğe lâyık olduğumdandır*
   Feleğin bana zulmü kırılgan olduğumdandır

2. *Ağır yükü âleme rağbet kılsam şaşılmaz*
   Yolun bana kolay olması yükümün hafif olmasındandır

3. *Ey sevgili sana ulaşmanın şarabını benim gibi gönlü hasta olandan esirgeme*
   Bu zayıf tenimin nedeni senin aşkının gamıyla hasta olmamdır

4. *Bu gam âleminin can sıkıntısında karar kılmam*
   Senin ayak bağı aşkında yakalanmış olduğumdandır

5. *O vefasızın mahallesinin başında yuvarlandım ki*
   Bu âlemde toz gibi çifte yediğimdendir

6. *Ey Hâsim, aşk yolunda gözyaşı gümüşümü sarf etmem*
   Sevgiliye kavuşmanın kazancı satın alıcı olmamdır

[46]

Mef' û lü/Fâ i lâ tü/ Me fâ î lü/Fâ i lün

1. *'Uşşâk-ı zâr küşte-i tîğ-i nigâhdır*
   Diller hemîşe beste-i zülf-i siyâhdır

2. *Şemşîr-i gamzeden açılan şerhalar şehâ*
   Dervâze-i kalem revinin şâh-ı râhdır

3. *Pür pîç ü tâb-ı 'âşıkının ey perî sehâb*
   Gerdûna ser-keşîde olan dûd-ı âhtır

4. *Olsa 'aceb mi tâb-dih encümen-i rîh*
   Burc-ı melâhatın şeb-i yeldâda mâhdır

5. *Olma firîb-i hâl-i siyehkârı Hâsimâ*
   Kûy-ı habîb-i murg-ı dilin dâm-gâhıdır

[46]

1. *Bakış kılıcının maktülü ağlayıp inleyen âşıktır*
   Diller dâima siyah saçın bestesidir

2. *Ey padişah, gamze kılıcından açılan yaralar*
   Kalem kapısının yol şahıdır

3. *Ey peri, aşkının tabiatı ve kıvrımı karanlık doludur*
   Feleğe âhın dumanı dik başlılık yapmaktadır

4. *Rahmet yıldızları ışık veren olsa şaşılmaz*
   En uzun gecede güzellik burcu aydır

5. *Ey Hâsim, siyah beninin aldatıcılığına kanma*
   Gönül kuşunun dost mahallesinin tuzağıdır

[47]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Leb-i şîrînini kim görse yârin meyl-i kand itmez*
   Anın-çün bezm-i ‘işretde dem-â-dem nûş-i hand itmez

2. *Bu denlü hôd-sitây-ı ‘âlem olmuşken bu dünyâda*
   Yine dîvâne kâr-ı hûş-mendânı pesend itmez

3. *Hemîşe cezbe-i esmâ ile raks-âver oldum ben*
   Bu denlü âteş üzre cünbüşi belki pesend itmez

4. *Cemî’iñ mültecâsı çûnki der-gâh-ı mu’allâdır*
   Deryâ-yı cihâna ilticâ-yı heves-mend itmez

5. *Cünûn-ı ‘aşkda yokdur karâr Hâsimâ hergiz*
   Niçün târ-ı nigâhında dil-i şeydâyı bend itmez

18 a

[47]

1. *Yarin şeker dudağını kim görse şekere meyil etmez*
   Onun için eğlence meclisinde her vakit tatlı hand etmez

2. *Bu dünyada bu kadar alem kendini överken*
   Yine divane akıl sahiplerin kârı kabul etmektedir

3. *Dâima isimlerin cezbiyle dans eder oldum*
   Ateş üzerinde bu denli yapılan eğlenceyi belki beğenmez

4. *Sığınılacak yer yüce dergahtır*
   Çünkü dünya denizine heves edip yönelmez

5. *Ey Hâsim, aşk deliliğinde karar yoktur*
   Çılgın aşığı karanlık bakışında niçin bağlamaz

[48]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Benim keyfiyet-i hâlim perîşân olmayan bilmez*
   Hakîkat üzre râz-ı ‘aşkı vîrân olmayan bilmez

2. *Hazîz-i hâke meyl-i eyler gîrân- temkîn olan her giz*
   Ki evc-i rif’ati hûrşîd-i tâbân olmayan bilmez

3. *Bürîde eyledi gamzeñ ta’alluk târını benden*
   Bu kâr-ı dil-nişîni tîğ-i bürrân olmayan bilmez

4. *N’ola gül pûy-ı pîrâhenle yâre olmasak vâkıf*
   Bu râz-ı sırr-ı behri pîr-i Ken’ân olmayan bilmez

5. *N’ola gülşen-nişîn-i ‘âlem olsa Hâsimâ her giz*
   Zebân-ı ‘andelîbi verd-i handân olmayan bilmez

[48]

1. *Benim hâlimin keyfiyetini perişan olmayan bilmez*
   Hakikat üzerine aşk sırrını viran olmayan bilmez

2. *Nasibi olan hâke meyil eder temkini dolu olan herkes*
   Parlak güneşi yüksekliğin son noktasında olmayan bilmez

3. *Gamzen bağlılık telini benden kesilmiş eyledi*
   Tatlı dilinin kârını keskin kılıcı olmayan bilmez

4. *Gül, nolur ki gömleğinle yâre vakıf olmasak*
   Bu felaket sırrının mimarı pir-i Kenân olmayan bilmez

5. *Ey Hâsim, herkes âlemin gül bahçesinde oturan olsa nolur ki*
   Bülbülün dilini handan gülü olmayan bilmez

[49]

Mef' û lü/Fâ i lâ tü/ Me fâ î lü/Fâ i lün

1. *Keff-i tabî'ata biz kilk-i nüktedân veririz*
   Genc-i derûna hâme gibi dîde-bân veririz

2. *Her dem bu pâye-i hıred-i nüktedânı kemer*
   Evc-i hayâle çıkmağa biz nerdübân veririz

3. *La'l-i şeker- feşânına hiç konmasın meges*
   Her dem-i bû desti yârimize peşşerân veririz

4. *Görsek o yâr gülhizi seyrâna çıkdugın*
   Sahn-ı çemende bülbüli biz mîyz-bân veririz

5. *Hâsim gelince ol şeh-i hûbân hânıma*
   Kâlâ-yı vasla nakd-i sirişki nihân veririz

[49]

1. *Tabiat eline biz nükte bilen kalem veririz*
   Kalbin hazinesine kalem gibi gözcü veririz

2. *Her vakit nükte bilen akıl derecesi kemer*
   Hayalin zirvesine çıkmaya biz merdiven veririz

3. *Şeker saçan dudağına sinek hiç konmasın*
   Koku zamanı eli sevgilimize sivrisinek sürücüdür

4. *O gül yetiştiren sevgilinin gezintiye çıktığını görsek*
   Çimen alanında bülbüle biz ev sahipliği yaparız

5. *O iyiler padişahı hânıma gelince Hâsim*
   Kavuşma kalesine gözyaşı nakdini gizli veririz

[50]

Mef‘ ûlü / fâ‘ilâtü / mefâ‘îlü / fâ‘ilün

1. *Gül-bûse çîn-i dilber-i ra’nâ olur muyuz*
   Şevk-i ruh ile bâdeye bî-mâr olur muyuz

2. *Teshîr idince kişver-i ‘aşkıñ tebâbını*
   Eyâ harîk-i âteş-i esmâ olur muyuz

18 b

3. *Mir’at-ı hüsnüne-nazar etsek ol âfetin*
   Tûtî-misâl şevk ile gûyâ olur muyuz

4. *Târ-ı nigâhına dil-i meyyâl bend iken*
   Biz mübtelâ-yı nergis-i şehlâ olur muyuz

5. *Ey der-i güşâ-yı kişver-i nahvet penâh olan*
   Hiss-i nazarla nâdire pîrâ olur muyuz

6. *Ser-i nâhun cefâ-yı mürüvvet-şiken ile*
   Hâtır-ı hırâş-ı ‘âşık-ı şeydâ olur muyuz

7. *Bilmem kesâd-ı dehr ile ey hâce-i cihân*
   Kâlâ-fürûş-ı kûçe-i ma’nâ olur muyuz

8. *Saykal virince âyîne-i kalbe Hâsimâ*
   Sûret-nümâ-yı ‘âlem-i bâlâ olur muyuz

[50]

1. *Gül buse, güzellik dilberinin kıvrımı olur muyuz?*
   Ruh şevki ile şaraba hasta olur muyuz?

2. *Aşkın iklimi kaybını etkileyince*
   Acaba isimlerin ateşinin yangını olur muyuz?

3. *O afetin yüce güzelliğine baksak*
   Papağan gibi şevk ile sanki olur muyuz?

4. *Karanlık bakışına düşkün gönül bağlı iken*
   Biz elâ gözlü nergis tutkunu olur muyuz?

5. *Ey sığınmanın kibir iklimine kapı açan*
   Bakışının hissiyle seyrek süsleyici olur muyuz?

6. *Tırnağının ucu mertlik koparan cefâ ile*
   Deli(çılgın) âşıkların hatır tırmalayanı olur muyuz?

7. *Ey dünyanın hocası, dünya kıtlığını bilmem*
   Mana çarşısının kale satanı olur muyuz?

8. *Ey Hâsim, kılıç bileyen kalp aynasını verince*
   Yüce âlemin suret göstereni olur muyuz?

[51]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün

1. *‘Âlemi itdim seyâhat nâme-i ser-beste-veş*
   Bî-mecâl oldum reh-i ‘aşkıñda cânâ haste-veş

2. *Dilde küllî-i tabî’î gibi ma’kûl olmuşum*
   Lafz ile mestûr olaldan ma’nâ-yı berceste-veş

3. *Bulmadım ‘âlemde ben bir reh-ber-i ferhundeyi*
   Sâha-i ‘aşkında kaldım ‘âşık-ı sergeşte-veş

4. *Olmadan pâ-beste pîç-i ukde-i gîsûsına*
   Geşt iderdim ser-te-ser dünyâyı murg-ı reste-veş

5. *Bana ol denlü saçum za’f-ı derd olmuş hele*
   Hâsimâ kaldım nevâdan ‘âşık-ı dem-beste-veş

[51]

1. *Gizli nâme gibi âlemi seyahat ettim*
   Ey sevgili, aşk yolunda hasta gibi halsiz oldum

2. *Gönülde fazla doğal gibi makul olmuşum*
   Latif mana gibi söz ile örtülmüş olduğumdan beri

3. *Âlemde uğurlu bir rehber bulmadım*
   Aşk yerinde başı dönmüş aşık gibi kaldım

4. *Saçının bağının kıvrımına hareketsiz olmadan*
   Kurtulmuş kuş gibi baştan başa dünyayı gezerdim

5. *Saçının zayıflığı bana o kadar dert olmuş ki*
   Ey Hâsim, nameden kaldım susmuş aşık gibi

[52]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Bana ol çeşm-i gûyâsı niçün bilmem itâb itmiş*
   Kemend-i zülfüni cânan ’aceb pür-i pîç ü tâb itmiş

2. *Misâl-i dür-‘izârı oldı hûy-gerde cehâletden*
   Görenler sandılar ol âfeti nûş-ı şarâb itmiş

19 a

3. *Nice âbâd olur ceyş-i gam-ı dildârdan hergiz*
   Tek ü tâz eyleyüp mülk-i dili anlar harâb itmiş

4. *Hemîşe kîne-cûlukla idüp bâlâda kec gerdiş*
   Felek bu teşne-gân-ı mihrine âbı serâb itmiş

5. *Hezârân zahm-ı nâsûr eyleyüp cisminde ‘uşşâkın*
   Harîm-i ka’be-i vaslında sonra kâm-yâb itmiş

6. *Görüp cism-i nizârım dil-rübâ-rahm eyleyüp bana*
   Anun-çün gamze-i şemşîri katlimde şitâb itmiş

7. *Kelef sanma mehin rûyundakin şerminden ey Hâsim*
   Görüp ruhsârını yârin hemân vaz’-ı nikâb itmiş

[52]

1. *O söyleyen gözün bana bilmem niçin darılmış*
   Sevgili saçının kemendini nasıl ızdırap dolu etmiş

2. *İnciye benzeyen yanağın alışmış oldu*
   Cehaletten görenler o afeti şarabın tadına varmış sandılar

3. *Sevgilinin gamıyla dolar herkes*
   Öteye beriye koşuşarak gönül mülküne harâb etmiş

4. *Eğri felek yükseklerde daima kincilik ederek*
   Felek güneşe susamışlara suyu serâb etmiş

5. *Bülbüller yaranın acısıyla âşıkların cisminde*
   Kabe'yi harem vaslında muradına ermiş

6. *Sevgili bitkin(zayıf) vücudumu görerek bana acıdı*
   Onun için katlimin kılıç gamzesine koşmuş

7. *Ey Hâsim, ayın yüzündeki benek sanma utangaçlığından*
   Sevgilinin yanağını görerek hemen peçe koymuş

[53]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Ser-â-pâ rismân-ı kâküli yârin şekerlenmiş*
   Benâgûşında pür-‘ukde olup sanki resenlenmiş

2. *Gubâr-ı gat değildir gird-i rûy-ı tâb-nâkinde*
   Kenâr-ı cuybâr-ı hüsni cânânın çemenlenmiş

3. *Olaldan hâmemiz endîşe-i zülfüñle müşk-efşân*
   Cedvel-i safha-i dîvânçemiz cânâ hotenlenmiş

4. *Tarâvet -bahş-ı ‘arz mürdelik mânend ferverdîn*
   Kudûmuñla seniñ sahn-ı çemen gûyâ ‘Adenlenmiş

5. *Serâpâ pembelendi dâğ-ı hûn- alûde-i hasret*
   Zemîn-i sîne-i ‘uşşâk gûyâ yâsemenlenmiş

6. *Sühân-sencân-ı hôş- âsârı Hâsim mât içün her giz*
   Çıkup meydâna da’vâ-yı sühândana’ra-zenlenmiş

[53]

1. *Yarin saçının ipi baştan ayağa şekerlenmiş*
   Ukde dolu kulak memende sanki bağlanmış

2. *Işıklı yüzünün yuvarlağında gizlenen toz değildir*
   Sevgilinin güzelliğinin nehrinin kenarı çimenlenmiştir

3. *Kalemimiz misk saçan saçının endişesiyle olduğundan beri*
   Şiir sayfamızın cetveli sevgiliye hotenlenmiştir

4. *Arzın tazelik bağışlayan ölülüğü ferverdine benzer*
   Senin çimen alanlındaki adımınla sanki Adenlenmiş

5. *Kana bulanmış hasret dağı baştan ayağa pembelendi*
   Âşıkların göğsünün zemini sanki yaseminlenmiş

6. *Tatlı izlerin lüzumsuz konuşmayan Hâsim'i mat etmek için*
   Meydana çıkarak güzel söz söyleyenin davasına zenlenmiş

[54]

Fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lün

1. *Nâvek-i hâme olup miklemeye ârâyiş*
   Ser-i fürû perde hemân itmede vasfın hâhiş

2. *Zîb-i dîvân ola şi’rim der isen ma’nâyı*
   Lafz-ı hâbîde ile ile edâya verzîş

19 b

3. *Nice mümkin bu güzer gâh-ı belâda itmek*
   Umma kisb-i safây u ferah u asâyiş

4. *Sana ey zâhid peygûle-nişîn takvâ*
   Çirk-i dünyâya nice lâyık olur alâyiş

5. *Hâsimâ çıkdı hele suhte o şâh-ı ‘âlem*
   Yakışur zîr-i bağalda ana dîbâ-yı bâliş

[54]

1. *Kalem oku olarak kalem kutusuna süs, boyun eğen perde*
   Hemen sana kavuşmaya fazla istekli

2. *Mana dersen şiirim divan süsü olur*
   Uyuya kalmış söz ile edaya çalışmış

3. *Bu belâ yerinden geçmek nasıl mümkün olur*
   Emniyet, ferahlık ve sefa kazancını umma

4. *Ey zâhid, sana köşede oturanın takvası*
   Dünyanın kirine nasıl layık olur gösteriş

5. *Hâsim, dünyanın padişahı olan o talebe çıktı*
   Yakışır süsünü kimseye vermeyen ona ipek yastık

[55]

Mef‘ ûlü / fâ‘ilâtü / mefâ‘îlü / fâ‘ilün

1. *Pend-şikenç-i kâkülüñ olmaz şehâ halâs*
   Tâ ebrûvânın eylemedikçe senin menâs

2. *Pür- nükte- senc-i şâ’ir-i hôş-meşrebim şehâ*
   Bu nev-sühân tutarsa n’ola bana ihtisâs

3. *İksîr-i ‘aşk zerre kadar tarh olunsa ger*
   Sûret-nümâ-yı sîm olur sûret-i ressâm

4. *Güm-geşte-i sahârâyı hicrân olur ‘avâm*
   Reh-bürde-i visâl-i dilârâ olur havâs

5. *Peykân-ı ġamzeden nice Hâsim rehâ bulur*
   Tâ ebruvânıñ eylemedikçe senin menâs

[55]

1. *Kakül büklümünün öğüdü şaha kurtuluş olmaz*
   Senin kaşların sığınacak yer olmadıkça

2. *Ey padişah, hoş yaradılışının nükte dolu şairliğini değerlendiren*
   Bu yeni sözler tutarsa bana ihtisas ne olur

3. *Aşk iksiri zerre kadar uzaklaştırılsa*
   Gümüş görüntünün sureti ressam sureti olur

4. *Ayrılığın çölünün yitirilmişliği seneler olur*
   Sevgiliye kavuşmanın yolu gibi kısık gözlü olur

5. *Gamzenin okundan nice aşıklar yol bulur*
   Kaşların sığınılacak bir yer aramadıkça

[56]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün /fâ‘ ilâtün

1. *Bülbül-i zâra hemîşe verd-i ra’nâdır garaz*
   Dîde-i mahmûre sâkî seyr-i sahbâdır garaz

2. *Şâm-ı târ-ı hasretinde ‘âşık-ı bî-çâreye*
   Şem’-i şeb- efrûz olan rûyın temâşâdır(garaz)

3. *Kenzde ma’nâ-yı ‘arşı görmeye leyl ü nehâr*
   Delk-pûşâne hakîkat çeşm-i binâdır garaz

4. *Destini hûn-ı ciğerle pür-nigâr itdi o yâr*
   Şimdi engüşt-i ‘arûs-ı nâza hınnâdır ġaraz

5. *Çekmeden dil-i bî-mecâl oldı anıñ hicrânını*
   Baña elbet Hâsimâ kûy-i dilârâdır ġaraz

20 a

[56]

1. *Ağlayan bülbüle acı daima rana gülüdür*
   Sâki, mahmur göze şarap seyri acıdır

2. *Hasretinin karanlığının gecesinde çaresiz aşığa*
   Aydınlatıcı gecemin mumu olan yüzün manzaradır

3. *Hazinede gökyüzünün anlamını gece ve gündüz görmeye*
   Hırka giyene hakikat kindir

4. *O sevgili elini kanlı ciğerle doldurdu*
   Şimdi nazlı gelinin parmağındaki kınadır

5. *Onun ayrılığını çekmeden güçsüz gönül oldu*
   Ey Hâsim, bana elbet acı sevgilinin mahallesidir

[57]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün

1. *Gerdeni hâl ile olmuşdur serâser pür-nukat*
   Gird-i ruhsârında dildârın ne zîbâ buldı hat

2. *‘Aşk-ı pür-fenn-i nühüfte oldı ‘âlemde dilâ*
   Şerh idenler nüsha-i ‘aşkı ider elbet galat

3. *Eylerim ey dil-şitâ ‘âlemde murgâyi gibi*
   Oldı seylâb-ı sirişkim hicr ile mânend-i şatt

4. *Rehber-i ferhunde- pîle ger sülûk eylerse dil*
   ‘Âkıbet matlûba îsâl eyler anı bu nemat

5. *Gûte- hôr-ı mihnet-i dünyâyı dûn olsam n’ola*
   Hâsimâ gark-âb-ı bahr-ı hayretim mânend-i bat

[57]

1. *Boynu ben ile baştan başa dolmuştur*
   Yanağının noktasında sevgilinin ne süs buldu ne çizgi

2. *Ey gönül, alemde saklı marifetlerle dolu aşkı*
   Ortaya çıkaranlar aşk sayfasını yanlış eder

3. *Ey kış gönüllü, âlemde kuş gibi feryad eylerim*
   Gözyaşı selim ayrılık ile ırmak kenarı gibi oldu

4. *Uğurlu rehber eğer gönül ipek ile yolu takip ederse*
   Onu bu yol ulaştırır son istenilen şeye

5. *Dünyanın sıkıntısıyla suya salan olsam şaşılmaz*
   Ey Hâsim, hayret denizinin girdabı bota benzer

[58]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün

1. *Şem‘-i şeb-ârâdan eyler dîde-i pervâne hazz*
   Zülf-i ‘âlem-gîrden eyler hemîşe şâne hazz

2. *Hâhiş itsem bûse-i la’l-i şeker handin n’ola*
   Bâde-i gül-gûndan elbet ider mestâne hazz

3. *Zülfüne pâ-beste olmak dâimâ ister gönül*
   Gâlibâ etmek gerek zincîrden dîvâne hazz

4. *Leb-be-leb olmak dilersem yâr ile dâim n’ola*
   Bâde ile turmadan dâim ider peymâne hazz

5. *Şekve itmem hâtırımda baksa cânân Hâsimâ*
   Rahne-dâr olmakdan eyler gûşe-i vîrâne hazz

[58]

1. *Gece süsleyen mumu kelebeğin gözü haz eyler*
   Âlem tutucu zülfün daima tarak haz eyler

2. *Şeker dudağına buse kondurmak istesem şaşılmaz*
   Gül renkli şaraptan sarhoşçasına elbette haz eder

3. *Gönül daima saçına bağlı olmak ister*
   Galiba zincirden divâne haz etmek gerek

4. *Yâr ile daima dudak dudağa olmayı istersem şaşılmaz*
   Şarap ile kadeh daima durmadan haz eder

5. *Ey Hâsim, sevgili baksa hatırımda şikâyet etmem*
   Zarara uğramış olmaktan virane köşe haz eyler

[59]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün

1. *Gice der der zülf-i ‘anber-bârı gördükde şem’*
   Rûz der der ‘ârız-ı dildârı gördükde şem’

2. *Kâm-yâb itmez niçün bilmem bu ‘âlemde anı*
   Yandırup pervâne-i nâ-çârı gördükde şem’

20 b

3. *Kendüni sûz u güdâz eyler şeb-i târında*
   Reşk ider ol mâh-ı pür-envârı gördükde şem’

4. *Nice sûzân olmağa âmâde olmaz bağda*
   Her güli ahker sanur gülzârı gördükde şem’

5. *Pertev-i envârını mahv eylemişdir Hâsimâ*
   Encümende rûy-ı âteş-bârı gördükde şem’

[59]

1. *Mum anber yüklü saçı gördükçe gece der*
   Gündüz der sevgilinin yanağını gördükçe mum

2. *Muradına erişmiş olan bu âlemde niçin bilmem*
   Onu mumu gördükten sonra çaresiz kelebek gibi yandırır

3. *Kendini karanlık gecede yakıcı ateş eyler*
   Mum o ışık dolu ayı görerek dans eser

4. *Bağda yaran olmaya çok istekli bulunmaz*
   Her gül koru, gül bahçesini gördükçe mum sanır

5. *Yıldızlarda mum ateş saçan yüzünü gördükten sonra*
   Işığının aydınlığı Hâsim'i mahf eylemiştir

[60]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün

1. *Nâr-ı ‘aşk ile güşâde oldı dilde tâze dâğ*
   Şâm-ı hasretde olur tâbende mânend-i çerâğ

2. *Mübtelâ-yı kâmet-i serv-i revân oldum yine*
   Eylesem her dem ‘aceb mi ey gönül gülgeşt-i bâğ

3. *Niyyet itmiş haşre dek zâr olmağa gül-hadd için*
   Bülbül-i dil-i nâleden olmaz hemîşe bî-dimâğ

4. *Sâye-endâz oldı nahl-i himmet-i dilber hele*
   Şehr ü bâl-i hümâ gelür bana perr-i Kelâğ

5. *Oldı bu dervîş ü bî berg ü nevânın başına*
   Sâye-i şâh dıraht-ı deşt-mânend-i otağ

6. *Yâr âğûş-ı visâle geldi bana rahm idüp*
   Şimdi meclisde ne hôşdur Hâsimâ devr-i ayağ

[60]

1. *Aşk âteşi ile gönülde taze yara açılmış oldu*
   Hasretin karanlığında ışıklar çerağ benzeri olur

2. *Akıp giden selvinin boyunun tutkunu oldum yine ey gönül*
   Bağda gül seyri eylesem her vakit şaşılmaz

3. *Gül yüzlü için kıyamete kadar ağlamaya niyet etmiş*
   Ağlayıp inleyen gönül bülbülünden daima akılsızlık olmaz

4. *Gönül himmetinin fidanı gölge salak oldu*
   Keklik kanadı bana hüma kuşunun kanadı gibi gelir

5. *Geçinecek şeyin başına derviş oldu*
   Padişahın gölgesi çadırın bozkır ağacına benzer

6. *Sevgili bana acıyarak kavuşmanın kucağına geldi*
   Ey Hâsim, şimdi mecliste kadeh devri ne hoştur

[61]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün

1. *Şüst ü şû ile gider mi mâhdan dâġ-ı kelef*
   Hîç bî-der-zindeni eyler mi deryâda sadef

2. *Bâr-gâh-ı ‘aşkda yeksân olur bây ü gedâ*
   Bu terâzûde berâbermiş meğer dürr ü hazef

3. *Ser-te-ser surâh açılsa hâne-i dilde n’ola*
   Oldı şînem nâvek-i müjgânına cânâ hedef

4. *Kıymet-i la’l-i şekerbârını tûtî-dil bilür*
   Har-nihâd olan rakîb ancak bilür kadr-i alef

21 a

5. *Zinde-gî eyler bu ‘âlemde yine râhat eyler*
   Kim çekerse ser girîbânına mânend-i keşef

6. *Hâsimâ olup harîdâr-ı metâ’-ı vasl-ı yâr*
   Nakd-i eşki eyledim bâzâr-ı ‘aşkında telef

[61]

1. *Sevgilinin yarası aydan yıkayarak gider mi*
   Denizde sedef hiç zindan kapısı eyler mi?

2. *Zengin ve dilenci aşk kapısında beraber olur mu*
   Bu terazide meğer inci ve çömlek berabermiş

3. *Gönül hanesinde büsbütün yaralar açılsa şaşılmaz*
   Ey sevgili göğsüm kirpik oklarına hedef oldu

4. *Şeker saçan dudağının kıymetini papağan dilli bilir*
   Samanın değerini ancak eşek tabiatlı olan rakib bilir

5. *Canlılık eyler bu dünyada yine rahat eyler*
   Kim çekerse elbise yakasına keşefe benzer

6. *Ey Hâsim, sevgiliye kavuşmanın metasını satın alıp*
   Gözyaşı nakdini aşk pazarında telef eyledim

[62]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Yine bir dilber-i şûr-efkenin efkendesi olduk*
   İdüp tesmîr dâmen-i hizmetinde bendesi olduk

2. *Fetil-i cân yanup nâr-ı firâk-ı dilrubâ iyle*
   Şeb-‘târîk-i gamda şem’a-i tâbendesi olduk

3. *Düşüp çah-ı zenahdânına dil-teşne olup ahir*
   Leb-i handânının biz mübtelâ-yı handesi olduk

4. *Leb-i la‘l-i ferâh- bize arz eyleyip her-dem*
   O şuh-ı işve-bâzın hâsılı şermendesi olduk

5. *Terâne eyler zemânına bülbül Hâsimâ her şeb*
   O gül-rûyun ser-i kûyunda biz hânendesi olduk

[62]

1. *Kargaşalık çıkaran sevgilinin yine biçaresi olduk*
   Tesmir edip hizmetinin eteğinde köle olduk

2. *Gönül alanın ayrılığının ateşiyle can fitili yanıp*
   Gam gecesinin karanlığında parlayan mum olduk

3. *Çene çukuruna düşüp susamış olduk*
   Gülen dudağının biz gülüşü olduk

4. *Ferah kırmızısının dudağı bize her vakit arz eylerek*
   O naz edici şuhun meydana gelen mahcubu olduk

5. *Ey Hâsim, bülbül her gece zamanına şarkı söyler*
   O gül yüzünün mahallenin başına şarkı söyleyen oldu

[63]

Fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lün

1. *Elem ü fîrkat ile bañа hele behcet yok*
   Ġam-ı dilberle mezâkımda dahi lezzet yok

2. *Âteş-i hicrî ile yanmadadur rişde-i cân*
   Hâne-i ġamda dilâ şem’a hâcet yok

3. *Dâ’ima âteş-i hicr ile anıñ sûzandır*
   Dil-i bî-çareye bu ġam-kede de râhat yok

4. *Hicrle ol âfetiñ oldu bañа hiddet- efsun*
   Çekmeye cism-i nizârımda bende tâkat yok

5. *Nâvek-i hicri benim sîneme sûrâh açtı*
   Bañа Hâsim anı görmekten eyü sıhhat yok

21 b

[63]

1. *Ayrılık ve elem ile bana cennet yoktur*
   Sevgilinin gamıyla damağımda bile lezzet yoktur

2. *Can ipliği ayrılık ateşi ile yanmaktadır*
   Gönül hanesinde ey sevgili muma gerek yoktur

3. *Çaresiz aşığa bu gam kede rahat yok*
   Daima ayrılık ateşi ile yanmaktadır

4. *O afetin şiddet saçan bakışlarını çekmeye*
   Zayıf vücudumda takat kalmamıştır

5. *Gamze okların benim sineme yara açtı*
   Hâsim, bana onu görmekten daha iyi sıhhat yoktur

[64]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün

1. *‘Âşık-ı bîçareni hicr ile bi-huş eylediñ*
   Bende-i dîrineni câna ferâmûş eylediñ

2. *Bir cefâ-cu dilberin derd-i firâkıyla ‘acîb*
   Ey benim seyl-i sirişkim yem gibi cûş eylediñ

3. *La‘l-i hayret- bahşini sen gösterip sad-nâz ile*
   Bülbül-i bî-çâeyi gülşende hâmûş eylediñ

4. *Keç-külâh olduñ benâgûşunla zülfüñ gösterip*
   Bâde-i behçet resânı gösteriş nûş eylediñ

5. *Kalbini çeşm-i füsûn-sâzıña teshîr etdirüp*
   Derd-i ‘aşka Hâsim-i bî-çâreñi dûş eylediñ

[64]

1. *Çaresiz aşığı ayrılık ile akılsız eyledin*
   Ey sevgili eski köleni unuttun

2. *Ey benim gözyaşı selim*
   Cefâ veren dilberin ayrılığının derdiyle deniz gibi coştun

3. *Hayret veren dudağını yüz naz ile gösterip*
   Çaresiz bülbülü gül bahçesinde sensiz eyledin

4. *Eğri külahlı oldun kulakmemenle saçını gösterip*
   Güzellik şarabına ulaşanları tatlandırdır

5. *Kalbini büyüleyici gözünle tesir ettirip*
   Hâsim, aşk derdiyle çaresiz rüya âlemi

[65]

Mef‘ ûlü / fâ‘ilâtü / mefâ‘îlü / fâ‘ilün

1. *Dil-beste olmaġa bize bir mâh-rû gerek*
   ‘Âlemde böyle dilberi kim cüst ü cû gerek

2. *Sâki hayâyı def’ içün elbette bir gice*
   Bezm-i visâlde ‘âşıka pür mey sebû gerek

3. *Olsak ‘aceb mi tâlib-i ser- çeşme-i visâl*
   Biz teşnegân-ı bâdiye-i hicre su gerek

4. *Etsek ‘aceb mi sûzen-i lütfün senin ümit*
   Ol çâk olan kabâmıza cânâ refû gerek

5. *Râh-ı mahabbetinde anın Hâsima hemân*
   Abdâl-ı ‘aşka bir kelle ve bir kedû gerek

[65]

1. *Gönlü bağlı olmaya bize bir ay yüzlü gerek*
   Dünyada böyle güzeli kim araştırır

2. *Sâki, utancı uzaklaştırmak için elbette bir gece*
   Kavuşma meclisinde aşığa dolu testi gerek

3. *Kavuşmanın su başının tâlibi olsak şaşılmaz*
   Biz ayrılık çölünün susamışlarına su gerek

4. *Senin lutfunun ateşini ümit etsek şaşılmaz*
   Ey sevgili, o yırtılan kaftanımıza yama gerek

5. *Ey Hâsim, onun muhabbet yolunda*
   Hemen âşıkların aptalına bir kelle ve bir kafatası gerek

[66]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün

1. *Kaddimi hasmeyledi bâr-ı girân firkatiñ*
   Elde güya bir ‘asâdır bana fikr-i vuslatıñ

2. *‘Âteş-i tefsîde-i hicriñle oldun teb-zede*
   Dilde tesir eyledi ser-tâ-kadem germiyyetiñ

3. *Dest-i hakkâk-ı sineme ezel fass-ı temkîn sîneme*
   Hâme-i zerrîn ile kazdı nükûş-ı sûretiñ

22 a

4. *Kûçe-i gevher fürûşân içre ey şûh-i cihân*
   Hayliden sencide olmuştur senin kemmiyyetiñ

5. *Dest-i hicriñde ser-i bî-devlet-i ‘uşşâka kim*
   Sâye-endâz ola cânâ şâhâ râhmetiñ

6. *Gülşen-i hüsnüñde eyâ Hâsim-i üftâde-veş*
   Kimdir ey gonca -dehen bu ‘aşinâ-i ülfetiñ

[66]

1. *Ayrılığın ağır yükü yakındı düşman eyledi*
   Güya kavuşmanın fikri elimde bir âsâdır

2. *Ayrılığın kızgın ateşiyle oldun sıtmaya tutuldun*
   Gönülde sıcaklığın baştan ayağa tesir etti

3. *Göğsümün doğruluk eline ezel fass-ı temkîndir sineme*
   Altın kalem ile nakş ederek suretimi kazıdı

4. *Ey dünyanın şâhı, çarşının elmasını döşeyenler*
   Gerçekten değerli olmuştur senin miktarın

5. *Ayrılığın eliyle aşıkların devletinin başı*
   Ey sevgili, padişaha rahmetin gölge saçandır

6. *Ey Hâsim, güzelliğinin gül bahçesinde çılgın âşık gibi*
   Kimdir gonca ağızlı bu tanıdık alışkanlık

[67]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Derûnum şem’-i ‘aşka her zaman fânûs olur ey dil*
   Tenimde ahker –i sûzân benim mahbûs olur ey dil

2. *Kemend-endâz-ı zülf olsun pey-i nahcîr-i sahrâya*
   Bu âhu-yı remide kaydla me’nûs olur ey dil

3. *Sipend-i cismini becâ harik-i narı-ı cevr ittim*
   Per-i pervâneler bana kef-i efsûs oldu ey dil

4. *Ger efsûn-hân olursan külbe-i ahzân-ı târîkde*
   Perî-rûyân-ı meh-i Nahşeb gibi mahsûs olur ey dil

5. *Görünce rûz-i şeb-ü çîn çînin hışmıla Hâsim*
   Visâl-i dil-rubâsından heman me’yus olur ey dil

[67]

1. *Ey gönül, kalbim aşk mumuna her zaman fanus olur*
   Ey gönül, tenimde yakıcı okların bana tutsak olur

2. *Saçının kemend atanı olsun çöl avının izi*
   Ey gönül, bu korkmuş ceylan kelepçe ile beğenilmiş

3. *Ayrılık ateşi vücudunun oklarına uygundur*
   Kelebeklerin kanadı bena ey gönül yazık köpük oldu

4. *Gam yolunun kulübesinde sihir hanı olursan*
   Ey gönül, ay yüzünün perisi mahûs olur

5. *Hâsim, görünce korkuyla kıvrım kıvrım gecenin gündüzü*
   Gönül alanın ayrılığı hemen kederli olur

[68]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Rehâya gûşiş ile kâkül-i pertâbdan ey dil*
   Ne buldun bizde bilsen halka-i kullâbdan ey dil

2. *Leb-i la'li bu âb u tâb ile 'âlemde hemvâre*
   Şikest eyler revâcı gevher-i nâ-yâbdan ey dil

3. *N'ola hûn-ı ciğer- rîzân olursa bezm-i mâtemde*
   Pür oldı câm-ı dîdem katre-i hûn-âbdan ey dil

4. *Teveccüh eyleyüp kıble- nümâ-veş sû-yı cânâna*
   Çevirdi yüz gören ebrûsunı mihrâbdan ey dil

5. *Fürûğ-endâz olur şâm-ı garîbâna o meh-i ruhsâr*
   Şeb-i Hâsim değildir rûşenâ değildir mehtâbdan ey dil

22 b

[68]

1. *Ey gönül, kurtuluşa çabalamak atılma*
   Ey gönül, ne buldun bizde bilsen çengel halkasından

2. *Kırmızı dudağı âlemde daima ışık ve su*
   Ey gönül, bulunmaz cevherin kıymeti kırılır

3. *Matem meclisinde ciğer kanı dökülse ne olur*
   Ey gönül, kanlı gözyaşı damlasıyla gözyaşı kadehim

4. *Sevgilinin dünya gösteren kıblesine yönelip*
   Ey gönül, kaşını gören mihrâbdan yüz çevirdi

5. *O ay yüzlü, gariban karanlığına ışık saçan olur*
   Ey gönül, aydınlık mehtâptan değildir, Hâsim gecesi değildir

[69]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün

1. *Tîre dilden safvet-i hâtır recâ itme gönül*
   Merdüm-i ‘âlemden ümmîd-i vefâ itme göñül

2. *Mazhar-ı gufrân olur hem-vâre ehl-i ma’siyet*
   Rahmet-i yezdândan kat’-ı recâ itme göñül

3. *Ser-güzeştiñ var hikâyet eyle kûyında anıñ*
   Hâliñi ‘arz itmeden hayâ itme göñül

4. *İstemezsen meclis-i mâtemde giryân olmağı*
   Piste-âsâ hande-i dendân-nümâ itme göñül

5. *Hâsim-i nâ-şâd-âsâ ‘aşkı ber-dûş eyleyip*
   Kâmetin bâr-girân ile dü-tâ itme göñül

6. *Kâküli oldı bana kayd-ı ikâmet ey göñül*
   Yohsa ‘aşk ile iderdim ben seyâhat ey göñül

7. *Kâmetim oldı dü-tâ mânend-i pîr-i nâ-tüvân*
   Yâr hicri çekmege kalmadı tâkat ey göñül

8. *Keşti-i cismim benim bâzîçe-i gird-âbdır*
   Ârzu itme aña sû-yı selâmet ey göñül

9. *Şerbet-i telh-i tâbîbe itmesem rağbet n’ola*
   Vasl ile bulur şifâ bîmâr-ı fürkat ey göñül

10. *Hayli demdir eylerim gül-geşt bağ-ı ‘âlemi*
    İtmedim bir kimseden şemm-i hakîkat ey göñül

11. *Çâk çâk olsa ‘aceb midir leb-i hâhiş-gerim*
    Dâimâ dil-teşnedir ehl-i mahabbet ey göñül

12. *Gülşen-i hüsnünde dildârıñ temâşâ-yı ruhı*
    Bülbüle oldı nezâret-bahş-ı behcet ey göñül

23 a

[69]

1. *Karanlık gönülden hatırın temizliği için rica etme gönül*
   Dünyanın insanından vefâ ümidi etme gönül

2. *İsyan sahibi daima rahmetin çıktığı yer olur*
   Cenab-ı Hakk'dan rahmet ricasını kesme

3. *Onun mahallesinde maceran var, hikaye et*
   Gönül halini arz etmekten utanma

4. *Mâtem meclisinde ağlayan olmayı istemezsen*
   Diş gösteren gülüşünü fıstık gibi etme gönül

5. *Hâsim'in kederli âsâsı aşkı berduş eyleyip*
   Vücudunu ağır yük ile yorma gönül

6. *Ey gönül, ikâmet kaydı bana kâkülü oldu*
   Ey gönül, yoksa ben aşk ile seyahat ederdim

7. *Kametim(boyum) iki kat oldu çaresiz pir gibi*
   Ey gönül, ayrılığı çekmeye güç kalmadı

8. *Benim gezen cismim eğlence girdabıdır*
   Ey gönül, selamet suyunu ona arzu etme

9. *Tabibin acı şerbetine meyil etmesem şaşılmaz*
   Ey gönül, ayrılık hastalığının şifası kavuşma ile son bulur

10. *Uzun zamandır âlem bağının gül gezintisini yapmaktayım*
    Ey gönül kimseden hakikat mumu almadım

11. *Arzulayıcı dudağın parça parça olsa şaşılmaz*
    Ey gönül, daima muhabbet sahibi susamış gönüldür

12. *Gül bahçesinin güzelliğinden*
    Sevgilinin yüzünün seyri, bülbüle güzellik veren oldu

[70]

Mef‘ ûlü / fâ‘ilâtü / mefâ‘îlü / fâ‘ilün

1. *Nev-bâde-çîn dağı olur ol rakîb-i hâm*
   Hep har olur bu gam-gede de nâil-i merâm

2. *Seng-i sitemle oldı şikeste zücâc-ı dil*
   Mümkin olur mı lutfı ile bulmak iltiyâm

3. *Hayli zamandır olaydı nihân dîdeden o mâh*
   Evc-i hüsnde şimdi zuhûr eyledi tamâm

4. *Sahn-ı çemende nâz ile reftâre kalkıcak*
   Şermende-i hırâmî olur kebg-i hôş-hırâm

5. *Mahcûb-ı lutfı bizi Hâsimâ hele*
   Virdi nüvî-i sıhhatini kâsid-ı peyâm

[70]

1. *Tecrübesiz rakip, yeni şarap toplayanın dağı olur*
   Ele geçen istek bu kederlide hep diken olur

2. *Gönül camı sitem taşıyla kırıldı*
   Onun iyiliğiyle yaralar kapanır mı?

3. *O ay yüzlü sevgili, epey zamandan beri gözden sır olaydı*
   Güzellik zirvesinde şimdi göründü

4. *Çimen alanında cilve ile salınacak*
   Hoş salınan keklik utanarak naz ile yürür

5. *Ey Hâsim, iyiliğinin utancı ile*
   Hele haber kasidesi sağlık müjdesini verdi

[71]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Senin ol turra-i tarrarını cânâ hayâl itdim*
   Bu rahş-ı fikr-i cüsti ben bu yolda bî-mecâl itdim

2. *N’ola sîr-âb olursa teşne-dil eş’âr-i pâkimle*
   Leb-i la’l-i şeker-rîzin senâsıyla zülâl itdim

3. *Benim kadrimi bilmezsen bütün ‘âlemde sultânım*
   Senin hüsn-i sefâ-bahşın içün ceng ü cidâl

4. *O denlü iştiyâkım var dilimde sana ey meh-rû*
   Ser-i kûyuna uçmağa gümüşden perr ü bâl itdim

5. *Hırâşîde idüp Hâsim bu cismi nâhun-ı gamla*
   O bedrin ‘aşkına anı ser-â-pâ hûn-dâl itdim

[71]

1. *Ey sevgili, senin o dalgalı saçını hayal ettim*
   Bu aranan fikrin gösterişini ben bu yolda halsiz kıldım

2. *Temiz şiirlerimle susamış gönül suya kanarsa ne olur*
   Şeker saçan kırmızı dudağının parıltısıyla berrak ettim

3. *Sûltanım, benim kıymetimi bilmezsen bütün âlemde*
   Senin sefa veren güzelliğin için savaş ve kavga çıkar

4. *Ey ay yüzlü, sana gönlümde o denli hasretim var*
   Mahallenin başına uçmak için gümüşten kolye kanat yaptım

5. *Hâsim, gam tırnağınla bu cismi parçalayıp*
   O dolunayın aşkına onu baştan başa kan içen ettim

[72]

Fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lün

1. *Ey cefâ-cû gam-ı ‘aşkınla perîşân oldum*
   Yine dîvâne gibi vâlih ü hayrân oldum

2. *Gördi nekâha-i gabgab-ı şikenin dil-i cânâ*
   Yine bir gamzede-i sîb-i zenahdân oldum

3. *Gül-i handân bu gice perde-ber-endâz olıcak*
   Ser-i kûyunda hezârân gibi nâlân oldum

23 b

4. *Olmayıp şehr-i dilin nâbı tek ü tâze müdâm*
   Leşker-i gamze-i tâtâr ile vîrân oldum

5. *‘Aşk ile cûş u hurûşa gelicek ‘âlemde*
   Sanki bir sâhili yok bahr-i firâvân oldum

6. *Bulmadım halkla ben sohbetiımin hâsılını*
   Nice Kevser-i sahn-ı telh ile giryân oldum

7. *Eyledim mülk-i tecerrüdde kanâ’at ey dil*
   Şimdi dervîş-sıfat bî-ser ü sâmân eyledim

8. *Nice fersûde-i pây-ı sitemi olmaz dil*
   Sâhasında gûy-i çevgân gibi galtân oldum

9. *Hâsimâ yâr-i cefâkâr ile hem-dem olalı*
   Encümende yine beste gibi handân oldum

[72]

1. *Ey gamın cefa vereni, aşkınla perişan oldum*
   Yine divâne gibi şaşırdım ve hayran oldum

2. *Ey sevgilinin gönlü, çene altını koparanı gördü*
   Yine çene çukurunun elmasının gamzesi oldum

3. *Handanın gülü bu gece perdeyi yukarı kaldırıp*
   Atan olacak; mahallenin başında bülbüller gibi ağlayıp inleyen oldum

4. *Gönül şehrinin şarabı olmayıp daima oraya buraya koşan*
   Tâtâr gamzesinin askeri ile virân oldum

5. *Aşk ile taşıp coşma, gelecek alemde*
   Sanki bir sahili yok, akıp giden deniz oldum

6. *Halkla ben sohbetimin hâsılını bulmadım*
   Nice acı sıcaklığın kevseri ile ağlayan oldum

7. *Ey gönül, tecerrüd mülküne kanat eyledim*
   Şimdi derviş sıfatlı başsız ve zenginlik eyledim

8. *Sitemin eskimiş iziyle nasıl olmaz gönül*
   Sahasında çevgân topu gibi yuvarlana oldum

9. *Ey Hâsim, cefâkâr sevgiliyle canciğer arkadaş olalı*
   Yıldızlarda yine beste gibi handan oldum

[73]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *İdelden kisb-i ülfet çeşm-i mahmûr ile mest oldum*
   Virelden dil-i leb-i mey-gûn yâre mey-perest oldum

2. *‘Aceb midir harâb-ender-harâb olsak bu ‘âlemde*
   Ezelden sâkiyâ mest-i mey-i nâb-ı elest oldum

3. *Nişân-ı sem gibi oldum berâber hâk-i zilletde*
   Görün ümmîd-i pâ-bûs ile ‘âlemde ne pest oldum

4. *Bana ey sâkî-i sîmîn-i sâ‘id sunma artık mey*
   Nücûm-ı neş’e-i sahbâ-yı rengîninle mest oldum

5. *Rehâm üzre fütâde şîşe-veş Hâsim bu bezm içre*
   Görince yâri hem-zanû rakîbe dil-şikest oldum

[73]

1. *Görüşme kazancı ettiğimden beri mahmur gözün ile mest oldum*
   Şarap renginde olan dudağının rengini verdiğimden beri devamlı şarap içen oldum

2. *Bu âlemde büsbütün bozulmuş olsak şaşılmaz*
   Ey sâki, ezelden katıksız elest şarabının sarhoşu oldum

3. *Alçaklık toprağında beraber sem nişanı gibi oldum*
   Ayak öpenin ümidi ile âlemde ne alçak oldum

4. *Ey sâid, gümüşünün içki sunanı bana artık şarap sunma*
   Renginin şarabının neşesinin yıldızıyla sarhoş oldum

5. *Hâsim, bu meclis içinde yolum üzerine şişe düşmüş*
   Ağlayan sevgiliyi görünce rakibe kırık gönül oldum

[74]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün

1. *‘Âşıkım ‘âlemde ey dil-i gam-güsârım yok benim*
   Derd ile sîm-âb-âsâ hiç karârım yok benim

2. *Kâmet-i bâlâna benzer ey perî-peyker senin*
   Mecma’-i hûbânda bir şîve-kârım yok benim

24 a

3. *Nice feryâd eyleyip çâk-i girîbân itmeyen*
   Bülbül-i ‘aşkım yanımda gül-‘izârım yok benim

4. *Âteş-i ‘aşkı dilimde nice itfâ eyleyeyim*
   Vâdî-yi fürkatde çeşm-i eşk-bârım yok benim

5. *Teşnelikden çâk çâk olmuş leb-i hâhişgerim*
   Kûçe-i ümmîdde bir çeşme-sârım yok benim

6. *Muttasıldır neş’eyi bî-pây-dârına humâr*
   Bâdeden hiç mestî-i dünbâle-dârım yok benim

7. *Ser-tâ-ser berg-i hazândır tünd-bâr-ı gam ile*
   Bâğ-ı dilde bir dıraht-ı pür bahârım yok benim

8. *Saff-ı serbâzân-ı ‘aşka olmasam dâhil n’ola*
   Safha-i sînemde dâğ-ı bî-şümârım yok benim

9. *Tûtî-i tab’-ı şeker-hâr-ı cihânım Hâsimâ*
   Neyleyim bir sîne-i âyîne-dârım yok benim

[74]

1. *Sevgilim, âlemde gönlümün dert ortağı yok*
   Gümüş renkli âsânın derdi ile hiç kararım yok benim

2. *Ey peri yüzlü, senin yüce boyuna benzer*
   Güzellik mecmanda bir işvelim yok benim

3. *Nice feryâd ederek yakasını yırtmayan*
   Aşk bülbülünün yanında gülbahçem yok benim

4. *Aşk ateşinde gönlümü nasıl söndüreyim*
   Ayrılık vadisinde gözyaşı yüklü gözüm yok benim

5. *Sıcak dudağının arzusuyla susayıp parça parça olmuş*
   Ümid köşesinde, bir çeşme-sârım yok benim

6. *Sağlam olmayan sersemlik neşeye kavuşandır*
   Şaraptan hiç kuyruk tutan sarhoş yok benim

7. *Baştan başa şiddet yüklü gam ile sonbahar yaprağıdır*
   Gönül başında bir dolu ağacım yok benim.

8. *Aşkın yiğitlerinin başı olmasam dahil nolur*
   Göğsümün safhasında sayısız yaralarım yok benim

9. *Ey Hâsim, dünya ateşinin şeker tabiatlı papağanı*
   Neyleyeyim bir ayna tutan göğsüm yok benim

[75]

1. *Sûfî bize gel nûş-ı şarâb eyleyelim*
   Rağmına gamın ‘âlem-i âb eyleyelim

2. *Perverde-i nîsân-ı mahabbet edip anı*
   Eş’ârımızı dürr-i hôş-âb eyleyelim

3. *Bir âh çekip ‘aşkı ile sîneden ey dil*
   Rûyına anın vaz’-ı nikâb eyleyelim

4. *Dâim okusun tıfl-ı nev-âmûz-ı mahabbet*
   Dil safhasını ana küttâb eyleyelim

5. *Zâd-ı sefer-âmâde edip cânıla dilden*
   Kûyına anın bizde şitâb eyleyelim

6. *Şehr-i dili ser-tâ-be-kadem ‘âlem-i gamda*
   Seyl-âbe-i mihnetle harâb eyleyelim

7. *Bildirmeyelim kimselere kâffemiz ey dil*
   Laht-i ciğeri gizli kebâb eyleyelim

24 b

8. *Âvâzeye başlarsa eğer mutrıb-i ‘âlem*
   Dil rişte sini târ-ı rebâb eyleyelim

9. *Hâsim varalım pîr-i mugânın yanına biz*
   Rağmına gamın ‘âlem-i âb eyleyelim

[75]

1. *Sûfî bize gel şarabın tadına bakalım*
   Gamın kahrına suyun âlemi eyleyelim

2. *Muhabbet saçarak onu beslemiş şiirimizi*
   Güzel inci eyleyelim

3. *Ey gönül, aşkı ile kalpten bir âh çekip*
   Yüzüne onun peçe vaizini eyleyelim

4. *Acemi muhabbet çocuğu daima okusun*
   Gönül sayfasını ona okul eyleyelim

5. *Sefere hazır kişiyi can ile gönülden edip*
   Onun mahallesine biz de koşalım

6. *Gam âleminde gönül şehrine baştan ayağa*
   Minnet selinde harâb eyleyelim

7. *Bildirmeyelim kimselere cümlemizi ey gönül*
   Ciğer parçasını gizli kebap eyleyelim

8. *Alem çalgıcısı bağırmaya başlarsa eğer*
   Gönül ipliğini rebâb teli eyleyelim

9. *Hâsim, meyhânecinin yanına varalım biz*
   Gamın esirgemesine suyun âlemi eyleyelim

[76]

Fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lün

1. *Nâr-ı ‘aşkımı söğündürmedi berf-i âb benim*
   Dîdeme girmedi hasret gicesi hâb benim

2. *Ebruvânın göreli ey şeh-i iklîm-i cefâ*
   Oldı tâ’at-gehüm âhirine mihrâb benim

3. *Âteş-i ‘aşkla bir yerde firâkım yokdur*
   Ne güzel meşrebime uydu bu sîm-âb benim

4. *Dağ-ı hûnîn degil dest-i cefâ ile gönül*
   Serime şimdi takıldı gül-i pür-tâb benim

5. *Hâsimâ eylemeden mûy-ı miyânını hayâl*
   Dîdeme girmedi hasret gicesi hâb benim

[76]

1. *Benim aşk ateşimi kar suyu söndürmedi*
   Gözüme hasret gecesi uyku girmedi benim

2. *Ey cefânın iklim padişâhı, kaşlarını gördüğünden beri*
   İbadet yerim oldu en son mihrâbı

3. *Aşk âteşiyle bir yerde ayrılığım yoktur*
   Ne güzel yaradılışıma bu gümüş tenli uydu

4. *Kanlı yaran değil cefâ elin ile gönül*
   Başıma ışık dolu gülün şimdi takıldı

5. *Ey Hâsim, saçının ortasının hayâlini eylemeden*
   Gözüme hasret gecesi uyku girmedi

[77]

Mefâ‘ îlün/ Fe‘ i lâ tün/ Mefâ‘ îlün/ fe‘ i lün

1. *Enîs-i gamzen olaldan vefâ nedir bilmem*
   Ri’âyet-i dil-i sad-âşinâ nedir bilmem

2. *Garîk-i ka‘îrim ‘aşk-ı dilrübâyım ben*
   Eğerçi bahr-i hevesde sinâ nedir bilmem

3. *Hemîşe hançe-i ‘âlemde ey mülk-i rûyân*
   Laht-i ciğer gibi şîrîn gıdâ nedir bilmem

4. *‘Aceb mi kalsa anıñ bâr-gâh-ı lütfunda*
   Esîr-i zülfi olaldan rehâ nedir bilmem

5. *Cihânda ġayrı recâ eylesem n’ola Hâsim*
   Lebiñden özge baña müdde’â nedir bilmem

25 a

[77]

1. *Gamzenin dostu olduğumdan beri vefâ nedir bilmem*
   Paramparça olmuş gönülü korumak nedir bilmem

2. *Çok derin suda boğulmuşum gönül alan aşığım ben*
   Heves denizinde sinâ nedir bilmem

3. *Ey rûyân mülkü, âlemin küçük sinisi*
   Daima ciğer parçası gibi şirin gıda nedir bilmem

4. *Onun dua edilen yerinin lutfunda kalsa şaşılmaz*
   Saçının esiri olduğumdan beri yol nedir bilmem

5. *Hâsim, dünyada başka ricâ etsem nolur*
   Dudağından başka bana dava edilen şey nedir bilmem

[78]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Senin hâl-i siyâhın nokta-i sevdâya benzettim*
   Müca’ad-ı anberînin sünbül-ü garrâya benzettim

2. *Girüp bağ-ı visâl-i yâre ey dil ‘andelib-âsâ*
   Ruh-ı surhın görüp ol dem gül-i ra’nâya benzetdim

3. *Görünce bezm-i ‘işretle elinde sâgar-ı ser-şâr*
   Anın la’l-i müzâbın bâde-i hamrâya benzetdim

4. *Firâk-ı yâr-i sengîn-dil ile külhân gibi dâim*
   Bu pânın cism-i zârı tûde-i gayrâya benzetdim

5. *Kabâ-yı sebzile her dem bakar âyîneye dilber*
   Görüp bu sûret ile tûtî-i gûyâya benzetdim

6. *Hedef gibi mukâbil eylesem sînem ‘aceb midir*
   Anın ol ebrûvânın ben kurulu yaya benzetdim

7. *Bu âh-ı âteşînim zerrece sûz eylemez anı*
   Dil-i sahtilini yârin Hâsimâ hârâya benzetdim

[78]

1. *Senin siyah benini sevda noktasına benzettim*
   Anber kokulu kıvrımını beyaz sümbüle benzettim

2. *Ey gönül, bülbül gibi sevgilinin kavuşma bağına girip*
   Köşkünün ruhunu görüp o vakit güzel güle benzettim

3. *İşret meclisinde kadehi elinde ağzına kadar dolu görünce*
   Onun erimiş dudağını kırmızı şaraba benzettim

4. *Taş gönüllü yarin ayrılığı ile Külhân gibi daima*
   Bu cânın zayıf vücudunu beyaz yığına benzettim

5. *Yeşil cüppe ile her vakit aynaya bakar dilber*
   Bu sureti görüp mucize söyleyen papağana benzettim

6. *Sinemi hedef gibi mukabil eylesem şaşılmaz*
   Onun kaşlarını ben kurulu yaya benzettim

7. *Bu âteşten âh onu zerre kadar yakmaz*
   Sevgilinin sert dilini ey Hâsim âteşe benzettim

[79]

Mef'ûlü/Mefâ'î lü/ Mefâ'î lü /fe'ûlün

1. *Bir bûse eger alsam idi gül-idehenimden*
   Sad bülbül olur idi hüveydâ çemenimden

2. *Ey pîr-i hıred-mend meşâmmına hemîşe*
   Gül bûy-ı vefâ gemedi mi pirehenimden

3. *Her dem ola âvîze-i gûş-ı hüsrev ey dil*
   Bir tâze haber gelmedi bana vatanımdan

4. *Olmuş idi demâğ-ı dil-i 'uşşâk-ı mu'attar*
   Ol kâkül-i hoş nükhet-i 'anber-şikenimden

5. *Nâr-ı gam-ı 'aşkın bana teessür idelden*
   Germ oldı derûn-ı hânesi tâb-ı sühanımdan

6. *Saky olmadadır seyl-i şirişkimle hemîşe*
   Olursa n'ola neşv ü nemâ nisterimden

7. *Dil Yûsuf'un oldı yine manzûr- cemâli*
   Açıldı şükür revzene beytü'l-hazenimden

25 b

8. *Ol turra-i hôş-nefha-i havrâ-yı behiştî*
   Reşk-âver olur nâfe-i Çîn ü Hoteninden

9. *Yûsuf gibi üftâde olan 'âşık-ı gam-hâr*
   Bulmadı rehâ hiç bu çâh-ı zekânımdan

10. *Olsun ana gül-bûse-i şîrîn müyesser*
    Nester-i acebâ pîrezen ol kûh-kenimden

11. *Ol kağıd-ı rengîn mahabbet ki ser-â-pâ*
    Nâm-âver olur mihr-i 'akîk-i Yemenimden

12. *Lâyık mı anıñ 'uzvuña pirâhen-i kettân*
    Olsa n'ola pîrâhen-i berg-i semenimden

13. *Hâsim hele gam-dîde-i 'âlem olan âdem*
    Reh-yâb-ı mesrûr oldı benim encümenimden

[79]

1. *Ağzının gülünden eğer bir bûse alsaydım*
   Çimenimden apaçık mutlu bülbül olurdu

2. *Ey akıllı pir, kokuna daima*
   Gömleğimden vefalı gül kokusu gelmedi mi?

3. *Ey gönül, padişahı işiten avize her vakit*
   Bana vatanımdan taze bir haber gelmedi

4. *Kokulu aşıkların gönlünün demâğı olmuş idi*
   O koku getiren hoş kâküldür

5. *Aşkının gamının ateşi bana te'sir ettiğinden beri*
   Sözlerinin sıcaklığından kalp hanesi ısındı

6. *Gözyaşı selimle daima sulamalıdır*
   Büyümesi ve gelişmesi yaban gülü olursa

7. *Gönül Yusuf'un oldu yine*
   Nazar edilen güzelliği şükür bahçeye açıldı, gamın en güzel beyti

8. *Cennet havrasının hoş kokusunun turası*
   Hoten ve Çin'in nafesini kıskandırır

9. *Gam ateşinin aşığı ile Yusuf gibi çıldıran*
   Bu çene çukurundan hiç yol bulamadı

10. *Şirin gülücüğünün gülü ona müesser olsun*
    Acaba ağustos gülü o dağ deviren acuze

11. *O renkli kağıt baştan ayağa muhabbet ki*
    Yemen'in âkik güneşi meşhur olur

12. *Onun uzvuna keten gömlek layık mı*
    Yasemin yapraklı gömleği olsa ne olur ki

13. *Hâsim, dünyanın gözyaşı gamıyla yok olan*
    Benim yıldızlarımdan sevinçli yol gösterici oldu

[80]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Bu zühd-i huşk ile esrâr-ı kudse mahrem olmazsın*
   Hele Kerrûbiyân-ı ‘arşa sûfî hem-dem olmazsın

2. *Rakîbe lutf idüp ‘uşşâka cevri bî-hadd eylersin*
   Bu keç bahş ile sen de nâm-dâr-ı ‘âlem olmazsın

3. *Şeb-i deycûrda cânâ cihânı farkatdan kaldım*
   Niçün lutf eyleyip şem-i şeb-istân-ı gam olmazsın

4. *Anınçün teşne-yâb-ı bâde-i câm- cem olmazsın*
   Ta’assubla o denlü mümtezicdür fıtratın zahîd

5. *Belî ‘ukde-güşâ-yı emr-i mübhem oldun ey vâ’iz*
   Velî Hâsim gibi serbeste sırra mülhem olmazsın

[80]

1. *Dünyaya rağbet etmemenin soğukluğuyla Kudüs esrarına mahrem olmazsın*
   Sûfî hele gökyüzündeki büyük meleklere canciğer arkadaş olmazsın

2. *Rakibe iyilik ederek, aşıklara sonsuz dert verirsin*
   Bu güzel bağış ile sen de âlemin ünlüsü olmazsın

3. *Ey sevgili, karanlık gecede dünyanın ayrılığından kaldım*
   Niçin iyilik ederek gam gecesinin mumu olmazsın

4. *Cemin kadehinin şarabının susamışı olmazsın*
   Onun için zâhid yaradılışın taassubla o denli birdir

5. *Evet ey vaiz, belirsiz emir ile müşgilleri yenen oldun*
   Fakat Hâsim gibi örtülü sırra mülhem oldun

[81]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘i lün

1. *Nûş iderdim sâkiyâ bu âteş-i seyyâleden*
   Ger kadeh mümkin olaydı şu'le-i cevvâleden

2. *Bî- tekellüf yâr ile ağyârı görmem hâbda*
   Anlatılmaz mı kenâr-ı lebdeki tebhâleden

26 a

3. *Ey felek bîzâr kılma ‘âşıkı eyle hazer*
   Ne revâ dil münhedim olur[sa] har-veş nâleden

4. *Sen getürme çıkmağı âğûş içinden hâtıra*
   Hiç mümkin mi kamer çıkmak derûn-ı hâleden

5. *Hâl-i müşgînin hayâli hiç gitmez dîdeden*
   Zâil olsa dâğ-ı hasret ger derûn-ı lâleden

6. *Zikr-i vasf-ı verd-i nâ-hâsıl degildür <u>huşkdan</u>*
   ‘Andelîbiñ ter olur Hâsim zebânı jâleden

[81]

1. *Ey sâki, bol akan ateşten içerdim*
   Eğer hareket halinde olan ateşten kadeh yapmak mümkün olsaydı

2. *Özensiz sevgili ile rakibi görmem uykuda*
   Dudağın kenarındaki kabartıdan anlatılmaz

3. *Ey felek, bezgin kalma aşığı koru*
   Ateş gibi inlemeden ne revâ dil yıkılmış olur

4. *Sen çıkmayı kucak içinden aklına getirme*
   Ay kalbin parlak dairesinden çıkmak hiç mümkün mü?

5. *Gözden siyah beninin hayali hiç gitmez*
   Lalenin kalbinden eğer hasret yarası tükenirse

6. *Hâsim, gülün vasfının zikri hâsıl değildir*
   Bülbülün taze olur jalenin dilinden

[82]

Fe‘ i lâ tün/ Mefâ‘ îlün / fe‘ i lün

1. *Nigeh-i cân güdâza aşk olsun*
   ‘Âşık-ı kellebâze ‘aşk olsun

2. *Gelmedi hiç demâğına küdret*
   Bülbül-i nağmesâze ‘aşk olsun

3. *Murg-ı cânî şikâr itmişdir*
   Nazar-ı şahbâza ‘aşk olsun

4. *Eyle tutdı pâyimiz çü habâb*
   Râh-ı şîb ü firâze ‘aşk olsun

5. *Reh-i ‘aşkında cân verir Hâsim*
   ‘Âşık-ı kelle bâze ‘aşk olsun

[82]

1. *Canı mahfeden bakışına aşk olsun*
   Kelleyle oynayan aşığa aşk olsun

2. *Aklına hiç güç gelmedi*
   Nağme çalan bülbüle aşk olsun

3. *Can kuşunu avlamıştır*
   Yiğit bakışına aşk olsun

4. *Ayağımız tuttu; çünkü*
   Muhabbet iniş çıkış yoluna aşk olsun

5. *Hâsim, aşkının yolunda can verir*
   Kelleyle oynayan aşığa aşk olsun

[83]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Tesellî-yâb olur bu hâtırım tûtî zebânından*
   Dil-i haste bulur sıhhat der-âgûş-ı miyânından

2. *Rakîb-i kine- h^{v}âhın güft u gûsı değil mi cânâ*
   Garaz dur eylemekdir ehl-i tab’î âsitânından

3. *Nice üftân ü hîzân kaçmasın nahcîr-i sahra-gîr*
   Rehâ bulmaz sana amaç olan tîr ü kemânından

4. *Olurdı gonce-veş cânâ şüküfte baht-ı vârûnum*
   Eğer bir buseye nâil olaydım ben dehânından

26 b

5. *Bana emr eyleme karşumda dur deyü terahhum kıl*
   Hazer eyler bu nüh-tâk-ı felek bile sinânından

6. *Râkîb-i bed-sirişti bağbân etmezsen ey dilber*
   N’olur lutf eylesen bir gül koparsak gül-sitânından

7. *Ana şayestedir Hâsim disem kân-ı ma‘âriftir*
   Olur zâhir-i ma’âni hâme-i gevher-feşânından

[83]

1. *Bu aklım papağan dilinden teselli bulur*
   Hasta gönül iyilik kucağının ortasında sağlık bulur

2. *Ey sevgili, kin isteyen rakibin dedikodusu değil mi*
   Kini uzak tutmaktır tabiat sahibi kişilerin eşiğinden

3. *Nice düşen kalkan kaçmasın sahraya giren filiz*
   Yol bulmaz sana amaç olan ok ve yayından

4. *Ey sevgili, aksi bahtım gonca gibi açılır*
   Eğer ağzından bir öpücüğe nâil olsaydım

5. *Bana karşımda dur diye emretme, merhamet et*
   Dokuz kubbeli felek bile yüceliğinden çekinir

6. *Kötü tabiatlı rakibi bahçıvan etmezsen ey sevgili*
   Nolur lutf eylesen bir gül koparsak gül bahçenden

7. *Hâsim, ona hünerli cahildir desem yakışır*
   Cevher saçan kaleminden açık engel olur

[84]

Mef‘ ûlü / fâ‘ilâtü / mefâ‘îlü / fâ‘ilün

1. *İtdi cihânı bûyıyla pürzülf-i pürşiken*
   Geldi meş’âmm-ı câna gönül buy-ı yâsemen

2. *Cûş eyleyüp firakıla cânâ sirişkimiz*
   Gark oldı bahr-i mihnete bu zevrak-ı beden

3. *Uryan olursa bana aceb mi o hem-firâş*
   Bigâne oldı bezm-i visâl içre pirehen

4. *Cânâ iderdi terk-i perestiş bütâne o*
   Görse cemâl-i pâkîni bir kerre bir Berhemen

5. *Hâsim görünce lü’lü’-i dendânın ol şehin*
   Reşk itdi ana dürr-i girân-mâye-i ‘Aden

[84]

1. *Gönül, kıvrım dolu saçının kokusuyla cihat etti*
   Sevgilinin kokusu geldi cânâ yasemin kokusu

2. *Ey sevgili, gözyaşımız ayrılığıyla coşarak*
   Mihnet denizinde beden kayığı ile boğuldu

3. *O eş bana soyunsa şaşılmaz*
   Gömlek kavuşma gecesi kayıtsız oldu

4. *O put, sevgiliye ibadeti terk ederdi*
   O temiz yüzünü bir kere görse Berhemen

5. *Hâsim, o şahın inci gibi dişlerini görünce*
   Onu kıskandı Aden incisinin esas pahalıları

[85]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Ser-i küyûndan anın hayli müddettir cüdâsın sen*
   Bu âlemde anın içün garîb-i bînevâsın sen

2. *Aceb mi sen de görsen şâhid-i maksûdı bî-minnet*
   Küdûretden beri ayîne-i âlem nümâsın sen

3. *Leb-i şekvân-ı dâim bâz idersen ey râkib-i dîvin*
   Yine nev-bâde çin-i bostân-ı dil-rubâsın sen

4. *‘Aceb mi olmasam güm-geşte sahrâ-yı mahabbetde*
   Ser-i küyûna ey âh-ı kebûdum reh-nümâsın sen

5. *Leb-i lâl-i şeker-hândi temennâsıyla ‘âlemde*
   Hemân tutî-i gûya gibi Hâsim hoş-edâsın sen

27 a

[85]

1. *Onun mahallesinin başından epey zamandır ayrısın*
   Bu âlemde onun için zavallı garipsin

2. *Minnetsiz gayetin şahidini sen de görsen şaşılmaz*
   Kederden beri âlemi gösteren aynasın sen

3. *Ey şeytan râkib, daima şikâyet eden dudağını oyun edersen*
   Yine gönül alan bahçenin kıvrımının yeni baharısın sen

4. *Muhabbet çölünde yitirilmiş olmasam şaşılmaz*
   Ey mavi âhım, mahallenin başına sen yol gösterensin

5. *Sevgilinin tatlı tatlı gülen kırmızı dudağının temennisiyle*
   Hâsim, mucize söyleyen papağan gibi hoş seslisin

[86]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün

1. *Kimseler yarâb esîr-i zülf-i şeb-gûn olmasun*
   Lale-âsa mübtelâ-yı dağ-ı pür-hûn olmasun

2. *Aldanup bir kimse ol leylî-veşin ikrârına*
   Râh-ı aşkında anın manend-i mecnûn olmasun

3. *Nâğme-rîz oldukda ey dil-i mutrib-i demsâzımız*
   Rişde-i ervâh-ı âşık târ-ı kânûn olmasun

4. *Kim olursa mâni-i vasl-ı dil-ârâ âşıkâ*
   Ahter-i bahtı hemîşe sa'de makrûn olmasun

5. *Görmesin çeşmi anın mihri sâadetten ziyâ*
   Bâmdâd-ı îyd-i kâmı ana meymûn olmasun

6. *Murg-ı ruhı tair-i 'ankâ gibi olup anın*
   Lâne-i idâmdan bir lahza bîrun olmasun

7. *Nûşının encâmı nîş olsun sürûrunun elem*
   Rengî 'ayşı mahfel-i işrette efzûn olmasun

8. *Hâsîmâ kavs-ı felekten navek-i gam anılup*
   Sinesî çâk olmadan bir lahza me'mûn olmasun

[86]

1. *Yarabbi kimseler siyah renkli saçının esiri olmasın*
   Lâle gibi kan dolu dağın mübtelâsı olmasın

2. *O gece gibi güzelin kararına kimse aldanıp*
   Onun aşk yolunda Mecnûn gibi olmasın

3. *Ey gönül dostunun çalgıcısı, nağme döken oldukta*
   Âşıkların canının ipliği kanun karanlığıdır

4. *Aşığın sevgiliye kavuşmasına kim mani olursa*
   Bahtının yıldızı daima katıksız kavuşmuş olmasın

5. *Onun gözü güneş mutluluğundan ışık görmesin*
   Dileğinin bayramının seher vaktinde ona uğurlu olmasın

6. *Ruh kuşu tair-i ankâ gibi olup*
   İdam yuvasından bir an dışarıda olmasın

7. *Şarabının kadehi tatlı olsun*
   Sevincinin derdinin rengi meclis yemeği çok ziyade olmasın

8. *Ey Hâsim, dokuzuncu felekten gam oku anılıp*
   Göğsü yırtılmadan bir an korkusuz olmasın

[87]

Fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lün

1. *Dil-i virâneye lutfetmeye mu’tâd olasın*
   Daimâ sud-keş hâne-i berbât olasın

2. *Beni âzâde-i cevr eyledin ey şûh hele*
   Haşre dek sen dahî alâmdan âzâd olasın

3. *Ey meh-tâb-ı reh-i şâm-ı garîbân dilerem*
   Her zamân gurfe-nişîn-i felek-i dâd olasın

4. *Gıbta- fermâ-yı nigâr-hâne olan sûret ile*
   Dâ’im ârâyiş-i mecmûâ-yı Bihzâd olasın

5. *Hâsimâ sende kemer-beste-i sevâ ol kim*
   Perr-veş bâfte-i dilber-i bîdât olasın

27 b

[87]

1. *Virane gönüle iyilik yapmaya alışasın*
   Daima kazanç çeken berbat hane olasın

2. *Ey güzel, beni derdinle azâde eyledin*
   Sen kıyamete dek elemden kurtulasın

3. *Ey gariban gecesinin yolunun ışığı*
   Dilerim her zaman âdalet feleğinin yüksekte oturanı olasın

4. *Sevgilinin evinin emredici suretiyle*
   Dâima düz mecmua süsüyle daim olasın

5. *Ey Hâsim, hazır olmuş beraberlik ki*
   Dilberin âdetleri kanat gibi olsun

[88]

Mef‘ ûlü / fâ‘ilâtü / mefâ‘îlü / fâ‘ilün

1. *Etse ‘aceb mi ana hased nâfe-i Hoten*
   Mânend-i bûy-i kâkülidir sümbül-i ‘Aden

2. *Kullâb-ı gâm gibi girih- ender- girih olup*
   Uşşâk-ı zârı bend ider ol zülf-i pür-şiken

3. *Bağa girince nâz ile dildâr-ı hoş-revîş*
   Ferş oldu zîr-i pâyine dibâ-yı yasemen

4. *Yusûf gibi fütâde-i çâh-ı sitem olup*
   Oldı ümîd-i hâl ile dili mâil zekan

5. *Pür oldı bûyı hattı ile Hâsîma cihân*
   Etse aceb mi ana hased nâfe-i Hoten

[88]

1. *Hoten kokusu onu kıskansa şaşılmaz;*
   Saçının kokusunun benzeri Aden sünbülüdür

2. *Gam çengeli gibi düğüm düğüm olup ağlayan aşıklar*
   O kıvrım dolu saçına bağlanır

3. *Hoş gidişli sevgili, bağa naz ile girince*
   Yasemin kumaşı ayağının altına döşendi

4. *Yusuf gibi sitem feleğinin zavallısı olup*
   Beninin ümidi ile meyilli zekan oldu

5. *Ey Hâsim, hattının kokusu ile dünya doldu*
   Hoten kokusu ona imrense acaba şaşılır mı?

[89]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘i lün

1. *Kadd-i bâlânı senin servi hıramân görmesün*
   Rûy-ı pürenvârını hurşîd-i tâban görmesün

2. *Hâr-ı reşk-i nîşevâr ile hârâşide olur*
   Rûyını gülşende câna verd-i handân görmesün

3. *Bül-heves gönlüm olur elbet fütâde neşe-dâr*
   Çeşmi bir kerre anın çâh-ı zenahdan görmesün

4. *Kendîdendir ceyş-i merdânesini ey dil anın*
   Zabt olunmaz esb-i tab'ım hiç meydân görmesün

5. *Sayd ider bâz-ı nigâhı bî-haber pervâz idüp*
   Kimsenin murg-ı dilin olçeşm-i fettân görmesün

6. *Rûy-ı ateş-bârını gördükte bî-tâkat olur*
   Kim semender- tab' olursa nâr-ı sûzân görmesün

7. *Âb u tâbı reşk ile zâ'il olur câna anın*
   Bu leb-i mey-gûnunı lâl-i Bedahşân görmesün

8. *Tâ-be-dâmân çâk ider ol dilber-i tannâzımız*
   Pençe-i cevri anın çâkı girîbân görmesün

[89]

1. *Senin yüce boyunu salınırken görmesin*
   Parlak yüzünü güneşin ışığı görmesin

2. *Davar geçişinin kıskançlığı ile eşek haraşide olur*
   Ey sevgili, yüzünü gül bahçesinde açılan gül görmesin

3. *Çok hevesli gönlüm elbet neşe tutan olur*
   Çene çukuru bir kere onun gözünü görmesin

4. *Ey gönül, onun erkekçesine sesi kendindendir*
   Tabiat bulutum meydan görmesin, zabt olunmaz

5. *Sevgilinin oyunları çalışarak habersiz uçuşur*
   Kimsenin gönül kuşu o fettan gözleri görmesin

6. *Ateş saçan yüzünü görünce takatsız kalır*
   Kim ışık saçan semender olursa yakıcı ateş görmesin

7. *Ateş ve suyu kıskançlık ile geçici olur*
   Ey sevgili, şarap renginde olan dudağın Bedehşan'ın dudağını görmesin

8. *Kenâra kadar yırtılır o herkesle alay eden*
   Derdinin pençesi onun elbise yakasını yırttı

28 a

9. Sâye asâ pây-mâl itmek mukarrerdir hemân
Esb-i nâzı âdem-i hâk ile yeksan görmesün

10. Şimdi seng-i endâz olur Hâsîm felahından hemân
Ehl-i tâb'-ı dide-i gerdûn-ı gerdân görmesün

11. Mive-i tâb'ın hele üstâda 'arz eyle nihân
Tâki bundan hiç lezzet kâm-ı nâ-dân görmesün

12. Sivri mâtem nûş-ı nîş olsun hemân a'dâsının
Çeşmi yâri düşmen-i bed-hâhı şâdân görmesün

13. Gevher-i nâ-yâb lafz-ı âb-dârı gibi hiç
Rişte-i nazmı hemîşe lâl ü mercan görmesün

14. Dide-i gavvâs-ı ka'r-ı kulzüm-i ummân olan
Bahr-i ilmî gibi deryâ-yı firâvân görmesün

15. Şeb-pere-veş guşe-i zulmet- nişîn olsun nüdâm
Şâm-ı târ-ı düşmeni şem'-i şebîstân görmesün

16. Olmasun sandal-ı sudâ'a hiç yâ Râb kâr-sâz
Reşkden derd-i sırra hussâd-ı dermân görmesün

9. Gölge gibi çiğnenmek bildirilmiştir hemen
Naz bulutu toprağın yokluğu ile beraber görmesin

10. Hâsim, şimdi taş atan olur kurtuluşundan hemen
Dönen feleğin gözünün ışığının sahibi görmesin

11. Işığının mervesi, hele üstada sırrını sun
Tâki bundan hiç cahil istekli görmesin

12. Sivri matem zehir şarabı olsun hemen düşmanına
Sevgilinin gözünü kötülük isteyen düşman görmesin

13. Benzeri olmayan cevher parlak söz gibi
Hiç nazmının ipi daima lal ve mercan görmesin

14. Okyanusun kızıl denizinin karının dalgıçının gözü
Akıp giden deniz gibi ilim denizi görmesin

15. Yarasa gibi daima zulmet köşesinde oturan olsan
Düşmanın karanlığının gecesi, yatak odası gecesi görmesin

16. Yâ Râb, becerikli sıkıntı sandalı olmasın hiç
Kıskançlıktan sır derdi dermanın kıskananları görmesin

[90]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün

1. *Dâğ-dâr oldı derûnum fürkât-ı cânâneden*
   Hiç fark olmaz bu germiyyetle ateş-hâneden

2. *İtibâ itme mey-i nahvet -resâne ey gönül*
   Neşesi oldı sebük-pâ gerdişi peymâneden

3. *Dâne-i hâl-i siyâhınla n'olâ etsen şikâr*
   Murg-ı dil zülfün hevâsıyla cüdâdır lâneden

4. *İtmese rağbet n'ola meşşâta-ı asra dilâ*
   Hüsn-i imdât istemez cânânenin hiç şâneden

5. *Hâsîma mest-i meyî tâb-ı musâffâyım müdâm*
   Taşra çıkmazsam aceb midir der-i meyhâneden

28 b

[90]

1. *Sevgilinin ayrılığından kalbim yaralandı*
   Bu sıcaklıkla ateş evinden hiç fark olunmaz

2. *Ey gönül, hasret kibirinin şarabına itiba etme*
   Ayağı çabukça dönmek kadehten neşesi oldu

3. *Siyah beninin tanesini açığa çıkarsan nolur*
   Gönül kuşu saçının arzusuyla ayrıdır yuvasından

4. *Ey gönül, kuş tarayana rağbet etmese şaşılmaz*
   Yardım güzelliği istemez sevgilinin hiç taraktan

5. *Ey Hâsim, süslenmiş ışığının şarabının sarhoşu daima*
   Meyhâne kapısından dışarı çıkmasam buna şaşılmaz

[91]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Olur mu aşıkâ kitmân-ı râz-ı aşk-ı dilberden*
   Kişi bir şey diriğ eyler mi ey dil dîde-i terden

2. *Hezâr-ı zemzeme-sâzım bu gülşende nice demdir*
   Niçin bûy-ı vefâ gelmez meşâmma verd-i ahmerden

3. *Aceb midir abâ-pûş olmak ey dil bana âlemde*
   Nice şâh-ı cihân aşk ile geçti, taht-ı vağfirden

4. *Olalı mı ahker-i sûzân nihân-ı hâk isterim içre*
   Benim pirâhenim pür oldu mürgân-ı semenderden

5. *Ser-â-pâ sâth-ı gayraye zîyâ-endâz olur ey dil*
   Çıkınca âfitâb-ı bârika- efrûz-ı hâverden

6. *Ziyâde piç ü ham tutdı târik-i aşkı ey salik*
   Sakın ayrılma bir lahza ser-i mû isr-i rehberden

7. *Benim hûn-âbe-i eşkim o denlü germ-terdir kim*
   Numûnedâr olır bir katresi deryâ-yı âzerden

8. *Şehâ evc-i visâle murg-ı dil-i pervâzdan kaldı*
   Senin ümîd-i bâlinle geçüp ol bâliş ü perden

9. *Bana keşf ü mahabbet itdüğümden eylemen tâ'ne*
   N'ola râz-ı nühüftüm saklamazsam yâr-i yaverden

10. *Hemîşe sûziş-i esmâ ile devre gelür bu dil*
    Belî gerdiş ider meclisten micmer sûz-ı ahkerden

[91]

1. *Aşığa, sevgilinin sırrının saklayıcısı olur mu;*
   Ey gönül, ıslak gözden kişi bir şey esirger mi?

2. *Nağme yapan bülbül bu bahçede nice zamandır*
   Kırmızı gülden niçin burnuma vefa kokusu gelmez

3. *Ey dil, bana âlemde derviş olmak aceb midir*
   Nice dünya padişâhı aşk ile geçti çok tahttan

4. *Yakıcı oklar olduğundan beri biraz hakk sırrı isterim*
   Benim gömleğim semender kuşlarıyla doldu

5. *Ey gönül, baştan ayağa gayra kıyısı parlak olur*
   Doğrudan aydınlatıcı güneşe çıkınca

6. *Ey salik, kıvrım ve büklüm aşk karanlığına tuttu*
   Sakın ayrılma bir an kılının başı rehberinin alametidir

7. *Benim gözyaşı kanım o kadar sıcak ve ıslaktır ki*
   Bir damlası ateş denizinden daha görünürdür

8. *Ey padişah, kavuşma zirvesi uçan gönül kuşundan kaldı*
   Senin kanadının ümidiyle o altın kanattan geçerek

9. *Bana keşf ve muhabbet ettiğimden sövme*
   İmdatçı sevgiliden gizli sırrımı saklamasam nolur

10. *Daima yanıcı isimlerle bu gönül döner*
    Fakat dolaşır meclisten micmer ateşli külün yakıcılığıyla

11. Ne hâcet ehli aşka gayr-ı mihnet-hâne-i gamda
Mahabbet nâzil olmuş bir belâdır tâk-ı şeş-derden

12. O denlü telh olmuşdur mezâk-ı zehri hasretle
Aceb mi dîl hâlâvet-yâb eğer olmazsa şekerden

13. O denlü teşne olmuş germî-i nâr-ı mahabbetten
Dil-i pür-âteşim sîr-âb olmâz ab-ı Kevserden

14. Ser-â-pa hancer-i cevr ile sinem yarelenmiştir
Hele çektiklerim hâdden mücâvizdir o kâfirden

15. Siper olsan da tîr-i cevrine anın bu âlemde
Ziyâde âdeme bir şey yine olmaz mukarrerden

29 a
16. Bu yek-rân-ı gubâr-engîz âşûb eyle ey Hâsim
Usandım ben tekâ-pâ-yı zemîn-i kûy-i dilberden

11. *Aşk sahibine gamın mihnet evinin dışında olmasına ne gerek var*
Muhabbet bir yerde konaklayan beladır, dünya kubbesinde

12. *Zehir atmak hasretle o kadar acıdır*
Gönül eğer şekerden zevk bulan olmazsa şaşılmaz

13. *Muhabbet ateşinin sıcaklığı o kadar susamış*
Kevser suyundan ateş dolu gönlüm sulu olmaz

14. *Baştan ayağa eziyet hançeri ile göğsüm yaralanmıştır*
Hele o kafirden çektiklerim iki yanaktan saldırandır

15. *Bu alemde onun cevir okuna siper olsan da*
Ziyade ademe yine de mukarrerden bi şey olmaz

16. *Ey Hâsim, bu yoz karıştıran al at*
Usandım ben sevgilinin mahallesinin zemininde ayak altında kalmaktan

[92]

Mef'ûlü/mefâ'î lü/ mefâ'î lü /fe'ûlün

1. *Sen bencileyin nâdire- perdâz değülsün*
   Erbâb-ı suhen içre ser-efrâz değülsün

2. *Bülbül gibi gülzâr-ı mahabbette hemân sen*
   Ey 'âşık-ı bî-çâre nevâ-sâz değülsün

3. *Olursa n'ola tâlib-i zülfün dil-i 'uşşâk*
   Hâtır-şiken ü dilber-i pür-nâz değülsün

4. *Ey verd-i gülistân-ı behâ haylî zamandır*
   Güller gibi sen perde-ber-endâz değülsün

5. *'Aşkından anın Hâsim dil-haste niçün sen*
   Dîvâne gibi 'âşık-ı servâz değülsün

[92]

1. *Sen benim gibi seyrek tertib eden değilsin*
   Söz erbabları içinde baş kaldıran değilsin

2. *Bülbül gibi muhabbetin gül bahçesinde sen*
   Ey çaresiz aşık, sen çalgıcı değilsin

3. *Aşıkların gönlü saçının talibi olsa nolur*
   Naz dolu sevgili ve hatır koparan değilsin

4. *Ey kıymetli gül bahçesi gülü epey zamandır*
   Güller gibi sen perdeyi yukarı kaldıran değilsin

5. *Onun aşkından Hâsim'in gönlü hasta*
   Niçin sen çıldırmış gibi korkusuz aşık değilsin

[93]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Zerâfet eyleyüp de vâkıf-ı keyfiyet oldun sen*
   Şeb-istân-ı dilimde bâ'is-i germiyyet oldun sen

2. *Dil-i gam-dîdemi şâd eyleyüp lutfunla sultânım*
   Perîşân- hâtıra ser-mâyebân-ı cem'iyyet oldun sen

3. *Bu sahrâ-yı sitemde ey şehinşâh-ı cihân-ârâ*
   Ser-i bî-bahtım üzere sâye-bân-ı devlet oldun(sen)

4. *'Aceb mi olmasam nâil-i etibbâ-yı zamâne ben*
   Dil-i bîmârıma âsiyâb-ı hıfz-ı sıhhat oldun sen

5. *Ser-â-ser lâle-veş bir gül-'izârın derd-i 'aşkıyla*
   Bu hasret-gehde Hâsim dâğ-dâr-ı fürkât oldun sen

6. *Safvet-i ruhsârı fark olmaz dürr-i şehvârdan*
   Eylemiş tâbı rübûde berk-i âteş-bârdan

29 b

7. *Sayd içün murg-i dil-i âvâreyi ser-tâ-kadem*
   Oldı pîçâ-pîç her mû gîsû-yı dilberden

8. *Hasret-i ruhsâr ile pür-dâğ olup gûyâ hemân*
   Lâleler oldı remîde sîne-i efkârdan

9. *Sâha-i mihnette olsam ser-te-ser pâmâl-i yâr*
   Kat'-i ümmîd eylemem gîsû-yı 'anberbârdan

10. *Sâkiyâ nûş eyledikde bâde-i nâbı müdâm*
    Verd-i ra'nâlar zuhûr eyler ruh-ı dil-dârdan

11. *Hâsimâ taklîd ile nazm-ı selîmâya hemân*
    Behr-yâb oldun hemîşe tab'-ı hôş- âsârdan

[93]

1. *İncelik eyleyerek keyfiyete vakıf oldun sen*
   Gönlümün harem dairesinde sıcaklık baisi oldun sen

2. *Gam gözümün gönlünü iyiliğinle sevinçli kılıp sultanım*
   Perişan hatıra cemiyet sermayecisi oldun sen

3. *Ey dünyayı süsleyen padişah, bu sitem çölünde*
   Bahtsız başım üzerinde devlet gölgeliği oldun sen

4. *Ben zamanın doktorlarına nail olsam şaşılmaz*
   Hasta gönlüme sağlık koruyan su değirmeni oldun sen

5. *Baştan başa lale gibi bir gül yanaklının aşk derdiyle*
   Hâsim, bu hasret yerinde ayrılık yaralısı oldun sen

6. *Yanağının temizliği padişah incisinden farklı değildir*
   Eylemiş ışığına kapılan ateş yüklü yaprak

7. *Avare gönül kuşunu avlamak için baştan ayağa*
   Sevgilinin saçından her kıl büklüm büklüm oldu

8. *Yanağının hasretiyle guya hemen yaralı olup*
   Laleler, düşünceler sinesinden ürker oldu

9. *Eziyet yerinde baştan başa sevgilinin ayağının altında çiğnensem*
   Anber saçan saçından yine de ümit kesmem

10. *Ey sâki, katıksız şarabı dâima tattık da*
    Gönül alan sevgiliden ranâ gülleri açılır

11. *Ey Hâsim, taklit ile kusursuz nazma hemen nasibi olan oldun;*
    Daima hoş adetlerin ışığı oldun

[94]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Leb-i la’l-i ferah-bahşın hemîşe mey-fürûş olsun*
   Derûn-ı dilde mihrin bâis-i cûş u hurûş olsun

2. *Ser-i kûyunda cânânın tîr ü âh u figân itdim*
   Hücûm-ı za’f-ı derd-i ‘aşk ile ‘âşık-ı hâmûş olsun

3. *Gubâr-ı gamla pürdür ‘âşık-ı bîçâre ‘âlemde*
   N’olur lutf eyle ey sâkî lebinden bâde-nûş olsun

4. *Bürehne oldı anın tîğ-i kîni ‘âşık-ı zâre*
   Dilârâ âşinâ keşdür dil-i ağyâr hôş olsun

5. *Bu rüsvâlıklarım Hâsim pesendîde ider zâhid*
   Benim gibi hele bir dilber-i tannâza dûş olsun

[94]

1. *Ferahlık veren kırmızı dudağın daima şarap satan olsun*
   Gönül yarasında güneşin neşe ve ahenk baisi olsun

2. *Mahallenin başında sevgilinin okuyla feryat figan ettim*
   Aşk derdinin zayıflığının hücmuyla sessiz aşık olsun

3. *Gam tozuyla doludur çaresiz aşık alemde*
   Nolur lutf eyle ey saki, dudağından şarap tadı olsun

4. *Onun kin kılıcı ağlayan aşığa açık oldu*
   Gönül alan tanıdıktır, ağyarın gönlü hoş olsun

5. *Hâsim, bu rezilliklerim beğenilmiş eder zâhid*
   Hele benim gibi bir herkesle ayal eden dilberle rüya alemi olsun

[95]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün /fâ‘i lün

1. *‘Âşık-ı bîçâre cânâ nâm ü şânı neylesün*
   Sensiz ey şûr-efgen-i ‘âlem cihânı neylesün

2. *Gülşen-i dünyâya cânâ itmesem rağbet n’ola*
   Rûyını iden temâşâ gülistânı neylesün

3. *Sâye-endâz oldı deşt-i gamda nahl-i şefkati*
   Kelle-i pür-dâğım ey dil-i sâye-bânı neylesün

30 a

4. *Var iken ebrû-yı dilber gibi dünyâda kemân*
   Pehlevân-ı saf-şiken kavs-ı kiyânı neylesün

5. *Tîz-dâr merd efken ey şeh-i iklîm-i nâz*
   Var iken müjgân-ı dil-dûzun sinânı neylesün

6. *İtmesem pîr-i mugâna n’ola ey dil i’tibâr*
   Neş’e-yâb-ı ‘aşk olan ratl-ı girânı neylesün

7. *Fürkatinle kûşe-i tecrîdi itdi ihtiyâr*
   Hâsim-i üftâde sensiz hânümânı neylesün

8. *Lü’lü’-i medhinle pür itmezse her dem ‘âlemi*
   Nükte sencân hâme-i gevher-feşânı neylesün

9. *Keff-i pür cûdun güşâd olmakdadır leyl ü nehâr*
   Şimdi artık halk-ı bahr-ı bî-kerânı neylesün

10. *Hakk te’âlâ zâtını ‘âlemde kâim eylesün*
    Halk sen olmaksızın bu hâk-dânı neylesün

[95]

1. *Ey sevgili, çaresiz aşık şan şöhreti neylesin*
   Âlemde kargaşa çıkaran sensiz dünyayı neylesin

2. *Dünyanın gül bahçesine rağbet etmesem nolur*
   Senin yüzünü izleyen, gül bahçesini ne yapsın

3. *Şefkat fidanı gam çölünde gölge salan oldu*
   Dağım kelle dolu gölgelik veren oldu

4. *Dünyada sevgilinin kaşı gibi kemân varken*
   Saflık koparan pehlivan, yıldız kavsini neylesin

5. *Ey naz ikliminin şahı, merd düşüren çabuk tutan*
   Gönül delen okları varken mızrağı neylesin

6. *Meyhaneye itibar etmese nolur*
   Ey dil, neşeli aşk olan dolu dirhemi neylesin

7. *Ayrılığınla tecrid köşesini ihtiyar etti*
   Çılgın Hâsim, sensiz evi barkı neylesin

8. *Övgünün incisiyle her vakit âlemi doldurmazsa*
   Nükteyi yerinde kullanan cevher saçan kalemi neylesin

9. *Ayrılık dolu avucun gece gündüz açılmaktadır*
   Şimdi artık uçsuz denizin halkını neylesin

10. *Allah zatını dünyada baki eylesin*
    Halk sen olmadan bu dünyayı neylesin

[96]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Sarây-ı dil harâb oldı hele seyl-âbe-i gamdan*
   Zemîn-i dürd-i sebz oldı yine şûr-âbe-i gamdan

2. *Düşüp bir katresi mânend-i şebnem bu gülistâna*
   Gül-i dâğım kızârdı ey gönül hûn-âbe-i gamdan

3. *Dil-i hâbîde demin bir hem-firâşı yok ki ‘âlemde*
   Şeb-i hasretde bilsün çekdiğin hem-hâbe-i gamdan

4. *‘Aceb itfâ ider mi dildeki germiyyetin berf-i âb*
   Harâret hâsıl olmuştur bana germ-âbe-i gamdan

5. *N’ola gam dîde-gân seyrâna çıksa Hâsimâ şimdi*
   Zemîn-i dürd-i sebz oldı yine şûr-âbe-i gamdan

30 b

[96]

1. *Gönül sarayı gözyaşı selinin gamından yıkıldı*
   Gamın acı suyundan tortu zemini yine yeşillendi

2. *Çiğ benzeri bir damlası bu gül bahçesinine düşüp ey gönül*
   Dağ gülü gamın gözyaşı kanından kızardı

3. *Uykudaki gönül demin bir zevcesi yok ki alemde*
   Hasret gecesinde gamla beraber çektiğimi bilsin

4. *Acaba kar suyu gönüldeki sıcaklığı dindirir mi*
   Gamın sıcak suyundan bana hararet hasıl olmuştur

5. *Ey Hâsim, gözyaşları seyre çıksa nolur*
   Gamın acı suyundan tortu zemini yine yeşillendi

[97]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Temâşâ-yı kadinle geçdi bu dil serv-i bâlâdan*
   Mezâk-ı la’l-i gül-gûnunla fâriğ oldı sahbâdan

2. *Ruh-i tâb-ı efkeni bâr-ı cefâ-cû bu ‘âlemde*
   ‘Aceb ey dil nümûne oldı mihr-i ‘âlem-ârâdan

3. *Anın endîşe-i endûh-i cevrin itmeden her-dem*
   Reh-i vuslatda bîzârım firâz u şeyb-i sahrâdan

4. *Gam-ı eyyâm-ı hicrânı hemîşe fikrile ey dil*
   Ferâgat eyledim artık visâl-ı behçet efzâdan

5. *Eğer bir kerre görse gülşen içre gonce-i la’lin*
   Dil-i bülbül-i ferâgat eyler idi dürr ü ra’nâdan

6. *Görüp rengin anın meclisde mahmûrân-ı mest olsun*
   Ateş-i şu’le-i seyyâleyi sâkî bu mînâdan

7. *Mey-i nahvetle mest olur hemîşe bezm-i ‘işretde*
   Değildir neş’e-i çeşm-i dilârâ şimdi sahbâdan

8. *Şehîr olmaklığa bâ’isdir ey dil bî-vücûd olmak*
   Olur mümkin bu sırra vâkıf olmak sana ‘ankâdan

9. *Eğer olmazsa çıksun dîde lezzet-gîr-i dîdârı*
   Garaz-ı mahbûbı görmekdir hemîşe çeşm-i bînâdan

10. *‘Aceb te’sîr ider mi nâle-i şeb-gîrimiz bilmem*
    Dili sengîni ter oldı dil-rübânın seng-i hârâdan

11. *‘Aceb mi hâme-i zerle yazılsa Hâsimâ şi’rim*
    Bana tahsîn-efzûn oldı hayli nükte-pîrâdan

12. *Telâtum eyledikçe mevc-i bahr-i ‘ilmi ‘âlemde*
    Anın yanında gayrın fazlı oldı katre deryâdan

13. *Tanîn-i şöhreti âfâka ey dil-i münteşir oldı*
    Bulunur mı anı bilmez hele a’lâ vü ednâdan

14. *Tecerrüd semtine tab’ı o denlü mâil olmuşdur*
    Anın-çün dâimâ i’râz ider çâh-ı sebük-pâdan

31 a

[97]

1. *Bu gönül hüznünü izleyerek yüce serviden geçti*
   Gül renkli şarabının tadıyla şaraptan vazgeçmiş oldu

2. *Yıkıcı ışığının yanağı cefa arayanın yükü bu âlemde ey dil*
   Âlem süsleyen güneş örnek oldu

3. *Onun derdinin kederinin endişesi, her vakit etmeden*
   Vuslat yolunda usanmışım, ayrılık ve yaşlılık çölünde

4. *Ey gönül, daima ayrılık günlerinin gamıyla vazgeçtim*
   Artık cennete kavuşmanın şiddetinden

5. *Eğer bir kere görse gül bahçesini içinde kırmızı goncanı*
   Vazgeçmiş bülbülün gönlü inci ve güzelden

6. *Onun rengini mecliste gören sarhoş mahmurluğunda olsun*
   Çokça akan suyun alevinin ateşi saki bu şişeden

7. *Eğlence meclisinde kibir şarabında daima mest olur*
   Sevgilinin gözünün neşesi şimdi şaraptan değildir

8. *Ey gönül, vücutsuz olmak şehir olmaya benzer*
   Bu sırra vakıf olmak sana anka kuşundan mümkündür

9. *Lezzet tutan yüzü eğer olmasa gözü çıksın*
   Sevgilinin kinini görmektir daima gören gözü

10. *Sabah vakti inlememiz acaba tesir eder mi*
    Sevgilinin sert taşından gönül taşı ıslandı.

11. *Ey Hâsim, şiirim altın kalemde yazılsa şaşılmaz*
    Bana fazla beğenen oldu nükteye süs veren

12. *Dünyada ilim denizinin dalgasını yüzüm eyledikçe*
    Onun yanında diğeri damla deryadan fazla oldu

13. *Şöhretin gürültüsü ufuklara yayılmış oldu*
    Ey bulunur mu onu bilmez en yüksek ve pek az

14. *Tecerrüd semtine tabiatı o kadar benzer olmuştur*
    Onun için daima yüz çevirir ayağı olan felek

[98]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Kitâb-ı sünneti içmiş tetebbu’ ser-te-ser tahkîk*
   Hükûmetde bulunmaz inhirâf şer’-i garrâdan

2. *Bu bağ-ı dehr içinde eylerim ta haşre dek şüyûn*
   Niçün dâmen-keşîde oldı serv-i kâmetim benden

3. *N’ola olsa dil-i pervânemin bâl ü peri sûzân*
   Benim şem’-i şemistân-ı gamımdur rûy-ı tâb-ı efgen

4. *Sakın sanma anı dîde görüp cism-i nezârımda*
   Kudûmün intizâr ile güşâd oldı iki revzen

5. *Misâl-i murg âvâre dil-i sirişkine hem-vâre*
   Ser-i kûyunı cânânın aceb mi etse ger dâmen

6. *Çemenler ser-zede olup yine köhne bahâr ile*
   Aceb ser-tâ-kadem ey dil karîn oldı pirâhen

7. *Senin mümkin değil bâr-ı girân-ı ‘aşkını çekmek*
   Olursa zûr-ı merdüm râh-ı ‘aşkında eğer sadmen

8. *N’ola gâret ile Hâsim harâb-ender-harâb olsak*
   Tek ü tâz-ı cüyûş-ı gamdan olmaz şehr-i dil eymen

[98]

1. *Sünnet kitabı içmiş öğrenmek için baştan başa araştırmak*
   Hükumette bulunmaz bozulma, parlak emirden

2. *Bu dünya bahçesinin içinde ta kıyamete kadar bilinme*
   Servi gibi vücudum niçin benden eteğini çeken oldu

3. *Kelebeğimin gönlünün kolu kanadı yakıcı olsa nolur*
   Benim gam gecemin mumu yıkıcı ateşinin yüzüdür

4. *Zayıf vücudumda onu sakın sanma gözcü*
   Ayak basman gözleyerek iki bahçe açıldı

5. *Avare kuş gibi kırık gönle daima*
   Sevgilinin mahallesinin başına taraf etse şaşılmaz

6. *Çimenler yine köhne bahar ile baş göstermiş*
   Ey dil, gömlek yakın olursa baştan vücuda şaşılmaz

7. *Senin ağlayan aşkının yükünü çekmek mümkün değil*
   Eğer aşk yolunda sadmen olursa insan gücü

8. *Hâsim, yağmacılık ile büsbütün yıpranmış olsak nolur*
   Gam ordusunun öteye beriye koşuşmasından gönül şehri en uğurlu olmaz

[99]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘i lün

1. *Sebz olur mı ser-zede ey dil zemîn-i şûrdan*
   Hîç ümmîd-i ru'yet-i ‘âlem olur mı kûrdan

2. *Ka't-ı sohbet eyledin sen ‘âşık-ı mehcûrdan*
   Yohsa havfın yok mı cânâ hâtır-ı meksûrdan

3. *Mahfel-i ehl-i fenâ içre hemîşe ey gönül*
   Gûş mümkindir nidâ-yı vahdeti tanbûrdan

4. *Dûş olaldan şâm-ı târ-ı hasret-i cânâneye*
   Rûzımı fark eylesem şimdi şeb-i deycûrdan

5. *La‘li oldı âb-ı kevserden anın şîrîn-ter*
   Sûret-i zîbâsı ahsen oldı anın hûrdan

31 b

6. *Tâb olmaz nazra-i germine anın ey gönül*
   Âb olur ‘âşık nigâh-ı dîde-i mahmûrdan

7. *‘Âşıka rûy-ı şi'r-i karînîn temâşâya müdâm*
   Perde-i şerm oldı mâni'dilber-i menşûrdan

8. *Hasretin çekmekden ol şûh-ı cefâ-cûnun yine*
   Nice bin sûrâh açıldı pâre-i nâsûrdan

9. *Her zaman mest-i mey-i nâb-ı elestiz sâkiyâ*
   Neş'emiz sanma bizim sen bâde-i engûrdan

10. *İhtiyâr itdi ene'l Hak deyü ber-dâr olmağı*
    Sırr-ı vahdetden haber almak olur Mansûrdan

11. *Şâm-ı târ-ı mihnet içre kalsa mahbûb-ı Hudâ*
    Pertev-i nûr-ı tecellî zâhir olur Tûr'dan

12. *Bulmasa dağım n'ola ârâm mânend-i sipend*
    Sîne-i ‘âşık germ-terdir dahı tennûrdan

13. *Hande-i dendân-nümâ olur hemîşe ey gönül*
    Hestî-i nâ-payidâr-ı ‘âlem üzre gürdan

14. *Hurde-i elmâs pâşîde olubdur ser-te-ser*
    Pâremiz olmaz ferâhem merhem-i kâfûrdan

[99]

1. *Ey gönül, gürültülü zeminden çıkmış yeşillik olur mu*
   Körden hiç alemin bayrağının ümidi olur mu

2. *Sen terk edilmiş aşıktan sohbeti kestin ey sevgili*
   Yoksa kırılmış hatırdan korkun yok mu

3. *Ey gönül daima kötülük sahiplerinin derneğinin içinde*
   Tanburun vahdetinin sesini işitmek mümkündür

4. *Sevgilinin hasretinin karanlık gecesinden uzak olduğumdan beri*
   Karanlık gecede şimdi gündüzü fark etsem

5. *Kevser suyundan dudağı daha şirin oldu*
   Onun süslü sureti güneşten çok güzel

6. *Ey gönül, onun bakışının sıcaklığına ışık olmaz*
   Âşık mahmur gözün bakışından su olur

7. *Aşığa, okuyucusunun şiirinin yüzü*
   Daima izlemeye mani hediye perdesi oldu, perişan sevgiliden

8. *Cefâ veren sevgilinin hasretini çekmekten*
   Nice bin yara nasır parçası açıldı

9. *Ey içki sunan, her zaman elest şarabının sarhoşu*
   Sen bizim neşemizi üzüm şarabından sanma

10. *Ene'l Hakk diyerek itaat edici olmayı ihtiyar etti*
    Vahdet sırrından haber almak Mansûr'dan olur

11. *Tanrı'nın sevileni sıkıntı karanlığının gecesinde kalsa*
    Tecelli ışığının nuru Tur'dan görünür

12. *Üzerlik tohumunun benzeri eğlenme bulmasa dağım nolur*
    Âşık gönlü tandırdan daha sıcaktır

13. *Ey gönül, daima diş gösteren hande olur*
    Âlemin görünmezliğinin varlığı gurdan üzre

14. *Elmas kırıntısı baştan başa dağılmış*
    Kâfir merheminden parçamız toplanmaz

15. *Pâyime endîşe-i cevrin senin zencirdir*
Kûyuna varmağı umma ‘âşık-ı mehcûrdan

16. *Pâyini bûs eyle dâmen-veş kanâ’at eyle sen*
Bûse-i ruhsâr umma dilber-i mağrûrdan

17. *Hâsimâ âyîne-veş sûret-nümâ olsa n’ola*
Fark olmaz sînesi cânânenin billûdan

18. *Kulzüm-i kahr-i Hüdâ-yı lem-yezel cûş eyleyüp*
İntikâmın ala her dem düşmen-i bî-nûrdan

32 a

19. *Olmayup hâli bu bezmin nev-‘arûsı kâmdan*
Gûş-ı çerh olsun hemîşe ger nevâ-yı sûrdan

20. *Düşmenin hâbîde olsun hâb-ı gafletle müdâm*
Çeşmi bîdâr olmasun anın sadâ-yı sûrdan

21. *Sana harf-endâz olanlar cevâhir-âsâ dîb içün*
Seylî-i mihnet yesünler pençe-i pür-zûrdan

15. *Ayağıma senin derdinin endişesi zincirdir*
Mahallene varmayı umma unutulmuş aşıktan

16. *Ayağını öp, etek gibi kanaat eyle*
Yanağının öpücüğünü gururlu sevgiliden umma

17. *Ey Hâsim, ayna gibi suret gösteren olsan nolur*
Fark etmez sevgilinin sinesi billurdan

18. *Tanrı'nın kahır denizini ezelden coşturup*
İntikamını alır her zaman nursuz düşmandan

19. *Yeni gelinin arzusundan bu meclisin hali olmayıp*
Kaleyi koruyan daima feleği işiten olsun

20. *Düşmanın uykuda olsun, gaflet uykusunda*
Daima onun gözü sur sesinden uyanık olmasın

21. *Sana söz atanlar cevâhir gibi*
Mihnet seli güç dolu pençesini yesinler

[100]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘i lün

1. *Erre-i reşk ile çâk olsun hemîşe sînesi*
   Bârgâhın dîde-i düşmen görünce dûrdan

2. *Bedr olup dâim hilâl-i ‘ıydın ey rûh-ı cihân*
   Evc-i ‘izzetde ola tâbende her dem nûrdan

3. *Düşmenin gark-âb gird-âb-ı ‘azb ola müdâm*
   Dûr ola her dem cihânda rahmet-i mevfûrdan

4. *Her ne denlü etsem etrâr yine noksân eylerim*
   Hâric oldı medhin itmek hâsılı makdûrdan

5. *Sende lâmi’ olduğundan pertev-i nûr-ı Hudâ*
   Şâm-ı târîk oldı rûşen çihre-i pür-nûrdan

6. *Ey Süleyman-ı zamân bu nev gazel gûyâ bugün*
   Bâr-gâhına senin pây-i milhdir mûrdan

7. *Hemîşe mestim ey sâkî hayâl-i reng-i sahbâdan*
   Serim hâlî değildür yek-nefes ‘âlemde gavgâdan

8. *İder hem-vâre gerdiş micmer-i dilsûz-ı esmâdan*
   Belî devre gelür câm-ı musaffâ tâb-ı sahbâdan

9. *Olup endîşe-i endûh-ı cevrin kayd-i müstahkem*
   Ser-i kûyına varmak umma cânâ ben sebük-pâdan

10. *Eğer fikr-i cefâsı olmasa hicrine sabr olmaz*
    Garaz-ı mahbûbı görmekdir hemîşe çeşm-i bînâdan

32 b

11. *Hayât-ı câvidânî bahş ider ‘azm-i remîm üzre*
    Leb-i la’li rübûde eylemiş feyz-i mesîhâdan

12. *Ser-i kûyına yok mı rehber-i ferhunde ey Hâsim*
    Usandım ben seyâhat eylemekden deşt-i pehnâdan

[100]

1. *Kıskanç bıçkı ile daima gönlü yırtılsın*
   Dua edilen yerin uzaktan düşman gözü görünce

2. *Ey cihanın ruhu, bayramın ay dolunay olunca*
   İzzet zirvesi olsun ışığında her vakit nurdan

3. *Azab girdabında boğulmuş düşmanın daima olsun*
   Uzaklık ile her vakit cihanda çoğaltılmış

4. *Ne yaparsam yapayım yine eksik eylerim*
   Kuvvetten meydana gelen övgün dışında kaldı

5. *Tanrı'nın nurunun ışığı sende parladığından*
   Karanlık şam oldu, nur dolu çehrenin aydınlığından.

6. *Ey zamanın Süleyman'ı bu yeni gazel*
   Güya bugün senin bâr-gâhına karıncadan tuz izidir

7. *Ey içki sunan, daima şarabın renginin hayali ile sarhoşum*
   Başım boş değildir tek nefes âlemde kavgadan

8. *Felek daima isimlerin gönül yakıcı micmerinden eder*
   Amma döner şarap kadehi şarap ışığından

9. *Cevrinin parmağının fikri olmasa ayrılığına sabır olmaz*
   Sevgilinin kini daima gören gözdür

10. *Eğer cefâsının fikri olmasa ayrılığına sabır olmaz*
    Sevgilinin kini daima gören gözdür

11. *Ebedi hayat bahş eder çürük azmim üzre*
    Akılda kalmış dudağı gümüş parçasının feyzi eylemiş

12. *Ey Hâsim, mahallenin başına uğurlu rehberi yok mu*
    Usandım ben seyahat eylemekten genişlik bozkırından

[101]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Olur rîzân-ı ma’ânî hâme-i mu’ciz-sıfâtımdan*
   Dil-i sahbâdan ‘âcizdir benim tekâtümdan

2. *Ser-â-pâ câme-i la’lin pûşum mekteb-i gamda*
   Olur rîzân hemîşe hûn-ı dil cânâ devâtımdan

3. *Bana her gün olur rûzî cefâ bir serv-i kâmetinden*
   Usandım ben bu bağ-ı dehr-i fânîde hayâtımdan

4. *Kazâ-yı sînem ey dil lâle-zâr-ı dâğ-ı hasretdir*
   N’ola olsa çekîde katre-i hûnîn-i nebâtımdan

5. *Hezârân va’d idüp bana birinde etmedi i’câz*
   Usandım hâsılı Hâsim o şûh-ı bî-sebâtımdan

[101]

1. *Kudretsiz kalan sıfatımın kaleminden ma'ni dökülür*
   Şarap gönlünden acizdir benim takâtim

2. *Baştan ayağa örtülen dudağının giysisi gam mektebinde*
   Daima dökülen olur ey sevgili gönül kanı kaleminden

3. *Senin yüce boyun bana her gün cefa günü olur*
   Usandım ben bu fani dünya bağındaki hayatımdan

4. *Ey gönül,kalbimin kazası hasret dağının ağlayan lâlesidir*
   Nolur olsa damlamış bitkinin kanının damlası

5. *Bülbüller vad ederek bana ikaz etmedi*
   Hâsim, o sebâtsız güzelden usandım

[102]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Nigâh-ı iltifâta mazhar olduk çeşm-i âhûdan*
   Hele biz rûy-ı dil gördük bu kerre teng- hûdan

2. *Tahammül iderek biz germ ü serd-i ‘âleme ey dil*
   Hele nev-bâde çin olduk şükür ol nahl-i dil-cûdan

3. *Havâss-ı heme-i bâtın perîşân oldı farkımdan*
   İşidüp nâ-sezâ güftârlar ağyâr-ı bed-hûdan

4. *Şerer-efşân olur etrâfa nâr-ı kin ‘âşık-ı sûz*
   Bedîdâr oldı hışmı dil-rübânın çîn-i ebrûdan

5. *Hemîşe esb-i gerd-engîz-i aşup eyle ser-te-ser*
   Bu mizmâr-ı melâmetde usandı dil tekâpûdan

6. *Fürûğ-endâz olur şâm-ı garîbâna kamer-âsâ*
   Eğer burka’-güşâ olsa ser-i mahfelde ol rûdan

33 a

7. *Tabîbin şerbet-i telhi ta’ab-efrâz olur ancak*
   Ne mümkindir marîz-i ‘aşk sıhhat bula dârûdan

8. *Halâsa çâre yoktur kimseye bir vech ile Hâsim*
   Bu cây-i fitnede hergiz ‘alem-efrâz-ı mengûdan

[102]

1. *İltifatının bakışıyla ceylan gözünden şereflendik*
   Hele biz gönül yüzünün gördük bu kez teng-hüdan

2. *Ey gönül,biz soğuk ve sıcak âleme tahammül ederek*
   O gönül çeken fidana şükür yeni şarap toplayan olduk

3. *Cümle hususların sürahisi farkımdan perişân oldu*
   Kötü huylu yabancıdan lâyık olmayan sözler işiterek

4. *Yanan âşıkların kin âteşi etrafa şeref saçan olur*
   Gönül olan sevgilinin kaşının kıvrımından korku ile görünür oldu

5. *Sıcaklığı karıştıran bulut daima büsbütün eyle*
   Bu rezillik mizmarında gönül dalkavukluktan usandı

6. *Ay gibi gariban peçesine ışık verici olur*
   O yüzden dernek yeninin başı burka açıcı olsa

7. *Doktorun acısının şerbeti sıkıntı saçan olur ancak*
   Âşığın hastalıktan sıhhat bulması ne mümkün

8. *Hâsim,bir tarz ile kimse için kurtuluşa çare yoktur*
   Bu fitne ırmağında asla haşlanmış âlem saçan

[103]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘i lün

1. *Neş’e-yâb oldum hayâl-i la’l-i mey-âşâmdan*
   Fâriğ oldum sâkiyâ ben bâde-i gül-fâmdan

2. *Sû-i halkı aşk-ı hâlis dilden ihrac eyleyüp*
   Geçdim ümmîd-i visâlinle bu ezhâmdan

3. *Daima endîşe-i cevrindeyim ol âfetin*
   Yek-nefes hâlî değüldir dil-i gam eyyâmdan

4. *Küşte-i dilberle pür olsa ‘aceb midir cihân*
   Eylemiş tîği rübûde gamzesi Behrâm’dan

5. *Pîç ü tâb ‘ukde-i gîsûsuna pâ-bestedir*
   Murg-i dil bulmak rehâ mümkin değildir damdan

6. *Nazra-i germîne tâkat etmeyüp ‘uşşâk-ı zar*
   Ebb oldı pek nigâh-ı dîde-i bâdâmdan

7. *Gamze-i merdüm-keşinden dil-tehâşi eylemez*
   ‘Âşık-ı serbâz dönmez tîğ-i hûn-aşâmdan

8. *Bâdâmımdan telâtum eyledikçe ey gönül*
   Pîç ü tâbı oldı bahrin mevc-i bî-ârâmdan

9. *Ey kemân-dâr-ı cihân biz sana âmâç olalı*
   Sînemiz sad-çâk oldı nâvek-i ibrâmdan

10. *Lutf idüp kand-ı lebin Hâsim üftâdeye*
    Telh-kâm olmuş cihanda telhî-i düşnâmdan

[103]

1. *Şarap içen dudağının hayalinde neşeli oldum*
   Ey sâki,ben gül renkli şaraptan vazgeçtim

2. *Halk kötülüğü saf aşk gönlünden dışarı atıp*
   Sana kavuşma ümidinin hissesinden geçtim

3. *O âfetin daima çevrinin endişesinden,gam gönlü*
   Tek nefes hali değildir gam gönlünün günlerinden

4. *Dünya öldürülmüş sevgililerle dolsa şaşılır mı*
   Gamzesi Behrâmdan eylemiş kılıcı kaplanı

5. *Saçının düğümüne ızdırab ve sıkıntı bağlıdır*
   Tuzaktan gönül kuşu bulmak,kurtulmak mümkün değildir

6. *Ağlayan âşıklar sıcak bakışına tâkat etmeyip*
   Taze ot oldu pek badem gözünün bakışından

7. *İnsan çeken gamzenden gönül sakınmaz*
   Canıyla oynayan âşık kan içici kılıcından dönmez

8. *Ey gönül,bademinden görünüşüm eyledikçe*
   Eğlenme dalgasının denizi ızdırab ve sıkıntı oldu

9. *Ey dünyanın yay tutanı,biz sana amaç olalı*
   Siremiz rica okundan yüz yırtık oldu

10. *Hasim,çılgının şekler dudağına lutf edip*
    Kederli olmuş dünyada sövüp sayma

33 b

[104]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Perîşan oldı ‘uşşâk bir perî-rûyun cefâsından*
   Ney-âsâ dâğ-dâr oldum anın ‘aşkı hevâsından

2. *Tecerrüd ihtiyâr it dâmenin çek çirk-i dünyadan*
   Ferâgat kıl sipihr-i siflenin ey dil kabâsından

3. *Dirîğ itmek visâlin lâzım-ı mâhiyyeti olmuş*
   Nice kat’-ı ümîd olmaz bu dehrin dil-rubâsından

4. *Geç ol dilberden ey dil eyleme emniyete vuslat*
   Visâlî değmez anın çekdüğün derd-i cefâsından

5. *Dil-i zârım bu deñlü vuslata tâlib iken Hâsim*
   Nedir bâ’is gürîzân olmasına mübtelâsından

[104]

1. *Bir peri yüzlü güzelin cefâsından âşıklar perişan oldu*
   Onun aşkının arzusuyla ney gibi yaralandım

2. *Tecerrüde razı ol,çirkin dünyada eteğini çek*
   Ey gönül alçak feleğin kaftanından ferâgat et

3. *Vuslatına acımak esası lazım olmuş*
   Bu dünyanın sevgilisinden ümid kesilmez

4. *O dilberden vazgeç ey gönül*
   Ona kavuşmak cefa derdi çekmene değmez

5. *Hâsim,ağlayan gönlüm bu kadar vuslata tâlib iken*
   Tutkundan kaçmasına ne sebeptir

[105]

Mef‘ûlü/Mefâ‘î lü/ Mefâ‘î lü /fe‘ûlün

1. *Ey hüdhüd-i ümmîd sabâdan mı gelürsün*
   Ey nâfe-i hoş-bûy Hıtâdan mı gelürsün

2. *Za’fına senin şâhid oluruz rû-yı rû-yın*
   Ey âşık-ı miskîn vefâdan mı gelürsün

3. *Ol dâm-ı sitem zülf-i siyehden bulup ârâm*
   Ey murg-ı gönül şehr-i belâdan mı gelürsün

4. *Ol goncelerin razını bârî bize keşf it*
   Ey bülbül-i bî-çâre fezâdan mı gelürsün

5. *Ol tîr-i dil ağyâr ile dildârın ucundan*
   Ey Hâsim dil-haste vegâdan mı gelürsün

[105]

1. *Ey ümit kuşu sabâ rüzgarından mı gelirsin*
   Ey hoş kokulu nâfe Hıtâ'dan mı gelirsin

2. *Senin yüzünü tuncunun zafına şahid oluruz*
   Ey miskin âşık vefâdan mı gelirsin

3. *O sitem tuzağı,siyah saçından rahat bulup*
   Ey gönül kuşu belâ şehrinden mi gelirsin

4. *O goncaların sırrını bari bize anlat*
   Ey çaresiz bülbül,gökyüzünden mi gelirsin

5. *O gönül oku ile sevgilinin ucundan*
   Ey Hâsim hasta gönül gürültüsünden mi gelirsin

[106]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Leb-i la’lin o şûh-ı ‘işve ben nâ-kâma göndersün*
   Bana lutf eylesün bir şeb-çerâğ ahşama göndersün

2. *Bürehne eyledi ‘aşkı beni dervîş-veş âhir*
   Ten-i ‘uryânımı setr etmek içün câme göndersün

3. *Peyâm-ı nîk-i fercâmına ‘âşık muntazır her dem*
   Hümâm-ı iltifât ile n’olur bir nâme göndersün

4. *Unutdursan hikâyâtını cümle Kays u Ferhâd’ın*
   Ser-encâm-ı gamım şerh itmek içün hâme göndersün

5. *Şeb-i tarik-i gamda kaldım ey Hâsim kudûretle*
   Bana lütf eylesün bir şeb çerâğ-ı ahşama göndersün

[106]

1. *Kırımızı dudağın, o oynak güzeli talihsize göndersin*
   Bana iyilik etsin bir gece mumu akşam göndersin

2. *Aşkı beni derviş gibi yalın eyledi*
   En son, çıplak tenimi örtmek için elbise göndersin

3. *Son güzel haberler için âşık her vakit hazır*
   İltifat büyüklüğü ile nolur bir mektup göndersin

4. *Kays ve Ferhat'ın bütün hikâyesini unutursan*
   Gamım başından geçenleri anlatmak için kalem göndersin

5. *Gamım karanlık gecesinde kaldım ey Hâsim kederle*
   Bana bir mum iyilik etsin,akşam fitili göndersin

34 a

[107]

Mef‘ûlü/fâ‘ilâtü/ mefâ‘î lü /fâ‘ilün

1. *Her bir ‘asırda zâhir olur bir nizâm-ı nev*
   Her memleketde hâdis olur intizam-ı nev

2. *Kâsid gelince kûy-i dil-ârâdan ey gönül*
   Bâd-ı sabâdan almış idik biz peyâm-ı nev

3. *Şermende eyledin yine kebgi ‘aceb hele*
   Sahn-ı çemende eyleyicek sen hırâm-ı nev

4. *‘Uşşâk-ı zâra yine anın hışmı var gibi*
   Yârin elinde gördiler ey dil-i hüsâm-ı nev

5. *Hâsim ‘aceb mi mahfel-i irfâna şevkile*
   Benden zuhûr iderse hemişe kelâm-ı nev

[107]

1. *O yüz,her bir asırda görünür bir yeni düzen*
   Her memlekette hadis olur yeni düzen

2. *Ey gönül,sevgilinin mahallesinden kaside gelince*
   Sabah rüzgarından almıştır yeni haber

3. *Utangaçlığında yine sandal eyledin*
   Çimen alanında sen yeniden salınacaksın

4. *Ağlayan aşıklara onun korkusu var gibi*
   Sevgilinin elinde gördüler ey kesin kılıç gönül yeni

5. *Hâsim, irfanın dernek yeri şevk ile olsa şaşılmaz*
   Benden doğarsa yeni söz daima

[108]

Fe‘ilâtün / fe‘ilâtün / fe‘ilâtün /fe‘ilün

1. *‘Aşkla cûş ve hurûşa gelelim yelcesine*
   Leb-i la’lin emelim ol güzelin cimcesine

2. *Zahm-ı dil-i bahye ile hîç ferâhem olmaz*
   Sîneye sarmıyacak ol mehi merhemcesine

3. *Varalım biz ser-i kûyına gel ol gonce femin*
   Girelim pirahen nazına şebnemcesine

4. *Terk-i ez eyleyüp ey hace bu cay-ı gamda*
   Bahş-ı zer eyleyelim ‘âleme hatemcesine

5. *Gamzesi günde helak etse bola ‘uşşakı*
   Bahş-ı can eyler evime îsa-yı Meryemcesine

6. *Hâsimâ gel olalım lâyık bend-i kâkül*
   Kaddimiz geç idelim turra-i pür-hemcesine

[108]

1. *Aşkla coşku ve eğlenceye gelelim rüzgar gibi*
   Emelim kırmızı dudağın, güzelin kıymetli taşı

2. *Güzelin gönlünün acısı ile hiç kurtuluşum olmaz*
   Sineye sarmayacak o ayı aycasına

3. *Gel o gonca ağızlının mahallesine varalım*
   Girelim pirahen işvesine çiğ tanesi gibi

4. *Bu gam ırmağında ey hoca terk edip*
   Altın bahş eyleyelim âleme mühürcesine

5. *Gamzesi aşığı helâk etse*
   Canını bahşeyler evime Meryemin isa'sı gibi

6. *Ey Hâsim,gel kâkül kölesi gibi lâyık olalım*
   Boyumuzu geçelim ham dolu kıvrım gibi

34 b

[109]

Mef‘ûlü/fâ‘ilâtü/ mefâ‘î lü /fâ‘ilün

1. *Dil-beste eyledi beni gîsû vü hâl ile*
   Sevdâya uġradım yine fikr-i visâl ie

2. *‘ Ukde-güşâ-yı zülfi olur nâhun-ı rakîb*
   Sad- pare oldı dil bunı her dem hayal ile

3. *Dil-teşne-i visâl olan ister cemâlini*
   İtfâ olur mı bu ‘atş-ı âb-ı zülâl ile

4. *Hurşîd-i Lütfi olsa aceb mi ziya- resân*
   Efsürde oldı yah gibi tab‘ım melâl ile

5. *Her mû tenimde olsa zebân Hâsimâ yine*
   Bitmez hikâyet-ı ġam-ı ‘aşkım makâl ile

[109]

1. *Beni ve saçı ile beni bağladı*
   Ona kavuşmanın fikriyle yine sevdâya uğradım

2. *Düğüm açan saçın rakibin tırnağı olur*
   Bunun hâyali ile gönül yüz parça olur

3. *Sana kavuşmanın susamışı yüzünü ister*
   Saçının akan suyuyla yetinir mi

4. *Işığa yetişenler iyilik güneşi olsa şaşılır mı*
   Tabiatım üzüntü ile taçlanmış oldu

5. *Her kıl tenimle dil olsa*
   Yeni betimiz hikâyet aşk gamım ile

[110]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Cihanda olduğundan kise-i sîm ü derem beste*
   Anın-çün kaldı ey dil kâr-ı zâr içre ‘alem-beste

2. *Döküp hâl-i siyahı gird-i ruhsâr üzere erzen-veş*
   Şikâr itmek içün oldı velî ol zülf-i hem beste

3. *Anı baz etmek içün nağme riz olur hezar-âsâ*
   Yanında ‘âşıkın gonce-sıfat oldı o fem-beste

4. *O denlü ez var halkın nüfûz hâzıra ey dil*
   Meyân pîş gerd ser-te-ser râh-ı selm-beste

5. *İşâretle ider ‘âşık murâdın Hâsimâ tefhîm*
   Bu bizim dil-rübâda oldı suret-i rîz ü bem beste

[110]

1. *Dünyada olduğundan gümüş kesesi kapanmış*
   Ey gönül ,onun için kaldı ağlayanların kârı ilime bağlanmak

2. *Siyah beni yanağının kıvrımı üzerine döküp*
   O eğri saçlıyı avlamak için oldu

3. *Onun avlanmak için bülbül gibi name döken olur*
   Yanında aşkın gonca yüzlü oldu ağzı kapalı

4. *Ey gönül hazırda o kadar halkın var ki*
   Barış yolunda büsbütün ortaya geldiler

5. *Ey Hâsim, aşktan isteği olan işaret eder*
   Bu bizim gönül alanda oldu suret çok bağlı

[111]

1. *Baksana zahir olan sînmde zahm-ı hançere*
   Tabını takat olur cevr ü cefâ-yı dilbere

2. *Gülün kudretle yazılmış âsumânın levhine*
   Çeşm-i ibretle nazar eyle hutût ahtere

3. *Dide sanman bunları dil-i dilber bakmak içün*
   Açdı bennâ-yı ezel cismimde iki muntazara

35 a

4. *Baht-ı mâhveşim benim mesud oldı bi-gümân*
   Şeh-i nigâh-ı iltifat itdi bu edna çakere

5. *Nefs-i bir serkeş ve zây-ı dil dâima eyleyüp*
   Tabi' olmaz salik-i rah-ı hak olan rehbere

6. *Hâsima hurşide-i alem-tabı gördi evcde*
   Meyl ider mi bu dil-i eşgına mah-ı envere

[111]

1. *Sinemde açılan hançer yarasına baksana*
   Sevgilinin cefâsı ve derdi sana güç olur

2. *Gökyüzünün levhâsına gülün kudretle yazılmış*
   İbret gözüyle hazar eyle çizgiler yıldıza

3. *Gözde sanmayın bunları sevgilinin gönlüne bakmak için*
   Açtı ezel mimarı cismimde iki beklenen

4. *Ay gibi bahtım mesüd oldu şüphesiz*
   İltifat bakışının şâhı pek az köleye

5. *Daima gönül meydana getiren sarhoş nefsi eyleyip*
   Tabi olmaz,Allah yolunu gösteren rehbere

6. *Ey Hâsim,evde âlem ışığının güneşini gördü*
   Bu parlak ay aşık gönle meyl eder mi

[112]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Hevâ-yı ‘aşk-ı cânân bestedir zarf-ı habâbımda*
   Nühüfte oldı âb u tâb-ı ruhsâr-ı şarâbımda

2. *Derûnumda ġamıñ cûş eyleyüp divâne oldum ben*
   İşitdükde cevâb-ı telhini cânâ ġıyâbımda

3. *Görünce dilber-i mahcûbumı pûşîde revây dil*
   Nümâyân oldı berk-ı hanüman-ı sözüm sehâbımda

4. *‘Aceb midir rakîb dîvi sûzân itse kûyuñda*
   Şerâr-ı nâr-ı ‘aşkıñ şimdi pinhândır şihâbımda

5. *Beyâbân-ı ġamıñ germiyyeti ol deñlü müşteddir*
   Anıñ-nçün pî ü tâb oldı benim mevc-i serâbımda

6. *Olurdı çeşmim ayine gibi bidar-ı hem-vâre*
   Egerçi görmesem ey dil hayâl-i yâri h^{y}âbımda

7. *Olup şimşîr-i âhımla bürîde perde-i şermi*
   Fürûğ-ı ‘âlem-ârâ zâhir oldı ifnâ-yı yanımda

8. *Ser-i kûyına varmak baña mümkin olmayup Hâsim*
   Olup zincîr-i pâ- endîşe-i cevri şitabımda

[112]

1. *Sevgilini aşkının hevesiyle bağlıdır*
   Kabarcık zarfında şarabının yanağında ışık ve su açıldı

2. *Kalbimde gamın coştu*
   Çıldırdım ben acı cevabını işittikçe gıyabında

3. *Gönül lâyığı mahçup örtülü sevgiliyi görünce*
   Sözümün yaprakları bulutumda görünür oldu

4. *Rakib mahallende yansa şaşılır mı*
   Aşk ateşinin kıvılcımı şimdi yıldızımda gizlidir

5. *Gam çölünün sıcaklığı o kadar fazladır ki*
   Onun için büklüm oldu benim serap dalgamda

6. *Gözüm ayna gibi daima uyanık olurdu*
   Eğer ki sevgilinin hayalini uykumda görmesem

7. *Ahımla kılıç olup utanç perdesini yırttım*
   Âlemi süsleyen ışık oldu üslublar

8. *Hâsim,mahallenin başına varmak başına mümkün olmayıp*
   Derdinin endişesi ayağıma bağ oldu

[113]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Benim râz-ı derûnum añladı dilber ferâsetle*
   Nigâh idüp anı her dem ider imâ nezâketle

2. *Bugün izledüm ol ‘işve- ger-i şûh-ı cihânımdan*
   ‘Aceb mi eylesem çâk-i girîbân dest-i hasretle

35 b

3. *Firâk-ı dil-rübâ ile cihânı farkdan kaldım*
   Beni dîvânedir derler görenler böyle hayretle

4. *Hemân payini öp dâmen gibi fırsat ġanîmetdir*
   Elin mi öpdürür ‘uşşâka yohsa böyle nahvetle

5. *N’ola bülbül gibi ‘âşık ser-i kûyında zâr olsa*
   ‘Izârı verdden hoş-ter verâ-yı Hâsim tarâvetle

6. *Meded zülf-i siyâhı sen ber-taraf-ı külâh eyle*
   Bu tarz-ı hoş ile meydân-ı mihri cilve-gâh eyle

7. *Ser-i kûyın tavâf itmekdedir şâm u seher dâ’im*
   Ne var ey çeşm-i dilber mübtelâña bir nigah ile

8. *Ola tâ vâḳıf-ı râz-ı dil-i sad-pâreye bârî*
   Ser-i kûyında cânânıñ varup mestâne âh eyle

9. *Dü gitide iderseñ h^{v}âhiş-i ikbâl ü devlet sen*
   Ser-i kûyında Hâsim âsitânın h^{v}âb-gâh eyle

[113]

1. *Benim kalbimin sırrını anladı dilber çabuk sezişle*
   Ona bakarak her vakit nezaketle imâ eder

2. *Toptan izledim o işveli cihân güzelini*
   Hasret eliyle eteğini yırtsan acaba şaşılır mı.

3. *Gönül alan sevgilinin ayrılığıyla ayrılıktan kaldım*
   Beni böyle hayretle görenler divânedir derler.

4. *Hemen ayağını,eteğini öp,*
   Yoksa aşığa elini mi öptürür böyle gururla.

5. *Aşık bülbül gibi mahallenin başında inlese nolur*
   Yaradılmış Hâsim tazelikle yanağı verdin.

6. *Siyah saçının davet olurmuş sen bir tarafa baş örtüsü tak,*
   Bu haş tarz ile güneş meydanı cilve yeri.

7. *Mahallenin başını akşam ve sihir taraf etmekdir*
   Ne var ey sevgili çesmesi bir bakış ile mübtelâna bak.

8. *Yüz gönül parçasına vakıf ola*
   Mahallenin başında sevgiliye ah ile sarhoşça varıp.

9. *Havaş edersin yüce devletsin*
   Hâsim,mahallenin başında eşiğinin havab yeri.

[114]

Fe‘ilâtün / fe‘ilâtün / fe‘ilâtün / fe‘ilün

1. *Görmedim revnak-ı rûyını gül-i ahmerde*
   Bulmadım kâkülünüñ nükhetini ‘anberde

2. *Âteş-i ‘aşkıñla germ olsa çiger ‘âlemde*
   Câm-ı tebhâlemiz olurdı leb-i kevserde

3. *Olur ey dil feleğin serzenişinden eymen*
   Her kimiñ olur ise pisteri hâkisterde

4. *Safha-i sîne-i dilberde olan bu safvet*
   Nice mümkin ola âyîne-i İskender’de

5. *Âeş-i fürkatiñ ol deñlü müstehandır kim*
   Bulmadım bendeki germiyyeti hiç ahkerde

6. *Göreliden beri ol âfeti Hâsim çeşmüm*
   Oldı der-beste dil-i zâr ‘izâr-ı terde

[114]

1. *Gül bahçesinde yüzünün güzelliğini görmedim*
   Anberde bile senin saçının kokusunu bulmadım

2. *Aşk ateşinle ısınsa âlemde çeker*
   Dudak kabartısının kadehi Kevser dudağında olurdu

3. *Ey gönül, feleğin susamış, yakınan dudağından olur*
   Her kimin yatağı olursa torakta

4. *Sevgilinin sinesinin safasında olan bu saflık*
   İskender'in aynasında bile mümkün değildir

5. *Ayrılık ateşin o kadar değersizdir ki*
   Hiçbir korda bendeki ateşi bulmadım

6. *Hâsim, gözüm o âfeti gördüğünden beri*
   Ağlayan gönül taze yanağında bağlı oldu

36 a

[115]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Has u hâr-ı şekîbim yandı âteş-tâb-ı harâetde*
   Karârum kalmadı zibak gibi şehr-i melâmetde

2. *Hezâr-ı zemzeme-sâzım hemîşe bâġ-ı behcetde*
   N’ola şemm eylesem bûy-ı güli şâh-ı tarâvetde

3. *Hemîşe keştî-i cism-i şikestim ser-te-ser ey dil*
   Olur bâzice emvâc-ı hayret-i bahr-ı fürkatde

4. *Gören yâr-ı şerim-nâki kıyâs eyler ki mest olmış*
   Olunca rûy-ı hûy-gerde anıñ hengâm-ı hacletde

5. *Ser-i kûyına dil-dârıñ bañа bir reh-nümûn olsa*
   Dilâ güm-geşte oldım vâdi-yi pehnâ-yı mihnetde

6. *Ne mümkindür tılısmın bozmadıkca behre-ver olmak*
   Rakîb-i mâr elbet huftedür gencûr-ı vusletde

7. *Hemîşe külbe-i gamda olup çille-keş-i hayret*
   Güşâd oldı ser-â-pâ rûzına beyt-i mahabbetde

8. *Ferâmûş eyledin cânâ dilünden bendeni dahı*
   Senünle ‘ahdimiz böyle değildi kasr-ı vuslatta

9. *Halîde oldı dâmânında hâr-nîşe- dâr-ı gam*
   Dil-i zârum benüm gülgeşt iderken bâğ-ı mihnetde

10. *O şûh-ı bî mübâlâtım beni rüsvâ-yı halk etti*
    Mezâd idüp metâ-‘ı râzumı sûk-ı melâmetde

11. *Benim pirâhenimde cem ‘ olur pervâneler her şeb*
    Yatar tâ subha dek cismim şebistân-ı mahabbetde

12. *Şikest olsa ser-â-pâ zevrak-ı cismim ‘aceb midür*
    Hemîşe gûte- hâr olmakdadur deryâ-yı hayretde

13. *Şarâb-ı câm-ı nahvetden hemîşe mest olur dil-ber*
    Ne hâcet bâde-i engûr içmek bezm-i ‘işretde

14. *Ġubâr-engîz fitne oldı esb-i nâzı dil-dârıñ*
    Tek ü tâz eyleyüp Hâsim bu mizmâr-ı melâmetde

[115]

1. *Hararetli aydınlığın ateşinde çer çöp sabrım yandı*
   Rezillik şehrinde civa gibi kararım kalmadı

2. *Cennet bahçesinde daima nâme veren bülbül*
   Gül kokusunu tazelik şâhında koklasam şaşılmaz

3. *Ey gönül,daima kırık cismimin seyri ile*
   Büsbütün ayrılık denizinin hayretinin dalgası oyun olur

4. *Utangaç yâri gören sarhoş olanla kıyas eyler*
   Olunca terlemiş yüzü onun utanma devri

5. *Sevgilinin mahallesinin başına bana bir yol gösterici olsa*
   Ey sevgili,mihnet genişliğinin vadisinde kayboldum

6. *Tılsımın bozulmadıkça mümkün değildir nasibini almak*
   Yılan rakip, uyumuştur elbet kavuşma hazinedarı

7. *Daima gam kulübesinde çile çeken olup*
   Baştan ayağa gününe muhabbet beyiti açıldı

8. *Ey sevgili,gönlünden köleni bile çıkardın*
   Vuslat köşkünde seninle verdiğimiz söz böyle değildi

9. *Gam dikeni eteğine saplanmış oldu*
   Benim ağlayan gönlüm mihnet bağında gezinirken

10. *O itinasız güzel beni satarak, rezil halk etti*
    Sırrımın metasını kınanmış pazarda

11. *Her gece benim gömleğimde kelebekler toplanır*
    Vücudum ta sabaha kadar muhabbet gecesinde yatar

12. *Vücut kayığım baştan ayağa kırılsa şaşılmaz*
    Daima hayret denizinde suya dalan olmaktadır

13. *Dilber, kibir kadehinin şarabında daima mest olur*
    Eğlence meclisinde kırmızı şarap içmeye ne gerek var

14. *Sevgilinin naz bulutu toz koparan fitne oldu*
    Bu kınanmış meydanda öteye beriye koşturarak

36 b

[116]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Nice ahker nihân olmuş seniñ bu berk-i âhıñda*
   Anıñ-çün hâr ü has peydâ değüldür şâh-ı râhıñda

2. *‘Aceb mi târ ü bûd-ı lutf-ıla pirâhen-i ümmid*
   Rüfû-dâr olsa cânâ devlet-i eyyâm-ı câhıñda

3. *Olur rağbet- şiken bu sünbül-i hoş-bûya mı minnet*
   Seniñ gîsûların zâhir iken tarf-ı külâhıñda

4. *Nice geşt eylesin deşt-i cünûnı ser-te-ser cânâ*
   Dil-i şeydâ-yı ‘âşık bestedir nâz-ı nigâhıñda

5. *N’ola mâ’il olursa şi ‘rin tab ‘-ı sühan-ı sencâm*
   Bulurlar Hâsima bin nükte her satr-ı siyâhıñda

[116]

1. *Senin ahının şimşeğinde nice korlar gizlenmiş*
   Onun için yolunun şahında çer çöp yoktur

2. *Ey sevgili,makam günlerinin devleti örgü tutan olsa*
   Gömleğinin lutfunun ümidiyle karanlık olsa şaşılmaz

3. *Bu güzel kokulu minnet rağbet koparana mı olur*
   Senin saçların belli iken külahının nazarında

4. *Ey sevgili baştan başa cinnet bozkırını dolaşsan*
   Âşık tutkunun gönlü bakışının nazıyla bağlıdır

5. *Lüzumsuz konuşmayan ışıklı sözü mail olsa ne olur*
   Ey Hâsim, her siyah satırında bin nükte bulurlar

[117]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘i lün

1. *Neş’e-yâb olmaz ġam-ı hecriñ çeken sahbâ ile*
   Tâ leb- â-leb olmayınca dilber-i ra‘nâ ile

2. *Tekye-i ‘aşkıñda dil-dârın olup sübha-şümâr*
   A‘kıbet divâne oldum cezbe-i esmâ ile

3. *Mahfel-i ‘uşşâkda zîb-i be-na-gûşı olur*
   Gûş-vârı dil-rübânın turre-i tarrâ ile

4. *Râh-ı nahvetden hemîşe mest olur meclisde yâr*
   Neş’esi anuñ değüldür câm-ı gam-fersâ ile

5. *Şâm-târı rûz-ı rûşenden n’ola fark itmeyem*
   Mest olur me’lûf olanlar nergis-i şehlâ ile

6. *Meclis-i ‘işretde ey dil yâre hem-zânû olup*
   Rütbede oldım beraber târem-i vâlâ ile

7. *Şu ‘le-i mehtâba hâcet yok şebistânımda hîç*
   Rûşenâdır şâm-ı târım şem ‘-i şeb- ârâ ile

37 a

8. *Şad ġarâm ile harîm-i vuslatıñda bî-gümân*
   Dil hem- âġûş olmak ister kâmet-i bâlâ

9. *Tengnâ-yı fırkatiñde ‘âşık-ı mahmûrlar*
   Türk-tâz itmez semend-i bâde-i hamrâ ile

10. *Gülşen-i hüsnüñde cânâ gonce-i la ‘lin senin*
    Eyledim bir hoş temâşâ bülbül-i gûyâ ile

11. *Mest ederse o mey-i bûy-ı dil- âvizi n’ola*
    Nükhet-i gîsûsı birdir ‘anber-i sârâ ile

12. *Hâsimâ bir yerde oldukca ‘aceb zîbâ olur*
    Kâkül-i pür çîni yâriñ sünbül-i ġırrâ ile

[117]

1. *Senin ayrılık gamını çeken neşeli olmaz*
   Rana dilberi ile dudak dudağa olmayınca

2. *Gece gündüz aşkının tekyesinde sevgilin olup*
   İsimlerin cezbesiyle sonunda divane oldum

3. *Aşıkların dernek yerinde sevgilinin dağınık saçı*
   Kulak memesi süsünün küpesi olur

4. *Sevgili kibir yolunda daima mest olur*
   Gamdan bırakmayan kadehi ile neşesi onun değildir

5. *Karanlık gece aydınlık gündüzden fark edilmese şaşılmaz*
   Şehla nergiz ile alışılmış olanlar mest olur

6. *Ey gönül, işret meclisinde sevgiliyle diz dize olup*
   En yüksek kubbe ile rütbede beraber oldum

7. *Harem dairemde mehtap ateşine hiç gerek yok*
   Gece ile süslenmiş mum karanlık gecemin aydınlığıdır

8. *Şüphesiz ayrılığının hareminde bahtiyar aşk ile*
   Gönül uzun boyuyla kucak kucağa olmak ister

9. *Ayrılığının sıkıntısında mahmur aşıklar*
   Kızıl şarap ile çevik at koşup saldırarak yağma etmez

10. *Ey sevgili, senin dudağının goncası*
    Güzelliğinin gül bahçesinde sanki bülbülü hoş seyrettim

11. *Çekici kokan şarap sarhoş ederse*
    Saçının güzel kokusu rengi değişmiş olan anberdir

12. *Ey Hâsim , yarin kıvrım dolu kıvırcık sümbülü*
    Bir yerde oldukça, süs olsa şaşılmaz

[118]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Bize mey-hâne-veş hemvâre cây-ı dil-nişîn olsa*
   Dahî nağme-serâ bir dil-rübâ-yı nâzenîn olsa

2. *O denli telh olmışdur mezâkım zehr-i hasretle*
   Halâvet-bahş olmaz bañа cânâ engebîn olsa

3. *‘İnanın eylemezdim destime her çend pîçîde*
   Tekâ-pû-yı semend-i tab‘ıma bir nev-zemîn olsa

4. *Hat-âverr dil-beri sev sâde-ruyândan gürîzân ol*
   Hatar ekser olur düşmen eğerçi der-kemîn olsa

5. *‘Aceb mi dil-rübâ reşk-âver-i havrâ-yı ‘ayn olsa*
   Sezâdır pîrehen cânâne berg-i yâsemîn olsa

6. *Gelû-gîr oldı bañа serzenişden hôrde-i şekker*
   Hele hoş-ter olur mı imtinân nân-ı cevîn olsa

7. *Vücûdum Hâsimâ berg-i hazân-dîde gibi ditrer*
   Ġażab-âlûde dil-berden yana çîn-i cebîn olsa

[118]

1. *Bize daima meyhane gibi gönlünde yer tutan makam olsa bile*
   Şarkı söyleyen nazlı gönül alan olsa

2. *Hasret zehrini o kadar tatmışım ki*
   Ey sevgili bal olsa bana zevk veren olmaz

3. *İnanın elime eylemezdim birkaç kıvrım parlayan*
   Çevik atın dalkavukluğu yeni zemin olsa

4. *Genç dilberi sev, sade yüzünden kaçan ol*
   Düşman pusuda beklese de tehlike gelmez

5. *Kadının gözü kıskançlık uyandıran olsa şaşılmaz*
   Sevgiliye layıktır gömlek yasemin yaprağı olsa

6. *Şeker kırıntısı yakınmaktan boğazdan geçmeyen oldu*
   Arpa ekmeğinden daha hoş olur mu

7. *Ey Hâsim, vücudum sonbahar yaprağı gibi titrer*
   Gazap dolu sevgiliden yana alın kırışıklığı olsa

37 b

[119]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Safâ-güster olur bâde dil-i sâf-ı ġam-âlûde*
   Olur ‘işret-nişînân-ı cihân dünyâda âsûde

2. *Mihekk-i ‘âşık-ı hâlis-‘ayâr olmuşdır ey zâhid*
   N’ola kılsam cebînüm âsîtân-ı yâre fersûde

3. *Ser-â-pâ bâġ-ı dehri eyledim geşt ü güzâr ammâ*
   Bu hüsn-i kâmetiñ seyr etmedim bir nahl-i dil-cûde

4. *Nice sarf etmesin nakd-i revânın ‘âşık-ı ser-bâz*
   Metâ ‘-ı vasl[ı] görmüşdür bu [bir] kerre o teng-hûde

5. *Hacâletden ider sahn-ı çemende ser-fürû Hâsim*
   Görüp ‘aks-i kad-ı cânânı serv-i nâzenîn-cûde

[119]

1. *Gam dolu saf gönül sefa getiren şarap olur*
   Cihanın eğlencesinde oturan dünyada rahat olur

2. *Saf aşık mehenk ayar olmuştur, ey zahid*
   Alnımı sevgilinin eşiğine koysam şaşılmaz

3. *Dünya bahçesini baştan ayağa gezdim ama*
   Senin güzel boyunu gönül fidanında seyretmedim

4. *Başı ile oynayan aşık göz yaşını selini sarf etmesin*
   O dar yerde sana kavuşma metasını görmüştür

5. *Hâsim çimen alanında baş eğer, utanır*
   Salınan selvinin uzun boyunu görüp

[120]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Sirişkim bahr-ı hecr-ile firâvan oldı gitdikce*
   Vücûdum mevce-i mihnetde pinhân oldı gitdikce

2. *Mey-i nâb-ı musaffâdan o denlü reng almış kim*
   Dehân-ı yâr gûyâ dürc-i mercân oldı gitdikce

3. *Hemîşe fikr-i dendân-ı sefîdüñ dilde muzmerdür*
   Anıñ-çün ‘âleme hâmem dür-efşân oldı gitdikçe

4. *Bu hüsn-i hânümân-endâz ile mısr-ı mahabbetde*
   Dil-ârâmız misâl-i mâh-ı Ken‘an oldı gitdikce

5. *Seniñ bu âteş-i hecr-i ciger-sûzuñla ‘âlemde*
   Benüm dâġ-ı siyeh-kârum nümâyân oldı gitdikce

6. *Temâşa eyleyüp âyînede ruhsârın ey Hâsim*
   Ġurûr-ı hüsn-ile cânân hırâmân oldı gitdikce

[120]

1. *Göz yaşım ayrılık denizi ile gittikçe çoğaldı*
   Vücudum minnet dalgasında gittikçe saklı oldu

2. *Temizlenmiş saf şaraptan o kadar renk olmuş ki*
   Sevgilinin ağzı sanki gittikçe mercan incisi oldu

3. *Beyaz dişlerinin fikri daima gönülde saklıdır*
   Onun için aleme kalemim gittikçe inci saçan oldu

4. *Bu ev güzelliği veren ile aşk şehrinde*
   Sevgilimiz gittikçe Kenan ayının benzeri oldu

5. *Senin bu ciğer yakan ayrılığının ateşi ile alemde*
   Benim siyah yaram gittikçe göründü

6. *Ey Hâsim, yanağını aynada seyredip*
   Sevgili güzelliğinin gururu ile gittikçe salındı

[121]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Hurûş-ı sînemi ‘arz eylesem de yâre bir kere*
   Bu-bî-berg ü nevâye eylemez nezzâre bir kerre

2. *Kadd-i bâlâsı şimşâduñ dü-tâ olurdı ahdeb-veş*
   Tezerv-âsâ geleydi bâġda reftâre bir kerre

38 a

3. *Göreydi ol bütün ruhsâr-ı gül-bergini ‘ömrüñde*
   Ayak basmazdı tersâyân der-i ferhâre bir kerre

4. *Ġam-ı fikriyle me’nûs olduġumdan künc-i ‘uzletde*
   Bahâr eyyâmı geçdi çıkmaduk gül-zâre bir kere

5. *Ezelden eylemiş Hak anı kullâb-ı belâ Hâsim*
   Rehâ bulmaz tutılan turre-i tarrâre bir kere

[121]

1. *Gönlümün telaşını sevgiliye bir kere sunsam*
   Müziksiz ve yapraksız eylemez seyreden

2. *Şimşir ağacının yüce boyunu görseydi*
   Çabucak bağda salınmaya gelirdi

3. *Ömründe gül yapraklı yanağını görseydi*
   Ferahlık kapısına Hıristiyanlar ayak basmazdı

4. *Gam fikriyle yalnızlık köşesinde alışık olduğumdan beri*
   Bahar günleri geçti bir kere bile gül bahçesine çıkmadık

5. *Hâsim, Hak onu ezelden bela kancası eylemiş*
   Kıvırcık saçına tutulan bir kere yol bulamaz

[122]

Mef‘ ûlü / fâ‘ilâtü / mefâ‘îlü / fâ‘ilün

1. *Bend-i şikenc-i zülf-i hemüñ gitdi râheti*
   İtme ümîd-i ‘âşıka sû-yı selâmeti

2. *Rûz-ı ezelde dest-i kader levh-i sîne-ber*
   Zer-hâme ile itdi nüvişte mahabbeti

3. *Dün bâr-gâh-ı şehde göñül itdügin işiñ*
   Saña tokınmak oldı mukarrer nedâmeti

4. *Her kim nişîmen itdi ise kûy-ı dil-beri*
   Tutdı bu hâk-dânda yine cây-ı mihneti

5. *Hâsim gelince sahn-ı çemende hırâma yâr*
   İtdi hamîde nârven ü servi kâmeti

[122]

1. *Saçının kıvrımının bağlanmışı gitti*
   Selamet yolunu aşığa ümit etme

2. *Ezel gününde kader elini sine götüren*
   Levhayı altın kalem ile muhabbet yazılı

3. *Gönül, dün şeh bâr-gâhında ettiğin işin*
   Sana dokunmak olduğu kararlaştırılmış pişmanlığı

4. *Sevgilinin mahallesini kim oturacak yer etti*
   Yine bu dünyada muhabbet yeri tuttu

5. *Hâsim, çimen alanında sevgili salınınca*
   Kara ağaç ve selvinin boyu eğildi

[123]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *‘Aceb mi ehl-i ‘aşkıñ olmasa ‘âlemde hüşyârı*
   Cünûn-efzâdur ey dil dil-rübânıñ reng-i ruhsârı

2. *Reh-i ‘aşkıñda nakd-i cânı virdüm her-çi bâd-âbâd*
   Eser itmez baña peykân-ı tîr-i ta‘n-ı aġyârı

3. *‘Aceb mi müşg-i hoş-bûyıñ iderse femmin erzân*
   Nedir zülfi yanında nâfe-i âhû-yı Tâtârî

4. *Ezelden hâme-i zerrîn ile levh-i derûn üzre*
   Nüvişt itdi mahabbet harfi dest-i kudret-i Bârî

5. *Baña ‘arż eylemez hayli zamândır verd-i ruhsârın*
   Ser-i kûyında itsem ‘andelib-âsâ n’ola zârı

38 b

6. *Dil-i divâne bir Leylî-veşün meftûnıdur şimdi*
   Vatan itsem n’ola Mecnûn gibi dâmân-ı kuhsârı

7. *Gazâl-âsâ n’ola itsem nişîmen-gâh hâmûnı*
   Vatan düşmen olur elbet muhît-i çeşm-i hûn-hârı

8. *İderler mühre-i bâzîce Hâsim ‘akîb-i cevri*
   Anıñ sîb-i zenahdânınıñ olanlar nigeh-dârı

[123]

1. *Ey gönül, sevginin yanağının rengi delilik arttırandır*
   Âlemde aşk sahibinin akıllısı olmasa şaşılmaz

2. *Ne olursa olsun aşk yolunda can naktimi verdim*
   Bana ağyarın vurak okunun demiri eser etmez

3. *Azının hoş kokunun miski ederse*
   Saçının yanında değeri düşük tâtârın âhu kokusu nedir

4. *Ezelden altın kalem ile kalp levhası üzerine*
   Cenâb-ı Hakk'ın kudret eli muhabbet harfini mektup yaptı

5. *Yanağının gülü hayli zamandır bana sunmaz*
   Mahallenin başında bülbül gibi inlese şaşılmaz

6. *Deli gönül bir Leylâ gibi tutkunudur şimdi*
   Dağın eteğini Mecnun gibi vatan etsem şaşılmaz

7. *Büyük sahrayı ceylan gibi oturulacak yer etsem şaşılmaz*
   Öldüren gözünün muhitine vatan elbet düşman olur

8. *Hâsim, üzüntünün fazlasını eğlence cismi ederler*
   Onun gözcüsü çene çukurunun elmasıdır

[124]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Bu ‘âlemde benim nüzhet-gehim meyhânedir şimdi*
   O cây-ı dil-güşâ kim mecma‘-ı mestânedür şimdi

2. *Rakîb-i bed-meniş dâ’im savukluk virmede bezme*
   Bu serdiyyet ile meclis hemân yah-hânedür şimdi

3. *Beni sûzân ider dâ’im bu nâr-ı firkat-i bî-câ*
   Kef-i efsûs olan baña per-i pervânedür şimdi

4. *Bu bezm-i rinde olmış reng-i şûhı ey gönül zînet*
   Baña çeşm-i ġazâlân halka-i peymânedür şimdi

5. *Anıñ tasvîrini ser-meşk ider dest-i hayâl ey dil*
   Harem-gâh-ı dilimde ġayrılar bî-gânedir şimdi

6. *Dil-i zârum seniñ ol nergis-i mestâneñe düşdi*
   Benimle ülfet ü sohbet iden mestânedir şimdi

7. *N’ola etrâfım olsa lâne-zâr-ı bûm-ı şûm ey dil*
   Ġam-ı ‘aşkıñla mesken kûşe-i vîrânedür şimdi

8. *N’ola bu haste-dil Hâsim mahabbetde mesel olsa*
   O ‘aşk-ı yâr-ı pür-efsûn-ıla dîvânedir şimdi

[124]

1. *Bu alemde benim eğlenme yerim şimdi meyhanedir*
   O gönül açan yer şimdi sarhoşlar yeridir

2. *Kötü huylu rakib daima meclise savukluk vermede*
   Bu soğukluk ile meclis hemen buz yeridir şimdi

3. *Yersiz ayrılığının ateşi daima beni yakar*
   Bana avuç gibi olan kelebeğin kanadıdır şimdi

4. *Ey gönül, süs bu rind meclisinde olmuş*
   Bana şimdi ceylanların gözü kadeh halkasıdır

5. *Ey gönül, onun tasvirini hayal eli örnek yazı eder*
   Harem yeri gönlümde yabancılar kayıtsızdır şimdi

6. *Ağlayan gönlüm senin o sarhoş nergisine*
   Benimle dostluk ve sohbet eden sarhoştur şimdi

7. *Ey gönül, ağlayanların evinin yuvası etrafım olsa şaşılmaz*
   Aşk gamınla kuşatılmış virane köşedir şimdi

8. *Hâsim, bu gönül aşkta delil olsa şaşılmaz*
   O sevgilinin aşkının sihiri ile dolu divanedir şimdi

[125]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘i lün

1. *Derd-i ‘aşkunla benüm tâb ü tüvânum kalmadı*
   Hâlümi keşf idecek bir hem-zebânum kalmadı

2. *‘Ukde-i esrârı açdı nâhun-ı ‘aşkun senün*
   Halka izhâr idecek râz-ı nihânum kalmadı

39 a

3. *Şimdi esb-i himmet-i reh-vârum oldı pîş-rev*
   Sâha-yı ‘aşkuñda cânâ hem-‘inânum kalmadı

4. *Ey göñül ölsem vatan düşmen ‘acemîdür bañа*
   ‘Aşkıla sîm-âb-veş ârâm-ı cânum kalmadı

5. *Anı âġûş-ı visâle olmak âsân idi lîk*
   Bir gice ġam-hânede ol mû-miyânum kalmadı

6. *Eyledi nâ-bûd bûdı nûr-ı mahz-ı feyz-i ‘aşk*
   Hâsimâ i‘dâm-ı mutlak-veş nişânum kalmadı

[125]

1. *Aşkının derdi ile benim gücüm kalmadı*
   Derdimi açacak aynı dili konuşanım kalmadı

2. *Senin aşkının tırnağı sır düğümünü açtı*
   Halka halka açacak gizli sırrım kalmamdı

3. *Sarsmadan yürüyen atının ululuğunun esbi*
   Şimdi önden giden o oldu, ey sevgili aşk sahasında inananım kalmadı

4. *Ey gönül , ölsem vatan düşman acemidir bana*
   Canımın eğlencesi gümüş suyu gibi aşk ile kalmadı

5. *Onu kavuşmanın kucağına almak kolaydı ama*
   Bir gece gam evinde o belleri ince olan güzeller kalmadı

6. *Aşk feyzinin halis ışığı varlıksız varlığı eyledi*
   Ey Hâsim, mutlak gibi idamın nişanı kalmadı

[126]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Bu sînem dâġ-ı ‘aşkuñla ser-a-ser lâle-zâr oldı*
   Sirişküm dîdeden rîzân olup bir cûybâr oldı

2. *Çemen-zâr-ı ruhuñda eşk-i çeşmümden bulup kuvvet*
   Çıkup ey dil giyâh-ı hattı anuñ nev-bahâr oldı

3. *Hezârân hîle ile lâne-gîr olmazlar ey dilber*
   Hevâ-yı kâkülüñle murġ-ı diller bî-karâr oldı

4. *Pey-ender-pey tek ü tâz eylemekde dâ’im ey dil-ber*
   Bu çeş-i ġam ile şehr-i dilüm hep târ ü mâr oldı

5. *Sebak-hân-ı kitâb-ı nâz olup bu mekteb-i dilde*
   O tıfl-ı nev-resüm ‘uşşâka ġâyet şîve-kâr oldı

6. *Görüp tûtî senüñ âyîne-i ruhsâruñı cânâ*
   Anuñ tîġ-ı zebânı anuñ içün âşikâr oldı

7. *Aña şâyestedür cânâ denilse nüsha-i mânî*
   Senüñ tasvîr-i hüsnüñle derûnum bir nigâr oldı

8. *‘Aceb mi mâ’il olsa mey- perestân aña ey Hâsim*
   Leb-i la‘l-i müzâbı bâde-âsâ hoş-güvâr oldı

[126]

1. *Bu sinem aşk yaranla büsbütün ağlayıp inleyen lale oldu*
   Gözyaşım gözden sızarak nehir gibi oldu

2. *Ruhunun ağlayan çimenliğinde gözümün yaşında kuvvet bulup*
   Ey gönül, bitki çizgisi çıkıp onun ilkbaharı oldu

3. *Ey sevgili, bülbüller hile ile yuva tutan olmazlar*
   Kakülünün arzusuyla gönül kuşları kararsız oldu

4. *Ey dilber, daima durmadan koşturmakta*
   Bu gamın tadına bakan ile gönül şehrim hep perişan oldu

5. *Bu gönül mektebinde naz kitabının talebesi olup*
   O yeni çıkma çocuk aşıklara gayet cilveli oldu

6. *Ey sevgili, dudu kuşu senin yanağının aynasını görüp*
   Onun dili kılıç gibi olanı açığa çıkardı.

7. *Ey sevgili, ona mani sayfası denilse yakışır*
   Senin güzelliğinin tasviri ile kalbim bir resim oldu

8. *Ey Hâsim, devamlı şarap içenler ona benzese şaşılmaz*
   Erimiş kırmızı dudağı bade gibi lezzetli oldu

[127]

Fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lün

1. *Dil-berün mihri beni bâdeye peymâ itdi*
   Kays-ı bî-çâre gibi vâlih ü şeydâ itdi

39 b

2. *Çevirüp sûy-ı harâbâta nihânı âhir*
   Leb-i mey-gûnı dili mâ’il-i sahbâ itdi

3. *‘Uzu-ı pâkinde anuñ pirehen-i bârîki*
   Beden-i nâzük-i cânânı semen-sâ itdi

4. *Bâr-ı nîsân-ı mahabbet dökülüp pey-der-pey*
   Sadef-i dilânı kim gevher-i yektâ itdi

5. *O şehüñ mihri derûnumda tutup yer dâ’im*
   Beni rüsvâ-yı cihân-encümen- ârâ itdi

6. *Hâtırum sâf bulup âyîne-veş ey Hâsim*
   Mihr-i dil-ber beni tûtî gibi gûyâ itdi

[127]

1. *Sevgilinin güneşi beni şaraba ölçücü yaptı*
   Çaresiz Kays gibi şaşkın ve divane etti

2. *Harabeler yönüne en son sırrı*
   Gönlü şarap renginde olanı şarap benzeri etti

3. *Temiz vücudunda onun ince gömleği*
   Sevgilinin nazik bedenini yasemin gibi etti

4. *Muhabbet saçan meyvelerin birbiri ardınca dökülüp*
   Sevgilinin sedefini kim eşsiz cevher yaptı

5. *O padişahın kalp güneşimde daima yer tutarak*
   Beni yıldızları süsleyen dünyanın rezili etti

6. *Ey Hâsim, hatırım ayna gibi saf bulup*
   Sevgilinin güneşi beni dudu kuşu gibi konuşan etti

[128]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Beni sâmân-ı dünyâdan kanâ‘at muhteşem tutdı*
   Dil-i kâni‘ bu dünyâdan ‘aceb hayl ü haşem tutdı

2. *Mukarrerdür anuñ yarın ferah-nâk olması tahkîk*
   Bu gün her kim ki ey dil kûşe-i hâtırda ġem tutdı

3. *Ser-i kûyında aġyârı bürîde itmiyor Hâsim*
   Benüm bu tîġ-i âhum ġâlibâ jeng-i elem tutdı

4. *Sakın güm-kerde-i râh-ı makâsıd olma ey sâlik*
   Tarîk-ı ‘aşk zîrâ kim ziyâde pîç ü hem tutdı

5. *Dil-i sahtı anuñ ‘aşkı o deñlü nerm itmiş kim*
   Ser- â-pâ sahn ü yeri ey göñül eşk-i sanem tutdı

6. *Ne bî-pervâdur ol şûh-ı cefâ-pîşe bu ‘âlemde*
   Anuñ gîsû-yı ham-ender-hamı murġ-ı hârem tutdı

7. *Hayâl-i zülf-i şeb-gûnunla cânâ feyz-i şeb buldı*
   Nesîm-i kâkülüñden dil safâ-yı subh-dem tutdı

8. *Bu nâr-ı germ-i ‘aşk-ıla benüm peydâ olan dâġum*
   Hemân gûyâ nişân-ı lâle-i bâġ-ı irem tutdı

9. *Müyesser oldı dâmen-bûs-ı dil-ber saña sabr ile*
   Hele destüñ bu ‘âlem içre dâmân-ı kerem tutdı

40 a

10. *Semend-i nefsimiz pâ-bestedir kayd u cevr ile*
    Bizimse kâfile-sâlârımız râh-ı ‘adem tutdı

11. *‘Aceb mi lâle-zâr-ı derd olursa sine-i ‘âşık*
    Ġam-ı ‘aşk ile Hâsim dağlar ser-tâ-kadem tutdı

[128]

1. *Beni dünya zenginliğinden kanâat muhteşem tuttu*
İnanmış gönül bu dünyadan nasıl taraflar ve zümreler tuttu

2. *Yarin neşeli olması kararlaştırılmıştır*
Ey gönül, bu gün her kim ki hatır köşesinde gem tuttu

3. *Hâsim, mahallenin başında yabancıyı kesilmiş etmiyor*
Benim bu ah kılıcım galiba elem küfü tuttu

4. *Ey sâlik, isteklerin yolunun unutulmuş olma sakın*
Aşk yolundan çünkü kim çok fazla büklüm tuttu

5. *Onun sert gönlünü aşkı o kadar yumuşak etmiş ki*
Ey gönül, putun göz yaşı baştan ayağa o yeri tuttu

6. *O cefâ veren oynak güzel bu alemde ne kadar pervasızdır*
Onun kıvrım kıvrım saçları harem kuşu tuttu

7. *Ey sevgili, kara saçının hayali ile gece bolluğu buldu*
Kâhkülünün kokusundan gönül sabah vakti sefa tuttu

8. *Bu sıcaklık ateşinin aşkıyla ortaya çıkan yaram*
Hemen cennet bağının lalesinin belirtisini tuttu

9. *Eteğini öpen dilber sana sabır ile müyesser oldu*
Hele elin bu dünya içinde kerem eteğinin tuttu

10. *Nefsimizin güzel atı kelepçe ve dert ile bağlanmıştır*
Bizim kafile reisimiz yokluk yolunu tuttu

11. *Aşık sinesi ağlayan lalenin derdi ile olursa şaşılmaz*
Aşk gamıyla Hâsim baştan ayağa dağlar tuttu

[129]

Mefâ‘ ilün / fe‘ilâtün / mefâ‘ ilün / fe‘ilün

1. *Saña bu gerdiş-i kecden kelâl gelmedi mi*
   Bu gûne vaz‘-ı bedinden su’âl gelmedi mi

2. *Pür itdi çeşmeleri ebr-i nev-bahâr yine*
   Bu teşneye dahı âb-ı zülâl gelmedi mi

3. *Sakın sen olma sebak-hân-ı kitâb-ı mihr-i tîr*
   Saña bu fenn-i mihrden kemâl gelmedi mi

4. *Açınca turre-i miskînin ol mehiñ şâne*
   Meşâmm-ı hâtıra bûy-ı visâl gelmedi mi

5. *Görince yâri rakîb ile hem-nefes Hâsim*
   Saña bu gûne revişden melâl gelmedi mi

[129]

1. *Sana bu eğri dönüşten yorgunluk gelmedi mi*
   Bu yola kötü tarzdan soru gelmedi mi

2. *İlkbahar bulutu çeşmeleri doldurdu*
   Bu susamışa zülal suyu gelmedi mi

3. *Ok güneşinin kitabının talebesi sakın sen olma*
   Sana bu aşk hünerinde kemal gelmedi mi

4. *O ayın, tarak misk kokulu kıvrımını açınca*
   Kavuşmanın kokusu hatıra gelmedi mi

5. *Hâsim sevgiliyi rakib ile arkadaş görünce*
   Sana bu gidişten, bu tarzdan usanç gelmedi mi

[130]

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘i lün

1. *Sünbül-i bâġ-ı cünûndur dil-rübânıñ kâküli*
   Kim bâğıñ sâhibi sünbüldür ser-â-pâ sünbüli

2. *Faslı gülde nûş-ı sahbâ eyledükde sâkiyâ*
   Naġme-i bülbül gelir baña sebûnun kulkulı

3. *Nâr-ı âhım gülşeniñ hâr u hâsın sûzân idüp*
   Oldı hûşîde hevâ-yı germ ile berg-i güli

4. *Kim benimle hem-‘inân olmaġa kâdir Hâsimâ*
   Tab‘-ı cüstüm oldı bu meydân-ı nazmıñ düldüli

40 b

[130]

1. *Delilik bahçesinin sümbülü, gönül alan sevgilinin kâhkülü*
   Bağın sahibi sümbüldür baştan ayağa sümbül

2. *Ey içki sunan, gül faslında şarap tadı eyledikte*
   Bana testinin sapı bülbül nağmesi gelir

3. *Ahımın ateşi gül bahçesinin çer çöpünü yakıp*
   Sıcaklığının arzusu ile gül yaprağı açıldı

4. *Ey Hâsim, kim benimle birlikte inanan olmaya kâdir*
   Tabiat arayan oldu bu şiirimin meydanı düldül

[131]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *‘Iyâdet itmege cânân dil-i bîmâre gelmez mi*
   Tabîb olan hemîşe hasteye tîmâre gelmez mi

2. *Şüküfte oldılar güller ser-â-pâ şâhı gül-bünde*
   ‘Aceb bu bülbül-i gûyâ dahı gül-zâre gelmez mi

3. *Şikârına anıñ sayyâd-ı ‘âlem hâzır olmışdur*
   Ġazâl-ı vahşî-i dil dâmen-i küh-sâre gelmez mi

4. *Olınca rû-be-rû âyîne-i ‘âlem-nümâ ile*
   Bu tûtî-i şeker-hârım benim güftâre gelmez mi

5. *Hemîşe nakd-i cân ber-kef olup âmâde ‘uşşâkı*
   Dahı sahn-ı çemende dil-rübâ reftâre gelmez mi

6. *Perîşânum anıñ endîşe-i cevriyle hem-vâre*
   Bana lutf eylemek hîç hâtır-ı dil-dâre gelmez mi

7. *O zerd-i kûçe gerd-i dil ‘aceb şehr-i melâmette*
   Firâr için metâ‘-ı râzını bâzâre gelmez mi

8. *Selâmet-yâb olur ey dil hemîşe der-geh-i Hakk’a*
   Günah iden ümîd-i ‘afv ile ġaffare gelmez mi

9. *Ne sûd eyler umûrında olanlar müntesib eyler*
   Belâ-yı nâ-gehânî dîde-i bî-dâne gelmez mi

10. *Belî hasret-keşiz biz vuslat-ı cismâniye ammâ*
    Hayâl-i dil-rübâmız dîde-i hûn-bâre gelmez mi

11. *Anıñ bâġ-ı cemâl-i cennet-efzâsında ey Hâsim*
    Olan bu bâdih-i çînî ma‘rız-âzâre gelmez mi

[131]

1. *Ey sevgili, hasta gönül gelmez mi*
   Doktor olan daima hastaneye iyileştirmeye gelmez mi

2. *Güller, gül bahçesinde baştan ayağa açıldılar*
   Bu bülbüle benzeyen bile gül bahçesine gelmez mi

3. *Alemde avcılık yapan onun avına hazır olmuştur*
   Gönül vahşisinin ceylanı dağlık yerin eteğine gelmez mi

4. *Günbegün alem gösteren ayna ile olunca*
   Bu güzel söz söyleyen sevgili sözlere gelmez mi

5. *Daima can naktini berkef edip amade aşıkları*
   Çimen alanında gönül alan sevgili salınmaya gelmez mi

6. *Onun derdinin endişesiyle daima perişanım*
   Bana lutf eylemek hiç sevgilinin aklına gelmez mi

7. *O sakağın sarısı gönül bahtı kınanmışlık şehrinde*
   Firar için sırrının metasını alışverişe gelmez mi

8. *Ey gönül, selamet bulan daima Hak dergahında*
   Günah eden af ümidi ile cenâb-ı Hakk'a gelmez mi

9. *Umurunda olanlar ne kazanç eyler*
   Ansızın belayı tanesiz göze gelmez mi

10. *Hasret çekeniz ama vücutla alakalı kavuşmaya*
    Sevgilimizin hayali kan döken göze gelmez mi

11. *Ey Hâsim, onun cennet veren yüz güzelliğinin bağı*
    Ansızın toplayan hastalılara gelmez mi

[132]

Fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lün

1. ‘Andelîb itdi beni ġonce-dehânım şimdi
‘Âlemi velveleye verdi fiġânım şimdi

41 a

2. Hançer-i hışmı ile sînem idüp sad-pâre
Açdı aġyâre bütün râz-ı nihânum şimdi

3. İtdügi cevre ‘aceb çekdi mi ġam bir kerre
Beni dil-haste görüp âfet-i cânum şimdi

4. Terk idüp ‘âşık-ı üftâdesini âhir-i kâr
Söyleşir düşmen ile tûtî- zebânum şimdi

5. Hall idüp ‘ukde-i zülfini anuñ ey Hâsim
Oldı reşk-âver-i hûrşîd-i benânum şimdi

[132]

1. *Gonca ağzım beni şimdi bülbül etti*
   Feryadım alemi şimdi velveleye verdi

2. *Hançerin korkusu ile sinemi parça parça edip*
   Bütün gizli sırrımı yabancılara açtı şimdi

3. *Ettiği cevre nazaran acaba hiç gam çekti mi*
   Beni hasta görüp canımın afeti şimdi

4. *Çılgın aşığı terk edip kâr zamanı*
   Düşman ile papağan dilim söyleşir

5. *Ey Hâsim, onun saçının düğümünü halledip*
   Parmak uçlarının güneşinin kıskananı oldu

[133]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Saña ‘âşık olan ey meh-likâ divâne olmaz mı*
   Hemîşe hâne-i dil cevr-ile vîrâne olmaz mı

2. *N’ola itsem nişîmen kûşe-i mey-hâne-i merkez*
   Leb-i mey-gûnuñı cânâ gören mestâne olmaz mı

3. *‘Aceb mi terk-i ser itse cünûn-ı ‘aşk-ıla ‘âşık*
   Dilâ dîvâne-i ehl-i hıred bî-gâne olmaz mı

4. *N’olur lutf eyleyüp ben hâkî ey bâd-ı sabâ bir kez*
   Ulaşdursan ġubâr-ı der-geh-i cânâne olmaz mı

5. *Görince rûy-ı âteş-nâkini meclisde bir kere*
   Dil-i ‘âşık aña bir sûhte-i pervâne olmaz mı

6. *Görüp zülfüñ remîde oldı hâlinden dil-i zârum*
   ‘Aceb bu murġ-ı âvâre-fîrîb-i dâne olmaz mı

7. *Olur şeb-nem gibi gülşende hoy-gerde hayâsından*
   Ruh-ı pertâbını açsañ gül-i handâne olmaz mı

8. *Hevâ sâfî vü dil mestâneler pür-şevk ü ney nâlân*
   Bu ‘işret-gehde sâkî gerdiş-i peymâne olmaz mı

9. *N’ola çâk olsa Hâsim erre-i mihnetle ‘âlemde*
   Senün zülf-i girih-gîrüñ muhibb-i şâne olmaz mı

[133]

1. *Ey ay yüzlü güzel, sana aşık olan çıldırmaz mı*
   Gönül evi daima sıkıntı ile virane olmaz mı

2. *Merkez meyhanesinin köşesini oturulacak yer etsem şaşılmaz*
   Ey sevgili, şarap renginde olan dudağını gören sarhoş olmaz mı

3. *Aşık aşkın deliliğiyle başı dert etse şaşılmaz*
   Ey gönül akıl ehlinin çılgını kayıtsız olmaz mı

4. *Ey sabah rüzgarı, bir kez ben haki luft eyleyerek*
   Sevgilinin dergahının tozuna ulaştırsan şaşılmaz

5. *Ateşli yüzünü mecliste bir kere görünce*
   Âşık gönül ona bir pervane talebe olmaz mı

6. *Ağlayan gönlüm saçını görüp halinden korktu*
   Bu avare aldatan tuzağın kuşu acep olmaz mı

7. *Şebnem gibi gül bahçesinde hayâsından utanmış olur*
   Sıçrayan ruhunu handan gülüne açsan olmaz mı

8. *İçki sunan, bu işret yerinde kadehin dönüşü olmaz mı*
   Arzu, saflık ve şevk dolu ağlayan ney gönül sarhoşudur

9. *Hâsim, alemde mihnet bıçkısıyla yırtılsa şaşılmaz*
   Senin kıvrım kıvrım saçın muhabbet eden tarak olmaz mı

41 b

[134]

1. *Ser-i kûyuñ ‘aceb ‘uşşâka cây-i dil-güşâ oldı*
   Nesîm-i subh-ı vaslıñ haste-gâna cân-fezâ oldı

2. *‘Aceb mi eylese kesb-i şeref artık bu ‘âlemde*
   Ġubâr der-geh-i cânâne ‘âşık çihre-sâ oldı

3. *N’ola güftâre gelse tûtî-i tab‘-ı şeker-h^{v}ârum*
   Senüñ sîneñ bana âyîne-i ‘âlem-nümâ oldı

4. *‘Aceb mi itmesem ‘âlemde cânâ h^{v}âhiş-i vaslıñ*
   Dil-i zârum ġam-ı hecrüñle artık âşinâ oldı

5. *Çerâġ-ı encümen- efrûze cânâ minnetüm yokdur*
   Şeb-i târum ‘aceb şem ‘-i ruhuñla âşinâ oldı

6. *Anun zıll-ı dıraht-ı himmet-i bâlâsı ‘âlemde*
   Ser-i bî-devlet üzre sâye-i bâl-i hümâ oldı

7. *Beni mânend-i Ya‘kûb eyleyüp bu Yûsuf-ı sânî*
   Nesîm-i pîrehen kûyuña Hâsim reh-nümâ oldı

8. *Hırâş-ı sîneden ser-nâhun-ı ġam-hûn-ı al oldı*
   Tek ü dûdan semend-i himmet-i dil bî-mecâl oldı

9. *Bu mızmâr-ı mahabbetde ser-â-pâ eyleyüp cevlân*
   Semend-i nâz-ı cânân gird-engîz-i melâl oldı

10. *Çıkup râz-ı nühüftüm fart-ı hayretden bu ‘âlemde*
    Miyân-ı ehl-i dilde haylî cânâ kîl ü kâl oldı

11. *Sakın çîn-i cebînինden ġam-âlûd olma dil-dârun*
    Cefâ-yı bî-ş,mârı saña ey dil gûşmâl oldı

12. *Niye bu merdüm-i sencîdenüñ kadrini bilmezsün*
    Senüñ içün bana ‘âlem ‘adû-yı bed-sigâl oldı

13. *Senüñ ümmîd-i pâ-bûsuñla cânâ ser-te-ser Hâsim*
    Ser-i kûyuñda şeb-dîz-i cefâña pây-mâl oldı

[134]

1. *Mahallenin başı aşıklara gönül köşesinin ırmağı oldu*
   Vaslının sabah rüzgarı hastalara can veren oldu

2. *Bu alemde şeref kazancı eylese şaşılmaz*
   Sevgilinin dergahının tozu aşığa maharetli gibi oldu

3. *Şarap saçan ışığının papağanı söze gelse nolur*
   Senin sinen bana dünyayı gösteren ayna olur

4. *Ey sevgili, sana ulaşmanın arzusunu alemde etmesem şaşılmaz*
   Ağlayan gönül ayrılığın gamıyla artık tanıdık oldu

5. *Ey sevgili, aydınlatıcı yıldızların fitiline minnetim yoktur*
   Karanlık gecem ruhunun mumuyla tanıdık oldu

6. *Alemde onun yüce himmetinin ağacının gölgesi*
   Devletsiz başın üzerinde Hümâ kuşunun kanadının gölgesi oldu

7. *Bu ikinci Yusuf, beni Yakup benzeri eyleyip Hâsim*
   Mahallene gömlek rüzgarı yol gösterici gömlek rüzgarı oldu

8. *Kan gamının tırnağının başı gönül tırmalayan oldu*
   Gönül himmetinin güzel atı öteye beriye koşuşturmaktan halsiz oldu

9. *Bu muhabbetin koşu meydanında baştan ayağa bir dağı dolaşıp*
   Sevgilinin nazının atı yuvarlak karıştıran üzüntü oldu

10. *Gizli sırrım hayret işaretinden çıkıp bu alemde*
    Gönül ehlinin ortası sevgiliye hayli dedikodu oldu

11. *Sevgilinin alın kırışıklığından gam dolu olma*
    Ey gönül, sayısız cefa sana kulak büken oldu

12. *Niye bu değerli insanın kıymetini bilmesin*
    Senin için alem bana kötü söyleyen düşman oldu

13. *Ey sevgili, Hâsim senin ayağını öpmenin ümidiyle*
    Mahallenin başında gece renkli cefana çiğnendi

42 a

[135]

Mefâ‘ îlün/ fe‘ i lâ tün/ mefâ‘ îlün/ fe‘ i lün

1. *Bu bezm-i meyde şehâ deste câm alınmaz mı*
   Bu ihtilâk-ile senden merâm alınmaz mı

2. *Nişîmen itsem anuñ kuyını müdâm ey dil*
   O dilberüñ deheninden kelâm alınmaz mı

3. *Ġarîb-i kûy olan ‘âşıkuñ nedür hâli*
   ‘Aceb bu bâd-ı sabâdan peyâm alınmaz mı

4. *Semend-i nâza hele lutf-ıla süvâr oldı*
   ‘Aceb selâmına tursak selâm alınmaz mı

5. *Kalur mı yanına bu itdüği sitem Hâsim*
   Rakîbden ‘acebâ intikâm alınmaz mı

[135]

1. *Ey şeh, bu şarap meclisinde ele kadeh alınmaz mı*
   Bu yalan ile senden merâm alınmaz mı

2. *Ey gönül devamlı onun mahallesini oturulacak yer olsam*
   O sevgilinin ağzından söz alınmaz mı

3. *Mahallenin garibi olan aşığın hali nedir*
   Acaba bu sabah rüzgarından haber alınmaz mı

4. *Naz atına lutf ile binici oldu*
   Acaba selâmına dursak; selâm alınmaz mı

5. *Hâsim, bu ettiği sitem yanına kalır mı*
   Rakibden acaba intikam alınmaz mı

[136]

Mef‘ ûlü / Mefâ‘ îlün / Mef‘ ûlü / Mefâ‘ îlün

1. *Hîç makdem-i dil-berden yollarda eser yok mı*
   Ey bâd-ı sabâ sende bir tâze haber yok mı

2. *Ol vizr-i cefâ-pîşe anlara terakkîde*
   Bu râh-ı mahabbetde ‘uşşâka hatar yok mı

3. *Âmâde olup ey dil âsiyâb sıġar bizde*
   Hiç sû-yı Sitanbûla ‘uşşâka sefer yok mı

4. *Bir gün saña bu âhum te’sîr ider elbette*
   Ey şûh-ı cefâ-cûyum hengâm-ı seher yok mı

5. *Ol mahfil-i ‘âlîden ser-tâ-be-kadem Hâsim*
   Ben ġam-zedeye eyâ bir kerre nazer yok mı

[136]

1. *Sevgilinin dönüşünden hiç yollarda eser yok mu*
   Ey sabah rüzgarı, sende bir taze haber yok mu

2. *Yol huyu yükü onlara yükselmede*
   Âşığa bu aşk yolunda tehlike yok mu

3. *Ey gönül, su değirmeninin küçüklüğü bizde amade olup*
   Âşıklara hiç İstanbul yönünde sefer yok mu

4. *Bir gün sana âhım tesir eder elbette*
   Ey cefâ veren oynak güzel felek devri yok mu

5. *Hâsim, ol yüce yerden baştan ayağa*
   Ben gam çekene bir bakış yok mu

[137]

Mef‘ ûlü / fâ‘ilâtü / mefâ‘îlü / fâ‘ilün

1. *Mânend-i kavs yârüñ olur ebruvânları*
   Tîr-i cefâsınuñ dil-i ‘âşık nişânları

2. *‘Âlemde itme seyre heves ey göñül sakın*
   Bûy-ı vefâdan oldı tehî gülistânları

3. *Evc-i vefâya mümkin olur mı su‘ûdımuz*
   Ser-tâ-kadem şikeste yatur nerdübânları

42 b

4. *Reh-yâb olmak emr-i ‘ayân kûy-ı dil-bere*
   İsr-i sedâd tutdı anuñ reh-revânları

5. *Çekme ġam-ı harâret-i deşt-i firâkı kim*
   Bağlandı çeşme-i emelün rîsmânları

6. *Dil-beste olma şehr-i melâmetde Hâsimâ*
   ‘Uşşâkâ cevri bî-had ider dil-sitânları

[137]

1. *Aşık gönlün belirtileri cefâsının okları*
   Sevgilinin kaşları yay benzeri oldu

2. *Ey gönül, âlemde seyre sakın heves etme*
   Vefâ kokusundan gül bahçelerinin eli boş oldu

3. *Vefâ köşesine şahitlerimiz mümkün olur mu*
   Baştan ayağa kırık yatır merdivenleri

4. *Sevgilinin mahallesine belli emirler yol gösterici olup*
   Akıl âlâmetleri onun akıp giden yolunu tuttu

5. *Ayrılık bozkırının gamının harâretini çekme*
   Emel çeşmesinin ipleri bağlandı

6. *Ey Hâsim, melâmet şehrinde gönlü bağlı olma*
   Âşıklara derdi gönül alanları aldatır

[138]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Rakîbân ile cânân cânib-i gül-zârdan geldi*
   Hem-âġûş-ı visâl oldukların inkârdan geldi

2. *Meşâmm-ı ‘âşık-ı dil-hasteye bâd-ı sabâ ile*
   Şemîm-i ‘âfiyet gîsû-yı ‘anber-bârdan geldi

3. *‘Aceb mi hân-mân-sûz-ı ‘alâyık olsam ey ‘ârif*
   Bañа bûy-ı tecerrüd table-i ‘attârdan geldi

4. *Meşâmm-ı Pîr-i Ken‘âna şemîm-i pîrehen ey dil*
   Hele Mısr-ı keder-fersâ-yı hoş- âsârdan geldi

5. *Senüñ çeşm-i füsûn-sâzuñ temennâsıyla ‘âlemde*
   Ġazâl-ı vahşi-i dil dâmen-i küh-sârdan geldi

6. *Hele dilden ferâmûş itmemiş bu bendesin aslâ*
   Yine kim tuhfe-i cevr ü cefâ dil-dârdan geldi

7. *Nişân-ı makdem-i ġonca riyâz-ı ‘âleme her kez*
   Bañа Hâsim nevâ-yı ‘andelîb-i zârdan geldi

[138]

1. *Rakipler ile sevgili gül bahçesi tarafından geldi*
   Kavuşmanın kucağında oldukların inkârdan geldi

2. *Gönül hastası aşığın kokusu sabah rüzgarı ile*
   Sağlığın hoş kokusu anber saçan saçından geldi

3. *Ey ârif, yakan ocağı alâyık olsam şaşılmaz*
   Bana tecerrüd kokusu attâr dirheminden geldi

4. *Ey gönül, kenân pirinin kokusuna güzel kokulu gömlek*
   Hele keder veren hoş âsâr Mısrından geldi

5. *Senin büyüleyici gözünün isteğiyle âlemde*
   Gönül vahşi ceylanları dağın eteğinden geldi

6. *Gönülden çıkmamışsın, hala bendesin*
   Dert hediyesi ve cefâ gönül alan sevgiliden geldi

7. *Gonca makdeminin izi âlemin bahçesinde*
   Bana Hâsim ağlayan bülbülün sesi geldi

[139]

Fe‘ ilâ tün/ fe‘ ilâ tün/ fe‘ ilâtün/ fe‘ilün

1. *‘Âleme bâz idelüm dîde-i istiġnâyı*
   Zerreye salmayalum bâl ü per-i ‘Ankâyı

2. *Bunca dem sübha-şümârum anı teshîr içün*
   N’ola fehm eyler isem ben ‘amel-i esmâyı

3. *Hele biz dest-i mahabbet ile ka‘r-ı yemden*
   Der-kenâr eyleyelüm gevher-i bî-hem-tâyı

43 a

4. *Şimdi zehr-âbe-keş-i kâse-i hasret olduk*
   N’ola nûş eylemesek bâde-i ġam-fersâyı

5. *Fikret-i âteş-i mecrânuñ idüp ‘âlemde*
   Âh-ı dil-sûz ile biz sûz idelüm dünyâyı

6. *Râh-ı ‘aşkında anuñ bâdiye-peymâyuz biz*
   N’ola âġûşa alursak o kadd-i bâlâyı

7. *Perveriş-yâfte-i ni‘met-i cânân olsun*
   Kûyına gönderelüm biz de dil-i şeydâyı

8. *Hâsimâ bülbül-i gûyende-i ‘aşk-ı yâruz*
   Âhumuz itdi şüküfte ol gül-i ra‘nâyı

[139]

1. *Çekinen gözünü âleme av kuşu edelim*
   Ankâ kuşunun kanadını zerreye salmayalım

2. *Bunca zaman onu etkilemek için gece gündüz*
   İsimlerin amelini ulu kişi eyler isem

3. *Hele iz aşk eli ile deniz karından*
   Kenarsız eyleyelim benzersiz cevheri

4. *Şimdi hasret kâsesi acı su gibi oldu*
   Gam veren şarabı tatmasak şaşılmaz

5. *Su yolunun âteşinin fikreti alemde edip*
   Gönül yakıcı âh ile bu dünyayı yakalım

6. *Aşk yolunda onun rüzgarına kadehiz biz*
   O yüce boyluyu kucağa alsak şaşılmaz

7. *Sevgilinin nimetinin besleyişi olsun*
   Çılgın gönülü biz de mahallene gönderelim

8. *Ey Hâsim, sevgilinin aşkının bülbülüyüz*
   Âhımız o rana gülünü açtı

[140]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Ser-i kûy-ı dil-ârâda dil-i meksûrı gördüñ mi*
   Hayâl-i vasl idermiş fikr-i dûrâ-dûrı gördüñ mi

2. *Makâm-ı vahdete varup fedâ-yı cân itmişdür*
   Ene'l-Hak sırrına vâsıl olan Mansûr'ı gördüñ mi

3. *'Aceb midür humârum ġâlib olsa neş'eme sâkî*
   Benümle hem-zebândur dîde-i mahmûrı gördüñ mi

4. *Mukarrer oldı artık sâña rüsvâ-yı cihân olmak*
   Sen ey bed- mest-i 'âlem bâde-i engûrı gördüñ mi

5. *Çalınca nâz ile hunyâ-ger-i mümtâz meclisde*
   Bañа hurde[va]t oldı naġme-i tanbûrı gördüñ mi

6. *Pey-ender-pey olup zühr-âbe-nûş-ı ġam bu 'âlemde*
   Cihân içre şikest olan dil-i fağfûrı gördüñ mi

7. *N'ola görsek 'izâr-ı şâhid-i maksûdı dil-berde*
   Hemân âyîne-veşdür sîne-i billûrı gördüñ mi

8. *Hayâli rûz ü şeb perde-nişîn-i çeşmüm olmışdur*
   Ferâmûş itmek olmaz dil-ber-i mestûrı gördüñ mi

9. *Kimi bîm-i firâkuñda kimisi havf-ı cevrüñde*
   Şehâ 'uşşâk-ı ġam-perverde bî-mahzûrı gördüñ mi

43 b

10. *Şebî-hûn eyleyüp sevdâ-yı zülfi leşker-i 'akıl*
    'Âceb yaġma-ger oldı dil-ber-i maġrûrı gördüñ mi

11. *Açılmış tîğ-ı bürrân-ı ġam hasretle ey Hâsim*
    Ser-â-pâ sînem üzre yâre-i nâ-sûrı gördüñ mi

[140]

1. *Sevgilinin mahallesinin başında kırılmış gönlü gördün mü*
   Uzaktan uzağa sana kavuşmanın hayalini düşlermiş gördün mü

2. *Vahdet makâmına varıp canını fedâ etmiştir*
   Hâkk sırrına vâsıl olan Mansûr'u gördün mü

3. *İçki sunan, baş ağrım neşeme gâlip olsa şaşılmaz*
   Benimle aynı dili konuşan mahmur gözü gördün mü

4. *Dünyanın rezili olmak artık sana kader oldu*
   Ey âlemin kötü sarhoşu kırmızı şarabı gördün mü

5. *Mecliste seçkin şarkı söyleyen nâz ile çalınca*
   Bana hırdavat oldu tanbur nağmesi gördün mü

6. *Durmadan Zühraba bu alemde gam tadı olup*
   Dünya içinde kırılan porselen gönlü gördün mü

7. *Sevgilide şahit yanağın maksudını görsen şaşılmaz*
   Hemen ayna gibidir billur sinesini gördün mü

8. *Hayali gece gündüz perdede oturan gözüm olmuştur*
   Gizlenmiş sevgiliyi gördün mü, unutmak olmaz

9. *Kimi ayrılığının korkusuyla kimi cevrinin korkusuyla*
   Ey şâh, gam çeken aşıkların bi sakıncasını gördün mü

10. *Gece baskını eyleyip aklının ordusu saçının sevdasını yağmalarsa şaşılmaz*
    Gururlu dilberi gördün mü

11. *Ey Hâsim, gamın keskin kılıcı hasretle açılmış*
    Baştan ayağa sinemin üzerinde açılan yaraları gördün mü

[141]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Bütün dünyâyı yakdı âh-ı âteş-bârı gördüñ mi*
   Neler itdi bu gûne ‘âşık-ı bî-zârı gördüñ mi

2. *Metâ ‘-ı sabrumı ġâret içün mülk-i dile her dem*
   Tek ü tâz eylemekde ġamze-i Tâtârı gördüñ mi

3. *Mukarrer oldı artık sâña rüsvâ-yı cihân olmak*
   Sen ey bed-mest-i ‘âlem kâse-i ser-şârı gördüñ mi

4. *Ham-ender-ham olup her ‘ukde-i mûyı bu ‘âlemde*
   Şikâr itmiş dili gîsû-yı ‘anber-bârı gördüñ mi

5. *Tezerv-âsâ hırâm itdükde sahn-ı bâġ-ı âlemde*
   O serv-i kaddiñ ey dil şîve-i reftârı gördüñ mi

6. *Olup âzürde-i hâr-ı cefâ-yı bî-şümâr-ı gül*
   Bu gül-şende nevâ-yı ‘andelîb-i zârı gördüñ mi

7. *‘İzâr-ı şâhid-i maksad-nümâ olmışdur ey Hâsim*
   Ne mir’ ât-ı musaykaldur ruh-ı dil-dârı gördüñ mi

[141]

1. *Ateş saçan âhın bütün dünyayı yaktı gördün mü*
   Neler etti bu gidiş, bıkmış aşığı gördün mü

2. *Sabrımın metasını gönül mülkünü her vakit yağmacılık için*
   Öteye beriye koşuşturan Tatar gamzesini gördün mü

3. *Dünyanın rezili olmak artık sana keder oldu*
   Ey âlemin kötü sarhoşu kırmızı şarabı gördün mü

4. *Saçının her düğümü bu dünyada kıvrım kıvrım olup*
   Gönülü avlamış, anber saçan saçını gördün mü

5. *Alem bahçesinin çimeninde sülün gibi salındıkça ey gönül*
   O servi boylu salınan işveliyi gördün mü

6. *Muhabbetsiz gül, cefâ dikeninin incinmişi olup*
   Bu gül bahçesinde ağlayan bülbülü gördün mü

7. *Ey Hâsim, maksad gösteren şahidin yanağı olmuştur*
   Ne parlak aynadır, sevgilinin ruhunu gördün mü

[142]

Fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lün

1. *Dil-i ‘âşık cereyân eylemede rûd gibi*
   Var mı dil-beste Ayâz’a dil-i Mahmûd gibi

2. *Şeb-i firkatde hayâliyle hemîşe yâruñ*
   Çarha peyveste olur âh-ı derûn-ı dûd gibi

3. *N’ola olsam gile-cû külbe-i târumda dilâ*
   Var mı ‘uşşâka belâ hecr-i ġam-efzûn gibi

4. *Kaçan âvâze-i âhenk idicek mutrib-i ‘aşk*
   Bańa te’sîr ider naġme-i Dâvud gibi

44 a

5. *Eylemez va‘z-ı cesîmiñ secdeye bir kez Hâsim*
   Hırka-i rind-i sebük-pây-ı mey-âlûd gibi

[142]

1. *Aşık gönül ırmak gibi akmakta*
   Gönlü bağlı var mı Mahmud gönlü gibi

2. *Ayrılık gecesinde sevgilinin hayaliyle*
   Kalbinin ahının dumanı feleğe ulaşmış oldu

3. *Sevgili, şikayetçi olsam şaşılmaz*
   Karanlık kulübemde var mı âşığa belâ gam veren belâ gibi

4. *Aşk çalgıcısı ahenk sesi kaçan edicek*
   Bana tesir eder Dâvud nağmesi gibi

5. *Hâsim, büyük vazı bir kez secdeye eylemez*
   Ayağına çabuk olan rindin hırkası karışmış şarap gibi

[143]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Cihânı yakdı cânâ âh-ı âteş-zâdı gördüñ mi*
   Harâb itdi bu kevni ser-te-ser feryâdı gördüñ mi

2. *Fedâ-yı cân itmişdür reh-i ‘aşkuñda bî-hûde*
   Visâl-i yârden me’yûs olup Ferhâdı gördüñ mi

3. *Dilâ sevdâ-gerân-ı kâle-i mihr ü mahabbetden*
   Hemîşe bâc olur ol şahne-i bi-dâdı gördüñ mi

4. *Kef-i cûd-ı Hüdâ itmiş ‘atiyye kalb-i ‘uşşâka*
   Şehâ bizde cünûn-ı ‘aşk-ı mâder-zâdı gördüñ mi

5. *Hayâlüñ makdemiyle mülk-i dil ma ‘mûr olmışdur*
   Tek ü tâz eyleyüp cânâ harâb âbâdı gördüñ mi

6. *Gürîzân olsa ey Hâsim ‘aceb midür dil-i ‘âşık*
   Helâk eyler bizi ol ġamze-i cellâdı gördüñ mi

[143]

1. *Ey sevgili, cihanı yaktı ateş âhını gördün mü*
   Bu kevni harâb etti büsbütün feryâdı gördün mü

2. *Aşk yolunda boşuna canı feda etmiştir*
   Sevgilinin visâlinden kederli olan Ferhâd'ı gördün mü

3. *Ey sevgili, aşk ve sevgi kalesinin sevda çekenleri*
   Daima vergi olur o adaletsiz memuru gördün mü

4. *Tanrı cömertlik elini hediye etmiş aşıkların kalbine*
   Ey şah, bizde aşk deliliğinin arkasındakileri gördün mü

5. *Gönül mülkü hayalinin makdemiyle mamur olmuştur*
   Öteye beriye koşuşturarak tam harabe gördün mü

6. *Ey Hâsim, âşık gönül geçse şaşılmaz*
   Helâk eyler bizi o cellâd gamzeyi gördün mü

[144]

Fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lâ tün/ fe‘ i lün

1. *Fikr-i hicrüñle senüñ baña elem gelmez mi*
   Ey cefâ-pîşe dahı çeşmüme nem gelmez mi

2. *Külbe-i ġamda tefekkür idicek ben nâ-kâm*
   Hâtıra eyledügüñ va‘z-ı sitem gelmez mi

3. *Gülşenüñde bu kadar zemzeme-perdâz olduk*
   Bize senden ‘acebâ bûy-ı kerem gelmez mi

4. *Çeşm-i ‘âşık seni bir kerre görince cânâ*
   Aña teb-lerze zi-ser-tâ-be-kadem gelmez mi

5. *Esicek bâd-ı mahabbet taraf-ı cânândan*
   ‘Âşkıla cûş u hurûş itmege yem gelmez mi

6. *Lâle-i cevr ile zeyn oldı ser- â-pâ Hâsim*
44 b
   Ser-i kûyı sege mânend-i İrem gelmez mi

[144]

1. *Senin ayrılığının fikriyle bana elem gelmez mi*
   Ey cefâ veren gözüme nem gelmez mi

2. *Gam kulübesinde tefekkür edecek ben talihsizim*
   Aklıma siteminin vaazı gelmez mi

3. *Gül bahçende bu kadar zemzeme düzelten olduk*
   Acaba bize senden bağışlama kokusu gelmez mi

4. *Ey sevgil aşık gözü seni bir kere görünce*
   Ona baştan ayağa hararet titreyişi gelmez mi

5. *Aşk rüzgarı sevgilinin tarafından esecek*
   Aşkıyla coşup sevinmeye yem gelmez mi

6. *Hâsim, baştan ayağa lâlenin derdiyle süslendi*
   Sevgilinin mahallesinin taşına cennet benzeri gelmez mi

[145]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Bu gülşen-i ferah-efzâda bir hezârum olaydı*
   Yanumda bir gül-i ra‘nâ gibi nigârum olaydı

2. *Sürûr-ı naġme-i tanbûra minnet itmez idim ben*
   Eğerçi külbe-i ġamda hazîn-i zârum olaydı

3. *Bu bendenüñ dil-i zârın iderdi Hürrem ü şâdân*
   Misâl-i zerre yanında ger i‘tibârum olaydı

4. *Düşer miydi bu gird-âb-ı ‘aşka zevrak-ı cismüm*
   Eğerçi bahr-ı heves içre rûzigârum olaydı

5. *Reh-i kudûmına Hâsim nezâre itmek içün ben*
   Güşâde revzene-veş çeşm-i intizârum olaydı

[145]

1. *Bu ferahlık saçan gül bahçesinde bir bülbülüm olaydı*
   Yanımda açılmamış gül gibi bir güzel yüzlü sevgilim olaydı

2. *Tanbur nağmesinin neşesine minnet etmezdir*
   Eğer gam kulübesinde ağlayan hüznüm olaydı

3. *Bu kölenin ağlayan gönlünü sevinçli ve şen ederdi*
   Zerre ve örnek yanında eğer düşmanım olaydı

4. *Beden kayığım bu aşk girdabına düşer miydi hiç*
   Eğer heves denizim içinde rüzgârım olaydı

5. *Hâsim, yoluna ayak basmak için*
   Ben gözlemek gözünü bahçe gibi ferah olaydı

[146]

Mef‘ûlü / fâ‘ilâtü / mefâ‘îlü / fâ‘ilün

1. *Hîç kimse bendeni hele dil-şâd görmedi*
   ‘Uşşâk-ı zâr senden ebed dâd görmedi

2. *Çeşm-i zamâne her tarafa gerdiş eyledi*
   Cânâ senüñ gibi yine bî-dâd görmedi

3. *Eymen olursa kûy-ı dil-ârâda dil n’ola*
   Murġ-ı harem hıbâle-i sayyâd görmedi

4. *Bulgurlı nâm mevzi‘i kim yâd ider göñül*
   Dünyâda öyle bir ferah- âbâd görmedi

5. *Bir kûhe vardı ‘aşkıla dil Hâsimâ anuñ*
   Seng-i pâresî ki tîşe-i Ferhâd görmedi

[146]

1. *Hiç kimse köleni sevinçli görmedi*
   Ağlayan aşıklar senden büyük düşmanlık görmedi

2. *Zamane gözü her tarafa döndü*
   Sevgili senin gibi adaletsiz görmedi

3. *Gönül, gönül alan sevgilinin mahallesi eymen olursa şaşılmaz*
   Harem kuşu avcı kementi görmedi

4. *Bulgırlı nâm mevzii kim yâd ider gönül*
   Dünyada öyle bir Ferhâd baltası görmedi

5. *Gönül aşk ile onun bir dağa vardı*
   Hâsim, taş parçası ki Ferhâd baltası görmedi

[147]

Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün

1. *Meşâmm-ı 'âşıka bûy-ı visâl gelmez mi*
   Mezâk-ı teşneye âb-ı zülâl gelmez mi

2. *Bu nağmeden gice gündüz riyâz-ı 'âlemde*
   Dimâğ-ı bülbül-i zâre kelâl gelmez mi

45 a

3. *Cünûnum itdi füzûn sûz-ı cezbe-i esmâ*
   Bu tâb ile baña ey dil celâl gelmez mi

4. *Harâret-i ġam-ı dil-berle teşne-dil oldum*
   Hevâ-yı 'aşka 'aceb i'tidâl gelmez mi

5. *Görince yâri rakîb ile hem-nefes Hâsim*
   Dimâğ-ı 'âşıka kim ihtilâl gelmez mi

[147]

1. *Aşıkların burnuna kavuşma kokusu gelmez mi*
   Susamış damaklara zülâl suyu gelmez mi

2. *Alem bahçesinde gece gündüz bu nağmeden*
   Ağlayan bülbülün aklına bıkkınlık gelmez mi

3. *Çok yakıcı isimlerin cezbi deliliğim etti*
   Ey gönül, bu ışık ile bana büyüklük gelmez mi

4. *Sevgilinin gamının hararetiyle susadım*
   Aşk havasıyla acaba uygunluk gelmez mi

5. *Hâsim, görünce yâri rakible tek nefes*
   Aşıkların aklına ihtilal gelmez mi

[148]

Fe‘il tün/ mefâ‘ îlün / fe‘ilün

1. *‘Âleme saldı şu‘le ruhsârı*
   Tutdı âfâkı cümle envârı

2. *Tutdı râh-ı gürîz-i ‘uşşâkı*
   Kasd-ı cân itdi çeşm-i hûn-h^{v}ârı

3. *Girih-i zülf-i dil-berüñ çokdan*
   Dil-i bî-çâredür giriftârı

4. *Hışm idüp ‘âşık-ı belâ-keşine*
   Mazhar-ı lutfı itdi aġyârı

5. *Resen-i kâkülinde dil-beste*
   Hele olsa ‘aceb mi ber-dârı

6. *Ġıbta-fermâ-yı kebg-i hoş-cünbiş*
   Oldı Hâsim çemende reftârı

[148]

1. *Aleme saldı alev yanağı*
   Ufukları tuttu bütün ışığı

2. *Aşıkların girilen yolunu tuttu*
   Kan dökücünün gözünden canına kasd etti

3. *Sevgilinin saçının kıvrımı*
   Çaresiz gönülün yakalanmışıdır

4. *Belâ çeken âşığa kızıp*
   İyiliğinin şerefi yabancıdır

5. *Kâkülünün ipi gönle bağlanmış*
   Yukarı kaldırılmış olsa şaşılmaz

6. *Hoş cünbüş kekliğinin emredici gıptası*
   Hâsim'in çemende salınışı oldu

[149]

Fe'ilâ tün/ fe'il tün/ fe'il tün/ fe'ilün

1. *N'ola rûz eylese ruhsârı şeb-i yeldâyı*
   Zû'-i kesf itdi anuñ mihr-i cihân-ârâyı

2. *Taraf-ı sâhile her bâr tekâpû eyler*
   Bûs içün mevc-i sebük-pây leb-i deryâyı

3. *Çok zamân oldı mukaffel-i keder 'âlemde*
   Eyledi bâz gelüp şevk-i dür-i ma'nâyı

4. *Mübtelâyım ney-i cânsuz-ı ney-gûşe her dem*
   Cân ü dilden severem Hazret-i Mevlânâ'yı

45 b

5. *Çile-keş olalı ben hân-kah-ı hecrinde*
   Añladum mertebe-i câzibe-i esmâyı

6. *Baña maksûd o şûhuñ nazar-ı himmetidür*
   N'eyleyim olsa bile saltanat-ı dünyâyı

7. *Leb-i la'l-i şekerîn u nemekîn vir kim*
   'Âşıkı itdi turunc u zekânıñ safrâyî

8. *Tâ müyesser olıcak vaslı o Leylâ-rûyuñ*
   N'ola Mecnûn gibi geşt eyler isem sahrâyı

9. *Hâtır-ı zâra gelür anı der-âgûş itmek*
   Pîrehenle göricek ben o semen-sîmâyı

10. *Ser-i kûyında mukîm olsa n'ola cânânuñ*
    İtdi pâ-beste-i gîsûsı dil-i şeydâyı

11. *Bülbül-i naġme-serâ gülşen-i 'âlem içre*
    Eyledi âh ile hûşîde gül-i ra'nâyı

12. *Cây-gîr olmadı zîbak gibi 'âlemde şehâ*
    Fikr-i zülfüñle senüñ 'âşık olup sevdâyî

13. *Lânesuz oldı hezârân dem-i pür-âteş ile*
    Göricek şâh-ı tarâvetde gül-i hamrâyı

14. *Lem'a-yi pertev-i ruhsârı anuñ ey Hâsim*
    Rûşenâ eyledi meh gibi şeb-i zulmâyı

[149]

1. *Yanağı en uzun geceyi aydınlatsa şaşılmaz*
   Görünmez baykuş etti onun cihânı süsleyen aynasını

2. *Sahil tarafına her yük koşuşturur*
   Denizin dudağını öpmek için ayağı çabuk olan dalga

3. *Çok zaman oldu keder âlemde kilitleneli*
   Mana incisi gelip kuş eyledi

4. *Neyin kulağının cansız neyine her vakit tutkunum*
   Hazret-i Mevlânâ'yı cân ve gönülden severim

5. *Ayrılığının misafir edilen yerinde çile çeken olalı*
   İsimlerin cazibesinin mertebesini anladım

6. *Benim istediğim o güzelin himmetli bir bakışıdır*
   Dünya saltanatı bile olsa ne yapayım

7. *Şeker kırmızısı dudağını ver*
   Kim aşığı etti turuncu zekanı sarı

8. *O Leylâ yüzlünün valsı kolay olacak*
   Sahrayı Mecnûn gibi gezersem şaşılmaz

9. *Ağlayan hatıra onu kucağa almak gelir*
   Ben o yasemin simâlıyı gömlekle göreceğim

10. *Sevgilinin mahallesinin başında daima ayakta duran olsam şaşılmaz*
    Saçlarını bağlayanı çılgın gönül etti

11. *Şarkı söyleyen bülbül dünyanın gül bahçesi içinde*
    Âh ile rana gülünü mutlu eyledi

12. *Ey şeh, âlemde civa gibi yer tutan olmadı*
    Senin saçının fikriyle âşık olup sevdâyı

13. *Bülbüller yuvasız oldu ateş dolu zamanlarla*
    Tazelik şahı kırmızı gülü görecek

14. *Ey Hâsim, onun yanağının ışığının parlaklığı*
    Zulüm gecesini ay gibi aydınlattı

[150]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Yine ġamzeyle itdi ittifâkı çeşm-i ġammâzı*
   Güşâd eyler aña dervâze-i gencîne-i râzı

2. *Gülüñ sû-yı fenâya ‘azmini gördükde hayretden*
   Hezâruñ gül-sitân içre bürîde oldı âvâzı

3. *Terâne eylese ol mutrib-i mümtâz bir kerre*
   Anuñ bu bezm-i ‘işretde olur mı hîç dem-sâzı

4. *Bu bezm-i cân-feşâr-ı ‘âlem-i pür-ġamda her lahza*
   Ne kanlar yutturur ‘uşşâka çeşm-i ‘işve-pür-râzı

46 a

5. *Ne mümkin olmak eymen ‘âşıka âsîb-i dünyâdan*
   Bu câde eyler iken dil-rübâmız râye ikrârı

6. *Harîdâr oldı kâlâ-yı visâl-i yâre ey Hâsim*
   Yolında nakd-i cânın bezl ider ‘uşşâk-ı ser-bâzı

[150]

1. *Fitneci gözün yine gamzenle ittifak etti*
   Sırrının hazinesinin kapıcısı ona açılır

2. *Gülün fena kötülüğüne azmini hayretle gördük de*
   Bülbülün gül bahçesin içinde sesi kesildi

3. *O seçkin çalgıcı bir kere şarkı söylese*
   Onun bu eğlence meclisinde hiç olur mu arkadaşı

4. *Her an gam dolu âlemin can sıkan meclisinde*
   Âşığa ne kanlar yutturur işve dolu sırrının gözü

5. *Dünya sıcağından uzak olmak âşığa mümkün değil*
   Sevgilimiz bu ırmakta teslim olurken

6. *Ey Hâsim, yârin visâlinin kalesi satın alan oldu*
   Korkusuz âşıklar yolunda can naktini verir

[151]

Mef‘ ûlü / fâ‘ilâtü / mefâ‘îlü / fâ‘ilün

1. *Esmâ-yı Hakk’iñ oldı âvâlim müzâhiri*
   Zâtı hemîşe anlaruñ olmış musavviri

2. *İtse ‘aceb mi dilber-i ‘âlem müfâharet*
   Olmaz bu fenn-i ‘işvede anuñ nazâ‘iri

3. *Her bir nev‘ide oldı muhassal mizâc-ı hâs*
   İdüp sirişte dest-i hakem bu ‘anâsırı

4. *Görmek içün ‘ibâret-i ‘aşkı bu safhada*
   Çeksem ‘aceb mi dîdeme kuhl-ı cevâhiri

5. *Ol ejdehâ-yı zülfi misâl-i ‘asâ anuñ*
   Abdâl iderse itme ‘aceb sihr-i sâhiri

6. *Pejmürde olsa ‘âşık-ı zâruñ n’ola senüñ*
   Hevl-i firâkuñ itdi perîşân meşâ‘iri

7. *Teklîf-i Hakk’a çünki menât oldı bu hıred*
   Erbâb-ı ‘akla bilmemek olmaz evâmiri

8. *Hâsim kadem-i ferruhı cânânenüñ hemân*
   Döndürdi bâġ-ı cennete sahn-ı hazâyiri

[151]

1. *Cihanlar kılıçla vurulur oldu*
   Hakk'ın isimlerinden daima onların olmuş şekil ve suret

2. *Bu işvenin tecrübesi onun benzerleri olmaz*
   Sevgili âlemde karşılıklı övünse şaşılmaz

3. *Sözün kısası has mizacı müjde kesti*
   Bu esaslar hakem kalemini kırıp

4. *Aşk ibâretini bu safhada görmek için*
   Gözüme cevherlerin sürmesini çeksem şaşılmaz

5. *O zülfünün ejdehası asâ benzerini*
   Abdâl ederse etme büyücü sihiri

6. *Senin ağlayan âşığın dağınık olsa şaşılmaz*
   Ayrılığın korkusu aklı perişan etti

7. *Hakk'ın teklifine ölüm haberi oldu bu akıl*
   Akıl erbablarına vazifeler bilmemek olmaz

8. *Hâsim, sevgilinin mübarek ayağı*
   Mezarlık alanını cennet bahçesine döndürdü

[152]

1. ‘Aceb bañа senden selâm gelmez mi
Bu ‘âşıka cânâ peyâm gelmez mi

2. Şarâb-ı ‘aşk-ıla mest oldı dil cânâ
Bu neş’e-i ‘âşıkuña müdâm gelmez mi

3. Nüvîd-i sıhhatüñi ümîd ider dilümüz
Bize bu kâsid ile kelâm gelmez mi

46 b

4. Mükedder oldı göñül firâk-ı dil-berden
Bu bezm-i‘işrete sâkî câm gelmez mi

5. Misâl-i kavs kurıldı kaşları yârüñ
Bu sîneye Hâsim sihâm gelmez mi

[152]

1. *Acaba bana senden selam gelmez mi*
   Bu aşığa sevgiliden haber gelmez mi

2. *Ey sevgili, aşk şarabı ile mest oldu gönül*
   Bu aşkın neşesi devamlı olmaz mı

3. *Gönlümüz sağlığının müjdesini ümit eder*
   Bize bu kaside ile söz gelmez mi

4. *Gönül sevgilinin ayrılığından kederlendi*
   İçki sunan, bu işret meclisine kadeh gelmez mi

5. *Yârin yay benzeri kaşları kuruldu*
   Bu gönle Hâsim, ok gelmez mi

[153]

Fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilâtün/ fâ‘ilün

1. *Nâliş-i pür-sûzuma Mesîh hem-dem olmadı*
   Sîne-i pür-çâküme ‘âlemde merhem olmadı

2. *Niçe bilsün nev-‘arûs-ı bikr-i râz-ı ‘âşıkı*
   ‘Akl-ı halvet-gâh-ı ‘aşka Mesîh mahrem olmadı

3. *Herkesüñ vardur derûnında nühüfte bir keder*
   Hiç kimse bu cihân içinde hurrem olmadı

4. *Dem-be-dem bîm-i firâk-ı yâr-ı şûr-efgen ile*
   Yek-nefes-i dil ‘âlem-i fânîde bî-ġam olmadı

5. *Sen olaldan pâdişâh-ı sihr-gûyân Hâsimâ*
   Kimseye bu kişver-i ma‘nî müsellem olmadı

[153]

1. *Ateş dolu inleyişime Mesih her zaman olmadı*
   Yırtık dolu sineme âlemde merhem olmadı

2. *Aşığın sırrının temiz yeni gelini nasıl bilsin*
   Yalnızlık yerinin aklı aşka Mesih mahrem olmadı

3. *Herkesin kalbinde gizli bir keder vardır*
   Hiç kimse bu dünya içinde sevinçli olmadı

4. *Kargaşalık çıkaran sevgilinin ayrılığının korkusu*
   Her vakit gönülün tek nefesi geçici âlemde gamsız olmadı

5. *Ey Hâsim, sihir söyleyen padişah sen olduğundan beri*
   Kimseye bu mani ikliminde müsellem olmadı

[154]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Ser-â-pâ ġonce-i âmâli sîr-âb eyle yâ Rabbî*
   Nihâl-i nevres-i ikbâli şâd-âb eyle yâ Rabbî

2. *Baña sermâye-i cûş ü hurûş ihsân idüp her dem*
   Derûnum âteş-i ‘aşkuñla pür-tâb eyle yâ Rabbî

3. *Dil ü cânı idüp meyhâne-i ‘aşkuñda lâ-ya‘kıl*
   Beni hem-vâre ser-mest-i mey-i nâb eyle yâ Rabbî

4. *Visâlüñ ârzûsı-y-ıla idüp giryân dil-i zârum*
   Sirişk-i çeşmümi ‘aşkuñla hûn-âb eyle yâ Rabbî

5. *Hemîşe Hızr ola evrâk-ı şâh-ı maksad-ı ‘âlem*
   Beni âb-ı zülâl-ı lutfa mîzâb eyle yâ Rabbî

6. *Hemîşe lutfuñı bir reh-ber-i ferhunde-pey idüp*
   Beni ser-menzil-i maksûda reh-yâb eyle yâ Rabbî

47 a

7. *Hayâl-i nev-‘arûs-ı lutfuñ idüp aña hem-hâbe*
   Hemîşe Hâsimi şevküñle bî-hâb eyle yâ Rabbî

[154]

1. *Baştan ayağa emeller goncasını taze eyle yâ Rabbî*
   Talih tazesinin fidanını suya kanmış eyle yâ Rabbî

2. *Her vakit bana kaynayıp taşma sermayesi bağışlayıp*
   Aşkının ateşiyle kalbimi ışık dolu eyle yâ Rabbî

3. *Aşkının meyhanesinde gönül ve can aklı başında olmayan kıl*
   Beni her zaman katıksız şarabın sarhoşu eyle yâ Rabbî

4. *Ağlayan gönlüm sana kavuşmanın arzusuyla ağlayıp*
   Gözümün yaşını kan gölü eyle yâ Rabbî

5. *Daima Hızr ola alemin maksadının şahının yaprakları*
   Zülal suyu beni lutfa su yolu eyle yâ Rabbî

6. *Daima lutfunu uğurlu rehber edinip*
   Beni arzu menzilinin başında yolunu bulan eyle yâ Rabbî

7. *Lutfunun yeni gelininin hayali ona daima sıkılmadır*
   Hâsim'i daima şevkinle uykusuz eyle yâ Rabbî

[155]

Mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün / mefâ‘ îlün

1. *Sararken sîne-i pür-sûza merhem gibi cânânı*
   Zahım-nâk itmemişdi ‘âşıkı şemşîr-i bürrânı

2. *Nice tâb-âver-i nezâresi olsun dil-i ‘âşık*
   Eger baksa nigâh-ı germi âb eylerdi sendânı

3. *O şûhuñ sâha-i nâzında ‘âşık oldı âmâcı*
   Güzer eyler hemîşe sînemüzden tîr-i müjgânı

4. *Güşâd olsa ‘aceb mi pîç ü tâb-ı ‘ukde-i ‘âlem*
   Baña yâver olur hem-vâre dest-i lutf-ı Rabbânî

5. *Bu dâm-ı cân-feşâr-ı ‘âlem-i pür-ġamda her lahza*
   Niçe diller şikâr itmiş anuñ zülf-i perîşânı

6. *Sakın ey Hâsim-i dil-teşne gerdiş itme etrâfın*
   Halâs olmaz anuñ üftâde-i çâh-ı zenahdânı

[155]

1. *Alev dolu sinen sevgiliyi merhem gibi sararken*
   Yaralı etmemişti keskin kılıç âşığı

2. *Nice ışık dolu bakan âşık gönül olsun*
   Eğer baksa sıcak bakışı su eylerdi sendân

3. *O oynak güzelin bakışının sahasında amacı aşık oldu*
   Daima sinemizden kirpik okları geçer

4. *Alemin bağının ıstırab ve sıkıntısı açılsa şaşılmaz*
   Rabbın lutfunun eli bana daima yaver olur

5. *Her an gam dolu alemde can saçanın tuzağı*
   Nice gönüller avlamış onun dağınık saçları

6. *Ey kalbi susamış Hâsim, sakın etrafını dönme*
   Onun çene çukurunun çılgınından kurtuluş olmaz

KAYNAKLAR

1) İpekten, Prof. Dr. Haluk; *Fuzûlî, Hayatı-Sanatı-Eserleri*, Akçağ Yay., Ankara 1991

2) Pala, İskender; *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü I-II*, Akçağ Yay., 2.bs., Ankara 1990.

3) Yazır, Elmalılı M. Hamdi; *Hak Dini Kur'an Dili, S1-10.*

4) Zavotçu, Gencay; *Dîvân Edebiyatı, Kişiler-Kişilikler Sözlüğü*, Aydın Ktb., Ankara Şubat 2006.

5) Bursalı, Mustafa Necati; *Peygamberler Tarihi,* Çelik Yay., İstanbul 2009, 279-286;

6) Aydemir, Doç. Dr. Abdullah; *İslami Kaynaklara göre Peygamberler*, TDV Yay., Ankara 1990.

7) Levend, A. Sırrı; *Divan Edebiyatı-Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar*, Enderun Kitabevi, 4. bs., İstanbul 1984.

8) Onay, Ahmet Talat*; Eski Türk Edebiyatı'nda Mazmunlar*, Haz.: Doç. Dr. Cemal Kurnaz, Akçağ Yay., Ankara 1992.

9) Kanar, Mehmet; *Etimolojik Osmanlı Türkçesi Sözlüğü,* Derin Yay., İstanbul 2005.

10) Devellioğlu, Ferit; *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Aydın Ktb., Ankara 1990.

11) *Nef î Divanı;* Yay. haz.: Yrd. Doç. Dr. Metin Akkuş, Akçağ Yay., l. bs., Ankara l993.

12) *Nâbî Dîvânı*; Haz.: Dr. Ali Fuat Bilkan, MEB Yay., M.E.B., C.I-II, İstanbul 1997.

13) Mücteba İlgürel; "*Celâlî İsyanları*", DİA, TDV Yay., C. 7, İstanbul 1993.

14) Feridun Emecen; "*Osmanlılar*", DİA, TDV Yay., C. 33, İstanbul 2007.

15) *Büyük Türk Klasikleri;* Ötüken-Söğüt Yay., C. 5, 6, İstanbul, 2004.

16) Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal; *Eski Türk Edebiyatı Tarihi,* dergâh yay., 1. bs., İstanbul 2007.

17) Prof. Dr. Mine Mengi; *Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Edebiyat Tarihi-Metinler;* Akçağ Yay., 8. bs., Ankara 2003.

جمال نو عروس لطفک ایدوب که ممخوابه
همیشه حاسمی شوقکله بی خواب ایله یاربی

صرار کن سینهٔ پرسوزه مرهم کبی جانانی
زخمناک ایتمشدی عاشقی شمشیر برانی

نجه تاب اور نظاره سی اولسون دل عاشق
اکر بقسه نکاه کرمی اب ایلودی سندانی

اوشوخک ساحهٔ نازنده عاشق اولدی اماجی
کذر ایلر همیشه سینه مزدن تیر مژکانی

کشاد اولسه عجبمی پیچ و تاب عقدهٔ عالم
بکا باور اولو مموآره دست لطف ربانی

بو دام جانفشار عالم پرغمده هر لحظه
نیجه دللر شکار ایتمش انک زلف پریشانی

صقین ای حاسم دلتشنه کردش اتمه اطرافن
خلاص اولماز انک افتادهٔ چاه زنخدانی

نه ممکن اولمق ایمش عاشقه اسیب دیبادن | بو جاده ایله ایکن دلبر یامن زیاده افراریم

خریدار اولدی کالای وصالیمه دای حاسم
بو لنده نقد جانمی نزل ایدرم عشاقه سربازیم

اسمای حسنک اولدی عوالم مظاهریم | ذاتی همیشه ادراک اولمش مصادریم
اتسه عجبمی دلبر عالم مفاخرت | اولمز بو فن عشوه ایله نظایریم
هر بر نوعده اولدی محصل مزاج خاص | ایده سرشته دست حکم بو عناصریم
کورمک ایچون عبارت عشقی بو صفحه ده | جکسم عجبمی دیده مه کحل جواهریم
اول ازدهای زلفی مثال عصا انک | ایدر ایله رسه ایتمه عجب سحر ساحری
پژمرده اولسه عاشق زارک نولا سنک | سهول فراق ایتدی پریشان مشاعریم
تکلیف حقه جوکه مناط اولدی بوخرد | ارباب عقله یلمک اولمز اوامریم

حاسم فدوم فتحی جانمه نک همم
دوندردی باغ جنته صحن حظایری

عجب بکمه سندن سلام کلمزمی | بو عاشقه جانه پیام کلمزمی
شراب عشقله مست اولدی دل جانا | بو نشه عاشقه مدام کلمزمی
نوید صحتکی امید ایدر دلبر | بزه بو قاصده یله کلام کلمزمی

ملکه زاولدی کوکل فراق دلبردن | بو بزم عشرته ساقی جامم کلمزمی

مثنای عکور اولدی قشلر جای یارک

بو سینه یه حاسم سهام کلمزمی

نالشم پر سوزمه فی مسیح همدم اولدی | سینه بر جا کمه عالمده مرهم اولدی
بنجه بلسوز نوعروس بکر راز عاشقی | عقل حلو تکاه عشقه مسیح محرم اولدی
هر کسک وار در دوشنده نهفته برکدر | مسیح کمه بو جهانه یکنده حرم اولدی
دمبدم بیم فراق یار شورافکن ایله | یکفر دل عالم خانیده بی غم اولدی

سن اولدن پادشاه سحر کویان حاسمه

کمه یه بو کشور معنی مسلم اولدی

سر آپا غنچه امالی سیراب ایله یارتی | نهال نورسر اقبالی شاداب ایله یارتی
بکا سرمایه جوش و خروش احسان ایدر دهرم | درونم اشتر عشقکله پر تاب ایله یارتی
دلی وجانی ایدر میخانه عشقکله لایعقل | بنی همواره مست می ناب ایله یارتی
وصالک ارزو سیله ایدر کریان دل زارم | سرشک حسرتی عشقکله خوناب ایله یارتی
همیشه حضر اولسه اوراق تاریخ مقصد عالم | بنی اب زلال لطفه میراب ایله یارتی
همیشه لطفکله برر هبر فرخنده پی ایدوب | بنی سر منزل مقصوده رهیاب ایله یارتی

جنونم ایتدی فزون سوز جذبهٔ اسما
بو تاب ایله یکه ای دل جلال کلمزمی

حرارت غم دلبرله تشنه دل اولدم
هوای عشقه عجب اعتدال کلمزمی

کورنجه یاری رقیب ایله همنفس حاسم
دماغ عاشقه کم اختلال کلمزمی

عالمه صالدی شعله رخساری
طوتدی آفاقی جمله انواری

طوتدی راه کریز عشاقی
قصد جان ایتدی چشم خونخواری

کره زلف دلبرک چوقدن
دل بیچاره در کرفتاری

خشم ایدوب عاشق بلاکشنه
مظهر لطفی ایتدی اغیاری

رسن کاکلنده دل بسته
هله اولسه عجبمی بر داری

غبطه فرمای کبک خوش جنش
اولدی حاسم چمنده رفتاری

نوله روز ایلسه رخساری شب یلدای
ضوی کسف ایتدی انک مهر جهان آرای

طرف ساحله هر بار تکاپو ایلر
بوسه ایچون موج سبکپای لب دریای

چوق زمان اولدی مقفل کدر عالمده
ایلدی باز کلوب شوق در معنای

مبتلایم نی جانسوزنی کوشه هر دم
جان و دلدن سورم حضرت مولانای

جلّه کش اوللی بن خانقه بحرنده
اکلدم مرتبهٔ جاذبهٔ اسمای

بکه مقصود اوشوخک نظر همتیدر
نیلیم اولسه بله سلطنت دنیای

لب لعل شکرین و نمکینک ویرکم
عاشقی ایتدی ترنج ذقنک صفرای

تا میسر اولیجق وصلی اولسلا رویک
نوله مجنون کبی کشت ایلریم صحرای

خاطر زاره کلورانی در آغوش انمک
پیرهنله کوریجک بن اوسمن سیمای

سر کوینده مقیم اولسه نوله جانانک
ایتدی پابستهٔ کیسوسی دل شیدای

بلبل نغمه سرا کلشن عالم ایچره
ایلدی اهله خوشیده کل رعنای

جایکیر اولمدی زیبق کبی عالمده شها
فکر زلفکله سنک عاشق اولوب سودای

لاله سوز اولدی هزاران دم پر آتش ایله
کوریجک شاخ طراوتده کل حمرای

لمعهٔ پرتو رخساری انک ای حاسم
روشنا ایلدی مه کبی شب ظلمای

ینه غمزه ایله ایتدی اتفاقی چشم غمازی
کشاد ایلر اکا دروازهٔ کنجینهٔ رازی

کلک سوی فنایه عزمنی کوردکده حیرتدن
هزارک کلستان ایچره بریده اولدی آوازی

ترانه ایلسه اول مطرب ممتاز بر کره
انک بو بزم عشرتده اولورمی مسیح دمسازی

بو بزم جانفشار عالم پر غمده هر لحظه
نه قانلر یوطورر عشاقه چشم عشوه پردازی

ایلمر وضع جبین سجده بر کنر حاکم

حرفهٔ رند سبکپای می الوردی

چها ای قد جانآ ه افسر زادی کوردی — خوراب ایتدی بوکوغ سرسر فریادی کوردی
قد آیی جانم اتمشدر ره عشقنده یهوده — وصال یار دنیا مایوسسز اولوب فریادی کوردی
ولاسوداکران کالهٔ مهر و محبتدن — عشق یاجی الور اول شحنه بیدادی کوردی
کف جود حدا اتمش عطیه قلب عشاقه — نهایه یوخ جنون عشقی ماورزادی کوردی
حیا لک مقدمیله ملک دل معمور اولمشدر — تلک و ناز ایلیوب جانا خوراب ایادی کوردی

کریزان اولهٔ ای حاکم محمد ردل عاشقها

ملاک ایلر بزی اول غمزهٔ جلادی کوردی

فکر مجر کله سنک باکه الم کلمزمی — ای جفا پیشه وجی چشمه نم کلمزمی
کلبهٔ حزنمی تفکر ایدیجک بن ناکام — خاطره ایلدویک وضع ستم کلمزمی
گلشنکده بوقدر زمزمه پرداز اولدق — نغمه سنجان عجبا بویی کرم کلمزمی
چشم عاشق رینی برکتره کور نجه جانآ — اکه تب لرزه زسر تا بقدم کلمزمی
اسیمک یاد محبت طرف جانا ندن — عشقله جوشش و خروشش ایتمکه یم کلمزمی

لالهٔ جور یله زین اولدی سرا پا حاکم

سر کویکه مانندارم کلمزمی

بوگلشن فرخ افزاده برهزارم اولیدی — یانمده برگل رعنا کبی نگارم اولیدی
سرود نغمهٔ طنبوره منت ایتمز ایدم بن — اگرچه کلبهٔ غمده حزین زارم اولیدی
بو بنده تک دل زارین ایدردی خرم و خندان — مثال ذره یانمده اگر اعتبارم اولیدی
دو شرمیدی بوکرداب عشقه زورق جسنم — اگرچه بحر هوسسز ایچره روزگارم اولیدی

ره قدومنه حاکم نظاره ایتمک ایچون بن

کیچه روزنه وشر چشم انتظارم اولیدی

هیچ کمسه بنده کی ملک دلشاد کورمیدی — غم آفاق زار سندن ابدا داد کورمیدی
چشم زمانه هرطرفه کردوشر ایلدی — جانا سنک کبی بنه بیداد کورمیدی
ایمن اولورسه کوی دلاراه دل نولا — مرغ حرم حبالهٔ صیاد کورمیدی
بلغورلی نام موضعی کم یاد ایلدی کوکل — دنیاده اویله برفرح آباد کورمیدی
برکوهه وارمدی عشقله دل حاکما انک — سنگ پا رسی که تیشهٔ فرهاد کورمیدی

مشام عاشقه بوی وصال کلمزمی — مذاق تشنه یه آب زلال کلمزمی
بو نغمه دن کیچه کوندز ریاض عالمده — دماغ بلبل زاره کلال کلمزمی

شهدی ز هر ابه جشم کاسه حسرت او لدقی — نوله نوشن ایلمسک یاره غم فرسا یی
فکرت اتش مجرانک ایدوب عالمده — دلسوز ایده بر سوز ایده لم دنیا یه
راه عشقنده انک یاده یه یاد بز — نوله اغوشنه الرسق او قد بالا یی
بر ورشن یافته نغمت جانفزا اولسون — کوینه کونده رلم بزم دل شیدا یی

حاکسار بیل کوینده عشق یار ز
امز ایتدی بی شافته اوکل رعنا یی

سر کوی ولا راوه دل ایلمسون یی کورد کمی — جمال وصل ایدرشن فکر دور اوده کورد یکی
مقام وحدته وارب وفدا یی جانم ایتمدر — انا الحق سرنه واصل اولنلر منصوری کورد یکی
بجمیدر خمار آلم غالب اولدی نشئه ساقی — بنله ممزباندر دیده محمور یی کورد کمی
مقرر اولدی ارتق ساکه رسوای جهان اولمق — مسن ای بدمست عالم باده انکوری کورد یکی
چالنجه نازیله جنانکر ممتاز مجلسده — بکا خرده اولدی نغمه طنبوری کورد یکی
بی اندرپی اوکور زهر آیه نوشن غم بو عالمده — جهانی ایچرکه شکست اولنلر دل فغفوری کورد یکی
نوله کورمک عذارنشاهد معصوری دلبرم — همانی اینه وشدر سینه بلوری کورد کمی
حیای روز وشب بزم نشین چشم اولندر — فراموشن ایتمک اولز دلبر مستوری کورد یکی
کمی بزم فرآفکده یکسی خوف جورکده — منهای عشاق غمبر پرورده یی محذوری کورد یکی

بشقون

شبیخون ایلیوب سودای زلفی لشکر عقلمه — عجب یغما کر اولدی دلبر مغروری کورد کمی

اجلمش تیغ برآن غمزه جلادی حاکسم
سر آیا سیم اوزره یاره ناسوری کورد کمی

بتون دنیایی یکجه اه اتشبار کورد کمی — نلر ایتمدی بو کونه عاشق بیچاری کورد کمی
متاع صبر می غارت ایجون ملک دله هردم — تمک و نازایلیکده غمزه ناتاری کورد کمی
مقرر اولدی ارتق ساکه رسوای جهان اولمق — مسن ای بدمست عالم آکاه سرشاری کورد یکی
خم اندرخم اولوب هر عقده موی بو عالمده — شکار اتمش دلی کیسوی عنبر باری کورد یکی
نوزد اسا خرام ایتدکده صحن باغ عالمده — اوسرو قدنی ای دل شیوه رفتاری کورد یکی
او آوازرده خار جفایی بی شمار کل — بو کلشنده نوای عندلیب زاری کورد کمی

عذارنشاهد مقصد نما اولندرای حاکسم
نه مرآت مصیقلدر رخ دلدار یی کورد کمی

دل عاشق جریان ایلمده رود کیمی — وارمی دلبسته ایماز ده دل محمود کیمی
شب فرقتده جانکیلمه تمنه بارک — چو غنچه پیوسته اولوراه ورونزد ودکی
نوله اولسم کله جوکلیه تاثیر مده ولا — وارمی عشاقه بلا آنجه غم افزود کیمی
قحن اوازیه اهنکا یدیجک مطرب عشق — بکه تاثیر ایدر نغمه داود کیمی

بو بزم میده نهاد سنه جام النمز بی
بو اختلاط طلعه سندن مرآم النمز بی

نشیمن بتسم نک کوینی مدام ای دل
او دلبرک دهنندن کلام النمز بی

غریب کوی اولام عاشقک ندر حالی
عجب بو باد صبادن پیام النمز بی

سمند نازه هله لطفیله سوار اولدی
عجب سلامنه طورسق سلام النمز بی

قالورمی یا منه بو اندوه یکا ستم حاکم
رقیبدن عجبا انتقام النمز بی

هیچ مقدم دلبردن بو للرحم اثر بوقمی
ای باد صبا سنده بو تازه خبر بوقمی

اول دوزدجفا پیشه انلاره نظر قیده
بو راه محبتنده عشاقه خطر بوقمی

آماج اولوب ای دل سنا تسخر بوده
هیچ کوکسنه بوله عشاقه سفر بوقمی

بر کوز سکه بو اهم تأثیر ایدر الینه
ای شوخ جفاجو بم همنکام سحر بوقمی

اول محفل عالیده سرتا بقدم حاکم
بن غمزه یه اما بر کره نظر بوقمی

مانند قوس بارک اولور ابرو انلری
تیر جفاسنک دل عشقی شکار بی

عالمده ایله میره هوسزای کوکل صفایی
بویی وفادن اولدکی تهی کلستانلری

اوج و فایه ممکن اولورمی صعود یمز
سرتا قدم مثلکده یا تور نرد بانلری

رهیاب اولمق امر عیان کوی دلبره
انر سد اولمق طوتدیکک رهروانلری

جلکه غم حسرت دشت فراقی کسمه
باغلندی جسمه املاک ریسمانلری

دلبسته اولمه شهر ملامتده حاکما
عشاقه جور بی حد ایدر دوستانلری

رقیبانه ایله جانان جانب کلزاردن کلدی
سم اغوشم وصال اولمه وقلبین انکاردن کلدی

مشام عشق دلخسته یه باد صبا ایله
نشیم عافیت کیسوی عنبر بارودن کلدی

عجمی خانمان سوز علایق اولسه ای عارف
بکا بویی نجیب دلبلک عطاردن کلدی

مشام پیرهنه نشیم پیرهن ای دل
هله مصر کدر فرسای خوشنی انارودن کلدی

سنک چشم فسونسازک تمنا سیله عالمده
غزال وحشی دل دامن کهسارودن کلدی

هله دلدن فراموشم تمنی بوبنده سن اصلا
بلکه کم تحفه جور وجفا دلدارودن کلدی

نشان مقدم عشجه ریاض عالمه هرکز
بکا حاکم نوای عندلیب زارودن کلدی

عالمه بازایده لم دیده استغنایی
دوزه صبا بمیلم بال وپر عنقایی

بو نجه دم سجه شمارم انی تسخیر ایجون
نوله فهم ایلیه اسم بن عمل اسمایی

هله بزدوست محبت ایله قصر یمدن
ور کنارایلیه کوهر بی همتایی

خنجر خشمی ایله سینم ایدوب صد پاره
ایتدی وکی جوره عجب جلدی می غم برکره
ترک ایدوب عاشق افتاده سنی اخر کار
اجدی اغیاره بتون رازمی نهانم شمدی
بنی دلخسته کورنجه دافع جانم شمدی
سو بلشدوکی شمن ایله طوطی زبانم شمدی

حال ایدوب عفت زلیخی انکای حاسم
اولدی رشک اور خورشید بنا نم شمدی

مسکا عاشق اولان ای مهلقا جوانه اولمز
نوله انسم بشمن کوشه میخانه هرکز
عجمی ترک سراسه جنونی عشقله عاشق
اولشدی رسک غبار درکه جانانه اولمز
نولور لطف ایلیوب بن خاکی ای باد صبا برکز
کورنجه روی اتشناکی مجلده برکره
کوروب زلفک رمیده اولدی حالندن دل زارم
اولور شبنم کبی کلشنده خو بکره حیا سندن
سواصمانی دل مستانه لرزشوقونی نالانم

بو عشرتکهده ساقی کردشی ایمانه اولمز

نوله چاک اولسه حاسم اره خسته عالمده
مسکا زلف کوهکبرک محب شانه اولمز

سرکویک عجب عشانه جای دلکشا اولدی
عجمی ایله کسب شرف ارتق بو عالمده
نوله کغاره کله طوطی طبع شکرخوارم
عجمی ایتمیم عالمده جانا خواهش وصلک
چراغ انجمن افروزه جانا منتم بوقدر
انکا ظل درخت همت بالاسی عالمده

سر بی دولت اوزره سایه بال همای اولدی

نسیم صبح وصلک مسکا نه جانفزا اولدی
غبار درکه جانانه عاشق جمله سا اولدی
مسکا سینک بکا رهبر عالم نما اولدی
دل زارم غم هجرکله ارتق اشنا اولدی
شب تارم عجب شمع رخکله اشنا اولدی

نی مانند یعقوب ایلیوب یوسف نمایی
نسیم پیرهن کوینه حاسم رهنما اولدی

خونابه سینه دن سرمژکمدن غم خون فشان اولدی
بو مضمار محبتده سر پا ایلیوب جولان
یعقوب رازمی نهفتم فرط حیرتدن بو عالمده
صفاین چین جبهتدن غم الودن وله ولدایکی
بنه بو مردم سنجیده مک قدر فنه بلمز نسن

سنکا ایجون بکا عالم عدو دیو بد مسکال اولدی

مسک امید بابو سکله جانا سر سر حاسم
سر کو بکده مشید بز جفاکه پایمال اولدی

سمند نفسمز پابسته در قید وجود ایله
بزمه قافله سالار فرزاه عدم طوتدی

عجبمی لاله زار درد اولورسه سینهٔ عاشق
غم عشقیله حاسم داغلر سرتا قدم طوتدی

سکا بو کردش کجدن کلال کلمدیمی
بو کونه وضع بدکدن سؤال کلمدیمی

برابندی چشمه لری ابر نوبهارینه
بو تشنه یه دخی اب زلال کلمدیمی

صقن سن اولمه سبق خوان کتاب مهر بتر
سکا بو فن مهردن کمال کلمدیمی

اجنجه طرهٔ مشکینی اول مهک شانه
مشام خاطره بوی وصال کلمدیمی

کورنجه یاری رقیب ایله همنفس حاسم
سکا بو کونه روشدن ملال کلمدیمی

سنبل باغ جنوندر دلربانک کاکلی
کم بو باغک صاحبلی سنبلدر سراپا سنبلی

فصل کلده نورش صهبا ایلدکده ساقیا
نغمه بلبل کلور باکه سبونک قلقلی

یار اهم کلشنک خار و خس سوزان ایدوب
اولدی خورشیده هوای کرم ایله برک کلی

کم بنمله همعنان اولماغه قادر حاسما
طبع جستم اولدی بو میدان نظمک دلدلی

عیادت

عیادت ایتمکه جانان دل بیماره کلمزمی
طبیب اولان همیشه خسته یه تیماره کلمزمی

شکفته اولدیلر کللر سراپا شاخ کلبنده
عجب بو بلبل کویا دخی کلزاره کلمزمی

شکارینه انک صیاد عالم حاضر اولمشدر
غزال وحشی دل دامن کهساره کلمزمی

اولنجه رو بروانهٔ عالم نما ایله
بو طوطی شکر خارم بنم کفتاره کلمزمی

همیشه نقد جان برکف اولوب اما عشاقی
دخی صحن چمنده دلربا رفتاره کلمزمی

پریشانم انک اندیشهٔ جوریله همواره
بکا لطف ایلمک هیچ خاطر دلداره کلمزمی

اوزره کوچه کرد دل عجب شهر ملامتده
فرادایچون متاع رازنی بازاره کلمزمی

سلامتیاب اولور ای دل همیشه صحن عالمده
بو تیراه عاشق سینهٔ اغیاره کلمزمی

ایدرمش دائما سلب محبت بندن اول افت
کوروب زردی رخسارم عجب اقرار کلمزمی

عجبمی التجا اتسم همیشه درکه حقه
کناه ایدن امید عفو ایله غفاره کلمزمی

نه سود ایلر امورنده اولنلر متنبه ای دل
بلای ناکهانی دیدهٔ بیداره کلمزمی

بلی حسرت کشز بز وصلت جسمانیه اما
خیال دلربا مز دیدهٔ خونباره کلمزمی

انک باغ جمال جنت افزاسنده ای حاسم
اولان بو باوه جینی معرض ازاره کلمزمی

عندلیب ایتدی بنی غنچه دهانم شمدی
عالمی ولوله ویردی فغانم شمدی

ترحمی ای سب هجت راهوارم ای دلیر پیشرو
ساحه عنفکده جانا معنا نرم قافلدیی

ای کوکل اولسم وطن دشمن عجمیدر بکا
عشقیله سیماب وش آرام جانم قالدیی

انی اغوش وصاله املق اسانایدی لبک
پرکیجه غمخانه ده اول هومیانم قالدیی

ایلدی نابود بودی نور محض فیض عشق
حاسما اعدام مطلق وش نشانم قالدیی

بوسینم داغ عنفکله سراسر لاله زار اولدی
سرشکم دیده دن ریزان اوکو بر جویبار اولدی

جمن زار خنده اشک خشمدن بوآلوقوت
جیقوب ای دل کیاه خطی انک نوبهار اولدی

هزاران جیله ایدلانه کبر اولمز ای دلبر
هوای کاکلکله مرغ دللرم قرار اولدی

بی اندرپی تک وتاز ایلکده وائم ای دلبر
بوجنس غم ایله شهره دهب نار وعار اولدی

سبق خوان کتاب ناز اوکو بو مکتب دلده
اوطفل نورسم عشاقه غایت شیوه کار اولدی

کوب وطوطی سنک ایتنه رخسار کی جانا
انک تیغ زبانی انک ایچون اشکبار اولدی

اکا کاغ آیته در جانا دنک نسخه تمانی
سنک تصویر جسنکله درونم پرنگار اولدی

بعجبی مائل اولسه می پرستار اکه ای حاسم
لب لعل هذای یاره اساخوشگوار اولدیی

دلبرک مهر نبی بادیه پیما ایتدیی
قیس بیچاره کبی واله وشیدا ایتدیی

جویرو سوی خرآیانه نهانی اخسر
لب میکونی دلی مائل صهبا ایتدیی

عضو پاکنده انک پیرهن یاریکی
بدن نازک جانانی کسن ساایتدیی

بازیسان محبت دو کلوب بی درپی
صدف دل انی کم کوهر یکتا ایتدیی

اوشهاک مهری درونمده طوتوب برداغم
بنی رسوای جهان انجمن آرا ایتدیی

خاطرم صاف بولوب اینه وش ای حاسم
مهر دلبر بنی طوطی کبی گویا ایتدیی

بنی سامان دنیادن قناعت محتشم طوتدیی
دل قانع بولدنیادن عجب جیل وخشم طوتدیی

مقرر درانک یارین فرحناک اولمسی تحقیق
بوگون هر کمکه ای دل گوشه خاطر غم طوتدیی

سرگوینده اغیاری بریده ایتمیور حاسم
بنم بوتیغ اهم غالبا زنک الموتدیی

صفین کمکرده راه مقاصد اولمه ای سالک
طریق عشق زیرا کم زیاده پیچ وخم طوتدیی

دل صحتی انک عشقی اودکلوزم ایتمز کم
سرآپا صحتی دیریی ای کوکل اشکم طوتدیی

نه بی پروادر اول شوخ جفا پیشه بوعالمده
انک کیسوی خم اندرخمی مرغ حرم طوتدیی

حیجان زلف شبلوگلکه جانا فیض شب بولدی
نسیم کاکلکدن دل صفای صبحدم طوتدیی

بونارکرم عشقیله بنم پیدا اولان داغم
همان کویا نشان لاله باغ ارم طوتدیی

میسر اولدی دامن بوس دلبر ساکه صبر ایله
همله دستک بولوعالم اجیره دامن کرم طوتدیی

کوریدی اول بیک رخسار کلبر کسی غمزه — بتی بآ صفدری ترسایان در فرخاره برکرده
غم فکر یله مانوسر اولدو غمدن کنج غزلنده — بهار ایامی کلدی حقدن کلزاره برکرده

ازلدن ایلمش حق انی قلاب بلا حاسم
رهایولمز خطوطیلان طرهٔ طراره برکرده

بند شکنج زلف خمکک کندی راحتی — ایتمه امید عاشقه سوی سلامتی
روز ازلده دست قدر لوح سینه یه — رقم خامه ایله ایندی نوشته محبتی
دون بارگاه شهده کوکل ایتدو کن اشن — سا کله طوقمش اولدی مقدر ندامتی
هر کم نشیمن ایتدی ایسه کوی دلبری — طوتمز بو خاکدانده بنه جای محبتی

حاسم کلمیه صحن چمنده خرامه باز
ایتدی جامیچ نارون و سروی خاصتی

عجمی اهل عشقک اولمه عالمده هشیاری — جنونه افزا در ای دل دلربا نک رخساری
ره عشقنده فدا جانی ویردم هرچه باد اباد — اثر بیکانه بیکان تیر طعن اغیاری
عجمی مشک خوشبوی ایدرسه قیمتین ارزان — ندر زلفی پیشنده ناقهٔ اهوی تاتاری
ازلدن خامهٔ زرین ایله لوح دهرون اوزره — نوشت ایتدی محبت حرفی دست قدرت باری
بکا عرض ایلمز چیلی زمانده رو در خاورین — سر کو بنده اسم عندلیب اسا نوله زاری

ول جوانه بر لیلی و زنک مفتون بنده رشمدی — وطن اسم نوله مجنون کبی دامان کهساری
غزال اسا نوله چشم شیمنکاه بهامونی — وطن دشمن اولوب الت محبت چشم خونخواری

ایدر لرمهرهٔ بازیچه حاسم چوب جوری
انک سیب زنخدانینک اولمز نکهداری

بو عالمده بنم تر هتکم منجانه درشمدی — وجای دلکشا کم مجمع مستانه درشمدی
رقیب بدمنش دائم صوفلق ورمده یزمه — بو سر دوتیت ایله مجلس همان بخانه درشمدی
بنی سوزان ایدر دائم بو نار فرقته بی جا — کف افسوس اولان باکه بر پروانه درشمدی
بو بزم زنده اولمش زنک شوخ ای کوکل زینت — بکا چشم غزالان حلقهٔ پیمانه درشمدی
انک مقصود برفی سر عشق ایدر دست جانانی ای دل — هر مکانه اولمده غیر یار بیکانه درشمدی
دل زارم سنک اول نرکس مستانکه دوشمدی — بنه الفت و صحبت ایدر مستانه درشمدی
نوله اطرافم اولسه لاله زار بوم شوم ای دل — غم عشقکله مسکن کوشهٔ ویرانه درشمدی

نوله یوخسه دل حاسم محبتده مثل اولسه
او عشق یار بر افسونیله جوانه درشمدی

در د عشقکله بنم تاب و توانم قالمدی — حالمی کشف ایده جک بر همزبانم قالمدی
عقدهٔ اسرار اجدی ناخن عشقک سنک — خلقه اظهار ایده جک رازنهانم قالمدی

تا به ساعد دستی خونبله المشر بر نگار
دست دونیزم عجب زیبنده در حنا ایله

صد غرام ایله حریم وصلنده بی کمان
دل هم اغوشنه اولمق استر قامت بالا ایله

تنکنای فرقتنده عاشق محمور لسر
تر کنار ازنمز سمند باده حمرا ایله

کلشن حسنکده جانا غنچه لعلک سنک
ویلدم بر خوشه تماشا بلبل کویا ایله

مست ایدرسه ادمی بوی دلاویز نولا
نکهت کیسوسنی بردر عنبر سارا ایله

حاکسا بر برج اولدقجه عجب زیبا اولور
کاکل پرچینی یارک سنبل غرا ایله

بزم میخانه وکسر همواره جای دلنشین اولسه
دختر بنده سراپرده لرپای نازه نین اولسه

اودکلوتخ اولسه رمذاقم زهر جرعه
حلاوت بخش اوطرنا که جانا انکبین اولسه

غمانک ایلمزدم وکسمه هرچند بیجیده
نکاه بوی کسمند طبیعه بر نورزمین اولسه

خطاور دلبر سوسا ده رویاندن کویزاران اولسه
خطر اکنزاولور دشمن اکرچه درکمین اولسه

عجبمی ولربارشک اورحوریای جبین اولسه
سزاور پیرهن جانانه برک یاسمین اولسه

کلوکبر اولدی یارکه سرزنشدن خورشکر
ساده جوشتراولورای امتنان نازجوین اولسه

وجودم حاکسا برک خزان دیده کبی دائم
غضب اولورد لبردن یکاجبن جبین اولسه

مفاکر

صفا کسترا ولور یارک دل صافت غم الوده
اولور عشرت نشینان بجهان دنیا الوده

محک عاشق خالص عیار اولمز دیای زاهد
نوله قلبم جبینم اسنه یاره فرسوده

سرآیاغ دیاری ایلدم کشت وکذار اما
بوحسن قامتک سیرایتمدم برنخل دلجوده

بنجه صرف ایتمسون نقد روان عاشق سرباز
متاع وصل کورمشدر بوکره اونک خوده

حجالتدن ایدر صحن بنفشه کرفرو حاکم
کورسه عکس قد جانای سرو نازنین جوده

سرشکم بحر مجریه فراوان اولدیکندکچه
وجودم موجه مخنده بنهان اولدیکندکچه

می ناب مصفادن اودکلو زنک المشرکم
دهنم بار کویا درج مرجان اولدیکندکچه

همیشه فکر ودماغم سفیدک ولده مضمر در
نکون عالمه خام ودرافشان اولدیکندکچه

بوحسن جانمزاندازایله مصر محبتده
ولارامز مثال ماه کنعان اولدیکندکچه

سنک بوآتش بحر حکمر سوز کله عالمده
بنم وآغ سیه کارم نمایان اولدیکندکچه

تماشا ایلیوب ایتمه ارخصارک ای حاکم
غرور حسنله جانمز خرامان اولدیکندکچه

نحوس سینه می عرض ایلسه مدد یاره برکره
بویله برک ونوا به ایلمز نظاره برکره

قد بالاسی ثمشاد کدونا اولورواحد دشمن
تنورواسا کلیه یاغده رقصاره برکره

کوره لبیدز بری اول افتی حاکم چشم
اولدی وربسته دل زار عذار آرتوحر

خسرو خارنشکیم بامدی اشتاب خسرتوه — فرارم قالبدی زبستی کبی شهر ملامنده
هزار زرفرمه سازم بمشه تاغ بیجنده — نولرنشم ایلسم بوی کلی شاخ طراوتده
بمشه کشتی اجسم شکستم سرنسای دل — اولور باز بچه اموآج حیرت بحر فرقتده
کورز یار شرمناکی قیاسن ایلرکه مست اولمز — اولنجه روی خوبکرده انک منکام جلنده
سرکوینه دلدارک بکا بر رهنمو اولسه — دلاکم کشته اولدم وادی پهنای مخنده
نه ممکندر طلسمن بوزمدقچه بهروراولمق — رقیب مارالیت خفته ورکنجور وصلنده
بمشه کلبه غمده اوتوجلکشر حیرت — کشاد اولدی سراپا روزنه بیت مجنده
فراموشم ایلدک جانا دلکدن زنده ای آخر — سنکله عهدمز بولیله دلکده قصر وصلنده
خلیده اولدی دامانده خارنشه داغم — دل زارم بنم کلکشت ایدرکن باغ مخنده
اوشوخ بیمهالم بنی رسوای خلق ایتدی — مرادایدوب متاعم رآزمی سوق ملامنده
بنم پیرامنده جمع اولور پروانه لرهرشب — یانرتا صبحه دک جسم شبستانم مخنده
شکست اولسه سراپا زورق جسم عجمیدر — بمشه غوطه خوار اولمقده دریای حیرتده
شراب جام نخوتدن بمشه مست اولور دلبر — نه حاجت باده انکورایچک بزم عشرتده

غبار انکیز فتنه اولدی اسب نازی دلدارک
تکاوتازایلیوب حاکم بومضمار ملامنده

بنجه اخکر نهان اولمز کسنک بوبرق اهکده — انکجون خارو خسر بیهده اولکلدرشاه راهکده
عجبمی تارو پود لطفله پیرآهن امید — رفوداراولسه جانا دولت ایام جاهکده
اولور رغبت شکن بوسنبل جوشبوی منت — سنک کیسولرک ظاهرانکن طرف کلاهکده
بنجه کشت ایلسون زشت جنونی سرنسر جانا — دل شیدای عاشق بسته درنازنکاهکده

نوله مائل اولورسه شعرکه طبع سخن سنجان
بولورلرحاکما بیک نکته هرسطرسیاهکده

نشه یاراولمز غم بیحرک جلکن صهبا ایله — نمالباب اولمیجه دلبر رعنا ایله
تکیه عشقنده دلدارک اولوب سجده شمار — عاقبت جوانه اولدم جبزه اسمار ایله
محفل عشاقده زیب بنا کوشی اولور — کوشوار دلربانک طره طرار ایله
راح نخوتدن بمشه مست اولور محلده یار — نشه سی انک دکلدر جام غم فرسا ایله
شام تاریک روز روشندن نوله فرق ایتمم — مست اولور مالوف اولنلر نرکس شهلا ایله
مجلس عشرتده ای دل یاره ممزانوادوب — رتبه صدر اولدم برابر طارم والا ایله
شعله مهتابه حاجت یوق نشستانمده مسیح — روشنادر شام تارم شمع شب ارا ایله

بخت محوستم بنم مسعود اولدی گمان ... نه نگاه التفات ایلیدی بو دلدن جا گمه

نصر بو کشتن دلرای دل و جانا بلکه ... تابع اولمز سالک راه حق اولان زاهره

حاسما خورشید عالمتابی کورمدی داوجده

میل ایدرمی بو دل شیفته ماه انور ده

همای عشق جانانم بسته در ظرف حیا بندم ... نهفته اولدی آب و تاب رخسار منوره

درونمن غمگنم جوشم ایدنجه جوانه اولدم بن ... اشتدکده جوابنلکی جانا غیابندم

کورنجه دلبر محجوبی بوشیده روای دل ... نمایان اولدی برق خانمان سوزم سحابنده

بجمید رقیب جویمسوزان اتشه کوبکده ... شرارنا عشقنک شمدی بنجا نمشهابنده

بیابان غمگ کرمیتی اول دکلو مشتدر ... انکجون هیچ و تاب اولدی بنم موج سرابنده

اولور دیدی چشم اینجه کیبیدار عمو آره ... اکرچه کورمسم ای دل جمال یار خوابنده

اولور زنجیر اهمله بریده برج شرفی ... فروغ عالم ارا ظاهر اولدی افتابنده

سر کوبنده وارمق باکه ممکن اولمیه حاسم

اولوب زنجیر پا اندیشه جوی عنابنده

بنم رازدرونم اکلیدی دلبر فسر استدی ... نگاه ایدوانی هردم ایدر پا تازه اکتابنده

بکونز ایرلدم اول عشوه کر شوخ جفا جندن ... عجبمی ایلسم چاک کریبانم دست حسرتله

فراق دلربا ایله جهانی فرقدن قالدم ... بنی جوآنه دور دلرکور نلر بویله جبر تله

همای بابنی اوچ دام کبی فرصت غنیمتدر ... الغمی اوبدور عنقا نه بوجه کونه بویله کونه

نوله بلبل کبی عاشق سر کویندن زار اولسه

عذاری ورد دن خوشتر درای حاسم طراوتله

مدد زلف مسیا سمک سن هر طرف کلاه ایله ... بو طرز خوشنر ایله میدان مهری جلوه کاه ایله

سر کویک طواف ایلمکده در شتام و سحر دائم ... نه وار ای چشم دلبر مبتلا که بر نگاه ایله

اولهٔ آواف راز دل صد پاره یه یارب ... سر کوبنده جانانک وار دستانه اه ایله

اکرای مرغ دل سر پنجهٔ شاهین محنتدن ... رها بولمق دلورسک سدهٔ یارب پناه ایله

دو کیبنده ایدرسک خواهش اقبال دولتدن

سر کوبنده حاسم استانش جو آبکاه ایله

کورمدم رونق روی کل احمر ... بولمدم کاکلنک نکهتی عنبر

اشر عشقه کرم اولسه جکر عالمده ... جام بیخاله فزاولورمی دلب کوثر

اولورای دل فلکک سرزنشندن ایمن ... هر کیمک اولورایسه پستری خاکسزده

صفحهٔ سینهٔ دلبر اولان بو صفوت ... نیجه ممکن اولهٔ ایجنهٔ اسکندر

اشر فرقتک اول دکلو مشتدر کم ... بولمدم بنده کی کرمیتی صبح اخکر

شب تاریک غمده قالدم ای حاکم کدورتله
بکا لطف ایلسون بر شب جرآغ اخشامه کوندرسون

هر برعصرده ظاهر اولور برنظام نو — هر مملکتده حادث اولور انتظام نو
قاصد کلنجه کوی دلارادن ای کوکل — باد صبادن المنز ابدک بزه پیام نو
شرمنده ایلدک بنه کیکی عجب مله — صحن چمنده ایلیجک کس خرام نو
عشاق زاره بنه انک وحشی وارکبی — یارک اللنده کورد یلرای دل حسام نو

حاکم عجمی محفل عسر خانه شوقیله
بندن ظهور ایدرسه عجبنه کلام نو

عشقله جونشر دجرونشه کلدم یمجه سنه — لب لعلین اعلم اول کورلک جمجه سنه
زخم دل نخجیر ایله مسیح فراهم اولز — سینه یه صاریمحق اول مهی مرهمجه سنه
واره م بزکر کونه کل دل غنجه فلک — کیرم بیراهن نازینه شبنمجه سنه
ترک ازایلیوب ای جواجه بوجای غمده — بخشر زرایلیسم عالمه خاتمجه سنه
غمزه سی کونده هلاک ائله نوله عشاقی — بخشر جان ایلیرامه عیسیٰ مریمجه سنه

حاکما کل اوله م لایق بند کاکل
قدیمز کج ایده م طره یه پرخمجه سنه

دلبسته

دلبسته ایلدی بنی کیسوی وخال ایله — سودایه اوغرادم بنه فکر وملال ایله
عقده کشای زلفی اولور ناخن رقیب — صد پاره اولدی دل بونی هردم حیال ایله
دلشده وصال اولالم استر جمالکی — اطفا اولور بوغطشی آب زلال ایله
خورشید لطفی اولسه عجبمی ضیاسرسان — افسرده اولدی یخ کبی طبعم ملال ایله

هرموئمده اولسه زبان حاکما آینه
بنم حکایت غم عشقم مقال ایله

چهانده اولدوغندن کیه بیم وذدریسته — انجون فالدی دل کار زار بحر علم بسته
دوکوب خال سیاهی کرد رخسار اوزره ازبسکه — شکار ایمک ایجون اولدی ولی اول زلف خم بسته
ایی بازایمک ایجون نقطه ریز اولور هزار اسا — یانده عاشقلک غنچه صفت اولدی او فم بسته
اود کلوزی وار خلقک نقود خطره ای دل — میانه پیشه کرد سر ره سلم بسته

اشارتله بدرعاشق مرادن حاکما تفهیم
بوبزم ولرباصد اولدی صورت زیروبم بسته

بکه ظاهر اولام سینده زخم خنجره — نابکی طاقت اولور جور وجفای دلبره
کلک قدرتله یازلمش اسمانک لوحنه — چشم عبرتله نظر ایله خطوط اخضره
دیده ضمنک بونیلور دل ولبر یاقتی ایجون — اجدی بنای ازل جسمده ایکی منتظره

طبیبیک نشربت تلخی تعب افزا اولورا کچی | نه ممکندر مرض عشقی صحت بوله دارو دن

خلاصه چاره بولقدر کمه بیر وجهله حاکم
بوجای فسنده هرگز علم افراز منکودن

نشئه یاب اولدم حیات العلی ای شاه آمدن | فارغ اولدم ساقیا بن باخمز کلفه آمدن
سوء خلقی عشق خالص ولدم اخراج ایلیور | کچدم امید وصالکله بوازخا آمدن
دائما اندیشه جورنده یم اول افنک | یکفسر حالی دکلدر دل غم ایا آمدن
کشته ولبرله برابر اولمه بجمید رجهان | ایلمش تیغی ربوم غمزسی بهرام دن
بیچ وتاب عقده کیسو سنه بالسنه در | مرغ دل بولمق رهاممکن دکلدر واندن
نظره کرمینه لطافت ایلیوب عشاقدن | اب اولدی یک نکاه دیده باد آمدن
غمزه مردم کشندن دل تحاشی ایلمز | عاشق سربازدر نمز تیغ خون اشامدن
باد اصمز تلاطم ابلد کچه ای کوکل | بیچ وتابی اولدی بحرک موج بر اراندن
ای کمانداز جهانه بزساکه امانج اولمی | سینه فرصد چاک اولدی ناوک ابرامدن

لطف ایدوب قند لبک دیر حاکم افتاده یه
تحکام اولمش جهانده تلخ دوشنامدن

برلبان اولدی عسل برلرده یک جانسنه | نی سماداغدار اولدم انک عشقی اولسنه

تجرد

تجرد واختیار ایت دامن جمع جرک دنیا | فراغت قیل کیم غفلتن ای دل قیاسندن
دریغ ایمک وصالن لازم آماهیتی اولمش | بخ قطع امید اولمزبو دهرک دلربا سندن
کچ اول دلبردن ای دل ایله امینه وصلت | وصالی دکمز انک جکدوکک درجفاسندن

دل زارم بو دکلو وصله طالب ایکن حاکم
ندر باعث کربنزاع اولمسنه مبتلا سندن

ای همدم امید صبا دنمی کلورسن | ای نافه خوشبو خطا دنمی کلورسن
ضعفیکه سنک شاهد اولوزر دبشر اولمق | ای عاشق مسکین جفا دنمی کلورسن
اول دام ستم زلف کیمدن بولوب ارام | ای مرغ کوکل شهر بلا دنمی کلورسن
اول غنچه لبک رازنی بارب بزه کشف ایت | ای بلبل بیچاره فضا دنمی کلورسن

اول نیزدل اغیار یله دلدار اولجندن
ای حاسد دلخسته دغا دنمی کلورسن

لب لعلین اوتوخ غنچه دهن نامه کوندرسون | بکا لطف ایلسون بر شب چراغ اخمه کوندرسون
برهنه ایلدی عشقی بنی درویش وشاه اخر | تن عریانمی ستر ایمک بچون جامه کوندرسون
پیام ینک فرجامینه عاشق منتظر هردم | حمام النعات ایله نولور بر نامه کوندرسون
اوتندرسنک حکایاتی جمله قیس وفرهادک | سرانجام غمم شرح ایمک بچون خامه کوندرسون

اولبنو حالی بو بزمک نوعروسی کامدن — کوشش چرخ اولسون همیشه کرنوای سورمدن
دشمنک خاییده اولسون خواب غفلته مدام — چشمی بیدار اولسون انک صدای صورمدن

ساکه حرف اندازاولا مدحواهرانا دیب ایکون

مسبلی محنت پسونلو پنجهٔ پرزورمدن

اژدهٔ زلفیله جانک اولسون همیشه کینه سی — بارگاهک دیدهٔ دشمن کورنجه دورمدن
بدر اولسون دائم اهلال عیدک ای روح جهان — اوج عزتده اولهٔ تابنده هردم نورمدن
دشمنک غرقاب کرداب غضب اولهٔ مدام — دور اولهٔ هردم جهانده رحمت موفورمدن
هرنه دکلورسم اطرارینه مقصدم ایلرم — خارج اولدیمدحک ایمک حاصلی معدورمدن
مسنده لاهم اولهٔ دولتمدن هرنو نور خدا — شام تاریک اولدی روشن چهرهٔ پرنورمدن
ای سلیمان زمان بونو غزل کویا بکون — بارگاهیکه کسنک پای ملحد رسورمدن

همچنه رستم ای سنای جمال رنک صهبا آدمن — سرم حالی دکلدر یکیف عالمده غوغادمن
ابدر خمخواره کوشش مجمر دل سوزاکمادمن — یلی دوره کلوزجام مصفا تاب صهبادمن
اولوب اندیشهٔ اندوه جورک قید مستحکم — سرکویکه وارمق اوهمه جانان مسلسلهادمن
اکرفکر جفاسی اولمه مجرمینه صبر اولمز — غرض محبوبه کورمکدر همچنه چشم بینادمن

جانا جاودانی بخشم ایدر عظم رمهم اوزره — لب لعلی ربوم ایلمشم قصدمی مسیحادمن

سرکوینه یوقمی رهبر فرخنده ای حاکم
اوصاندم بن کسیلمز بلکه بر دشت پهناودمن

اولورریزان معانی خامهٔ معجز صفاندمن — دل سحبان عاجزدر بنم فهم نکاتمدن
سرایا جامهٔ لعلیان پوشم مکتب غمده — اولورریزان همیشه خون دل جانا وداعمدن
بکاهرکون اولورروی زجفا بر سروقامتدن — اوصاندم بن بویله دهرقانینه جیاندن
فضای سینهٔ ای دل لاله زار داغ حسرتدر — نوله اولسه چکیده قطرهٔ خونین بنامتدن

هزاران وعدایدوب یاکه برنده ایتمدی اعجاز
اوصاندم حاصلی حاکم اوشوخ بی ثباتمدن

نکاه التفاته مظهر اولدق چشم اهودن — همه بر روی دل کوردک بوکون اول شنک خودن
تحمل ایدرک بزکرم وسرد عالمه ای دل — همه نوباوه چین اولدق شکراول نخل دلجودن
حواسر حلقهٔ باطن برینان اولدی فرقتدن — اشیدوب ناسزآلفاظ لرا خیاآرید خودن
شرارافشان اولوراطرافه نارکین عاشق سوزن — بدیدارا اولیکن خشمی لربانک چین ابروذن
همچنه اسب کردانکیز اشوب ایله سرتاسر — بوعضمار ملامتده اوصاندی دل نکاآپودن
فروغ اندازاولورشام غریبانه قمراسا — اکربرقع کشاآرسه سرمحفلده اول ودن

کتاب ستنی ایمش تتبع سر سر حقیق — حلو مسئده بولمز انحرافی شرح عزادن

بو باغ دهرایچنده ایلدم تاحشودک شبون — بنجون دامن کشیده اولدی سرو قامتم بندن

نوله اولسه دل پر ولمانک یاسی پر سوزدن — بنم شمع شبستان غمدر رویی تاباقمق

صقن ضمه آنی دیده کوریب جسم نزارمده — قدومک انتظاریله کتوب اولدی یکی روزدن

مثال مرغ اواره دل سرگشته هوآره — سرکویی جانانک عجبی اتسه کرو دامنه

جمله سرزلم اولکویینه کلمکه بهاریله — عجب سرتاقدم ایچی دل فرینی اولدی پیرامنه

سنک ممکن دکل یارکوهی عشقکی چکمک — اولورسه زور مردم راه عشقنده اکرصدجه

نوله غارت ایله حاسم خراب اندر خراب اولسق

نک ونازیچون عشقنده اولمز شهر دل ایمن

سبز اولورسه سرزلم ای دل زمین کوردن — میسر امید رویت عالم اولورسه کوردن

قطع محبت ایلدک سن عاشق مهجوردن — بوخسه خوفک بوقی جانا خطر ملکسوردن

محفل اهل فنایا بچوه میخانه ای کوکل — کوشش ممکندر نوای وحدتی طنبوردن

دوشسم اولدن شام تا حسرت جانانیله — روزیمی فرق ایلدم شمدی شب ویجوردن

لعلی اولدی اب کوثردن امک شیرین تر — صورت زیبا سی احسن اولدی انک حوردن

تاب اولور نظره کرمینه انک ای کوکل — اب اولور عاشق سکاه دیده محمودن

عاشقه رویی خوقریزین تماشایه مدام — هرسرشم اولدی مانع ولیر مسعودن

مانی وبهزاد تصویرایلک ممکن وکل — تنکا اولدی غنچه لعلی دهانی مورون

حسرتین جلکدن اول شوخ جفاجوکی بنه — نیجه بیک سوزآح اچلدی باره تاسوردن

هرزمان مستی ناب السترساقیآ — تشنه فرصتانه بزم سن یاده انکوردن

اختیارایتدی انا الحق دیو بردار اولمغی — سروحدندن جبرالمق اولور منصوردن

نام تارمحنت بحره قاله محبوب خدا — پرتو نوره تجلی ظاهر اولور طورودن

بوله داغم نوله ارام مانند مسیحا — سینه عاشق کرمتروحی تنورودن

خنده وندان نما اولورمیمنه ای کوکل — هیچ ناپایدار عالم اوزره کورودن

خرده المکسر باشیده اولوبدر سرنسر — یاره فراولمز فراسم فرهم کافوردن

پایه اندیه جورکسنک زنجیردر — کوبکه وارمانعی اولمه عاشق مهجوردن

پایمی بوسه ایلدوامن وشسم قناعت ایلسن — بوسه رخسار اولمه دلبر مغروردن

حاکسار اینه وشسم صورت نما اولسه نوله

فرق اولمز سینه سی جانانه نک بلورودن

فلزم قهر خدای عالم بزل جوشش ایلیوب — انتقامن الهروم دشمن بی نورودن

وا ریکن ابروی دلبر کیی دنیاده کمان — پهلوان صف شکن قوس کیانی نیلسون
تیز وار مژه دا فکن ای شه اقلیم ناز — وا ریکن مژه کان دله وزک سنانی نیلسون
ایمسم بیر مغانه نوله ای دل اختیار — نشه یاب عشق اولام رطل گرانی نیلسون

فرقنکله کونشه تجریدی ایدن اختیار

خاتم افتخار سنسز خانمانی نیلسون

نو لونمد حکمله پرایمز نسه هردم عالمی — نکته سنجان خامه کوهرفشانی نیلسون
کف پر جودک کناد اولمقده دریبل دهاسی — شمدی ارتق خلق تجریدی گرانی نیلسون
حق تعالی زاتکی عالمده قائم ایلسون — خلق کن اولمق سزک بوخاکدانی نیلسون

سرای دل حزین اولدی هله سیلاب غمدن — زمین ورد سبز اولدی بنه شورابه غمدن
وروشوب پرقطره بسی مانند شبنم بوگلستانه — گل داغم قرار دیلای کوگل خونابه غمدن
دل خوابیده مک بوعمر اشی بوفکر عالمده — شب حسرتده بلسون جمله بکن محنابه غمدن
عجب الطفا ایدرسن دله یی کرمتیم برفاب — حرارت حاصل اولمندر بکا کوهابه غمدن

نوله غمدیده کان سبزابه جقسه حاکسار شمدی
زمین ورد سبز اولدی بنه شورابه غمدن

نامانی

نامانی قدکله کلدی بودل سروبالادن — مدالف لعل کلکونکله قدیغ اولدی صهبادن
رخ بهاراکلکی باره جقاجونک بوعالمده — عجب بی دل نمونه اولدی مهرعالم ارادن
اکلک اندیشه اندوه جورین اینه دهردم — ره وصلنه بیرارم فرازوشیب صحرادن
غم ایام هجرانی همیشه فکر بله ای دل — فراغت ایلدم ارتق وصال لهجت افزادن
اکر برگره کورسه کلشن ایچره غنچه لعلک — دل بلبل فراغت ایلوایدر ورد عنادن
کورورسه رنکین اکلک مجلده محمور اهمست اولسون — اقتش شعله سیاله ساقی بومیناددن
می نخوته مست اولور همیشه بزم عشرتده — وکلدرنشه چشم اولارانشمدی صهبادن
شهریار ملقله باغنده رای دل ایله وجود اولمق — اولور ممکن بوسوزه واقف اولمق ساکه عنقادن
اکر اولمزسه جمخون دیده لذکبر ویدادن — غرض محبوبی کورمکدر همیشه چشم بینادن
عجب نالیر ایدرمی ناله شبکیر مرغ بلسم — ولی سنکین ترا اولدی دولو بانک سنکخارادن

عجمی خامه زرله یازسه حاکسار شعرم
بکا تحسین افزوز اولدی جنکله نکته پیرادن

تلاطم ایدرکه موج بحر علی عالمده — اکلک یانیشه غبرک فضلی اولدی قطره دریادن
طنین کوهرنی افاقه ای دل منشه اولدی — بولورسن افی بزم نهله اعلا اوادن
تجرد دسمنه طبعی اودکلوعالی اولمندر — انکچون دانما اعراض ایدرجاه سپهردن

بو بکران غبار آنکه بر اشوب ایله ای حاسم
او صاندم بن نکا آپوی زمین کوی دلبردن

حسن بخلین تا دره بر داز دکلسن
ار باب سخن ایچره سراوراز دکلسن

بلبل کبی کلزار محبتده همان سن
ای عشق بیچاره نوا ساز دکلسن

او لور سه نوله طالب زلف دل عشاق
خاطر شکن و دلبر پرناز دکلسن

ای ورد کلستان بهاخیلی زمان در
کلدر کبی سن هرگز براندز دکلسن

عشقنده دیانک حاسم دلخسته نیجون سن
دیوانه کبی عاشق سرو آز دکلسن

طرفت ایله بوده واقف کیفیت اولدک سن
شب بستانم ولده باعث کرمیت اولدک سن

دل محمد بده بی نشان ایله بو لطفکله سلامم
بر نشان آن خاطر پرسودا یه جمعیت اولدک سن

بو صحرای ستمده ای شهنشاه جهانم آ
سر بی بختم اوزره سایه یاز دولتاولدک

عجبمی اولسه مائل اطبای زمانه بن
دل بیمارمه اسباب حفظ صحت اولدک سن

سراسر لاله وش بر کلعذار درد و تخفیله
بو حسرتکده حاسم داغدار فرقت اولدک سن

صفوت رخسار فرق اوظر در شهوار دن
ایلمش تابی ربوده برق انشبار دن

صبد

صید ایچون مرغ دل اولدی سره تا قدم
اولدی بیچاره بیچ هر موکبوی اولدار دن

حسرت رخساریله پروانه اولوب کوبا حمام
لاله لر اولدی دمیده سینه افکار دن

صاحب خنده اولسه سرشته با حال یار
قطع امید ایلمم کیسوی عنبر بار دن

سایه نوشر ایلدکده باده نابی مدام
ور ورغبا لر ظهور ایلیه رخ ولدار دن

حاسم آتفلید ایله نظم سلیمانیه همان
بهره یاب اولدک همیشه طبع خوشی زار دن

لعل فرح بخش جهت مفرح اولسون
روز اولده مهرک باعث جوشش و خروشش اولسون

سر کونده جانانک بتراه و فغان ایتدی
هجوم ضعف درد عشقیله عاشق خموشش اولسون

غبار غله بر ورعاشق بیچاره عالمده
مولور لطف ایله ای ساقی لبکدن باده نوشش اولسون

برهنه اولدیانک تیغ کبی عاشق زاره
دلارا اشنا کشدر دل اغیار خوشنود اولسون

بو رسوا لقلم حاسم پسند بده ایدر زاهد
بم کبی هله بر دلبر طنازه دلخوش اولسون

عاشقانه بیچاره جانانام دشمانی نیلسون
مستشاری شورانگیز عالم جهانی نیلسون

کلشن دنیا به جانا ایتمم رغبت نوله
روی کلبدن تماشا کلستانی نیلسون

سایه انداز اولدی دشت غمده نخل شفقت
کلمه بر داغم ای دل سایه بانی نیلسون

سایه‌اسا پایمال ایمک مقرر در رهش — اسب نازی او می خاکسله یکرنگ کورمسون

شمه‌ی سنگ انداز او لورحاکم فلاخن‌زنگ — اهل طبعی دیده‌ٔ کردون نکردی کورمسون

میوهٔ طبعک مله استه‌ر عرض ایله نهال — تاکه بوندن میسج لذت کام نادان کورمسون

سیوری مانم نوشی نیش او لسون همچو اعدانک — چشمی یار و دشمن بدخواهی شادان کورمسون

کوهر نایاب لفظ ابدار کبی میسج — رشتهٔ نظمی همیشه لعل و مرجان کورمسون

دیدهٔ غواص قعر قلزم عمان اولان — بحر علمی کبی دریای فراوان کورمسون

شب پره وش کوشهٔ ظلمت نشین اولسون مدام — شام تار دشمنی شمع شبستان کورمسون

او ملسون صندل صدا غه میسج یار کارساز
رشکدن دردلسوه جان و درمان کورمسون

داغدار اولدی دروم فرقت جانانه دن — میسج فرق اولمز بو گیتی‌ده اقامتخانه دن

اعتبار ایتمه می نخوت رسانه ای کوکل — نشه‌سی اولدی سبکپا آگردشن بیمانه دن

دانهٔ خال سیاه‌کله نولا دانک شکار — مرغ دل زلفکه هوا سیله جدا آدرلانه دن

ایتمه رغبت نولا مشاطه عصره دلا — حسنه امداد استمز جانانه نک میسج شانه دن

حاکسار مست می ناب مصفا یم مدام
طفره جقمز سن عجیمید رد میخانه دن

او لورسه عاشقه کتمان راز عشق دلبردن — گشی برگشی ورمز ایلرای دل دیده تردن

هزار زخمه سازم بوکلشنده پنجه دهدر — بنجون بوی وفا کلمز مشامه ورد حرمدن

عجیمید رعنا پوشش اولمق ای دل یاکه عالمده — بنجه شاه جهان عشقیله کجدی تخت و افسردن

اولایی احکم سوزلرنهان خاکسترم ایجره — بنم پیرانهم برآولدی مرغان کمند دردن

سراپا سطح غبرا یه ضیا آندی او لورای دل — جقنجه افتاب یارقه افروز خاور دن

زجاج هیچ وخم طوتمز طریق عشق ای سالک — صفیانی برله برلحظه سرمو اثر رهبر دن

بنم خونابهٔ اشکم او دکلور مژه در کمس — نمونه دار او لور بر قطره سی دریای زردن

سنهاآوج وصالله مرغ دل پرواز دن قالمز — سنک امید بالکله کجوب اول آتش و هردن

بکا کشف و محبت ایتدوکمدن ایلک طعنه — نولر از نهفتم صفلمز نسم یار یاور دن

همیشه سوزش اسمانیه دود کلور بودن — بلی کردش ایدر مجلده مجمر سوزناخکردن

نه حاجت اهل عشقه غیب محنت خانهٔ غمده — محبت نازل اولمش بر بلادر طاق گشتردن

او دکلور تلخ اولمشدر مذاقی زهر حسرتله — عجمی دل حلاوت یاب اکراولمزه شکردن

او دکلور تشنه اولمش کردی نار محبتدن — دل پرانشم سیر آب اولمز اب کوثر دن

سراپا خنجر جور یه سینم پاره لنمشدر — هیله جکدر کلرم حدتی مجاو زدر اوکا غردن

سپر اولسکده نیر جور یه انک بوعالمده — زیاده اومه برگشی یه اولمز مغتر دن

نمار طوحی کو باکبی حاسم خونش اولسون

کمه لرنار یاسمین زلف سنبلبوی اولسون — لاله اسا مبتلای داغ پر خون اولسون
الدا بو برکمه ول لیلی وشک افزا نه — راه عشقنده اینک مانند مجنون اولسون
نغمه ریز اولدقده ای دل مطرب دمسازم — رشته ار واح عشق تار قانون اولسون
کم اولور سه مانع وصل ولدار عاشقه — اخیر بختی جمله سعد مقرون اولسون
کور مسون چشمی اینک مهر سعادتدن نصیبی — یا مداد عید کامی اکه میمون اولسون
مرغ روحی طائر عنقای کبی اولسون اینک — لانه اعدامدن برلحظه بیرون اولسون
نوشبنک انجای نیش اولسون سرور رنکا — رنک عیشی محفل عشرتنده افزون اولسون

حاسما قوس فلکدن ناوک غم اینلوب

مسبنه سی چاک اولمدن برلحظه مامون اولسون

دل ویرانه لطف ایمکه معنا دار اولسن — دائما سور کش جانه برابر اولسن
بنی ازاده جور ایلدک ای شوخ هله — حشر دک سندجی الامدن ازاد اولسن
ای مه تاب ده شام غریبانم دیلرم — هر زمان غرقه نشین فلک داد اولسن
غبطه فرمای نگار خانه اولمق صورتیله — دائم ارایش مجموعه بهزاد اولسن

حاسما سنده کمر بسته خدمت اول کم

پروانش یا فته دلبر بیداد اولسن

انه عجمی اکه حسد نافه ختن — مانند بوی کا کلیدر سنبل عدن
خلقاب غم کبی کره اندر کره اولوب — عشاقی زاری بنده ایدر اول پر شکن
باغه کرنجه نازیله دلدار خوش وشن — فرش اولدی زیر پایه دیبای پاکمن
یوسف کبی فتاده چاه ستم اولوب — اولدی امید حالله دل مائل ذقن

پر اولدی بوی حطی ایله حاسما جهان

انه عجمی اکه حسد نافه ختن

قد بالای سنک سرو خرامان کورمسون — روی پر انوار کی خورشید تابان کورمسون
خار رشک نبته دار ایله خرا شیده اولور — رو یکی کلشنده جانا ور دخندان کورمسون
بو طهور سر کوکلم اولور البت قتار افشنه وار — چشمی بر کره انک چاه ذنخدان کورمسون
کنده بند رجنش مردانه کبی ای ول انک — ضبط اولنمز اسب طبعم میچ میدان کورمسون
صید ایدر بازنکاهی بخبر بر واز ایدوب — کم سن مرغ دلک اول چشم فتان کورمسون
روحی انشیار یکه کورد کده بی طاقت اولور — کم سمندر طبع اولور سه نار سوزان کورمسون
اب و تاب رشک ایله زائل اولور جانا انک — بولب میکون کی لعل بدخشان کورمسون
تا بدامان چاک ایدر اول دلبر طنتاز عمر — پنجه جور انک چاک کریبان کورمسون

ای فلک بیزار قلمه عاشقی ایله حذر — نه روا دلکه نهدم اولور حسرو دلش نالهدن
سن کتورمه جفتی اغوشه ایچمدن خاطره — هیچ فلکمی قمر جفتی درون مهآله دن
خال مشکینک حیالی هیچ کتمز فریده دن — زائل اولسه داغ حسرت کور درون لاله دن

ذکر وصف ورد نفا حاصل دکلدر شکلدق

عنده لیسک ترا اولور حاسم زبانی ژاله دن

نکه جانکدازه عشق اولسون — عاشق کلمه بازه عشق اولسون
کلمدی هیچ دمآغنه کدیت — بلبل نغمه سازه عشق اولسون
مرغ جانی شکارایتمدر — نظرشاهبازه عشق اولسون
ایله طوتمدی باغز جو حباب — راه شیب و فرازه عشق اولسون

ره عشقنده جانم ویرور حاسم

عاشق کلمه بازه عشق اولسون

تسلی بولمز اولور بو محرم طوطی زبانکدن — دل خسته بولور صحت دراغوشم میانکدن
رقیب کیمه خواهک کوت وکوش دکلمه جانا — غرض دور ایلمکدر اهل طبعی استانکدن
نیجه افتان وخیزان قیلسون تخجیر صحرا آیر — رها بولمز شکار اماج اولان تیر دکانکدن
اولورسه غنچه وشر جانا شکفته بخت واردم — کریز بوسه تأمل ولبدم بن دهانکدن

یلما

بکا امر ایلمه قرنومده دور چوبزم حکم فیل — حذر ایلر بونه طاق فلک بیله ستانکدن
رقیب بدسرشته باغیدر انمز بر سخای ایله — نولور لطف ایلسک برکل قوپارسق کلستانکدن

اکا شایسته در حاسم دیلسم کا معاذ حذر

اولور ظاهر معانی خامه کوهرفشانکدن

ایسته بجانی بویله بر زلف پرشکن — کلمدی مشام جانه کوکل بویی یاسمن
جوشر ایلیوب فواره جانا سرشکمز — غرق اولدی بحر محنته بوزدرق بدن
عریان اولورسه یاکه عجمی اولمغراشم — بیکانه اولدی برزم وصال ایچره برهمن
جانا ایدرسه ترک برسنشر بیکانه اولد — کورسه جمال یاکلکی برکرته برهمن

حاسم کوریجه لولو و مرجان دل شکنک

رشک ایتمه اکه درکرانمایه عدنه

سرکوبیدن انک جیلی مقدر جدلسن سن — بوعالمده انک ایچون غریب نوالسن سن
عجمی سنده کورسک شاهد مقصودی منت — کدورندن بری ایتمه عالم تماسن سن
لب شکوایکی دائم یاز ایدرسکای رقیب جوش — بینه نوباوه جانان بوسنمک دلرباسن سن
عجمی اولسم کم کشته صحرای محبتده — سرکوبینه ای اه کیم ودم رهنماسن سن

لب لعل شکرخندی تمنا ایلیه عالمده

سنبل حال سیاهک نقطهٔ سودا یه بکوندم
مجعد عنبر بیک سنبل عشرا یه بکوندم

کربو تاغ وصال یاره ای دل غنچه لب ساغ
رخ سرخش کوربو اولدم کل عنا یه بکوندم

کوربجه بزم عشرته النده ساغر سرشار
انک لعل مذابن باده حمرا یه بکوندم

قوراق یار سنکین دل ایله کلخن کبی دائر
بوبانن جسم زارک تودهٔ غبرا یه بکوندم

فضای سبز یله هردم بقدر ایتسه یه دلبر
کوربو بو صورت ایله طوطی کویا یه بکوندم

هندو کبی مقابل ایلسم سینم عجب دیر
انک دل ابروانن بن قرولی یا یه بکوندم

بواه الشبنم زرته جه سوز ایلمز ایسه
دل سخینلی یارک حاسما آغار یه بکوندم

بربوسه کراسم ایدی کل وهمدن
صد بلبل اولورایسه هویدا یه همدن

ایله بیر خسرو دمنه مثا میکه عیشه
کلیوبی وفا کلمدی بی پیر همدن

هردم اوله اویزهٔ کوشر خسروای دل
برتازه خبر کلمدی پاکاوطمدن

اولمیه دماغ دل عشاق معطر
اول کاکل خوشبو کبی عنبر شکمدن

تارغم عشقک بکه تاثیر ایدلدن
کرم اولکدروزخانه سی پاسخمدن

سقی اولمده درسیل سرشکله عیشه
اولورسه نوله نشو ونما نیشر مدن

اول بوسفک اولدیه منظور جمالی
اجلهٔ شکر روزنه بیت الحزمدن

اول طرهٔ خوشبو نفحهٔ حور آلی یه بکوندم
رشک اورا اولورزانهٔ چین وخمدن

یوسف کبی افتاده اولام عاشق مخمور
بولمایه رهایی سبح بوجاده نمدن

اولسون اکه کلبوسهٔ شیرین بسته
نشتر عجبا بیرده زن اول کوهکمدن

اول کاغذ رنکین محبت که سرا پا
نامم اورا اولور مهر عقیق یمدن

لابنی انک عصفونه پیر آهن کتان
اوله نوله پیر آهن برک یسمدن

حاسم همه عمدیدهٔ عالم اولام دم
رسیاب یسرورا اوله یم انجمدن

بوزهد خشک ایله اسرار قدسه محرم اولمز
همله کروبیان عرشه صوفی حجره اولمز

رقیبه لطف ایدوب عنا قهر جورایله حد یلرسک
بوبحث بخشیله سنده نامدار عالم اولمز

شب دیجور جانا آیچه فرقدن فاله دم
نیچون لطف ایله بوب شمع نشستانم اولمز

تعصبله اودکلو ممتز خدر فضر یک زاهد
انکچون نشئه یاب یاده جام جم اولمز

بلی عقده کشای امر مبهم اولدک ایجاد واعظ
ویا حاسم کبی سربسته سرنه ملهم اولمز

نوشش ایدردم ساقیا بوانشر کیاله دن
کرقدح ممکن اولیدی شعلهٔ جواله دن

بی تکلف یاریله اغیارک کورم خوابنده
اکلنمز می کنار لیده کی تجاله دن

نبجه فریاد ایلیسون چاک گریبانم ایتمیم | میل عشقم یانمده کلعذارم یوق بنم
نشتر عشقی دلمده نبجه اطفا ایلیسم | وادی فرقنده چشم اشکبارم یوق بنم
تشنه لکدن چاک چاک اولمش لب خشکم | کوچه امیدم برچشمه سارم یوق بنم
متصل رشته بی بی پایدار بنه خمار | یاکه زهر هیچ مستانه دیارم یوق بنم
سرنگون یوکی خزان رتندیاد غم ایله | باغ دلده برد رخت برهارم یوق بنم
صف سربازان عشقه اولمسم داخل نوله | صفحه سیمنده داغ بی شمارم یوق بنم

طوطی طبع شکرخوار جهانم جانسز
بنلیم برسینه ابینه دارم یوق بنم

صوفی بزه کل نوشنر شراب ایلیسم | رغبینه غنک عالم آب ایلیسم
برورده نیسان محبت ایدوب آبنی | اشعار مزی درخوشاب ایلیسم
براه جکوب عشقی ایله سینه زایی دل | روبنه انک وضع نقاب ایلیسم
دائم اوقوسک طفل نوآموز محبت | دل صفحه سنی کهکشان ایلیسم
زاد سفر امادیدوب جانده دلدن | کوبنه انک برزم رشتاب ایلیسم
شهر دلی سر تابقدم عالم غمن | سیلابه محتشم خراب ایلیسم
بلدر میه لمسه لره فاقه فزای دل | لحت جکرمی کزلی کهکشان ایلیسم

اوازه به باتسه کر مطرب عالم | دل رشته سینی تار رباب ایلیسم

حاکم وارلم بیر متعاتن یانده بزم

رغبینه غنک عالم اب ایلیسم

نار عشقمی سکوندیرمیه برف اب بنم | دیده مه کرمیدی حسرت کیجه سی خواب بنم
ابر وانک کوره لی ای شه اقلیم جفا | اولکه طاغ عنکبم اخر بنه محراب بنم
نشتر عشقله بربرم قرآریمی بوقدر | نه کورزن شدیمه اویدی یوسیماب بنم
داغ خونبن دکل دست جفا ایله کوکلم | سربمه شمدی طفلدی کل پرتاب بنم

حاکسار ایلدن موی میانینی جیان

دیده مه کرمیدی حسرت کیجه سی خواب بنم

ابر غمزک اولدی وفاندر بلسم | رعایت دل صد اشنا ندر بلسم
غریق قعر یم عشق دلربا یم بن | اکرچه بحر هوسده شنا ندر بلسم
بمینه خوانچه عالمده ای ملک رویان | لحت جکر کمی شیرین غذا ندر بلسم
عجبمی حالمه نک بارکاه لطفنده | اکسیر زلفی اولدن رهانندر بلسم

بکانده غیر یار جانمسم نوله حاکم

لبنده اوزکه بکامدعا ندر بلسم

توبا کرشمه وغمزه اولور اول رقیب جانم
هب خدا اولور بو عمکده کرنا مل قرآنم

سنک ستمله اولدی شکسته زجاج دل
ممکن اولورمی لطفی ایده بو ملق النیام

جیلی زمانده اولدی نهان آن دیده دن آه
اوج جسنده شمدی ظهور ایلدی تمام

صحن چمنده ناز ایله رفتار ایده قامتی
شرمنده خوامی اولور کبک خوشخرام

محبوب لطفی ایتدی برنی حاکسمانه
وبردی نوید صحتکی قاصد پیام

سنک اول طره طرار یکی جانه جان اولدم
بورخشم فکر جستی بن بویوله دی محال اولدم

نوله کسر آب اولور سنده دل اشعار یاکله
لب لعل شکر ریزک ثنا آسیله زلال اولدم

بنم قدر یلی بلرسک بتون عالمه سلطانم
سنک حسن صفا بخشک اجوز جنک وجدان

او وکلو اشتیاقم وارولمده ساکه ای مهر
سرکویکه اوجاغه کمکدن برو وبال اولدم

خوانشیده ایدوب حاکم بویسی ناحق عمله
اوبدرک عشقنه انی سرآیاخوز اول اولدم

ای جفاجو غم عشقکله پریشان اولدم
ینه جوانه یکی واله وحیران اولدم

کورمدی نقاحه غیب شکنک وار جانا
ینه بن غمزه کرشمه زنخدان اولدم

کل خندان بوکیجه پرکر براندار اولیحق
سرکوبنده هزار ان یکی نالان اولدم

اوبجور

اولبوب شهر دلک تابی نک وتازه مدلم
لشکر غمزه نازیله دیر آن اولدم

عشق ایله جوشش وخروشه کلیجک عالمده
صانکه برساحلی بوق بحر فراوان اولدم

بولدم حلقه بن صحبتک حاصلنی
نجه کوشش سخن تلخ ایله کریان اولدم

ایلدم ملک بخشروده فتا عت ای دل
شهدی درویش صفت بی سروسامان اولدم

نجه فرسوده یا بی ستمی اولمزدن
ساده سنده کوبی جوکان کبی غلطان اولدم

حاسما یار جفا کار یله همدم اولمه یی
ایمنده بنه بسته کبی خندان اولدم

ایدلدن کسب الفت چشم محمور ایله مست اولدم
وبرلدن دل لب میکون یاره می پرست اولدم

عجمیدر خرابات اولسق بو عالمده
ازلدن ساقیا مست می ناب الست اولدم

تن زارم کبی اولدم برابر خاک ذلتله
کورک ایمدیا بو سبله عالمده نه پست اولدم

بکا ای ساقی سیمین ساعد صونه ازق جامی
هجوم نشئه صهبای رنکینکله مست اولدم

رحام اوزره فتاده شیشه وکشی حاکم بوبزم ایچره
کورنجه یاری جمع آنور قیبه دلشکست اولدم

عاشقم عالمده ای دل کلک آرام بوق بنم
دردیله سیماب آسا هیچ قرارم بوق بنم

قامت بالاکه یکزای برابر پیکر سنک
مجمع خوبانده برشیوه کارم بوق بنم

کوچهٔ گوهر فروشان ایبحر ای شوخ جهان — جیلیدن سنجیده اولمز رسنک یکتاسی

دست مجرکده سربسر دولت عشاقه کر — سایه اندازاولهجانانا خاجمک

کلش حسنکده ایا حاکم افاقم روشن

کیمدرای غنجه دهن بواشنای الفتک

درونم نمع عشقه هرزمان فانوس اولور ای دل — تمدد اخکر سوزان بنم محبوس اولور ای دل

کمند انداززلف اولسون ای تجنیر صحرآیه — بوآهوی رمیده قیدله نانوس اولور ای دل

سپندجسمی بیجا حریق نار جور ایتدم — هرپروانه لرباکه کف افسوس اولور ای دل

کرافسوسلر خوان اولورسک کلبهٔ احزانه یکه — پرزدن نامه تخشب کبی محسوس اولور ای دل

کورنجه روز دشب چین جبینک خشمله حاکم

وصال ولرباکسندن ممکن نانوس اولور ای دل

رهاپه کوتشه ایله کاکل پرتابدن ای دل — نه بولدک پرخم بلسک حلقهٔ فلابدن ای دل

لب لعلی بوآب دتابیله عالمده همتاره — شکست ایلرروآجی کوهر نابدن ای دل

نولرخون جکر ریزان اولورسه بزم تامده — هراولدی جام دیدم قطره خوتابدن ای دل

توجه ایلیوب قیلمه نامحرم سوی جانانه — جوریدیوز کورن ابروسنی محراب دن ای دل

فروغ اندازاولورشام غریبانه رومه رخسار

شب حاکم دکلدر روشنا نهاید ای دل

تیره دل اولدی صفوت خاطر رجا اینمه کوکل — مردم عالمدن امید وفا اینمه کوکل

مظهر غفران اولورسه اهل معصیت — رحمت بزدانیدن قطع رجا اینمه کوکل

سرکز نشنک وار حکایت ایله کویندهٔ نک — حاکی عرض ایتمه زیاره جفا اینمه کوکل

استرسنک مجلسه مامتن کوریکز اولمغی — بسته اساخنج دندان تمنا اینمه کوکل

حاکم نانوا اساعشقه بردوکس ایلیوب

قامتنک یارکرآن ایله دوتا اینمه کوکل

کاکلی اولدی بکا قید اقامت ای کوکل — یوخسه عشقیله ایدردم بن سیاحت ای کوکل

قامتم اولدی دوتا مانند پیرنا توان — یارمجرای حکمکه قالمایدی طاقت ای کوکل

کشتهٔ جسم بنم یارزیچه کروایدر — ارزوایتمه اکاسوی سلامت ای کوکل

شربت تلخ طبیبه اتمسم رغبت نوله — وصلیله بولورشفا بیمار فرقت ای کوکل

چیلهٔ دمدر ایلرم کلکشت باغ عالمی — ایتمدم برکمه دن نشتر حقیقت ای کوکل

چاک چاک اولسه عجمیدر لب خوانهشکم — دانما دلتشنه دراهل محبت ای کوکل

کلش حسنده دلدارک تماشای رخی

بلبله اولدی نضارت بخش بهجت ای کوکل

زنده کی ایلر بو عالمده بنه راحت ایله
کم جکرسه سر کریبانه مانند کشف

حاسما اولوب خریدار متاع وصل یار
نقد اشکی ایلدم بازار عشقنده تلف

بنه بر دلبر شور افکنک افکنده سی اولدق
ایدوب تشمیر دامن خدمتنده بنده سی اولدق

قتیل جان یابوب نار فراق دلربا ایله
شب تاریک غمده شمعهٔ تابنده سی اولدق

دوشوب چاه زنخدانینه دلتشنه اولوب آخر
لب خندانک بزمبتلای خنده سی اولدق

لب لعل فرخنجنین بزه عرض ایلیوب هر دم
او شوخ عشوه بازک خاصلی شرمنده سی اولدق

ترانه ایلر زمانند بلبل حاسما هر شب
اوکلرویک سر کو بنده بزخواننده سی اولدق

الم و فرقتیله باکه هله بهجت یوق
غم دلبرله مذاقمده دخی لذت یوق

آتش هجری ایله یانمده در رشتهٔ جان
خانهٔ غمده دلا شمعه هله حاجت یوق

وآتما آتش هجریله انک سوز آندر
دل بیچاره یه بو غمکده ده راحت یوق

هجری اول افتک اولدی بکه حدن افزون
جکمیه جسم نزارمده بنم طاقت یوق

ناوک هجری بنم سینمه سوراخ اجدی
بکه حاسم انی کورمکدن ایو صحت یوق

عاشق

عاشق بیچاره کی هجریله بیهوش ایلدک
بندهٔ دیرینه کی جانا فراموش ایلدک

بر جفاجو دلبرک درد فراقنیله عجب
ای بنم سیل سرشکم بم کبی جوش ایلدک

لعل حیرت بخشکی سن کوستروب صد نازیله
بلبل بیچاره یی کلشنده خاموش ایلدک

کج کلاه اولدک بنا کوشکده زلفک کوستروب
بادهٔ بهجت رسانی کوسترش نوش ایلدک

قلبنی چشم فسون سازیکه تسخیر ایتدروب
درد عشقه حاسم بیچاره کی دوش ایلدک

دلبسته اولمغه بزه بر ماه رو کرک
عالمده بویله دلبری کم جست و جو کرک

ساقی حیایی دفع ایچون البته بر کیجه
بزم وصالده عاشقه پرمی سبو کرک

اولسق عجبمی طالب سرچشمهٔ وصال
بز تشنه کان بادیهٔ هجره صو کرک

اتسک عجبمی سوزن لطفک سنک امید
اول چاک اولان قبا مزه جانا رفو کرک

راه محبتنده انک حاسما همان
ابدال عشقه بر کله و بر کدو کرک

قدمی خم ایلدی بار کران فرقتک
الده کویا بر عصا دریا که فکر وصلتک

آتش تفسیدهٔ هجر کله اولدم تب زده
دلده تاثیر ایلدی سر تا قدم کرمیتک

دست حکاک ازل قص نکین سینمه
خامهٔ زرین ایله قازدی نقوش صورتک

باکه البت حاکسار آکوی دلآرا در غرض

کو دنی خال ایله او ملشدر سراسر پر نقط — کرد رخسار نده ولد آرک نه زیبا اولدی خط
عشق بر فن نهفته او لدی عالمده دلا — شرح ایدر لمز نسخه عشقی ایدر البت غلط
ایلدم ای دل شنا عالمده هر غائی کیم — او لدی سبنلا سر شکم مجر ایله مانند خط
رهبر فرخنده پیله کر سلوک ایلرسه دل — عاقبت مطلوبه ایصال ایلیوانی بو نقط

غوطه خوار محنت دنیای دون اولسم نوله
حاکسار آغرقاب بحر حیرتم مانند بط

شمع شب افروز ایلر دیده پروانه حظ — زلف عالمگیر دن ایلر جمعیته شانه حظ
خوامش ایتسم بوسه لعل شکر خندکدن نوله — یاده کلکوندن البت ایدر مستانه حظ
زلفکه پابسته اولمق دائما استر کوکل — غالبا آنکه کورک زنجیر دن جوانه حظ
لب بلب اولمق دلرسم یار ایله دائم نوله — یاده ایله طور مدن دائم ایدر بیمانه حظ

شکوه اینم خاطر مده بعقبه جانکاه حاکسار
رخنه دار اولمقدن ایلر کونه بر انحظ

کیجه در زلف عنبر بار کورد کده شمع — روز در رخسار عارض دلدار کورد کده شمع
کامیناب اینمز نجون بلم بو عالمده اجی — یاندیرو بر وانه تا چاره کورد کده شمع

کندوسنی سوزوکدار ایلر شب تاریکده — زشک ایدر اول ماه پر انوار کی کورد کده شمع
بیجه سوزان اولمغه آماده اولمز یاغده — هر کلی اخکر صفت رکلزار کی کورد کده شمع

پر تو انوار فی محو ایلمشدر حاکسار
یخمنده رویی انشبار کی کورد کده شمع

نار عشق ایله کشاده اولیدی دله تازه داغ — زخم حسرتده اولور تابنده مانند چراغ
مبتلای قامت سرو روان اولدم بینه — ایلسم هر دم عجبمی ای کوکل کلکشت باغ
نیت ایتمش خنجر ک زار اولمغه کلدی بجون — بلبل دل ناله دن اولمز جهت بی دماغ
سایه انداز اولدی نخل همت دلبر همه — شهپر و بال همما کلور بکا بر کلاغ
اولیدی بو در ویشم و بی برک و نوا لکن پاشنه — سایه شاخ درخت دشت مانند اولنا غ

یار اغوشم وصاله کلیدی باکه رحم ایدیوب
مژده ای مجلده نه خوشدر حاکسار دور یاغ

شست و شو ایلر کیدر می ماهیان واغ کلف — هیچ بی در زنده کی ایلر می دریا صدف
یار کاه غنچه ده یکسان اولور پای و کدا — بو نوازش ده برابر مشکدر تو حذف
سر نر سور آغ اجله خانه دلده نولا — اولدی سبنم ناوک مژکانکه جانا هدف
قیمت لعل شکر یار یکی خوطی دل بیلور — خرنهاد اولنلر رقیب بخش بیلور قدر علف

نجه آبادا و لور جنش غم دلدارون ابر کز
نک و نا آزا بلینو ملک دیلا نلمز حرا آنمز

جمشه کینه جو لقله ابد و بالاگ کج کوردش
فلک بونشنه کان نهر کوابی سرآب آنمز

هزارانلرجم ناسور ایلینو جسمنده عشاقک
حربم کعبهٔ وصلنده صکره کامیاب آنمز

کورورسو جسم نزارم و لور بارحکم ایلینو باکه
انکچون غمزهٔ شمشیرینی قتلمده شتاب آنمز

کلف صامنه مهک رو بنده کس تشریفمندانی حاکم
کورورسو رخسار ینی یارک حمامانی وضو نقاب آنمز

سرآپا رسمانی کاکلی یارک تنکنلمز
بنا کوشنده بر عقده اولور صاکه رسنلمز

غبار غطه دکلدر کرد رویی نا بنا کنده
نکار جو بیار چینی جانانک جملنلمز

اولدی نامه فرانديشه زلفکله مشکافشانک
جدول صفحهٔ جوانچه فرجانا خطنلمز

صراحی بخش ارض مرحمت کسانه فور دینک
قدو مکاله سنک صحن چمنی کویا عدنلمز

سرآپا بنیه لندی داغ خون الودهٔ حسرت
زمین سینهٔ عشاقی کویا یاسمنلمز

سخن سنجان خوشنا انیاری حاکم ماهر بچون ابر کز
جنوب مبدانه دعوای سخنده نعره زنلمز

ناوک خامه اولوب مقلمیه ارایش
سرفتر و برجر همان ایتمده وصفک خوانش

زیب جیوان اولهٔ شعرم درایک معنایه
لفظ خاییده ایله ایله ادایه ورنش

بخه ممکن بوکذر کاه بلاده ایمک
اومه کسب صفای و فرح و اسایش

سکه ای زاهد بیغوله نشین تقوا
جرک دنیایه بنیجه لایق اولور لایش

حاکما چند ایله کخته اوشاه عالم
یا فشور زیر بنلده اکه دنیا یاشر

بند شکنج کاکلک اولمز شهایا خلاص
تا ابرو انک ایلمد کچه سنک مناص

برنکته سنج شاعر خوشنی مشربم شهایا
بونو سخن طوتر سه نوله باکه احتصاص

اکثیر عشق زره قدر طرح اولنه کر
صورت نمای سیم اولور صورت رصاص

کم کشتهٔ فضاری هجران اولور عوام
بهر دهٔ وصال دلدارا اولور خواص

بیکان غمزه دن بنجه حاکم رهایولور
تا ابرو انک ایلمد کچه سنک مناص

بلبل زاره جمشه ورد رعنا در غرض
دیدهٔ مخموره ساقی سیر صهبا در غرض

شام تا سحر تنکده عاشق بیچاره به
شمع شب افروز اولمز روی تا تا در غرض

کنده رمعنای عرشی کورمیه لیل و نهار
دلق پوشانه حقیقت چشم بینا در غرض

دستی خون جکوله برنکار ایتدی اویار
شیمدی انکشت عروس نازه حنا در غرض

جکمه دن دل بی مجال اولدی انک هجرانی

بیجون تار نگاهنده دل شیدای بند ایلمز

بنم کیفیت حالم پریشان اولمین بلمز | حقیقت اوزره راز عشقی ویران اولمین بلمز
حضیض خاکه میل ایلمز کران تکمین اولماهرگز | که اوج رفعتی خورشید تابان اولمین بلمز
بریده ایلمک کفرک تعلق تارینی بندن | بوکاردن نیسبتی تیغ برآن اولمین بلمز
نوله کلبوی پیراهنله یاره اولمسق واقف | بوراز سیر بهاری پیرکنعان اولمین بلمز

نوله کلشن نشین عالم اولسه حاکما هرگز
زبان عندلیبی راز خندان اولمین بلمز

کف طبیعنه بزکلک مکنه دان ویرز | کیچ درونه خامه کبی دیده بان ویرز
هردم بوپایه فخر ومکنه دانی کمر | اوج جباله جمعنه بزنردبان ویرز
لعل شکرفشانه هیچ قومنس نمکسز | هردم درودستی یارمزه بشه رانویرز
کورسک اوبار کلخدسیرانه جعد وغن | صحن جمنده بیلسلی بزمیزبان ویرز

حاسم کلبخه اولنه خوبان خامه
نمالای وصله نقد سرشکی نهان ویرز

کلبوسه چین دلبر رعنا اولور میسوز | مشوق رخیله یاوه بیهاآولور میسوز
تسخیر ایدیکه کشور عشقک بنا بنی | آیاحریق اشرسماآولور میسوز

مرآت

مرات حسنه نظر ایتسک اول افتک | طوطی مثال شوقیله کویا آولور میسوز
تار نگاهنه دل مبتلای بند ایلمسن | بزمبتلای نرکس شهلا اولور میسوز
ای درکنای کشور نخوت پناه اولان | حسرنظره نادره پیرا اولور میسوز
سرتاخ جفای مروت شکن ایله | خاطرخراش عاشق شیدا اولور میسوز
بلمم کی دهرده بوای خواجه جهان | نمالا فروش کوچه معنا آولور میسوز

صیقل وبرنجه اینه قلبه حاسما

صورت نمای عالم بالا آولور میسوز

عالمی اینمدم سیاحت نامه سیرسته وشر | بی مجال اولدم رعشفنده جاماسته وشر
دله کلی طبیعی کبی معقول ومنشر | لفظ ایله مستور اولدم معنی برجسته وشر
بولدم عالمده بن بر رهبر فرخنده پی | ساحه عشقکده فالدم عاشق سرشته وشر
اولمدن پابسته هیچ عهدی کیسوسنه | کشت ابدردم سرشته وبیابانی مرغ رسته وشر

باکه اول دلکلو نجوم ضعف ورد المنشر همله
حاسما فالدم نوا اون عاشق دلبسته وشر

بکا اول چشم کوبای بیجون بلمز عیان المنشر | کمندز لفنی جانا تابجب برهیچ وبنا المنشر
مثال مرغ زاری اولمه خوبلرده جا کندن | کونلمز صاند بلوا اولی نوشر غرا المنشر

حمل بود چینه تحویل ایلدی خورشید عالمتاب | غرتن اولدی از بهار ایله ای دل داغ کهسار
قبای سبز بورسون اوبوقدوم نوبهار ایله | همه مانند جنت حضر اولدی سرسر شجار
تسلی یاب اولوری خاطرم کلشن باغ ایله | درونمده همیشه جاسیکیر ایکن غم دلدار
ایدوب ناشر زهر چشم دشمن بزم وصلنده | جدا ایتدی بنی دلدار دن اول چرخ بدکردار

همینه داغدار فرقت یار اولمدن حاکم
سر آمالله زار در داولدی سینه افکار

بوغشر نکهده بر یار سبو لرهب سنکجوندر | بوجای دلنشینده هایی واهو لرهب سنکجوندر
خیال لعل بسک جلوه کر اولمقده خاطرده | درونی کردغمدن نشست وشولرهب سنکجوندر
بلور کرنکیه کامم استانکه رقیب جفو | یکا جانا دمادم ترنس رولرهب سنکجوندر
سبق خوان کتاب فرقت اولمش طفل دل جانا | دبیرستانه نعمده سر فرولرهب سنکجوندر

عجبی حاکم فرقت کشی اولمه طالب وصلت
درونده ناخته ارزولرهب سنکجوندر

سپهر کجروی لطفه سزاوار اولدغمدندر | بوازای ریکا جرخاک کم زار اولدغمدندر
عجبی قلمه یار کران خاطره رغبت | بکا اسانی راهک سبکبار اولدغمدندر
نبرد آوصیکی دلخسته دل جانا درینه | بوضعفمدن غم عشقکله بیمار اولدغمدندر

قرار ابتمم بوجای جانفزا عالم غمده | سنک پابند عشقکده کرفتار اولدغمدندر
سرکوبنده غلطان اولدغم اولدی وفاکم | بوعالمده غبار اسا لکد خوار اولدغمدندر

ره عشقنده سبم اشکمی صرف ایتم ای حاکم
متاع وصل جانانه خریدار اولدغمدندر

عشاق زار کشته تیغ نکاهدر | دللر همیشه بسته زلف سیاهدر
شمشیر غمزه دن اجلان شرحه لرشهاب | دروازه فلم رو کلک شاه راهدر
برپیچ وتاب عشقنکه ای پیر فلک | کردونه سر کشیده اولان دود واهدر
اولمه عجبی تاب ده انجمن ریخ | برج ملاحتن شب بلدا ماهدر

اولمه فریب حال سیاهکان ای حاکم
کوی حبیب مرغ دلکه دامکاهدر

لب خبر سنی کم کورسه یارک میل قندایتمز | انجمون بزم عشرتده دمادم نوش خندایتمز
بوکلوخو دستای عالم اولمکن بودنیاده | بنه جوآنه کار اهو شمندانی پسندایتمز
همیشه جذبه اسمآ ایله رقص اولدیم اولدن | بوکلو انشر اوزره جنبشی بلکی پسندایتمز
جمیعک ملتجاسی جونکه درکاه معلادر | درایی حجابانه النجای اهو شمندایتمز

جنون عشقله بوقدر فراری حاکما هرکز

سر کوی دلآرایه وارملق خیلی مشکلدر | انک اندیشهٔ جور بکار بنجبر خشیدر

نولا اولسه کل بخم کنابشر خواه کلبنده
همیشه بزم جانانان حاسما کلزار بهجتدر

کوکل ارباب عشقک دشت غم پیما لرندر | جگر پر کاله سی جام دلن صهبا لرندر
ایدر مجمر کبی کردشر دل عشاق پی در پی | بوسورشر جانفشانه عشقده اسما لرندر
اولور بر بربنه تیر فرکنه بجیده هر لحظه | بوسینم صانکه جانا کر بلا صحرا لرندر
بجیمدر نواسازاولسه دل کوینده جاناک | که اول بوکلشنک کم بلبل کویا لرندر
نولا اموزش حرف محبت انه طفلانه | کوکل بوملتبک کم خواجهٔ دانا لرندر

سر کوینده جانانک بجمی اولسه سرکشته
اوشوخلک حاسما دل عاشق شیدا لرندر

یارانه تنکلیک بزم ظرافته سور | طبع کرسنه لرک خوان لطافته سور
مضمون تازه دشون خامک البکه الوب | اسب طبعنکی سوی فصاحته سور
کوبک طوف ایده رک حجاج وارحمان | رخسار زرد یکی سن خاک ره ادنه سور
مکر وفسادن انک دفع ایمک ایستر ایسک | نفس ظلومه حمان کشهنداهته سور

حاکم کتابت مهری حماکوزل اوقدوت

اطفال

اطفال کوکلی بکون درس محبته سور

بوکرمت هوا ده اتشبار فروندر | بوبیچ وتاب دلده فرقت دلدار فروندر
صقین صانمه صدفده بوله وغلطان بروزشدن | بوباب وتاب ذات لولوشهوار فروندر
بنجه رهنما اولور کنج درونه دزدیه کلمین | بنه بوکاوشر دل غمزهٔ خونخوار فروندر
نه ممکن ایلمک تعمیر حمام سبکه سنان | درونک انهدامی اسنک جور یار فروندر
نه ممکن ایده اولمق نکته پیرای شعر اتما | بوجمعیت امیدوصلت دلدار فروندر
انکچون سیر ایده رپای دکرله کرد فرطاسی | بوبکپای اوزره کردشر صنعت پرکار فروندر
خیال دلربا ایله همیشه محض فرقتده | بوجنبلر سمند شوخ رهوار فروندر

خرابآباد ملعدنای حاکم بنجون فریاد البرسن
همیشه بوکنک ودوغمزهٔ ناتار فروندر

زهی فرخنده مقدم نوبهار میمنت اثار | که فرشر اولدی سرتاسر زبر پا بنده کنک ازهار
زمینه کیف یحیی الارض بامرشر خامهٔ قدرت | جمیع عالمه صنع خدای ایلیوب اظهار
کورنجه صاحلی سنبل له سبز آنازین بولاینلی | کلور بوخاطر ناشاده کیسوی عنبر بار
فراموش اولسه خاطردن نوله اوازهٔ طنبور | عجب حیرتده اولمشدر نوای عندلیب زار
بنه زاغ سیه رویه اولور اول مشوالبت | خرامه باشلدی محض همیشه کبک خوش رفتار

بچور نوزنده پوشان ز ما ای کوکل بلبر | بتون دنیای اسمآ ربله مجذوب ایلنلر در
دکلد رسمی بهوج اهلک سجه شسمآ رانک | عجب اسمآ ربله تحصیل مطلوب ایلنلر در
عجبمی عاشقانک تشنه لب قاله حرارتدن | بیا بآنده غم عشقکله پآکوب ایلنلر در
حروف دلشکنلرای کوکل شرمنده اولمزلر | رمانه حلقی رودن شرمی مسلوب ایلنلر در
بو یوسف طلعتان مانند یعقوب ای کوکل کیم | جفای وجور ربله عشاقی مکروب ایلنلر در
رقیبان رو برو دشنام ایله مجلده ای مه رو | بزی عشقک ایله هر لحظه معیوب ایلنلر در
برین شان وضع مهر جانا کور بچه چشم شبآرانک | جنون نسبت ایله بزی محجوب ایلنلر در

بو نمز حاسمآ جای سلامت ربع مسکونده
بزی رویان بود نیای برانشوب ایلنلر در

سنی ترک ایدم شمدن کروای بیوفا دلبر | رضا ورمدم بکا اول اولورسک شمدی دلبر
مکر بیشی دکلمز قدر سنجیدم باکمده میزانی | سنی سومک بکا شمدن کرو اولدی خطا دلبر
سنک روز فراقک باکه شمدی روز عیدلکدر | دلی زارم وصالک ایلمز رتق رجا دلبر
رقیب بدمنش اولور همیشه منظر لطفک | ندن اولمق بکا هر کون بو وضع ناسزا دلبر

امید بوسهٔ رخسارک ایمز حاسم نآشاد
ندن اولمق بکا بونجه جفای بیدادا دلبر

انک

انک اندیشهٔ جور ی همیشه باکه حائلدر | سر کوینه وارمق عاشق نآشنا مشکلدر
فریب دانهٔ خالی اولو بارک بو عالمده | نمآن پآبستهٔ کیسوسی انک صعوهٔ دلدر
تحاشی ایلسونی عاشق سرمآزاولانای دل | قتیل تیغ نازی اولمغه کوبنده قائلدر
عجبمیدر نوآسآر اولسم انک باغ حسنده | همیشه عندلیب دل کل رعنا یه مآئلدر
همیشه آشفته فرقتم سوزآنم | سر اسر لاله وش داغ سیآهم دله حاصلدر
صفین ارایشم تآپایدار دهره الدآنمه | طلسم هفت پیکری کوکل نقشی زائلدر
نثار نقد جان ایدم زره عشقنده جانانک | بلی سوق محبتده متآع وصله نائلدر
نوله تفریق خاطر اولسه هردم کلبهٔ غمده | بکآنه طآق شد رون بلای عشق نازلدر

سرآپا شرحه دار اولدی بزم اعضا فزای حاسم
بو زهر فرقت جانانه فرسیم هیلآ هیلدر

کمند زلف جانان حلقهٔ کرد آ محتندر | بو مارستان عالم عاشقه برجای و خستدر
رقیب خرمن شر بور وضهٔ عالمده بی منت | همیشه زود چین میوهٔ نخل طراوتدر
ضیآ نداز اولوب مهر لطفی اوج عزتدن | طبیعت ای کوکل افسردبی کلفتدر
نه اغوشر میان استر نه بوسر روی یارستر | مرادی عاشق زارک همیشه کرم الفتدر
فجر اموارهٔ کوردکده بکآ چین جبین ایدوب | اونشورانکیز عالم عاشقینه ی مروتدر

هر کون جفایی و جوریله اشکم اقوت نبر | بحر سرشکم اولیدی بنه اوسع بحور

حاسم سنگسته خاطر اولورسه عجمیدر
سنگ سمندن اولیدی بردم اکا حضور

عاشق بیچاره در هردم غبار کوی یار | یوخسه اغیار دنی اولمقده عمر انوی یار
روزگاح فلکدن کردن یکدم کوبرود | افتاب عالم ارا اولیدی دستبوی یار
سرسز اولسه عجمی پای و دستی هر نکار | سیل خون عاشق مجروح اولیدی جوی یار
دیده شب کورسه بر کره بنا کوشش هله | اشک انجمدن اولورالبته شست و شوی یار
محرم حلوت سرای عشق اولمدن ای کوکل | کلک اولدق نیدوکن بر کونه ابروی یار
کلک کفتاره عجمی طوطی طبعم بنم | عاشقه ابینه عالم نما در روی یار
بند اولمدن بیچ و تاب طره طرار بنه | تازه بند اهل عشقا بچنده کفت و کوی یار

ساحه دولت سرآینده جمشه حاسما
افتاب عالم افروز اولسه لایق کوی یار

سینه جانانه مرا بینه بللور در | انکیچون هر زمان عالمده اول منظور در
نوله استیلا ایدرسه عالمه ای دل کدر | حصن شاهی دل شکر اندوه ایله محصور در
نوله اولمزسه فراهم مرهم کافور ایله | سینه عاشق سراپا پاره نا سور در

غمزه بیداد هردم جور فرمادر اکا | فتنه چشم فسونسازی انک مجبور در
ناز اندر باده نوش عشق اولمش عاشقان | صاغمدسافی افشره نوشنده انکور در
نوله سرکردان اولورسه دشت حیرتده نهان | عاشق بیچاره وصلکدن سنک مهجور در
هیچ مکنمی فرا هم اوله بخیله هله | شیشه دل سنک جور بار یله مکسور در
هر برا کنک سنک حنا بای مه جبین | صاکه کنم وصلکده شمعه کافور در

صفحه دکا نچه چشمه حاسم سرسز
قطره باسیلا اشکم در منشور در

چرخ اختران شمع شبستان حبا لمدر | یا نوب یا قلمسی شمعک جدت حسب حالمدر
او دکلودر دعشق دلربا ایله ضعیف اولمق | دلا بر و آزه بو رنک پریده پر و بالمدر
هوای زلف ایله بر پایه برتر طوتر طبعم | بونه طاق فلک هر لحظه شیدای بالمدر
فجره صادقه ای عالم بالا یه جفد قحبه | همان ای دل بو اثار رفه مکاه خیالمدر

تحمل ایمیوب جورینه انک حاسما شمدی
بنی دور ابلیس دلبر دن اظهار ملالمدر

بزی کاسر دفتر عشقا مکتوب ایلمشلر در | هله جوزانه لردن دیو محسوب ایلمشلر در
اولایق جو بازیچه چوکان کیسو کیله | سر عشاقی کویکده سنک طوب ایلمشلر در

عجبی طوطی طبع شکرم بار آرم خوشتر اوله
بنم صورت نما اینه اسکندرم بو قدر

شب تاریک غمده کورمدن قالدم بو دنیاده
بنم کاشانم ایچره پرتو انورم بو قدر

اینجون دلربا یاکه جمله جور و ظلم ایلر
دل پر انشمده برجکر سوزاخکرم بو قدر

بنجه دست امل نو باوجین وصل اولورایی دل
بو باغ عالم فانیده برنخل ترم بو قدر

عجبی بیل طبعن بریده اوله اوازیی
کلستانیچره ازبجنده وردا حمرم بو قدر

ندبیم ای کوکل هرگز بکا آوهرک خطر اندن
بو باغ ایچره نهال نورسز بارا ورم بو قدر

بو دکلور مرغ عاشقدن بنم راهل عرفانه
سکا حالم افاده اینکه جایی برم بو قدر

شب فرقت قالوب یاآمد او وصلی یاد ایتم
فلکدن بیلورم یاکه مساعد اخترم بو قدر

عجبی وارمغای دل شتابان اولسم ارتق
سر کویی دلاراه بنم شمدی برم بو قدر

اینجون فالکدی حاکم لاله جسته مرغ دل
سر کویینه پرواز ایتمکه بال و پرم بو قدر

عجم شنقلکه امدن زمین و اسمان دولر
سنی کور دکده ماهی و نسرین ارمده چاکر

سرشکم فوقتکله فلزم زخار اولوب جانا
تموج ایلیوب مانند بحر بی کران دولر

اسیر بادصبا تحریک ایدنجه زلف پرچانک
اسیر کاکلک مانند اورافتخار دولر

اصابت ایلدکده ناوک مژگانک خونریزنک
هدف اسماوکوب پرچاک سینم برزمان دولر

نگارا چون بنشریف ایلسنک ای قامت بالا
دوسوگند امنه لرزنشر ایمان سرور اولور

سنک مهرک بکا اولمکلو هیبت ویردی عالمه
طلبن اه عشقدن بنم شبه زبان دولر

کلنجه دوره حاکم جذبه اسمایله هرگز
بنم بو زیر بایمده زمین مخاکدان دولر

ور مز سهره ناله لرم روز و شب حضور
بشورم اولدی ایم ایله حسرتی سرور

جور فلکله کوشه نشین بخت دم
برد ربایمده شمدی بنم مانم و کرور

انشر فروز و درد غمم همیشه کیسی بن
تفسیده اولدی اهمیله انشر تنور

دربسته اولدی راه دلم سنک جوریله
اینمز درون پرغمه مسا اولق خطور

هرکون سیاه جوریله بن کشملنر ایدیوب
چاک اولدی دست پرغمله جامه جور

فکره مجالی قالمدی بیهوشز اولوب فلک
ویردی دماغ طبع طرب خیزمه فتور

کل اولدی نارغم ایله یانوتنم همان
ویرسه عجمی چشم ستم دیدکانه نور

بازاولمه عجمی دیهان شکایتم
جور فلکله شمدی ضعیفم مثال مور

خواب فراق یارایله خوابیده اولمشم
بیدار ایدرمی چشمی ای دل صدای مور

یخ بسته اولدی سردی غمله طبیعتم
خورشید لطفی ایمدی بلمم نچون ظهور

نارکفن وشز اجلوب یاغ دلمه
جراح لطفی ورمیدی هیچ مرهم سرور

کیجه لر تا سحر عاشق اولان کاشانهٔ غمده
زبان اشتیاقیله در حقه نیاز ایلر

اولوبدر مظهر لطفی رقیب کاو پروای
اویت بلمم نیجون باکه کلنجه بونجه ناز ایلر

نمک پاش اولمه زخم عاشقه لطف ایله سلطانم
تحمل ایتمیوب شاید که غیر کشف راز ایلر

انک نطق حیات افزاسنه حسرت ایکن حاسم
او اغیار ایله هرکز صحبت طول و دراز ایلر

دواتنده بنم خون دلم لعلین مداد ایلر
دبیرستان عالمده او خونی چوق فساد ایلر

او شاه نورسم بر همت بالایه مالکدر
غلام کمترن بر وفق خواهش بر مراد ایلر

می کلکون غبار حزنی بردن شست و شو ایدوب
همیشه کلبهٔ غمده دل ناشادی شاد ایلر

نیستان محبتده دل دیوانه روز و شب
نیجون بو شیر مردم در ایله بلمم عناد ایلر

سر کویک عجبمی کشتهٔ عشقکله پر اولسه
حسام فتنه غمزکله همیشه اتحاد ایلر

نه شوخ بی مروتدر او کم اغیار بد خلقه
همیشه پیچ و تاب عقدهٔ رازم کشاد ایلر

او دکلو فیض بوی کاکلی دنیایه عام اولمش
که یکدم همنشینن حاسما عنبر نهاد ایلر

چشمک همیشه حزنی بیدار لقده در
سیر عجیب دولت هشیار لقده در

اولمه الم زده پامال اولمدن صقین
لطف نهان حقکه لکد خوار لقده در

ازرده

ازرده دل نوله کلشنده اولمه اصلا
نشو و نماسی غنچه لرک خار لقده در

تلخ ایتدی جمله لذتی عشاقه هجر ایله
چرخک همیشه کاری بو غدار لقده در

ایتمه لیک شکایت ایچون باز فاقه دن
سر عجیب لطف خدا خوار لقده در

بار کرانه ایلمز ز اعتباری کم
آسانی طریق سبکبار لقده در

غمز عدودن ایلمزم حاسما حذر
یارم همیشه باکه وفادار لقده در

بنم چشم فراق یار دلسوز ایله پر نمدر
تموج ایتمده سیل سرشکم صانکه یر یمدر

دوا جوینده زخم اولمدی عشاق مجروحک
سنی اغوشه المق یارهٔ ناسوره مرهمدر

نیجه سنسز کشایش خواه اولور غنچه کبی جانا
فراق جان فشارکله دل آشفته پر غمدر

نهان ایله شکنج کاکلکده انی استرسک
دل بیچاره مز یا زیچهٔ عشقکده خاتمدر

حیات جاودانی بخش ایدر مرده دله دائم
لب لعل شکر خندک دم عیسی مریمدر

چکوب زنجیر مهری کلدیلر دام بلا کاهه
بو دیوانه کوکل مجنون و فرهاد ایله توامدر

طراوت بخش و غم فرسا درای حاسم حقیقتده
می کلکون محصل اب روی مجلس جمدر

بو خارستان غم ایچره بنم کل پیکرم یوقدر
پری زار محبتده پری رو دلبرم یوقدر

بو صبح کسر و شرم دائم بکا چو روشنم ایلر
کلبهٔ بدمنش غبارم اهب لطف و کرم ایلر

همیشه دار و گیر جا اهله رحمت و بورکردن
بنم بو فقد بالامی نمان محنتکده خرم ایلر

فلک بر مرتبه و برمشر کدورت باکه ای ساقی
نیچه بو بادهٔ صافی کولکدن دفع غم ایلر

سرانجام غمم بر بر براغم ساکه سر دایلر
بکا احمد ملکی بیغوله غمخانه قلم ایلر

سپهرک کردشی کج اولدی بخت بلندیل ای حاکم
همیشه بدسکالک غبارم انعام نعم ایلر

بولب و نابایله جانان اولور رجحانده غم بهر
بری دکل ملک اولمز بهادر اکه نظیر

همیشه انجمن افروز مشام فرقت اولور
کل رخی نوله اولسه منال ماه منیر

بجمید کرا اولور مطاف انس و ملک
بو کوی دلبر عالم انمش مقام خطیر

باغله هرکه بمشر قبای فقری بدوشش
اکرچه اولسه ظاهر جامه پوشش حریر

اوغمزه لرایچق تیغ جورک دسته کم
اولور بو عرصهٔ عشقک بجره پهلوان دلیر

بو کلشن اهل بجره الوب کوکل کامن
ایدرمی نشتم مروت دماغ لطف سمیر

جهانده بسته کیسوی یار اولور حاکم
دام مجنته مرغ دلی اولور نخجه اسیر

قدیمی انک سروکی باسق دکلمیدر
عشاق بی نوا اکه دانق دکلمیدر

اوصاف

اوسماحت و قامت بالاسی دلبرک
ور دزبان اولمغه لایق دکلمیدر

یارک عجبی اولمه همماسی ای کوکل
حسنانک بو مرتبه فایق دکلمیدر

اغیار بدسرشت که تعلیم ایدوب جدل
شیوه همچه دلبری سانق دکلمیدر

موعود وصلی ایمدی بزی حاکم آیله
وعده نده اول بری وه صادق دکلمیدر

بایکه فروغ فلسم رویی شاهان اولور
خاکپایک بوسه ایدملر عالمک سلطان اولور

کلبهٔ تارمده دائم فرقت دلدار ایله
باغم آسا اشک خونین دیده دم ریزان

چشم پرخونیمه حاجت یوق تماشای ریاض
بایکه هر مسکن مسکله روضهٔ رضوان اولور

دور ایدر اطرافمی پروانه لر شام و سحر
رشتهٔ جانم شرر اولمش بجره سوزان اولور

کوشش ایله رقت دل حاصل اولسون آهدا
بوسر شک دیده ایمن دللره سوهان اولور

منصب ناپایدار دهره بیمر التفات
کیمه کم ملک بخشد در سر و سامان اولور

اولسه دست اوبزیاران حاکم آغا یسنه در
بوغزل محموعه پیرایهٔ عنوان اولور

مطوق قمریی زهاد تعلیم نماز ایلر
اوشوخه کم نکاهی بوایله سحر پرداز ایلر

بنجون رحم ایلمز هرکز بکا اول لعبت دوران
دمی مهر و مهی ایهم عالمی سوز و کداز ایلر

حاسم ز مام طاقتی دست بازه ور
بیکار او لو بی شبر ز یار ایله اختیار

سبو کشر زنده ای دل میکده بر جای بجند — سفال ایله کاکلوشر ایلمک می اینده عزیزدر
می ایچوب مست اولو دنیا دن ان جلگ تماشا — خراب اینده خراب اولمق یا فلک خوشر سعادتدر
دکلدر یار نشر کشده برقیده می نوشان — طلسم عشق ایلمز سنگ خرا آبا نه راحتدر
نه حاجت عشقی ایچون صورتخانه ای مست غنج و ناز — سر کوبنده اهم عشق جانسوزه دلالتدر
اوب شکوایکه یار ایتمز جفا و جور دن بیرون — سکا ایتمز کلری بر برانک رسم محبتدر
نه نیلسکز غرض عشاق ایچون کوشر ایله جانانه — رقیب بد لقا نی کاری عشاقه عداوتدر
تمام فیض اکتسبدر سکا رهبر اولمق حاسم — بو وادیده سلیم پیر و اولمق فائق غیرتدر
انک دستنده در مفتاح قفل خانه عرفان — اوخود ایات حکمتدن بتون دنیا یه ابتدر

نوله میسن ایلمز سنه طبع پاکی هر سخنه آنه
بتن یاغنده انک مبوه نخل فصاحتدر

جانانه بکلکه لغتایده زمی برست اولور — چشمکله اشنا اولمز البته مست اولور
عشاق زمره سی امیر نه انک مطیع ایکن — اول طفل نورسم نیه خاطر شکست اولور
بردم براقه بیره الکدن بیاله سی — نوشر می ایلین کشتی ساغر بدست اولور

صدر رفیعه ایله سن خواهش جلوس — اهل فلک عرابی یا آلا و پست اولور
بود و نبود ی فرق ایده مز حاسما ابد
کم نشه یاب یا وده تاب الست اولور

طاق عرشه دود آشیانم ای دل بر کرد — شمدی بر نشور افکنک سود ای عشق سر کرد
رونما اولدی اکا مرات سکندر کبی — دیده ساقی ایچون دائما ساغر در
ایلدم چو آنه ساز ایما کلکشت باغ — بو دل زارم بنم برقامت عرعر در
هر کیجه ملعقده در پیوسته چرخ دوتا — اکثر عشقک ثمیث بو دل مجمر در

حاسما ممکن دکل ایمک فرامش دلبری
بیکر خوبی انک هر لحظه چشم تزه در

زلف بر عقدک دل جویانه زنجیر در — کارم ای شوخ جفا کر نا له شبکیر در
جانب عشاقه لطف ایت خشمله یه نظر — غمزک ای دلبر سنک معجنده کویا تیر در
ابلدی خوشید سوری دفاید خارینه دل — بلسن بیچاره نک فریاد ی کچ تأثیر در
عدل ایدیوب السک اله برکزه انک خاطرینی — عاشق بیچاره جور کدن سنک دلکیر در

برده ناموس اولمدر بریده حاسما
شعله آه درونم صاعقه بر شمشیر در

کلورمی یاد کہ جانا ہم اغوشر اولہ وغم دلبر

روآمید رفرا موشر اوملق ای دلبر درونکز

خس وخاشے بوصحرای جنونک بربر کلبدای

سرآپا گشت ابدردم ای کوکل دشت جنونک

بکار رنگ ابلر ایدے چشم قرہ لانہ غمدن

سیاحت ابلر ایدم عالمی طی مکان ابدوب

بکر مے خاطر کہ زہست ومد ہوشر اولہ وغم دلبر

سرآپا درد عشقکا کہ عبا پوشر اولہ وغم دلبر

غم بحر کلہ دریا بکی پر جوشر اولہ وغم دلبر

بکار نجیر اولور یسوسی بیہوشر اولہ وغم

وقد سرو بالا ابلہ ہمدوشر اولہ وغم

لب لعلک تمنا سیلہ مینوشر اولہ وغم دلبر

ابدردم صحبتی کرتو بیان غرنسلہ حاکم

جعقوب بن عالم بالا یہ سرخوشر اولہ وغم دلبر

انک کاکللری مرغ دلی دائم شکار ابلر

بو عالم صیدکا ہندہ اوخونخوار ابلر

بنی جانان محبت دفتر بنہ جونکہ باز مندر

بنجون بو بندہ ناچیزی کور دکدہ فرار ابلر

انک سودای عشقیلہ بتون عالمدہ مشہورم

اول افت باکہ اظہار محبتدن نہ عار ابلر

سواد چشمی انک نقطہ صفر الالوف اولمش

نگاہک شیوہ مس اسونکدہ کوکنمار ابلر

اوروب ابنہ رخسار یکہ عکسی کللکون

شبر آر غوان ساقی عذارک تابدار ابلر

عجبمی خانہ برد وشر اولسم ای دلبر بو عالمدہ

بنی سیماب وشر مہرک عجبنہ بے قرار ابلر

شراب نشہ یہ باید آر بنہ نہ حاجتندر

ہمیشہ چشم دلبر مستی دنیا یہ دار ابلر

بالمرہ

بانشہ نشر عشقی انک جوشر وخروشر ایدوب

درد وغم اولمز دانغ نہانم اشکار ابلر

اہمیت دست قدرت خامۂ زرین ابلہ حاکم

انک نقش خیالیلہ درونم پر نگار ابلر

چشم دلبر نازدن مستانہ شکلن کوسترر

خانۂ دل جوردن ویرانہ شکلن کوسترر

اشنا لرشمدی غیرک خاطرہ یکون ای کوکل

دور اولوب دن ہمدم بیگانہ شکلن کوسترر

آرۂ محنتلہ جسم رخنہ دار اولوب بنم

سینۂ صد پارم ای دل شانہ شکلن کوسترر

جولہ وغمدن اغیار دنیوی اہل جنون

شمدی جوف اشبار لر صحرا نہ شکلن کوسترر

شمع رخسارکدہ جانا بالنی سوزان ایدوب

بو دل بیچارہ مرغ پر وانہ شکلن کوسترر

بندہ اولورسہ زلفنہ مرغ دلم انک عجب

کردنندہ خالی یارک دانہ شکلن کوسترر

بندہ اولدن اول بت مہپارہ بہ دل حاکما

نقش حسنیلہ درونی بتخانہ شکلن کوسترر

خوشیدہ ایندی برگ کلی نسبون اہزار

عالمدہ نہال کلدہ بنہ خار نبشہ دار

یار کران منتکی جکسم ای جرم آغ

نور جمال ایندی شب تار می نہار

کلبہ عجبی جوشہ سرشلم بنم کوکل

خط سیاہی اولدی انک ابر نو بہار

یا نکدہ یہ جمدی بنہ جانا حرف قدر

سبم سرشکی وصلک ایچون ابدم نثار

پنجه جرات فزا اولمز نبستان محبت کم
اولورانده اسیر موجه شیر زیان کناح

بو دشتک ایچی کوکل جولانه لایق وحشی یوقدر
همان پنجه ایله دستنه بوینده عنان کناح

پنجون راز نهفتک حاکمی اظهار ایلمرسن
ولا آیه پیام سترکی کوندرمهان کناح

لعل لبنده قالدی انک دیده بسته
ایستدی عبیر و مشک خطن زلفنه حد

حول اختیرینی که اظهار سعی ایدوب
یاپدی محمد سن آنکچون بوینده نور صد

جانا آمناح حسنکه عاشق کوکل دیوروب
سترف ابتدای نقد اشکنی راهکده یاغدرد

چک خاکپای یاری کحل بینه اکر
پیدا اولورسه کریه ایله دیده خرر مد

طاقه عجمی بو بنونه حاکم تمامین
لعل لبنده قالدی انک دیده بسته

تحام خاطر لبک قند مکرر وشر لذیذ
بوسهٔ لعلک مذاق دله شکر وشر لذیذ

ساغر مینای قلب عاشقانه ساقیا
باده عید وصالی اولدی کوثر وشر لذیذ

ارزومند وصال دلربا اولسق نوله
هیچ نعمت وارمیدر دیدار دلبر وشر لذیذ

اشتر بجرانله جانا سمندر مدبم
هیچ بر شی بوق بزم باده اخکر وشر لذیذ

کورهرم دنیاده حاکم قرص عنبر وشر لذیذ

سنک دلبستک اخر داغدار فرقت اولمدن
وطمدن دور اولوب جانا اسیر محنت اولمدن

سکا عاشق اولانلر ای مه جبینم روز محشرده
همان انجم شمار شم تا حشرت اولمدن

کدر کاه جیوشسن غم اولوب صحن دل عاشق
همان صحرای محشر کبی دشت وحشت اولمدن

وارای دل چهره سای اول استانه دولتا
همله دامن کبی پابوسنه باره خلعت اولمدن

عجمی اولمه مائل حسن آره کوکل جانا
سنک سروقد کلله باکه هر بر جنت اولمدن

دوا جویندهٔ درد اولمسن حاکم عجمیدر
بو بیماره مذاق لعل قندی صحت اولمدن

کورنجه یار کاهک طارم والا یه سر حلقه
حسد دیده دشمن عجب پر حسرت اولمدن

کلامک نشه بخش اولدقده محمور ازل ساقی
بو حاله حلقهٔ پیمانه چشم عبرت اولمدن

عجمی اولمه مغبوط کلستانه جهانکیر
غبار استانک کل کبی پر نکهت اولمدن

نوله شعله رسان اولسه شب تاریک عالمده
وجود شب چراغک نور محض رحمت اولمدن

درامیدی بازنک عجمی عالمه دائم
زبانک سرور مفتاح قفل دولت اولمدن

نهال ذائک اولمق دائما بارور امید
سکا ایات حکمتدن بو سر برآیت اولمدن

سر کوی اول خمار فرشوای دل شبدا — جفای بی‌شمار اولیدی کوبانم اولکه باعث

شهاکورد بکوزم بسمده دانم نابدار اولش — بومیدرکل کبی عالمده خندانم اولکه باعث

کناکنده زهاسعی ایت رهابه عاشق مسکین — اولوردست ستم چاک کریبانم اولکه باعث

خرام کبکی کورمک باغ عالمده بهلجانا — قضای ولده اولمش رخ آمانم اولکه باعث

بوانشه اهل عشق حاسمه آهزم کبی هرکس
انک ناکر فراقی اولدی سوزانم اولکه باعث

اولورسه فرقت ایله شکسته اکر مزاجم — عشاق زار کیمه نجه ممکن اولور علاجم

بن پادشاه کشور عشق بتان اولوب — اولدی سرشک دیده کوکلم تخت عاجم

نور فروغ خنده رویش اولوب جهانم — کم کردم اولدی اشک ایجون پر توسراجم

مشکین دوبند لطفی انک اولسه غم دکل — سنک مسلمه اولدی شکسته دل زجاجم

حاسم بهای عنبری ارزان ایدر مدام
حال سیاه و زلف عنبری بولنوردی آج

تیغ غمکله سینه‌م بیدآ اولور شروح — اولسه عجمی باده ایله شست و شوجروح

اولسه عجمی زنده‌ده جاوید عاشقان — معجون لعلی اولدی جمیشه غذای روح

اول ندیحه عه نوش نخوت آیات اولان کشی — لعلک کورنجه مبهوت ایدر توبه نصوح

دست

دست هجوم لشکر صف در ایله بکا — حصن حصین دولت اولور عاقبت فتح

اولسه عجمی رندی اشام حاسما
در دخماره اولدی دوا اول می صبوح

کل ایمه عشق زاره در آزی زبان کستاخ — خدنک جانستانه ایمه نی نشان کستاخ

کلک رخسار نشبارک ایلر خانمان سوزی — صفین باغیمه نهالان کلده شمشاد خانیان کستاخ

سنانیش خوان کلسک باغ ولبرلر همه بسمل — ندر لعلی بانش رنک ورد کلستان کستاخ

مهیا آسمک شکار دل ایجون ای کاکل مشکین — خریم کعبه‌ی اولور صید اهوان کستاخ

همه بر کره انصاف ایت بو عالم صیده کاهنی — شکار لاغره لایقه رجکمک کمان کستاخ

خرد وحلم دلکشه بانی خلقت اولمش کو کل مردم — نجوز اورد وک بو مینای دله کسنک کران کستاخ

نوله قبله نماوش دونسه دل خار جانانه — بنم طاعتکمه رشیدی طاق ابروانک کستاخ

همه لوح دامن اولمه چرکاب ریا ایله — خدر قل ایمه دزغایت ایله شرک نهانک کستاخ

طریق نقشبندیه دن انایت ایلدک چونکم — بحر و اختیار ایت ایله ترک خانمانک کستاخ

همه ایمه وشن تحصیل صفوت ایله عالمده — صفین اهل هوا وشن اولمش نیروانک

عقول اسا مجرد اولسه اهل دل عجمیده — اولور مستغرق دریای وحدت بیکمان

عجمی می پرستان ایله صحبت ایمه زاهد — اولوی سبحه نمانک عمر بانی مایکیان کستاخ

عجمیه رو رق کردن تحقیق اولسه ای حاکم

کتاب راز عشقی خاطر نقاده ورد مهاب

خسم ایدرسه ایلسون اول لبروالا تضاب | خشمله اولمز بریده ورکمینه انتساب
حسرت ویدآر یارو لعبرت ایله مدام | دیده دن ریز آز اولمز هرقطره برخونین حباب
جلیلدر باد وصبا آبوسی ایتمیه لی خاکنی | ایکیجون کوی یاره وارمغه ایلر شتاب
جکمه ای بیچاره غم انک عتابینه صبقلن | عاشقه که التفات ایلر اوکم کاهی عتاب
برنوانوآر نه یا قمق انک ممکن وکل | ایکیکون روی خورشیدینه وضع انمش نقاب

جوکه مربوط اولدی قسمت دوچرخه حاکمه

خون دلدر عاشق زاره بودهر ایچره شراب

اعشقه بدر داولدی بزم طبنتمز مهاب | یارآنه کسل بخش اولور صحبتمز مهاب
پابسته زنجیر اولی عشقله جانا | جیوآنه ایله اولدی بزم الفتمز مهاب
اولسق نوله زهرآیه جش کاسه حسرت | تلخ اولدی انک مجری ایله عشرتمز مهاب
حقدن اومرز ایله تیسیر وصالک | رومال جنابه اولمغه دستبتمز مهاب
اوراق خزآن دیده یه بکزر سه عجبی | زرد اولدی سنک هجر کیله صورتمز مهاب

حاکم نوله اولسق ایله رونق عبرونق

درکاه خفه اولدی بزم منتمز مهاب

حیرت وه اولور نغمه نشنار محبت | رقص اور اولور زمزمه نار محبت
هر عاشق بیچاره نک البته کلف وآر | رونق بدید آر اولور افکار محبت
بولدی لب لعلندن انک ورونه درمان | محتاج طبیب اولمدی بیمار محبت
عشقه وار ایکن شاهد عادل بنه هرباب | بیهوده اولور ایلمک انکار محبت

تاب رخ دلدار ایله حاکم فنی بیحد

کرم اولدی یا ایله رونق بازار محبت

بزی ایتمرسه اغیار آن عجمی داخل صحبت | ایدرمی طاتر فدسی قبسه زاغ ایله الفت
اولور می قامت بالامزه بوخلعت کونه | کاولدم زیر بار منتک ای سرو بی حرمت
تغیر ویرمز دلدار اکر آه بیچ وتاب اولمز | خزآن دهر دن اولمش انکچون سرو بی حشمت
نه حاصل رنکا پوی دار اربابه دولدیرسن | بولور راحت طونمز عالمده هرکز کونه عزلت
متاعی ایلمش برچین حاکم قیمتی ایله فزوده | سر سوق ملا آمنده کاولدی حاکم نوبت

ندر جانا بنه شمدی کوریزاز اولمکه باعث | نه اولدی بن فولکدن سا که پنهان اولمکه باعث
بنا کوشنا بارک وآنای کاکل برچین | نسیم اه عاشقه ریشان اولمکه باعث

قومه الدل کلیده اه صبحکا حی همو آن
منا آل زنده پوشان بی مبا آلاتم بو عالمه
بکا فالدی سر سوی محبت قبر ایله فرهاد
نوله اول سنه جلیده قطره خونابه دیدمدن
دل زارم سراسر هیچ و تاب اوزره اولور هردم
اولدن راحتم بوقدر اوکا فرکیب ذلیته
دوشدن لجه عشقینه انک کشتی جسم
نه ممکندر بکا آوارمق سر کویته جانانک
بو غمخانه کا آه عالمده صدای صور جلسه
من زار مده هر مویم زبان اشکا آولدی
هدف کا جهانده اول کمان ابرو یا کوهردم
شهادت ایلرایکن عشقنه هردم زردی رخسار
نه ممکن بی غم اولمق یک نفس بن باغ عالمده
عجبمی لاله زار اولور سرای دل کشاد
همان طی ایدیکن کشح معالی بزم صحبتن

صفینی قطع ایتمه امیدک کشاد فتحاه صلندن
کجوب سودای کیسو سیله یارک بیم و خلندن
متاعن اندیلر بر چین بازار آرملا آمندن
فجر دم کوشه دامانه یاری دست وصلندن
قرارم بوق بنم دریای زینن کبی حسرتدن
رهاآ اولمق بکا ممکن دکل زنجیر محنتدن
بریده ایلدم امیدی بن سویی سلامتدن
اولور کن فکر جوری یا یه زنجیر خشیتدن
عجب بیدار اولوری دبنه دل خواب غفلتدن
اوصاندم بن بمثل اول نک خوفه نکا بندن
مکدر دردل زارم صفیر تیر محنتدن
جهانده وارمدر دکشوار تر کم مجنتدن
بکا هر کون اولور روزی جفا بر سر و نامدن
بو سینم داغدار اولدی سر آپا نقل حسرتدن
کسن بخشن اولمه یا رآنه غم عشقنک حکمایدن

نه حاجت وار بو اطناب کلامه ایر سنجن پروانه
فرآوک فهم ایدر اهل فراست یک اشارتدن

خدایی لم یزلدن ایلمه قطع رجا حاسم
کناه بک آب یکمشت اولمدی دریای رحمتدن

قامت موزونی انک سرو بالا در بکا
باغ حسن بهجت افزا سی تماشا در بکا
وصلکه ایرسم بله بیک جور و ظلم ایتمکده سن
کور رمک دیدآرکی کور مکدن اولا در بکا
نیلیم کلشنده ای دل کل تماشاسن مدام
سینه اوزره زخم تازه ورد عنادر بکا
بیچه لر سبحه شمارم دیلبری تسخیر ایچون
بوشر و شور بسبب نا شیر اسما در بکا

نکهت خوشه مشام خاطرم بر حاسما
طرهٔ طرار سی یارک عنبر ساسا در بکا

عنان اختیاری دلبر بیدآه وردم اولمب
دل بیچاره بر بر جفا جاده وردم اولمب
بنیچه بیک اهله کا آلای وصله منتری اولدم
جنون عشقله نقد سر شکی باد وردم اولمب
عجمی بسته فتراک دلبر اولسه نخجیرانک
غزالان دلی اولمل کا کل صیاد وردم اولمب
سرور و حزنی تقسیم ایلدکده فاسم ارزان
همه بن حصهٔ حزنی دل ناشاد وردم اولمب
کورلدن اشین رخساریکه چشم دل نازم
متاع صبری جانانه اتش زاده وردم اولمب
دماغم فکر هجر خانه ساز کله عالمده
جهانک عیش غم فرسا سینه فریاد وردم اولمب

بنم یا مده کفتا رشکر ریز ولا آر آدن
جوآب نلخ زیبا آور لب کمان ملاحتدن

مقرر در عجبا پوشن اولم اخر دم عشقیله
دل زارم کجوب اقبال اولندن سعادتدن

غریب اسا آمیخته خفته یم راه مدآنده
خراب اندر خراب اولوب می نا تجدیدن

عنایت وقتیدر خضر مدد رسن ایلیوب یارب
خلاص ایتسون نی سر پنجه یا آزدی محمدن

سر آیا کوچه کزدم ربع مسکونی اولنم ای دل
اوصا آمدم درد عشق دلربا آیله سیاحتدن

عجب آیا اولیدر می مقدم فرخنده یسله یار
خراب اولدی دلم امید شد اندوه فرقتدن

پریرخ اولدی حربا کبی رنکم عشقیله روزون
عجب کام المنی اولمز می بکا اول مهر طلعتدن

نه حاجت یا وه انکو ریا بجک کنای ساقی آ
نمیشه مست اولور مجلسده جانا جام نخوتدن

ومی آیخ خشک ایلر عیش ایلکدن بی مجال اولدم
عجب نو یا وه خوار اولمز می دل یا خ طراوتدن

اکر اولسه چرا کاه پره اندوهه لا یعقل
زمین سینه سبز اولدی شهاسوز اب حسرتدن

شمع دلش بزم عشقنده اومه رخسار یکتا یی
کیجه لر صبحه دک یا مقعده بم نا رمحتدن

شب و یکجه یکا وزار و نالان اولدی فرقتدن
بو عالمده اولوب ما نند با قل فرط حیرتدن

ازلده نوع ست قدرت ارتبا آطن ایلدی محکم
بزم ببوندر فرا اولمز کسسته تیغ فرقتدن

او شوخ خاک عشقی عالمده بنی درویش دل ایلدی
یا تمز خرقه پشمینه بهتر اولدی خلعتدن

یتر یا آی عالم اولدم ای یا وصیا لطف ایت
بو کشته زار بی قاله رغمه بر خاک فرقتدن

اولور غالب خمارم نشه همواره ای ساقی
بو عالمده جمیشه چشم محمور ایه الفتدن

سر کوی ولا آیه بکا بر رهبر اولمزمی
بو عالمده اوصا آندم وشت پیمای وفا حتدن

سئوال کلمه ای کمسه بزی کوی ولا آردن
سلینه نا تمز لوح درون جا آی بحتدن

بو باغ عالمی سر تا آقدم کشت وکذ ارایندم
مثا آمم برابر حس ایتمدی بوی حقیقتدن

سر آیا مردم عالم وفا آوشمن وکلمه در
سمیت بی وفا اولمه بو لمش سک بو الفتدن

خموشی ای کوکل مفتاح فضل کنج راحتدر
خلاص ایت کنه وکی راحت ولرسک بزم صحبتدن

برابر نرخ عنبر له کورنجه زلف مشکونن
اولور صد پاره سینم شانه وش اریده غیرتدن

اسیر اولدم شکنجه بر بری خار دله آره
بکا دلکیر اولور همواره اظهار محبتدن

کوکل اینمز تحاشی غمزه مردم کشتدن هیچ
دونر می عاشق سر باز شمشیر شهاآوتدن

بو کشته تنم باز یچه اموآج بحر اولدی
سر شکم دیده وش دریا یه آن اولوب جوشن محبتدن

بتشکون باکه ایلیاس مدد رسن شکیبا یی
همیشه غوطه خوار اولمقده یم دریای محنتدن

سر کوینه دلدار کوچاردم نیلیم اتا آ
سر آیا پر تو بالم یا ندی یی شمع شام حسرتدن

اولوب تشنه اعمله بر بن بر حرا بکار
ظهور جهدی اکسار آ نهفتم فرط حیرتدن

نبجه ما نده هبزم یا منسون کلخن محنت
خس وخار محبت مشعل نار محبتدن

خلاص اولمق دخی یکدر اولوب بای وان محنتدن

عقل پس پایهٔ عشق کہ اینک سنجد

دل داغیهٔ وصلک ایله پرده نسنجد — بو خانقه غمی شهر اچله کزنجد
جانانا دهنگ درج عقیق بمنجد — وندان سفیدک ایسه بروزه ثمنجد
فی کبی اجلدی دله سوز آخ سراپا — کجارم شب فوقنه بنم زار حزنجد
ماه نوه باق صفحهٔ رخسار فلکده — وسنده سپهرک صدهٔ خنجر کینجد
مجنون بلا وین کبی یا دیه گوزم — ای دل بزه کم زاد سفر نانی جویندر
یوسف کبی افتاده چاه ذقن اولم — یارک بکه کیسولری برجعل منجندر
که مدح ابدرم رانکی کا ایمجه یانک — اشعارم ایلکون کوزلم غنچه دنمندر
بولسق نوله عالمی رهاجنس سنمدن — یارک سر کویه بزه کم حصن جمجندر
خوف ایلمزم شورییله براوله یوعالم — سرم بکه نوفیق خدا تاشه مهندر
اتسه نوله کیسولرینه تاقه فروشی — هر خال سیه چهره سی سودا کبی جیزر
بیکانه نوآزاولمی دراول شه عالم — عشاقه ایسه کاری انک چین جبندر
دور اولدم اوشوخ انک نظر عاطفتندن — هب بوکه سبب کردش افلاک کمندر
دنسه نوله ای دل اکه کم کان ملاحت — لعل لبیه جانانه مزک نه نمکندر
بسوق ایت فرس طبعکی ای ناآدره پرواز — سموآت نکا پویه سزا آنازه زمیندر

اوله

اوله نوله ناب اور کاشانهٔ هجران — رخسار ی انک عالمه برماه نوینده

عشقکله نوله تا مزد عالم اولورسن — دل نقش خیالک ایله برفرض یکسندر
دله نیچه بیک داغ فراق اولدی بدیدار — باقی سینه مزه فی کبی برصیت وطسندر
ابرو یکی بناه ایسه عشق عمکس — عالمی همله فتنهٔ غمزکدن امسندر
بوارض رباط ایجره دعا کوبک دایه — دل نعمت صحتکله شها آمغتمندر
کلمزسه نوله اکه واهن زلزله داغ هجر — مانند خورنقٔ دلمز قصر رصیندر

تا کورمیجک حاسه نا شاد وجانک
بجه کله سنک کوشهٔ محنده غمیندر

ای دل سیر حلقهٔ کیسوسی راحتدن — دوشن کرد آیه قطع ایلرمیه ایلت سلامتدن
برین ایلدی شمشیر عشق پرده شرم — عجبمی اولسم خویکرده عالمده ملامتدن
نوله اولسه درمن درخور احسانی جانانک — دونا اولدی قدم مانند حلقه بار محنتدن
اوللدن درد عشق دلربانک خسته سی ایدی — برین ایلدم امید محتندن سلامتدن
نوله پیغوله تا رمی ای دل اولسم فسونخوانک — فچردم اول بری رخساری غوغه دن وصلتدن
انکچون سیفرارم دائما صحرای حسرنده — خس و خار سلونم یاندی جانا نار فرقتدن
ایچلدی جاده راه نوسر کوینه دله ارک — سر آیا شرحه دار اولوب بوسینم تیغ حسرتدن

عقل کجل سر سخن تا زنمک ملز نمیدر
بکه بوحسن او الرکه حقک ملهمیدر

مکه حل ایله فر نقطهٔ موهوم ندر
نسخهٔ عشقک اول مسئلهٔ مبهمیدر

بوسلک انجمن وصلت راشکر حه
برده عشقمرک نغمهٔ زیر و بمیدر

باصمسون پای حر مکماه درونه اصلا
که خرور آز نهفتک قتی تا محر میدر

سر کونین عجمی نجه و ملر قاکه
وال عشاق انک بسته زلف خمیدر

ره نورد اولمده بم چاک کریبانلرینی
بنی بوحاله قویان عشق بیوکیدر

کوه همامون نوله اولسه نسیمکاه
دل شبدا فرق فرهاد و فرک نو بمیدر

نوله فرق ایمه نیک و بدی عاشق جانا
لطمهٔ عشق جهان کیرلک اول سر سمیدر

نوله اغوشه پسنی الفه طالب اولسق
وصلتک باره هجر آنمرک مر جمیدر

طاکیم نسخهٔ عشقکه سنک عالمی
تکنهٔ سر وهانک که انک مد عمیدر

اولسه غرقابهٔ الشلم نوله سطح غبرا
چشم خونبار مک اول لجهٔ سر آنمیدر

سبر یجب اولور ایدی فکرت هجر ایله وصلی
می امید وصالک ولمز حر میدر

اولیا

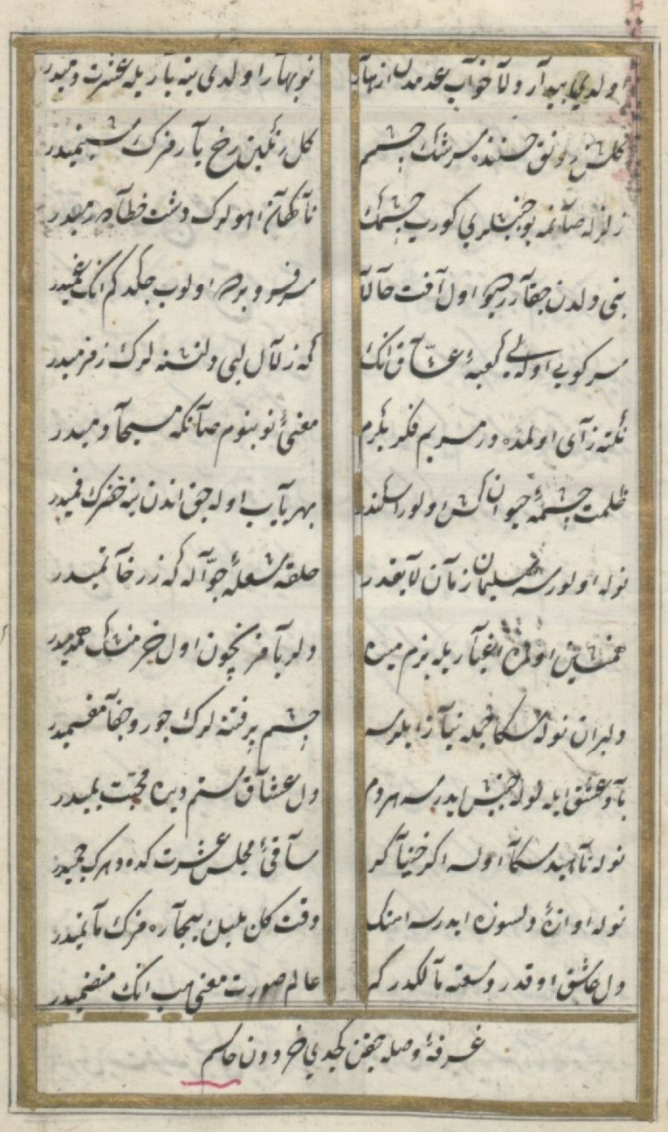

ولدیکی بیدار اولا خواب عدمدن زنهار
نوبهار اولدی نه بار یله عشرت ومیدر

کل رنکین رخ یار فرک سنبلیدر
کل رنکین رخ یار فرک سنبلیدر

زلزله صالمه بو جنبلری کورپ چشمک
تا کجا آز اهو لرک دشت خطا جریدر

بنی ولدن جقار رجیو اول آفت حالا
سر فسرو برم اولوب جلکد کم انک غمیدر

سر کوی اولیه کعبهٔ عشاق انک
که زلالی لبی ولنسه لرک زمزمیدر

نکته زای اولمده درسیم فکر بکرم
معنیٔ نو بنوم صانکه مسیحا دمیدر

ظلمت چشمهٔ حیوانک اولور اسکندر
بهر یاب اوله جق اندن به خضرک فمیدر

نوله اولور سنه سلیمان زمان لاجقدر
حلقهٔ شعلهٔ جواله که زر خاتمیدر

عمر شیرین اولمق الغما ریله بزم میه
دلربا مژ نجون اول خنجر مژک همیدر

دلبران نوله سکا نجه نیاز ایلیه سه
چشم پر فتنه لرک جور و جفا معتمیدر

یا وعشاق ایله نوله جلس ایدرسه هردم
دل عشاق سنم دین محبت بلمیدر

نوله ناهید سکا آوله اکر خنیاکر
ساقیٔ مجلس عشرت کده وهرک جمیدر

نوله اوانٔ دلسون ایدرسه اسنک
وقت کلن ملبن بیجاره فرک مانمیدر

دل عاشق اوقدر وسعته مالکدر که
عالم صورت معنی ایچنده انک منعمیدر

غرقهٔ وصله جقن کجه یی خرو دون حاکم

ISTANBUL ÜNİVERSİTESİ
KÜTÜPHANESİ

دیوان حافظ
نسخ تعلیق
سط
۱۵

ادبیات کتبخانه‌سی
۷۲۳
دیوان حافظ
تدقیق ایدلشدر

ادبیات کتبخانه‌سی
۱۶۹۷
۸۱۷